

EUGEN BĂRĂIAN, ILARIE GH. OPRÎȘ,
EUGEN MARIAN BĂRĂIAN

SFINȚI ROMÂNI
100 DE ICOANE PE STICLĂ PICTATE DE
MARIA MERA

Cu deosebit respect, aducem mulțumiri Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, părintelui Olimpiu Zăhan, Protopop al Protopopiatului Ortodox Român Târgu-Mureș, părintelui Valentin Vârva, Protopop al Protopopiatului Ortodox Român Reghin, părintelui dr. Ioan Raza din Cluj-Napoca, doamnei prof. dr. Iulia Kende din Cluj-Napoca, doamnei dr. Olimpia Coman-Sipean din Sibiu, scriitorului Nicolae Băciuț, Directorul Direcției Județene pentru Cultură Mureș, doamnei profesoare Emilia Opreș din Sângeorgiu de Mureș și domnului ing. Silviu Ponoran, Primarul Orașului Zlatna, pentru competentele și frumoasele texte cu care au contribuit proiectului nostru, „Sfinți români. 100 de icoane pe sticlă”.

De asemenea, pentru sprijinul financiar acordat pentru tipărirea acestui album, mulțumim familiei profesorilor Maria și Viorel Anton și domnului ing. Alexandru David Luca din Reghin.

Autorii

EUGEN BĂRĂIAN, ILARIE GH. OPRIS,
EUGEN MARIAN BĂRĂIAN

SFINȚI ROMÂNII

**100 DE ICOANE PE STICLĂ PICTATE DE
MARIA MERA**

**Biserica Ortodoxă „Sfinții Împărați Constantin și Elena”,
Sângeorgiu de Mureș
Editura Vatra veche, Târgu Mureș
2020**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SFINȚI ROMÂNI. 100 de icoane pe sticlă pictate de Maria Mera;

Autori: Bărăian, Eugen, Opriș, Gh. Ilarie, Bărăian, Eugen Marian; Editura Vatra veche, Târgu Mureș, 2020

ISBN: 978-606-9014-29-5

- I. † IRINEU (Cuvânt înainte)
- II. ZĂHAN, Olimpiu, (Ferestre spre Cer)
- III. BĂCIUȚ, Nicolae, (Icoana pe sticlă – scară la cer)
- IV. BĂRĂIAN, Eugen, (Sfinții Români mai aproape de noi)
- V. CHENDE, Iulia, (Maria Mera, iconara mărturisitoare ...)
- VI. RAZA, Ioan Emilian, (Argument. Sfințenia omului)
- VII. VÂRVA, Valentin Ștefan, (Icoana-fereastră spre cer!)
- VIII. PONORAN, Silviu, (Prima expoziție cu Sfinții Români)
- IX. OPRIȘ, Emilia (Credință și istorie)
- X. MERA, Maria, (Să te împlinești prin faptă!)
- XI. BĂRĂIAN, Marian-Eugen, (Argument. Sfinții Români)
- XII. COMAN-SIPEANU, Olimpia (Pictura pe sticlă)
- XIII. OPRIȘ, Gh. Ilarie, (Postfață)

Fotomodele, fotografii: Ilarie Gh. Opriș, Alexandru Tcaciuc, Viorel Conțiu

Editura Vatra veche, Târgu-Mureș, Strada Ilie Munteanu, nr. 19

Director: Nicolae Băciuț

Consilier editorial: Prof. dr. Iulia Chende

Lectori: Dorina Sermășan, Maria Anton

Copyright© Ilarie Gh. Opriș, Eugen Bărăian, Maria Mera

Toate drepturile rezervate

Tehnoredactare: Ilarie Gh. Opriș, Eugen Marian Bărăian,

Alexandru Tcaciuc

Tiparul executat la INTERMEDIA GROUP S.R.L.

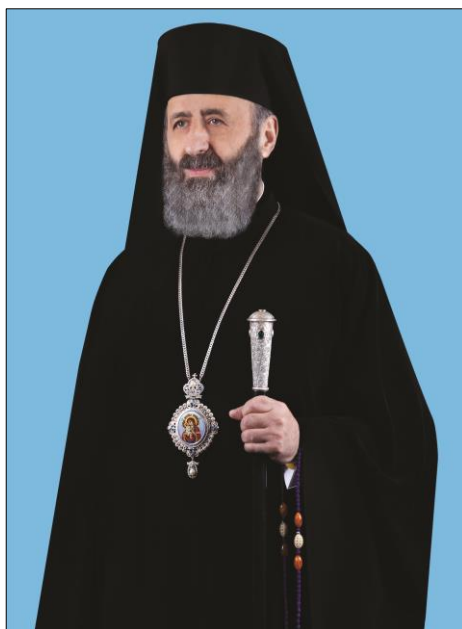
Târgu-Mureș, Strada Iuliu Maniu, nr. 14

Telefon: 0265-216666

ROMÂNIA

Cuvânt înainte

În Biserica Ortodoxă, sfintele icoane, socotite *Biblia în imagini*, se bucură de o cinstită deosebită, care „se îndreaptă către cel ce este înfățișat pe icoană”, cum afirmă Sfântul Vasile cel Mare. Prin simbolismul lor, icoanele ortodoxe rămân oglinzi în care se reflectă veșnicia, chei care ne deschid ușile lumii inteligibile și ferestre deschise spre acel „cer nou și pământ nou”, pe care le așteptăm, potrivit făgăduinței divine (II Petru 3, 13). Contemplarea icoanelor ne face să ne aducem aminte de bărbăția și de eroismul martirilor și al sfinților zugrăviți pe ele, iar simpla lor vedere ne îndeamnă la imitarea stilului lor de viață trăită după Evanghelie. Icoanele sunt un puternic susținător al vieții creștine, au un rol instructiv, pentru faptul că ne pun mereu în față faptele trecute și calitățile morale ale acelor care s-au distins printr-un caracter superior, dar această instruire se face cu scop educativ: „ca să evităm cele rele și să râvnim virtuțile”, după cum ne spune Sfântul Ioan Damaschin.

Întocmai ca și cuvântul, icoana este un limbaj imagistic ce exprimă numeroase aspecte ale învățaturii de credință. Artă iconografică reflectă elocvent viața spirituală a Bisericii, ajutându-ne să înțelegem istoria eclezială și reperele teologice ale vremurilor trecute și prezente. Așa cum scria marele teolog Leonid Uspensky, „arta icoanei, legată, prin cei care o creează, de lumea căzută în care trăim, este, totodată, o oglindă a poporului, a epocii, a mediului și chiar a vieții personale a artistului”. În acest sens, putem înțelege și în termeni teologici, nu doar în cheie etnografic-populară, arta zugrăvirii icoanelor pe sticlă, practică aproape exclusiv în spațiul transilvan prin influența venită din Europa Centrală, în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea.

În ceea ce privește icoana pe sticlă, trebuie să avem în vedere spațiul pentru care a fost ea concepută inițial, acesta fiind atât casa tradițională a țaranului ardelean, cât și bisericuța din sat. Picturile pe sticlă așezate cu respect la loc de cinste pe pereții odăilor erau pentru credincioșii necunoscători ai slovelor o importantă carte sfântă care le vorbea despre credința lor.

Creștinii din Transilvania venerau cu multă evlavie icoanele Maicii Domnului cu Pruncul, ale Mântuitorului Iisus Hristos, ale Sfintei Treimi (Troița), ale sfinților protectori precum Sfântul Nicolae – ocrotitorul familiei, Sfântul Gheorghe – al pământului, Sfântul Ilie – al recoltei, Sfântul Dumitru – al păstoritului, Sfântul Haralambie – apărător de boală ș.a.

Pe teritoriul județelor Alba și Mureș care compun nobila Arhiepiscopie a Alba Iuliei a existat o veritabilă tradiție a picturii pe sticlă. În acest sens, amintim doar celebrele școli picturale din Maierii Bălgadului și din Laz (jud. Alba) sau din Iernuțeni-Reghin (jud. Mureș). Prin grija și strădania unor oameni iubitori de cultură și de frumos, această artă se perpetuează încă până în zilele noastre, fiind organizate în numeroase parohii ateliere de pictură pe sticlă, unde tinerii și nu numai pot deprinde acest frumos meșteșug care îi poate ajuta să înțeleagă credința ortodoxă și chiar să se descopere pe ei înșiși în ipostaza de creatori și agenți ai lucrării Sfântului Duh. Până și unele școli populare de artă propun publicului larg programe de inițiere în tehnica picturii pe sticlă.

Într-un astfel de context se naște și cartea de față, în care ne sunt prezentate 100 de icoane pe sticlă, pictate de către doamna Maria Mera, o talentată și inspirată pictoriță de pe plaiurile mureșene. Originalitatea lucrării constă în faptul că ne oferă prilejul de a admira icoanele a 100 de sfinți români. Acești „casnici ai lui Dumnezeu” (Efeseni 2, 19) au apărut „legea strămoșească”, înfruntând cu bărbăție pe otomani și pe habsburgi sau pe alți asupritori și cotropitori care doreau să stârpească dreapta credință a românilor, născuți creștini prin propovăduirea Sfântului Apostol Andrei. Ne amintim de Ștefan cel Mare și Sfânt, apărătorul pământului românesc în fața primejdiei Semilunei și ctitor de sfinte locașuri. Îi avem pildă pe preoții Mărturisitori Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel și pe călugării Visarion și Sofronie și pe credinciosul Oprea, toți din Ardeal, care s-au împotrivit fațiș uniației.

Pe lângă icoanele acestor atleți ai lui Hristos, ilustrate în paginile cărții, prin osteneala autorilor, preotul Eugen Bărăian – paroh la parohia „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Sângeorgiu de Mureș, domnul Ilarie Gh. Opriș – fondatorul Asociației Artiștilor Plastici Mureșeni și domnul Eugen-Marian Bărăian – secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Alba Iuliei, ne este prezentată într-un mod sintetic și limpede viața fiecăruia dintre cei 100 de sfinți români zugrăviți de Maria Mera. Îi felicităm pe autorii lucrării pentru dragostea pe care o arată sfinților de pe meleagurile noastre românești și pentru promovarea artei picturii pe sticlă. Avem nădejde că toți cei care vor citi această carte și vor admira cele 100 de icoane vor afla o oază de frumusețe spirituală într-o lume care cultivă tot mai des o „iconografie demonică”, după expresia părintelui John Breck. Valorificând tezaurul iconografic românesc și aducând cinstirea cuvenită sfințelor icoane, vom contribui la înfrumusețarea sufletelor noastre și a universului în care trăim.

† IRINEU
Arhiepiscop al Alba Iuliei

Ferestre spre Cer

A fi sfânt înseamnă a-I semăna Mântuitorului Hristos întru totul: prin gânduri, simțăminte, cuvinte și fapte. Cea mai caracteristică trăsătură a sfințeniei este dragostea care atrage toate virtuțile: smerenia, dreptatea, hărnicia, înfrânarea, ascultarea, veselie... Este o țintă spre care sunt chemați toți cei botezați, și care se atinge doar în Ceruri, după o luptă de o viață întreagă, cu încredere în ajutorul lui Dumnezeu. Sfințenia nu este o exagerare, ci dimpotrivă, este starea de echilibru și armonie care aduce o viață plină de bucurie. Sfinții sunt oameni adevărați și nimic din ce e omenesc nu le lipsește, doar că în ei binele a învins. Adesea trăim lângă sfinți și nu-I recunoaștem.

Multe ținuturi ale lumii s-au învrednicit să-i facă raiului belșug de suflete alese, care pururea se împărtășesc de neînserata lumină a lui Dumnezeu. Întru aceasta, nici hotarele neamului românesc n-au fost mai sărace decât altele. Din duhul poporului român au izvorât suflete ce s-au suit în ceata dreptilor; din sângele lui s-au plămădit trupuri care n-au suferit stricăciunea morții; sub altarele lui s-au mucenicit mădulare care, prin suferință, au mărturisit puternicia duhului întru Hristos; prin munții lui s-au mântuit sihaștri în luminată cuviosie, mistuindu-se în rugăciune, post și priveghere; și nu pe puține din scaunele vlădicești s-au nevoit ierarhi care, peste cununa de aur și nestemate a prețuirii celei de obște, și-au adăugat cununa cea nepieritoare a sfințeniei.

Cu toate că au chipuri duhovnicești, mai presus de orice chip al sângelui și al cărnii, ei sunt acolo iconarii chipurilor noastre, așa cum sunt zugrăviți în cele o sută de icoane pe sticlă reprezentate într-un mod autentic de artistul plastic Maria Mera într-un frumos mănunchi de comuniune sfințită și sfințitoare.

Pictura pe sticlă este un gen al artei populare practicat aproape exclusiv în Transilvania în cursul sec XVI și XVII și se caracteriza printr-un desen naiv, dar foarte sugestiv și printr-o compoziție simplă și clară, fără proporții anatomice și de perspectivă dar echilibrată anatomic.

Sfântul Apostol Andrei, martirii și mucenicii, ierarhii și cuviosii, voievozii și mărturisitorii zugrăviți în această „colecție centenar” reprezintă adevărul de netăgăduit că pământul românesc și neamul plăsmuit prin simbioza daco-romană au odrăslit în cel mai curat sens sfinți care sunt adevărați mijlocitori români la Tronul Preasfintei Treimi.

Măiestria artistică a fost susținută de strădania domnului Ilarie Opreș și completată cu însoțirile din sinaxare ale domnului secretar eparhial Eugen Marian Bărăian, absolvent de teologie.

Lucrarea în ansamblul ei nu este altceva decât „prinos și jertfă lui Dumnezeu, întru miros cu bună mireasmă”(Efeseni 5,2).

Pr. Olimpiu ZĂHAN, Protopop de Târgu Mureș

Icoana pe sticlă – scară la cer

Maria Mera s-a „recuperat” pe sine, după o viață tumultuoasă, în care a fost mai degrabă tangentă la artă, din perspectiva creației, nu și din cea a deschiderii spre artă, a sensibilității exersate mai întâi în muzică și abia mai târziu dedicându-se în exclusivitate artei plastice.

Pe acest teritoriu însă, și-a încercat într-un ritm alert disponibilitățile într-o multitudine de registre stilistice și, cu sfială și migală, prin toate mijloacele, de la icoana pe sticlă la pictura de șevalet.

Ultima ispravă de anvergură e într-un domeniu în care trăirea personală s-a întâlnit cu tradiția, credința s-a intersectat cu arta. Rezultatul? În nici cinci ani, a realizat sute de icoane pe sticlă, într-o mare diversitate tematică, vegheată estetic de cea mai importantă autoritate mureșeană în domeniu, pictorul Călin

Bogătean, profesorul său la Școala Populară de Arte.

Ceea ce dă distincție demersului Mariei Mera în pictura de icoane pe sticlă e o temă specială pe care și-a asumat-o: „Sfinți Români” și cifra 100. De aici încărcătura simbolistică a gestului artistic, în orizontul anului 2020 (100 de ani de la semnarea Tratatului de la Trianon), dar și dificultățile implicite – o dată e vorba de selecția celor o sută de sfinți, dintre cei care se regăsesc în galeria credinței strămoșești, și apoi stabilirea variantei potrivite a portretului cu cea mai mare relevanță.

Nu în ultimul rând, Maria Mera a respectat canonul, nesemnându-și picturile, deși acestea au și o indiscutabilă amprentă personală.

O notă în plus pentru proiectul Mariei Mera o dă modul în care biografia sfântului pictat a devenit suport pentru o relaționare empatică, în așa fel încât trăirea pictorului să câștige în emoția artistică. Actul de creație a devenit, consecutiv, act de cunoaștere.

Oricum, apropierea de fiecare portret își are și treptele deprinderii, învățării meșteșugului, pentru că Maria Mera a pornit la drum, perfecționându-și cu fiecare portret arta, cel mai bun dascăl fiind pe rând fiecare lucrare în parte.

A fost un exercițiu temerar, curajos, care, dincolo de orice dezacorduri artistice, se impune prin miza ideii și a simbolisticii sale.

Câștigul însă se reîntoarce la autor, atât prin înscrierea unui record artistic în biografia sa, cât și prin substanțializarea artei sale iconografice.

Într-o istorie a credinței și a mentalităților, „Sfinții Români”, în versiunea Mariei Mera, își vor găsi un loc referențial.

Artistul Maria Mera și-a demonstrat sieși că și pictura icoanei pe sticlă este o scară la cer.

Nicolae BĂCIUȚ, Directorul Direcției Județene de Cultură Mureș

Sfinții Români mai aproape de noi

Sfinții au fost oameni muritori ca și noi, care au trăit în necezuri și păcate, dar, la răscrucea vieții lor s-au convertit la Hristos, și-au schimbat felul vieții trăite în fărădelegi și luându-și crucea înfrânării, a stăpânirii de sine, au urmat lui Iisus Hristos, punându-și de acord voința lor cu voința Domnului Hristos. Ei n-au mai trăit pentru trup, ci pentru suflet, lepădând și disprețuind toate cele stricăcioase, trăind, deci, după Legea Sfintei Evanghelii. Astfel, din muritori au ajuns nemuritori, și din ființe pământești, îngeri în trup.

Pe acest drum au mers Apostolii Domnului, cuvioșii, asceții, ierarhii, mucenicii, dar pe acest drum caută să meargă și creștinii care se îngrijesc să-și lumineze viața. Pe acest drum au mers și bărbați și femei, păcătoși fiind înainte, dar prin pocăință și curățire de păcate și cu harul lui Dumnezeu, au ajuns la treapta sfințeniei. Astfel de exemple ne oferă Maria Magdalena, Maria Egipteanca, Fericitul Augustin și alții. Sfinții sunt prietenii și casnicii lui Dumnezeu. Ei ne sunt izvor de credință și de dragoste nemărginită față de Dumnezeu și aproapele. Ei sunt lauda și stâlpii Bisericii, icoane vii ale lui Dumnezeu în lume.

Acest pământ binecuvântat de Dumnezeu, care se numește România – Grădina Maicii Domnului –, a dat nume de sfinți care strălucesc pe bolta cerească, devenind mijlocitori înaintea lui Dumnezeu pentru noi și pentru lume. Iată motivul pentru care noi trebuie să-i cinstim, iar una dintre modalitățile prin care putem să le aducem cinstire este și pictarea icoanelor lor, rânduite de Sfânta Biserică.

Icoana este o fereastră spre Absolut, care ne descoperă lumea transfigurată, adică lumea celor ce se împărtășesc de slava harului dumnezeiesc și, totodată, ne dezvăluie conținutul acestei transfigurări, adică sfințenia. Reprezentarea sfinților în icoane confirmă credința Bisericii în Întruparea Cuvântului lui Dumnezeu, după cum mărturisește Sfântul Evanghelist Ioan: „Și Cuvântul s-a făcut trup, și s-a sălășluit între noi și-am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr”. (Ioan, 1:14)

Primul împărat creștin a fost Sfântul Constantin cel Mare. Încreștinarea lui se datorează mamei sale, Sfânta Elena, și intervenției directe a lucrării lui Dumnezeu, prin arătarea Semnului Sfintei Cruci pe cer. Rânduitor a fost de Bunul Dumnezeu a se construi în Sângeorgiu de Mureș o biserică nouă spre slava Lui, avându-i ocrotitori tocmai pe Sfinții Împărați Constantin și Elena. Piatra de temelie a fost pusă în anul 2013, atunci când se împlineau 1700 de ani de la Edictul de la Mediolan, emis de către Constantin cel Mare, prin care se oferea libertatea creștinilor. Tot în comuna noastră și-au găsit vocația și chemarea spre arta picturii și iconografiei un grup de creștini evlavioși și omenoși, care au deprins arta picturii pe sticlă.

Abilitățile și le-au dezvoltat în diferite tabere organizate de parohia noastră, de Primăria Comunei Sângeorgiu de Mureș, de Asociația Culturală Sfântul Gheorghe, sau chiar de anumiți credincioși care și-au pus casa, curtea și avutul lor la dispoziția pictorilor. S-au făurit mai multe tipuri de icoane pe sticlă, de diferite dimensiuni, evoluția lucrărilor fiind vizibilă de la o tabără la alta. S-au organizat expoziții, vernisaje, dar cel mai important este faptul că icoanele realizate în taberele de pictură împodobesc cu cinste biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din parohia noastră. Aceste icoane vor rămâne în biserică până la realizarea picturii murale, deoarece icoanele ortodoxe sunt obiecte de cult sfințite, podoabele cele alese ale bisericilor și ale caselor bunilor credincioși. Cartea de față este o lucrare complexă care a necesitat efort, străduință și căutare. Adeseori vedem chipurile sfinților români pictate în biserici, dar cunoaștem mai puțin viața și nevoința lor pentru Hristos-Domnul. Acum putem să le vedem chipul pictat și alături să le citim și viața, spre folosul nostru duhovnicesc.

Prin munca și strădania domnului Ilarie Opriș, a doamnei Maria Mera, care cu sufletul, cu penelul și cu dragoste a pictat pe sticlă chipurile sfinților, prin abnegația și cercetarea tânărului teolog Eugen-Marian Bărăian, care a alcătuit biografia sfinților români, simțim nimbul lor strălucitor mai aproape de noi, ocrotindu-ne.

Sfinților din neamul nostru românesc, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi, păcătoșii!

Preot Eugen BĂRĂIAN, Paroh la Sângeorgiu de Mureș

Prefață

Maria Mera, iconara mărturisitoare a sfinților români

Cu deosebită plăcere aștern aceste sincere gânduri, cu dorința de a vă face cunoscut, cum am avut oportunitatea să o cunosc pe minunata doamnă Maria Mera. Cu siguranță se pune întrebarea cine este și ce are unic de îmbucură sufletele atâtor oameni în contemporaneitate.

Ucenică a cunoscutului publicist Ilarie Gheorghe Opreș, aproximativ de 4 ani, din 2015, artistul plastic Maria Mera ne transpune în lucrările sale lumea văzută și cea nevăzută într-o manieră artistică originală. Toate acestea în faimoasele vernisaje avute până în prezent. Fiind o fire simplă și smerită nu se laudă și nici nu vorbește despre truda asiduă, dar statornică, de a crea lucrări artistice de mare valoare, cu mare impact asupra publicului, ceea ce îi conferă aprecierea acestuia și renumele.

Întreaga sa operă artistică are ca punct de referință modele faimoase din trecut și din prezent, dar și pe profesorul său îndrumător, maestrul Ilarie Gheorghe Opreș. Multele surse de inspirație sunt dovada că, temele sunt diverse, creative, atractive, iar tehnicile, diferite. Natura, obiceiurile, tradițiile, personalitățile istorice, sfinții români sunt doar câteva inspirații pe care Maria Mera, cu atâta dăruire, încearcă să le redea în exponatele sale, în lucrările de pictură în ulei pe pânză, dar și în icoanele pe sticlă.

Considerând, că toate acestea au constituit baza expunerilor sale expoziționale, m-au motivat să o apreciez din mai multe perspective: ca om, ca artist, ca cetățean, ca personalitate de onoare al minunatului plai românesc.

Ca om, Maria Mera este o persoană demnă, de mare calitate, fiind originară din Bacău și având o educație aleasă. A îndrăgit muzica de mică, cântând la vioară, la o școală cu profil de muzică, din orașul Reghin. Artele plastice au atras-o însă mai mult, antrenându-o an de an în studiul și practicarea artei decorative și artizanatului.

Ca artist, are un bogat palmares de activități artistice. Cum am participat cu drag la mai multe vernisaje de ale dânzei, cunoscându-o ca pictor consacrat, m-am bucurat că sunt un martor direct al progresului său artistic. Vedeam cum „patrimoniul” pictural al acesteia, din an în an, se îmbogățește cu exponate tot mai frumoase, tot mai diverse, tot mai numeroase, tot mai atractive prin năzuințe, profesionalism și performanțe. În ciuda faptului că și-a început cariera artistică relativ recent, precum am mai amintit, ascensiunea sa artistică s-a făcut rapid.

Aceasta datorită simțului civic foarte dezvoltat, a ambiției sale de a aduce mărturii picturale cât mai reprezentative, a dorinței sale de a mărturisi frumusețea virtuților înaintașilor noștri. Străbunii noștri dragi, adevăratele noastre valori spirituale, ce ne pot fi modele nouă celor de azi, mireni și monahi deopotrivă.

Ca cetățean, ca personalitate marcantă al minunatului plai românesc, este un om de mare onoare, onest, harnic, responsabil în tot ceea ce întreprinde. Își dorește ca prin pictură să dezvolte artele plastice românești astfel încât să fie românul în topul artiștilor merituoși din țară și din lume. Fiind în asentimentul publicului clujean, am remarcat abilitățile sale de artist plastic prin care încearcă și reușește să își pună în valoare talanții primiți în dar de la Dumnezeu, Treimea cea de o ființă, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Acest fapt chiar dânsa îl declară cu atâta bucurie și responsabilitate în fața auditoriului, ca motivație la tot ceea ce face ca pictor. Picturile în ulei și icoanele pe sticlă sunt amprente artistice ale inspirației divine a Mariei Mera. Noi, românii, suntem mândri de faptul că a expus deja o mulțime de lucrări în 15 țări, fiind mereu prezentă și la taberele de pictură atât în țară, cât și peste hotare.

La sfârșitul anului 2019, în 17 decembrie, la Teatrul Național, Cluj-Napoca, am fost invitată, de către managerul cultural și moderatorul evenimentului, Mariana Enache, la vernisajul expoziției personale de icoane pe sticlă a distinsei pictorițe Maria Mera.

Invitația am acceptat-o imediat cu multă bucurie deoarece bănuiam că iarăși, ca de atâtea ori, Maria Mera ne va arăta cum abnegația, seriozitatea și munca sa e atât de responsabilă. Mi-a captat atenția și m-a impresionat prin tematica aleasă: „Sfinții români”. A ales un subiect extrem de frumos, dar foarte greu de abordat. Aceasta deoarece se cunoaște că pictarea sfinților presupune din partea artistului: un timp mai îndelungat rezervat picturii sfinților, o bună cunoaștere a vieții acestora, o pregătire mai deosebită în perioada picturii (post, rugăciune, spovedanie, o pace sufletească), un „acord” și empatizare a artistului cu sfântul pictat, și în primul rând o mare binecuvântare cerească dumnezeiască. Mi-am amintit de ceea ce spunea Constantin Noica în lucrarea sa „Jurnal de idei”: „Între o statuie și o icoană e deosebire de ordin, în sens pascalian. O statuie ține de lume, o icoană transcende lumea. Dar icoane, nu tablouri!”¹

A sosit ziua mult așteptată a vernisajului. Ne-am perindat toți cei prezenți, cu multă răbdare, prin fața fiecărei icoane expuse. Era o bucurie de negrăit. Admiram cu toții icoanele cu Sfânta Cuvioasă Parascheva, Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor; Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul; Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului; Sfinții Martiri Brâncoveni: Constantin Vodă cu cei patru fii ai săi; Constantin, Ștefan, Radu, Matei, și sfetnicul Ianache, Sfântul Voievod Neagoe Basarab; Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul, Mitropolitul Țării Românești, etc. Icoanele ne deschideau o ușă spre cer, prin care reușeam să ne reamintim cu mult drag de oamenii care au depășit materialul, trăind realmente spiritualicește în, cu, și pentru Iisus Hristos, devenind sfinți după trecerea la cele veșnice, prin pronic dumnezeiască.

Erau 100 de icoane, ce îi reprezenta atât de real pe sfinții români, încât păreau vii.

¹Citate despre icoane, accesibil online <http://subiecte.citatepedia.ro/despre.php?s=icoane> (6.01.2020).

Am trăit o mare emoție deoarece am realizat mai mult ca niciodată, în prezența atâtor străbuni sfinți, ce înseamnă să fi un bun creștin, un bun păstrător al tradițiilor creștine, ce înseamnă să ai o viață înduhovnicită, astfel încât aceasta să te ducă în Rai și să poată să te declare Dumnezeu, ca fiind sfânt al Său.

În același timp am simțit o mare mândrie identitară și națională, anume aceea de a fi români descendenți din oameni atât de etici și trăitori creștini. Trăiam un moment inedit, o „întâlnire” la care noi, cei din postmodernism empatizam prin icoană cu cei care și-au dat tot interesul ca să trăim frumos, liberi, moralicește. Eram convinsă, că sus în cer, în împărăția cerească, toți sfinții români se bucurau de această frumoasă inițiativă a Mariei Mera, aceea de a-i picta, de a-i readuce în atenția neamului lor, ca pildă de viață. Prezenți prin redare iconografică, dar și spirituală, sfinții români au fost mereu și sunt strămoșii noștri dragi, care, prin viața lor virtuoaasă, golită de cele lumești și îndreptată spre cele spirituale mai ales, au reușit să ne transmită modelul demn de urmat: Iisus Hristos.

De cum am văzut icoanele, am fost convinsă că Maria Mera a studiat profund viețile sfinților români, că s-a familiarizat cu ei, că îi cunoaște îndeajuns, cât să poată avea priceperea de a-i picta. Da, ea a urmat cu strictețe câțiva pași pe care orice pictor îi urmează când se apucă de lucru. Am vorbit cu dânsa, în timp ce vedeam icoanele pe sticlă expuse, despre cum a fost inspirată și motivată să picteze exact 100 de sfinți români. Realizam că, pe lângă faptul că această temă de dezbatere este foarte actuală, ea a devenit unică în țară, dar și în lume, prin simbolistica numărului 100. Acest 100 a dorit să se alinieze axiologic și numerologic cu cei 100 de ani de la Marea Unire din 1918², dar și cu 100 de ani de la Tratatul de la Trianon din 1920³.

Cuvintele erau parcă mult prea puține ca să exprime exact credința sa, în faptul că a pictat totul, în mai puțin de un an, credem că sub harul Sfântului Duh, fiind inspirată și îndrumată divin, în mod nevăzut, la fiecare icoană cum anume să o picteze. Mi-a venit să îl parafrazez pe Vincent Van Gogh „Tablourile sunt însuflețite, lucru care provine din sufletul pictorului.”⁴

² Marea Unire din 1918 a fost procesul istoric în urma căruia toate provinciile istorice locuite de români s-au unit în anul 1918 în cuprinsul aceleiași stat național, România. ... Unirea Basarabiei, a Bucovinei și, în cele din urmă, a Transilvaniei cu Regatul României (așa-zisul Vechi Regat) a dus la constituirea României Mari. (Citat din Marea Unire, accesibil online https://ro.wikipedia.org/wiki/Marea_Unire (6.02.2020).

³ Tratatul de la Trianon a fost semnat la data de 4 iunie 1920 între Puterile Aliate învingătoare în Primul Război Mondial și Ungaria, în calitate de stat succesor al Imperiului Austro-Ungar, stat învins în Primul Război Mondial. Tratatul a fost semnat în Palatul Marele Trianon de la Versailles de către 16 state aliante (inclusiv România), pe de o parte, și de Ungaria, de altă parte. Tratatul a fost semnat pentru a stabili frontierele noului stat Ungaria cu vecinii săi: Austria, Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor (stat devenit ulterior Iugoslavia), România și Cehoslovacia. Tratatul de la Trianon a făcut parte din seria tratatelor încheiate la finalul Primului Război Mondial. (Citat din Tratatul de la Trianon, accesibil online https://ro.wikipedia.org/wiki/Tratatul_de_la_Trianon (6.02.2020).

⁴ Citate despre pictură și suflet. Accesibil online <http://subiecte.citatepedia.ro/despre.php?s=pictur%E3%2Csuflet> (6.01.2020).

În aceste condiții, a cercetării a 100 de personalități românești, declarate sfinte, se observă că, încă de la bun început se distinge fermitatea și dorința sa tot mai acerbă a pictoriței de a ilustra cât mai bine pictural, cu exactitate, personalitatea lor.

A început frumosul vernisaj. Sala era plină. Auditoriul, încântat și în același timp nerăbdător să afle cât mai multe despre icoanele expuse. Fiecare a trecut prin fața icoanelor și le-a admirat îndelung. Toți eram în același asentiment, că trăim un eveniment inedit prin tematică și redare originală. Culorile, formele, orientarea în spațiu, totul anunțau o expoziție de excepție, demnă de a fi cât mai mult vizualizată de public.

Când mi s-a dat cuvântul de către Dorina Pop, presedintele A.A.P. Cluj, mi-am dat seama că, toți știau exact ceea ce e icoana prin propriile lucrări sau trăiri duhovnicești în prezența ei. Totuși am reamintit ceea ce înseamnă icoana și că, expoziția se concentrează pe cuvinte cheie ca: sfânt, icoană, unire, credință, strămoși, modern, tradițional. Am oglindit prin cuvinte etimologia cuvântului „icoana”, ce vine din grecescul eikon care înseamnă un portret. Desigur că, nu un portret al laturii fizice, ci al celei transcendente, destinat să comunice spiritului, într-o redare nu a materiei, ci a conținutului care se găsește dincolo de făptura fizică⁵, că icoanele sunt poartă spre cer, ușa spre divinitate, dar și spre inima omului. Am insistat pe faptul că „icoana este o imagine plastică, artistică sau artizanală a unor ipostaze sau acțiuni ale divinității sau a unor sfinți sau zeități de rang secundar, fiind deci considerată sacră (în special în cadrul religiei creștine ortodoxe). Este expusă atât în lăcașurile de cult, dar și în locuințele credincioșilor, uneori și în alte edificii cu scopul de a evoca divinitatea.”⁶

Icoana redată pe sticlă arată în fapt icoana din sufletul pictorului, dar și a celui ce o vizualizează. Paul Evdokimov spune despre icoană că ea este postirea ochilor. E important cum privești o icoană, ce îți inspiră aceasta, ce trăiri ai în prezența ei. Dar, fiecare fiind unic, are trăirile proprii în prezența unei icoane. Numai ceea ce te înalță spiritual te face mai bun. Așa și icoana te face să îți dorești să vorbești prin rugăciune cu Dumnezeu, cu Maica Domnului, cu sfinții. O icoană te face să te și întrebi cum poți vorbi atât de puțin cu sfinții, dar să fii atât de mult ajutat. Fiecare vorbă, gest, uitătură, grai poate fi o rugăciune. De aceea icoana e importantă pentru că, vorbirea cu sfinții reprezentată în ea se face exact sub forma unei cruci. atât pe orizontală, cât și pe verticală.

Dar ce este un sfânt? „În limba română termenul sfânt a fost preluat din limba slavă „sfiat” cu derivatele sale „sfiatoi”, „sfiasenai”, care înseamnă luminat, deosebit, sfințit etc, sfințenia fiind atributul prin excelență al lui Dumnezeu, în timp ce oamenii se pot împărtăși de sfințenia lui Dumnezeu în măsura în care se sfințesc și ei, în măsura în care Hristos ia chip în ei.”⁷

⁵ Icoane pe sticlă, accesibil online <http://icoana.artspace.ro/icoana-sticla-etape-lucru-25.html> (6.01.2020).

⁶ Icoană, accesibil online <https://ro.wikipedia.org/wiki/Icoan%C4%83> (6.01.2020)

⁷ Canonizarea sfinților în Biserica Ortodoxă, accesibil online <https://www.crestinortodox.ro/religie/canonizarea-sfintilor-biserica-ortodoxa-69619.html> (6.01.2020).

Oare înțelegem toți ceea ce este real un sfânt și ceea ce îl face să primească această denumire? „Sfântul este o persoană care, din punct de vedere religios, este considerată foarte apropiată de Divinitate și fără păcate. Un sfânt este o persoană, care pe parcursul vieții a făcut fapte bune, lucru ce conduce spre purificarea sa spirituală, și a ajuns în Rai. Este preponderent întâlnită în creștinism, dar și la alte religii, având diverse particularități. Recunoașterea oficială a calității de sfânt este efectuată de o autoritate religioasă și politică; ea este adesea cauzată de aclamarea adeptilor și credincioșilor, depinzând în unele biserici de minunile legate de omul sfânt.”⁸ Petre Țuțea scria că: „...A fi sfânt, înseamnă a fi suveranul tău perfect. Sfântul are forța de coeziune a pietrei. Un sfânt poate fi și analfabet, dar e superior unui geniu, fiindcă ideea de sfințenie e legată de ideea de minune. Un sfânt poate face o minune. Geniul face isprăvi, nu minuni. Lumea e ancorată în cultul genialității ca slăvire a progresului în afară. Atât. Or, cu cât suntem mai avansați, mecanic și material, cu atât suntem mai departe de esența reală a lumii, de sfințenie...”⁹

Am accentuat pe faptul, că sfinții nu au fost doar în trecut și acum gata, în modernism, nu mai există. Întâlnirea cu sfinții e o taină, un dar, o clipă pe care cei foarte curați sufletește, despătimiții, pot să o perceapă, dar să și o trăiască, real. „Curios!” ar zice cei care nu au cunoscut deloc dogma creștină sau sunt ateii, sau neutri, sau care încă nu sunt încredințați, că sfinții există. Au existat și vor exista deoarece și Iisus Hristos a fost, este și va fi mereu. Și azi, printre noi, trăiesc mulți oameni virtuoși, credincioși, care au o viață curată, sporită duhovnicește, care urmează în mod real modelul vieții Domnului Iisus Hristos, și care după moarte, cu siguranță pot fi numiți de Dumnezeu sfinți. Poate ne întrebăm de ce atâta taină, atâta nepricepere, atâta neînțelegere a noastră. Putem da un răspuns clar. Ca să putem vorbi cu ei, mai întâi trebuie să credem că ei există, că sunt sfinți, dar mai ales să credem că există Dumnezeu Atotputernic, Atotștiutor, Milostiv și Drept.

Tocmai de aceea, într-o lume globalizată, a indiferentismului și sincretismului, în care se pare că nihilismul capătă teren, o astfel de expoziție cu un titlu atât de semnificativ „Sfinții români” își are un merit aparte deoarece readuce în suflete noastre tradiția creștină, mentalitatea Mântuitorului, mărturisirile apostolilor. Ce poate fi mai frumos ca omul modern, care trăiește într-o dezvoltare tehnologică rapidă care o ia înaintea dezvoltării etice, este conștient că va fi ajutat mereu de sfinți.

Am considerat că, e foarte expresivă Scrisoarea lui Ștefan cel Mare către Principii creștini după victoria de la Vaslui - 25 ianuarie 1475. Am citat din ea pentru aducere aminte cât s-au zbatut înaintașii noștri, printre ei chiar sfinții pictați în icoane la această expoziție de icoane și luare aminte ce responsabilitate avem noi, urmașii acestor sfinți, generațiile rămase: să fim măcar așa credincioși, iubitori de neam și patrie, precum au fost ei.

⁸ Sfânt, accesibil online <https://ro.wikipedia.org/wiki/Sf%C3%A2nt> (6.01.2020)

⁹ Petre Țuțea, *322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea*, București, Editura Humanitas, 1997, p. 98.

„Noi, Ștefan voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei, mă închin cu prietenie vouă, tuturor cărora le scriu, și vă doresc tot binele, și vă spun Domniilor Voastre că necredinciosul împărat al turcilor a fost de multă vreme și este încă pierzătorul întregii creștinătăți și în fiecare zi se gîndește cum ar putea să supună și să nimicească toată creștinătatea. De aceea, facem cunoscut Domniilor Voastre că, pe la Boboteaza trecută, mai sus-numitul turc a trimis în țara noastră și împotriva noastră o mare oștire, în număr de 120.000 de oameni... Auzind și văzînd noi acestea, am luat sabia în mîină și, cu ajutorul Domnului Dumnezeu nostru Atotputernic, am mers împotriva dușmanilor creștinătății, i-am biruit și i-am călcat în picioare, și pe toți i-am trecut sub ascuțișul sabiei noastre; pentru care lucru, lăudat să fie Domnul Dumnezeu nostru. Auzind despre aceasta, păgînul împărat al turcilor își puse în gînd să se răzbune și să vie, în luna lui mai, cu capul său și cu toată puterea sa împotriva noastră și să supună țara noastră, care e poarta creștinătății și pe care Dumnezeu a ferit-o pînă acum. Dar, dacă această poartă, care e țara noastră, va fi pierdută – Dumnezeu să ne ferească de așa ceva – atunci toată creștinătatea va fi în mare primejdie”¹⁰

În urma celor spuse, aș afirma cu toată certitudinea că Maria Mera este pictorița romîncă care ne-a uimit cu lucrările sale de excepție, ca rod al credinței sale. Este o pictoriță creștin ortodoxă cu har care pictează icoane pe sticlă și ne prezintă fața văzută a nevăzutului. Este cea care încearcă să ne arate că sfinții români sunt atât de prezenți, încât putem avea certitudinea că cerul și pămîntul sunt într-o continuă armonie de-a pururea, în timp și dincolo de timp. Sunt mulți iconari români care, probabil, în viitor, vor fi recunoscuți ca sfinți, dar și mai mulți care își doresc anonimul. Și unii și alții au înțeles că este o condiție veșnică în arta icoanei: se consideră și se prețuiește ca autor, Duhul Sfânt însuși.

Aș încheia cu frumoasele cuvinte ale Mariei Mera în care se ilustrează atât de limpede esența a ceea ce ne transmite domnia sa prin aceste minunate icoane pe sticlă: „Acești sfinți, pentru mine, sunt vii și printre noi. Și am credința că prin prezentarea lor se va trezi în inimile lor acea generozitate și bunătate specifică poporului romîn. Sunt ferm convinsă că aceste icoane își vor găși drumul pentru a fi prezentate în cât mai multe locuri și va trezi în conștiința oamenilor nu dorința de îmbogățire, ci dorința de a lăsa o lume mai bună pentru urmașii lor. Și cel mai important pentru mine, îmi doresc să fie trezit în sufletele și conștiința oamenilor mândria că suntem români, avînd mereu ca exemplu acești sfinți care au fost mândri să își dea viața în numele credinței pentru a fi asemenea Mîntuitorului nostru.”

Doamne ajută așa să fie!

Dr. prof. Iulia CHENDE

¹⁰ Scrisoarea lui Ștefan cel Mare către principii creștini, accesibil online <http://graiesc.md/istoria-moldovei/scrisoarea-lui-stefan-cel-mare-catre-principii-crestini-dupa-victoria-de-la-vaslui-25-ianuarie-1475.html> (6.01.2020).

Argument: Sfințenia omului între fundamentare și provocare

Sfințenia arată omului voia Domnului, unirea deplină, permanentă și veșnică cu Acesta, spre stăpânirea binelui și lipsirea răului și a celui rău. Cele dumnezeiești sunt sfinte și sfințitoare, cele pământești se pot sfinți prin lucrare duhovnicească a poruncilor Domnului. Dumnezeu este Sfântul sfinților, izvor al sfințeniei firilor raționale, îngeri și oameni, în deplină armonie, infailibil, mereu în concordie cu firea văzută și nevăzută, omniprezent, neschimbabil în hotărâri și veșnic prin fire, fără de început și fără de sfârșit, plin nu de Sine ci de smerenie, plin de știință în deplină cunoștință și înțelepciune, liber în deciziile Sale, atotputernic și drept, corect până la capăt și dincolo de toate. De aceea este fericit în chip desăvârșit și plin de iubire, față de Sine, ca Treime iubitoare și față de toată creația. Fiind corect și atent, delicat și condescendent cu „slăbiciunea Sa omul”, îi conferă acestuia puteri din puterile Sale, rațiune din rațiunea Sa, pentru a putea comunica voința cerească Unul altuia, pentru ascultarea unuia de Altul, întru simțirea tainică a inimii, spre comuniune, comunicare, cuminecare și desăvârșire.

Sfințenia Domnului ne cheamă și pe noi la sfințenie, atunci când zice: „sfințiți-vă și veți fi sfinți, că Eu, Domnul Dumnezeu vostru Sfânt sunt” (Levitic 11: 44; I Petru 1: 15-16). Sfințenia Domnului cheamă și absoarbe slăvirea Sa de către puterile cerești. Serafimii cântă-n prezența lui Dumnezeu, Cel bun și Sfânt: „Sfânt, Sfânt, Sfânt este Domnul Savaot” (Isaia 6: 3). Sfântul proroc David, în psalmul său spune: „Sfânt este Domnul, Dumnezeu nostru” (Psalmul 97: 9). Sfințenia Domnului se revarsă în locul Său de pomenire, în legea Sa, în (in)făptu(i)rile Sale, în credințioșia Sa, înțeleasă ca izvor al credinței noastre.

Deasupra tuturor, în toate și peste toate, El este Singurul bun cu adevărat (Marcu 10: 18), mărturisit prin glasul Fiului Său, pe care-L numim la fiecare Sfântă Liturghie „Sfântul sfinților”, în „Sfintele care se dăruiesc sfinților”. Sfințenia Sa întocmește bunătatea Sa și aceasta dă mărturie despre conținutul celei dintâi. Bunătatea Sa ne cheamă la sfințenie și sfințenia noastră se hrănește din bunătatea Sa. Aceasta s-a văzut atât de bine în persoana și lucrarea Dumnezeului, făcut Om pentru noi și pentru a noastră mântuire. Sfințenia Sa ne cheamă pe noi la sfințirea noastră, prin comuniunea Creator-creatură, prin cuminecarea cu Trupul și Sângele Logosului întrupat din mamă fără de Tată, prin nevoiță, prin asceză, prin harul ceresc, credință încredințată și fapte bune ce le urmează acestora. În toată sfințenia Sa, Dumnezeu păzește și prețuiește libertatea cu care și-a înzestrat făpturile Sale raționale.

Chiar dacă suferă nedesăvârșirea voită a multora, respectă libertatea tuturor, întârziind pedagogic, pastoral și părintește, punerea în aplicare a mustărilor Sale lăsate ca efect al încălcării poruncilor Sale. Dragostea lipsită de libertate nu este bine primită, la fel nici binele, nici sfințirea nu pot fi conferite silnic, ci după sau conform cu ardoarea fiecăruia. Sfințenia Domnului răzbate din tot ceea ce lucrează Domnul în și prin sfinții Săi, în lumea Sa, în faptele și înfăptuirile Sale. Sfințenia Sa izvorăște sfințenia mea, și prin silința mea, rămân(ând) liber în continuare de orice constrângere.

Nimeni nu este mai minunat ca Domnul în sfințenie (Ieșirea 5: 11). Prin puterea Sa ne îndreaptă spre sfințenia Sa (Ieșirea 5: 13). Casa Domnului este plină de sfințenia Sa (Psalmul 92: 5). Noi mărim prin laudele noastre sfințenia Sa (Psalmul 96: 12), pentru că ne-a dat porunci spre păzire cu sfințenie (Psalmul 118: 4). Chemarea noastră astăzi este ca să trăim în sfințenia Lui (Luca 1: 75).

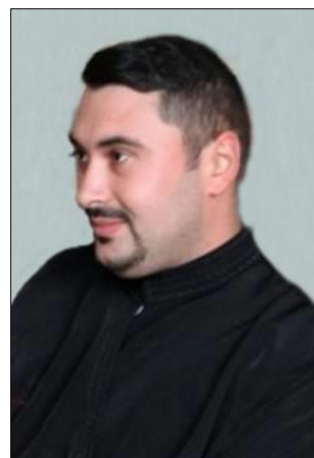
Adevărul certifică sfințenia și sfințenia depozitează întregul Adevăr. De aceea ne păzim vasul ființei noastre în sfințenie și-n cinste pentru Domnul (Tesaloniceni 4: 4), pentru a fi nevinovați și curați înaintea Lui. Cerem sfințirea Numelui Său în Rugăciunea Domnească. Ne silim să păzim ziua duminicii ca s-o sfințim. Ne închinăm icoanelor Sale ca să ne sfințim chipul într-o asemănarea noastră cu El. Sfințirea noastră este viața veșnică (Romani 6: 22; I Corinteni 1: 30). De aceea Sfântul Apostol Pavel ne cere să ne ducem sfințirea în procesul realizării ei până la capăt (II Corinteni 7: 1). Voia lui Dumnezeu pentru noi este sfințirea noastră (I Tesaloniceni 4: 3). Trebuie să urmăm pacea Domnului și sfințirea (Evrei 12: 14).

Domnul sfințește altarul de jertfă, cele de pe el, cele din fața și din jurul său, umplându-le cu slava Sa. Cine se atinge de ele se sfințește. Prin Hristos Domnul ne sfințim și viața vremelnică și veșnicia/ înveșnicirea. Încă și Cuvântul lui Dumnezeu ne sfințește (I Timotei 4: 5). Numai Domnul singur conferă sfințenie vieții noastre învăluite în acest timp, dăruit spre sfințire. Potrivit chemării ce ni s-a făcut și alegerii personale în deplină cunoștință, darul lui Dumnezeu lucrează tainic sfințirea în sufletele noastre.

Pr. dr. Ioan Emilian RAZA

Icoana-fereastră spre cer!

Cea mai frumoasă definiție pentru icoană este această metaforă: fereastră spre cer. O definiție cu adevărat inspirată. Elementul comun al tuturor icoanelor este sfințenia persoanelor reprezentate în ele. Tocmai de aceea, icoana are această calitate: de a ne facilita legătura cu Dumnezeu și cu Sfinții Săi. Ființa umană, grație dimensiunii sale spirituale, e însetată de Dumnezeu. Așa se face că omul e într-o continuă căutare. Câtă vreme el caută numai lucruri materiale, e nemulțumit și e mereu însetat. Își dorește cu ardoare un lucru, îl obține (cu mai mult sau cu mai puțin efort) și, inevitabil, după un timp relativ scurt, vrea altceva, altul devine obiectul dorinței sale ardente. Îl obține și pe acela, dar nici așa el nu-i mulțumit și rămâne într-o înfrigurată căutare a ceva nou.

Icoana este o fereastră spre cer, pentru că, rugându-mă Persoanei sfinte care este zugrăvită în icoană, Persoana respectivă se apropie de mine, îmi ascultă păsul și mă ajută să ies din impas; în același timp, eu, cel care mă rog, particip nevăzut, cu toată ființa mea, la sfințenia Persoanei respective, mă împărtășesc de ea, după măsura mea, mă umplu, adică, de sfințenie pe cât pot să încap. Este o comuniune, care mă ajută în desăvârșirea mea și mă apropie și ea, pas cu pas de asemănarea cu Dumnezeu, spre care asemănare sunt chemat și spre care tind, în virtutea chipului divin pe care îl port în mine, prin creație.

Icoana reprezintă un mod aparte de cunoaștere a lui Dumnezeu, Care nu se descoperă numai prin înțelepciunea cuprinsă în teologia cuvântului, ci și prin frumusețea vederii exprimată în arta icoanei, care unește domeniul esteticii vizuale cu cel religios. Artă icoanei, ca expresie a credinței, transmite același adevăr revelat în Biserică, unde arhitectura, pictura, muzica și poezia, devin părți ale unui întreg cadru liturgic.

În icoană, trupul omenesc este eliberat de legile materiei, timpului și spațiului. Redus astfel la formele și proprietățile sale inițiale, originale, chipul omenesc este veșnic și asemenea lui Dumnezeu, care i-a servit drept model. O icoană nu reprezintă deci o realitate a lumii noastre de aici, pământeste. Orice icoană este un fel de fereastră care se deschide spre cer; iar imaginile pe care le vedem pictate aici sunt o realitate care vine de sus. Persoana umană, figura sfântului sau a sfinteii, zugrăvite în icoană sunt, desigur, cele care au trăit pe pământ; le recunoaștem cu ușurință, dar nu le recunoaștem după trup. Căci acum sfinții sunt făpturi cerești, și în cer nimeni nu poate fi recunoscut după trup.

Sfintele icoane au fost cinstite de la începutul apariției lor în Biserica creștină primară, și-i reprezentau pe sfinți și pe Cel ce i-a sfințit, Hristos-Mântuitorul nostru. Prin închinarea înaintea sfintelor icoane, credința, iubirea, pacea, nădejdea, dreptatea își găseau loc în viața credincioșilor de odinioară.

„Icoana, scrie Sfântul Ioan Damaschin în Cele trei tratate contra iconoclaștilor, este o asemănare, un model, o întipăritură a cuiva. Însă icoana nu seamănă întru totul cu originalul, adică cu persoana înfățișată. Altceva este icoana și altceva este originalul; este o deosebire între ele, pentru că aceasta nu este celălalt și celălalt nu este aceasta. Spre exemplu: icoana omului, cu toate că întipărește figura corpului, totuși nu are facultățile sufletești, căci nici nu trăiește, nici nu cugetă, nici nu vorbește, nici nu simte, nici nu se mișcă. Tot astfel fiul, cu toate că este icoana naturală a tatălui, totuși are ceva deosebit față de el, căci este fiu, și nu tată”

*Icoana, ca și cuvântul, este artă liturgică, este parte integrantă a religiei, unul din mijloacele de cunoaștere a lui Dumnezeu, unul din modurile de comuniune cu El. Prin intermediul icoanelor, oamenii contemplează Împărăția lui Dumnezeu și intră într-un dialog direct cu divinitatea, căci așa cum afirma Părintele Dumitru Stăniloae, „icoana reprezintă o veritabilă fereastră prin care omul și Dumnezeu se pot privi față în față”. În iconografie, accentul nu cade asupra personalității artistului, ci asupra chipului sfântului, căutându-se a se exprima cât mai bine semnificația evenimentului pictat. Aceasta se înțelege și dacă ținem cont de faptul că, icoanele exprimă în mod vizibil, cu ajutorul culorilor, Cuvântul lui Dumnezeu, ceea ce a făcut ca în decursul veacurilor, icoana să mai fie numită și *Biblie a neștiutorilor de carte*.*

Cinstirea sfintelor icoane are o valoare educativ-morală. În general, icoanele trezesc, întrețin și întăresc peste tot viața duhovnicească. Ele întăresc credința și aduc un real folos în sporirea evlaviei, fiind un stimulent pentru săvârșirea binelui, a dreptății și a împlinirii dragostei. Pentru viața religioasă-morală, sfintele icoane sunt purtătoare ale îndemnurilor spre împlinirea poruncilor lui Dumnezeu și spre imitarea vieții neprihănite a modelelor al căror chip îl reprezintă, fiind o adevărată călăuză în formarea duhovnicească a credincioșilor.

În urma încercărilor vieții, doamna Maria Mera a fost învrednicită de Dumnezeu să primească darul de a reda chipul sfințeniei într-un mod desăvârșit.

Așadar, să alegem să fim și noi „icoane” vii, pe care Dumnezeu Însuși să picteze culorile vii ale virtuților creștine, înfrumusețându-ne astfel, neîncetat. Până la urmă, creștinii trebuie să viețuiască smerit în mijlocul oamenilor, și chiar prin tăcere, să-i învețe pe ceilalți ceva despre veșnicie, patria unde vor străluci, dacă vor ține până la capăt poruncile lui Hristos.

*Protopop Valentin Ștefan VÂRVA
Protopopiatul Ortodox Român al Reghinului*

Prima expoziție cu Sfinții Români...

Orașul Zlatna, atestat documentar din anul 158 d.Hr., important centru de exploatare a aurului, încă din perioada romană (perioadă în care a primit rangul de municipium și denumirea de Ampellum) găzduiește, începând cu anul 2013, alături de Alba Iulia, o parte din lucrările Congresului Spiritualității Românești, eveniment anual al românilor de pretutindeni.

Ultima ediție, cea de-a XXIII-a, desfășurată în perioada 29 – 30 noiembrie 2019, a fost înnoibilată de vernisajul unei remarcabile expoziții de icoane a artistei plastice Maria Mera, din Reghin. Cele 100 de icoane expuse, reprezentând sfinți români care s-au jertfit pentru credință și neam, au iluminat și au bucurat ochii și sufletele celor prezenți, la lucrările Congresului, personalități marcante ale diasporei române, delegați ai comunităților românești din țările vecine, reprezentanți ai autorităților, cetățeni ai Zlatnei.

Am crezut mereu că, viitorul se clădește pe cunoașterea trecutului, pe valorificarea învățămintelor pe care trecutul ni le-a oferit. Într-un prezent în care superficialitatea, kitsch-ul, degradarea societății cauzată de ignorarea valorilor culturale și spirituale sunt tot mai evidente, contemplarea unor icoane care reprezintă tot ce a avut mai bun credința românească în istoria ei, aduce un sentiment înălțător de pace, evlavie și recunoștință.

Toți cei care am fost prezenți la vernisajul găzduit de sala de ședințe a hotelului Ranisstorum din Zlatna, printre care îi menționez pe dl. Avram Crăciun, prim-vicepreședinte al Congresului Spiritualității Românești, preot protopop Viorel Porcar din Zlatna, dl. Dumitru Preda, președinte interimar al Congresului Spiritualității Românești, d-na Cornelia Salvan, vicepreședinte, reprezentant al comunității românești din Austria, dl. Ilarie Gheorghe Oprea, președinte de onoare al Asociației Artiștilor Plastici Mureș, dl. Breiler Ștefan, vicepreședinte, reprezentant al comunității românești din Germania, dl. general Mircea Chelaru, vicepreședinte, dl. Radu Rey, președintele Forumului Montan Român, dl. Ioan Curtean de Hondol, consul onorific al statului Belize, dl. ing. Ioan Popa, vicepreședinte, reprezentant al comunității românești din Statele Unite ale Americii, dl. Gheorghe Funar, președintele Partidului România Noastră, dl. Ioan Astaluș, sculptor, reprezentant al comunității românești din Austria, d-na Viorica Adam din Zlatna, cea care a mijlocit prezența în orașul nostru a expoziției d-nei Maria Mera, am trăit un moment de pioasă încântare, de răgaz sufletesc de la grijile cotidiene, din care am ieșit cu conștiința întărită că suntem români și creștini și așa vom fi mereu.

Se spune că, icoanele sunt ferestre deschise către cer. Mai mult decât atât, icoanele Mariei Mera, pe care am fost onorați să le găzduim în orașul nostru, sunt ferestre deschise către istoria noastră, către un trecut încărcat de sacrificiu, glorie și patriotism, dovezi ale persistenței credinței poporului român și ale luptei sale de-a lungul secolelor, trecute pentru unitate națională, dreptul la autodeterminare și păstrarea identității românești.

Ing. Silviu PONORAN, primarul orașului Zlatna

Credință și istorie

Consider această carte „sfântă” pentru că vorbește despre sfinți, ocrotitorii noștri spirituali. Sunt fericită și emoționată că am prilejul să scriu despre autorii acestei valoroase lucrări, cei care au avut inițiativa unicului și mărețului proiect. Este o idee genială să scrii despre viața sfinților martiri ai neamului românesc. Autorii și-au unit eforturile pentru a ne oferi o carte cu peste o sută de icoane, pictură pe sticlă, cu informații valoroase despre viața și sacrificiul celor care au urmat credința în Domnul nostru Isus Cristos. Cartea este o îmbinare impresionantă între credință și istorie.

Este de apreciat colaborarea Părintelui Eugen Bărăian și a tânărului secretar eparhial, Eugen Marian Bărăian, cu Ilarie Gh. Opriș în promovarea artei sacre și nu numai.

Venirea părintelui Eugen Bărăian în comuna Sângeorgiu de Mureș, în parohia noastră, este o binecuvântare, ne-a adus multă pace și lumină. „Omul sfințește locul”, aceste cuvinte se potrivesc în sens propriu. S-a implicat total în viața comunității cu eforturi incredibile, de aceea și sătenii îi sunt alături. Sfânta biserică „Sfinții Împărați Constantin și Elena”, ridicată în acești ani, piatra de temelie s-a pus în anul 2013, este opera domniei sale și bucuria noastră, a tuturor. Suntem fericiți că avem asemenea locaș sfânt care v-a dăinui mulți ani în acest loc minunat. Din momentul terminării construcției, impunătoarea biserică prin sunetele clopotelor ne adună mereu în număr foarte mare, în fiecare duminică și în zilele de sărbătoare la sfânta slujbă.

A fost impresionantă duminica în care a avut loc slujba de sfințire a celor peste o sută de icoane pictate pe sticlă cu sfinții români, ocrotitorii noștri spirituali. Biserica a fost neîncăpătoare, credincioșii s-au bucurat și au admirat icoanele sfinților martiri cei care au apărat credința ortodoxă. Părintele Eugen Bărăian a vorbit cu multă evlavie despre acest moment special săvârșit în sfânta noastră biserică din Sângeorgiu de Mureș.

Mai multe informații despre viața și activitatea sfinților români aflăm din cartea „Sfinți Români” autori: Eugen Bărăian, Ilarie Gh. Opriș, Eugen Marian Bărăian. Cartea de față a necesitat multă străduință și căutări. Acum putem să vedem chipul sfinților martiri ai neamului românesc pictat și alături să le cunoaștem și viața spre folosul nostru sufletească. Tânărul Eugen Marian Bărăian are marele merit pentru că el ne face cunoscute aceste informații. Ilarie Gh. Opriș a fost cel care a sprijinit promovarea artei și culturii artistice, a încurajat un grup de tineri artiști care au îndrăgit arta picturii pe sticlă, participând, începând din anul 2011 la numeroase tabere de pictură pe sticlă.

Artista Maria Mera este una din cei care a reușit să picteze cu eforturi numai de ea știute, fiind autoarea celor peste o sută de picturi pe sticlă, sfinți ocrotitori ai neamului nostru.

Așa cum sublinia la vernisajul organizat în Galeria de Artă „Unirea”, a Asociației Artiștilor Plastici Mureș, din Târgu Mureș: „Cuvintele de încurajare a unui prieten mi-au schimbat viața”. După modelele create de Ilarie Gh. Opriș, Maria Mera a pictat icoanele sfinților iar Eugen Marian Bărăian a cercetat cu perseverență și minuțiozitate viața și activitatea sfinților români pentru a le cunoaște și noi credincioșii.

Comemorarea a o sută de ani de la Marea Unire, a fost un motiv potrivit pentru carte. Îmbinarea acestor întâmplări fericite cu istoria ne dă o bucurie desăvârșită.

O carte specială care rămâne moștenire din generație în generație, un mare dar pentru cei ce o vor citi. Cărțile sunt viața, sufletul și miezul timpurilor trecute, sunt esența și chintesența unor vieți a celor care au lăsat această moștenire. Din vremuri îndepărtate biserica a reprezentat factorul cultural suprem, cei mai învățați cărturari purtau sutană.

Ca profesor de istorie știu că mulți preoți și-au adus o contribuție importantă la apariția primelor tipărituri, primelor cărți care au propovăduit „Cuvântul lui Dumnezeu”. Biserica a ținut în unitate acest popor în limbă, tradiții și valorile culturii autohtone. Cunoașterea și interesul față de propria istorie reprezintă scutul de nădejde al poporului nostru. În secolul al XVI-lea diaconul Coresi a tipărit la Brașov o zestre de carte unică în lume în acea vreme. Lucrările tipărite de Coresi erau folosite în fiecare biserică din țară într-o limbă literară de care ne bucurăm și astăzi. Se propovăduiau învățăturile morale ale religiei creștine pe înțelesul tuturor, (în sec. XI – XVI în biserică se folosea limba slavonă). Sfântul voievod Neagoie Basarab a rămas în memoria poporului român și a tradiției ortodoxe prin opera sa intitulată „Învățăturile lui Neagoie Basarab către fiul său Theodosie”, prima creație de valoare a literaturii române, un adevărat testament duhofnicesc, pedagogic, filosofic și enciclopedic. Antim Ivireanu, mitropolitul Țării Românești, este considerat alături de diaconul Coresi cel mai mare tipograf din cultura medievală românească, sfântul Simion Ștefan arhiepiscop și mitropolit a „toată Țara Ardealului” în anul 1648 a tipărit la Alba Iulia traducerea în limba română a Noului Testament și în anul 1651, Psaltirea. Mitropolitul Moldovei Varlaam a înființat prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, a fost un mare apărător al unității bisericii ortodoxe. În anul 1643 a tipărit prima carte românească în Moldova, răspândită în toate provinciile românești mai ales în Transilvania contribuind la unirea în cuget și credință a românilor de peste Carpați. Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, mitropolitul Transilvaniei, a organizat învățământul primar și mediu românesc în Transilvania, în anii 1848 – 1849 a avut un rol deosebit de important susținând revendicările revoluționarilor români. Marele voievod Ștefan cel Mare a fost nu numai un apărător al credinței creștine ci și un mărturisitor al credinței, prin numărul mare de biserici ridicate. Ștefan cel Mare a zidit biserici și mănăstiri nu numai în Moldova ci și în Muntenia și Transilvania, mărturisind conștiința unității de credință și neam. Le-a înălțat ca mulțumire aduse lui Dumnezeu pentru biruințele purtate.

Autorii acestei cărți, Eugen Bărăian, Ilarie Gh. Opriș și Eugen Marian Bărăian, prin multitudinea informațiilor despre sfinții români au reușit să conștientizeze faptul că nici un sacrificiu nu-i prea mare pentru păstrarea credinței și unitatea neamului.

Emilia OPRIȘ, profesor de istorie, Sângeorgiu de Mureș

Să te împlinești prin faptă!

Timpul nu înseamnă nimic, până când nu trăim o clipă minunată. Pentru mine, acea clipă a fost în anul 2014. Eram într-o excursie în Grecia, organizată de domnul Ilarie Opriș. Suferisem un AVC în luna martie a aceluiași an. Pe ecranul minții, când dau timpul înapoi, e viu momentul în care mă rugam Creatorului să îmi revin, să îmi pot mișca mâna dreaptă, să mă pot sprijini pe picior, și să umblu din nou, fără cadru. Neputința era dureroasă și de neînțeles pentru mine. Trăisem o viață grea, cu un fost soț dificil, reușisem să îmi motivez ambii copii să își termine facultatea, și deja aveau drumul lor, și eu eram în imposibilitatea de a-mi simți și mișca partea dreaptă a corpului. Temerile, că voi deveni o povară pe umerii copiilor, mă copleșeau, teama că le voi întrerupe cursul firesc al drumului lor în viață, m-au determinat, cu lacrimi în ochi, să mă rog Tatălui Cereș, să îmi ofere măcar 5 ani de viață, în care să simt că trăiesc, să fiu cât de cât fericită, să nu devin o povară pentru copiii mei.

Și, pentru mine miracolul s-a întâmplat în Grecia. Îmi revenisem bine după tratament; nu voi putea niciodată să mulțumesc destul celor de la serviciul de primiri urgențe din Târgu-Mureș, pentru profesionalismul de care au dat dovadă.

La insistențele unei prietene, iată-mă la vernisajul de pictură al cunoscutei artiste plastice din Cluj, Voichița Cecălăcean, vernisată în Muzeul Muntelui Olimp din stațiunea Leptokaria. La intrare, mi-a atras atenția o pictură, reprezentând un cioban pe un vârf de deal, ținând mâna la gură. Era atât de realistă pictura, încât m-a impresionat. Intră domnul Opriș și spune: voi repeta cuvintele marelui nostru pictor, sculptor și scriitor Ioan Vlasiu: „oamenii se împart în două categorii, cei după care nu rămân decât două rânduri scrise de un străin pe o cruce, și creatorii. Priviți această lucrare, este a regretatului pictor dr. Liviu Ștef, care de câteva luni nu mai este printre noi, dar de câte ori vom privi această lucrare ne va încânta ochii, inima și sufletul”.

Au fost cuvinte care mie mi-au schimbat întreaga viață, pentru că, atunci, ca într-un fel de taină sau viziune, mi-am dorit să învăț să pictez. A durat încă câteva luni până să mă înscriu în Asociația Artiștilor Plastici Mureș, să încep să aștern culorile pe pânză, și în timp, să particip la expoziții de grup, și apoi personale.

Și, cum se spune că un miracol nu vine niciodată singur, în 2017, domnul Ilarie Opriș, împreună cu domnul părinte Bărăian Eugen, organizează o tabăra de pictură în Sângeorgiu de Mureș. Pentru mine, a fost o experiență de neuitat.

Când am privit modelul pentru prima dată, am avut senzația că sfinții îmi judecă tot trecutul. Parcă toate greșelile din trecut erau în mintea mea, astfel încât nu am reușit să pictez nici măcar o icoană, doar am stat și am lipit foița de aur pe lucrările colegilor mei.

În toamnă, domnul părinte Bărăian, a invitat un profesor universitar, și acesta ne-a spus că icoanele sânt ferestre deschise spre cer, prin care noi privim și sântem văzuți de sfinți. Acela a fost momentul în care am decis, că trebuie să învăț să îi pictez. Studiind mai târziu viețile sfinților români, am înțeles că aceștia și-au dat viața în numele credinței; pentru ei li se părea nu un sacrificiu să își dea viața, ci o bucurie să fie asemeni Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ei au văzut ceea ce ochii noștri nu au văzut, au văzut veșnicia de pe celălalt tărâm, cel spiritual.

Organizarea unei tabere de pictură de către domnul Ilarie Opreș și preotul Eugen Bărăian cu sfinți români în 2018, m-a determinat să le citesc viețile și să îmi doresc să îi pictez, pentru a fi readuse la viață idealurile și credința lor.

Datorită faptului că în acest an se împlinesc 100 de ani de la semnarea Tratatului de la Trianon, în care se recunoaște pe plan internațional Unirea Transilvaniei cu Țara Românească, m-a determinat să pictez aceste lucrări, pentru a ne reaminti ce înaintași de excepție avem, sântem urmașii unor sfinți prin idealurile și suferințele lor în numele credinței, și poate, datorită lor să mai lăsăm ceva din fuga aceasta după avuții, care oricum sânt efemere și trecătoare pe acest pământ, și să ne întoarcem ochii și spre semenii noștri mai puțin norocoși, să îi ajutăm cum putem, pentru că, adevărata avere ne-o strângem în cer și nu pe pământ.

Am pictat aceste icoane cu sufletul. O mână nevăzută mi-a condus firul acela subțire de pensulă pentru a reda chipurile acestor sfinți. Priveam modelul și aveam senzația că sfântul respectiv îmi spune cum ar trebui să fie pictat, pentru că, în momentul în care cineva și-ar înclina genunchii în fața lui, chiar, și cu o scurtă rugăciune, să fie încredințat că, un miracol se va întâmpla în viața lui, așa cum și mie mi s-a întâmplat. Să vezi cu un singur ochi, să ai dureri de nedescris la celălalt, și totuși să poți transmite și celorlalți o fărâmbă din credința ta, mi se pare un adevărat miracol, ceea ce le doresc tuturor. Și mai ales, oriunde li se vor duce pașii pe cărările vieții, dacă își vor reaminti de cei ce și-au dat viața în numele credinței pentru ca noi să fim azi, aici.

Realizarea prin intermediul domnului Opreș , și a domnului părinte Bărăian, a acestor lucrări, scopul dorinței mele a fost atins: să trezească sentimentele de bunătate și generozitate din sufletul privitorului, și să îi trezească conștiința mândriei că sântem romani.

Aș dori, pe această cale, să le mulțumesc celor care au avut amabilitatea să își scrie impresiile lor în acest album, Domnului Opreș pentru toate modelele selectate, și mai ales pentru munca, și dăruirea dânsului în realizarea albumului, și viziunea

dânsului legată de sentimentele de mândrie națională, aceste lucrări și această carte, nu ar fi fost scoase la lumină.

Atunci când am văzut încântarea și bucuria sufletească cu care au fost privite aceste lucrări la primul vernisaj de pictură, realizat datorită prieteniei dintre mine și doamna Viorica Adam din orașul Zlatna de lângă Alba Iulia, bucuria Domnului primar Silviu Ponoran, pentru că putea oferi invitaților săi din toata lumea la al 23-lea Congres al Spiritualității din orașul Zlatna, un moment frumos.

Clipele de aleasă trăire spirituală, și înălțătoare, trăite de invitații de la vernisajul organizat la Cluj-Napoca, în clubul de la Teatrul Național, de doamna Mariana Enache și președinta Asociației Artiștilor Plastici din Cluj, doamna Dorina Pop, ascultând cuvintele de caldă apreciere ale distinsei doamne prof.dr.Iulia Chende și preot dr. Raza Ioan, am simțit cumva că pot avea mulțumirea sufletească de a fi realizat ceva deosebit în viață.

Această expoziție, va fi intinerantă în țară, dar și peste hotare. Am primit mai multe invitații, și sânt ferm convinsă că acești sfinți sânt printre noi, acum, și ocrotesc Romania. Această convingere puternică o am, și acum, deoarece la vernisajul din Zlatna am avut privilegiul să îl întâlnesc pe distinsul domn profesor Gheorghe Funar, care în cuvântul luat la Zlatna, și la Cluj, a subliniat faptul că, noi Romanii sântem credincioși de peste 6000 de ani, înainte de nașterea Mântuitorului Iisus Hristos.

De fiecare dată, când am avut nevoie să duc și să organizez această expoziție, în diferite locații, am avut sprijinul unor prieteni adevărați, cum ar fi Marian Crișan și soția sa Raluca, Simionca Gavril și soția lui Georgeta, Alin Păcurar cu mama sa Eugenia Păcurar, prieteni buni de ani de zile, alături și la bine și la rău, și nu pot mulțumi îndeajuns copiilor mei David Alexandru și Maria, pentru dragostea lor și ajutorul primit.

Le doresc tuturor celor care vor citi această carte să îi ajute Tatăl Ceresc, Sfânta Fecioară Maria, și Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu toți Sfinții Români.

Să aibă parte de tot ce își doresc în viață, și să aibă parte de miracole așa cum am avut și eu.

Maria MERA, Asociația Artiștilor Plastici Mureș

Argument

Într-un univers social grav afectat de flagelul secularismului, care sacrifică întregi culturi în numele „progresului”, într-o societate marcată de haos axiologic și relativism moral, unde ființa umană, printr-o auto-suficiență naivă, consideră că are toate răspunsurile, exemplul luminos al sfinților acționează precum o făclie călăuzitoare. Sfinții, în calitatea lor de prieteni ai lui Dumnezeu (cf. Efeseni, 2, 19) și frați desăvârșiți ai noștri, oferă paradigma de viațuire creștină virtuoaasă. În agora contemporană, unde este căutat cu orice preț puterea, prevalența în fața semenilor și câștigul material, exemplul acestor oameni, care au preferat sfințenia „în toată petrecerea vieții” (I Petru 1, 15), ne frapează: ei renunță la această luptă absurdă, se lasă înfrânți de bună voie, tocmai prin aceasta devenind biruitori.

Sfinții sunt cei care au înțeles cel mai bine care este adevărata luptă a vieții noastre aici pe pământ, potrivit cuvântului Sfântului Apostol Pavel: „lupta noastră este împotriva începătorilor, împotriva stăpâniilor, împotriva stăpânilor în tineretului acestui veac, împotriva duhurilor răutății, care sunt în văzduh” (Efeseni 6, 12), iar miza ei, crucială – veșnicia petrecută în Împărăția lui Dumnezeu.

Credința poporului român creștinat, născută și cultivată prin predica Sfântului Apostol Andrei și prin lucrarea misionarilor creștini, vorbitori de limbă greacă și latină, a rodit duhovnicește mai ales în mulțimea sfinților martiri, a sfinților cuvioși din mănăstiri, schituri și sihăstrie, în mulțimea sfinților ierarhi păstori de eparhii sau a domnitorilor sfinți, apărători ai patriei și ai credinței. În cadrul Bisericii Ortodoxe Române, primele canonizări au avut loc abia în anul 1950, în ciuda vechimii Bisericii românești și a prezenței sfinților în sânul neamului românesc. În deceniile de după obținerea autocefaliei, în anul 1885, pe măsură ce Biserica Ortodoxă Română își pune în rândul lucrurilor, apăreau noi generații, mai bine pregătite din punct de vedere teologic și istoric, se dezvoltau și la noi studiile de istorie bisericească, iar istoricii aduceau noi mărturii privind trecutul românesc.

Din acest motiv, nu este întâmplător faptul că primul studiu sistematic legat de chestiunea sfinților români apare abia în anul 1945, fiind semnat de ilustrul profesor sibiian Liviu Stan. Cartea acestuia, intitulată „Sfinții români”, este o piatră de hotar în ceea ce privește problema canonizării sfinților români, deschizând drumuri care sunt urmate până în ziua de azi. Treptat, după Revoluția eliberatoare din decembrie 1989, Sfântul Sinod a adăugat alți sfinți români calendarului, astfel încât, astăzi, avem în fiecare lună a anului pomenirea mai multor sfinți autohtoni.

Însă limitarea cetei sfinților la listele din sinaxare este o percepție greșită: fără îndoială că numărul real al sfinților a rămas învăluit în taină, a rămas necunoscut.

Sfântul Simeon Noul Teolog, marele Părinte al Bisericii Răsăritului, ne încredințează de existența neîntreruptă a lanțului de aur al sfințeniei, în care fiecare sfânt, cunoscut sau necunoscut, alcătuieste o verigă, prin intermediul căruia este transmisă moștenirea primită și generațiilor următoare. Așadar, am putea spune că însăși credința de astăzi a poporului român se datorează sfinților, care, prin exemplul personal convingător, prin veracitatea vieții lor, dedicate întru totul Domnului Hristos, au făcut capabile sute de generații să primească și dăruiască pe mai departe comoara Tradiției creștine pe aceste meleaguri.

Este un truism să afirmăm că lumea de astăzi este nesigură: întotdeauna, în decursul istoriei, existența omului și a societăților a fost fragilă și supusă schimbărilor. Dar, în ceea ce privește realitățile românești, momentul istoric în care se află națiunea noastră este, într-adevăr, unul critic, datorat mai ales dezbinării, urmare mai ales a unei uitări, care se poate dovedi dezastruoasă: uitarea faptului că Dumnezeu are un plan atât cu întreaga lume, cât și cu națiunea noastră. Ceea ce i-a ținut laolaltă pe strămoșii noștri, în marile lupte pe care au fost nevoiți să le ducă, a fost încrederea în milostivirea și puterea salvatoare a lui Dumnezeu, singura care ar putea asigura existența fericită viitoare a poporului. De aceea, considerăm foarte oportună apariția unei cărți dedicate sfinților români, înaintași de-ai noștri, care, prin pilda lor de credință, ne edifică pe noi, cei adesea dezorientați, care căutăm ajutor acolo unde nu-l vom putea afla vreodată.

Volumul de față oferă posibilitatea unei cunoașteri temeinice a sfinților români: atât în cuvânt, citindu-le viețile, cât și în imagine, văzând frumoasele lor icoane, realizate pe sticlă, de altfel, o prezență venerabilă în evlavia românilor din Transilvania. Sfinții prezentați în acest volum au fost ordonați potrivit felului în care sunt pictați și pe zidurile sfintelor biserici: în absida altarului ierarhii, în naos muceniciei, iar în pronaos cuvioșii.

Anul 2018 a fost un răstimp în care ne-am amintit cu emoție de măreața izbândă de la Alba Iulia, unde, în urmă cu o sută de ani, visul secular al românilor de pe ambele părți ale Carpaților a devenit realitate: Unirea într-un singur stat național, unitar și indivizibil. Cu acel prilej, „bătrânul nației”, George Pop de Băsești, președintele Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, rostea următoarele cuvinte: „Vrem să zdrobim lanțurile robiei noastre sufletești, prin realizarea marelui vis al lui Mihai Viteazul: unirea tuturor celor de o limbă și de o Lege, într-un singur și nedespărțit Stat Românesc. Lăsați-vă pătrunși, fraților, de fiorii sfinți ai acestui strălucit praznic național și, în cea mai deplină și frățească armonie, să clădim temelile fericirii noastre naționale viitoare”.

Pe noi, românii și creștinii din ziua de astăzi, această mărturie tulburătoare a acestui mare bărbat al Unirii nu trebuie să ne lase indiferenți: noi trebuie să luptăm cu toată energia noastră pentru propovăduirea Evangheliei și, prin muncă, să contribuim la propășirea poporului român, binecuvântat de Dumnezeu cu atâtea daruri, ce așteaptă încă să fie valorificate. Însă, în aceste eforturi ale noastre, noi nu suntem singuri: sfinții români, din cer, veghează asupra noastră, aducând neincetat rugăciuni Preasfintei Treimi, protejându-ne și fortificându-ne în fața obstacolelor pe care le întâmpinăm. Parafrazând cuvintele lui George Pop, vom spune: pe exemplul vivifiant al sfinților români, să clădim temelile fericirii noastre viitoare.

Eugen-Marian BĂRĂIAN

Pictura pe sticlă

Comori neprețuite, plămădite din sufletul, credința și harul țaranului român, icoanele pe sticlă sunt unele dintre cele mai valoroase și originale producții ale artei populare românești. Caracterizate prin ineditul și farmecul lor, prin sinceritatea sentimentului și prin calitatea imaginii plastice, icoanele pe sticlă continuă și astăzi, la mai bine de două secole de la apariția lor, să ne delecteze și să ne uimească.

Meșteșug popular practicat aproape în exclusivitate în Transilvania, în centre rurale și urbane, începând din secolul al XVIII-lea până între cele două războaie mondiale, renăscând astăzi, asemenea păsării Phoenix, din propria-i cenușă, icoana pe sticlă este un capitol aparte al artei populare românești, singurul gen al acesteia în care pictura se manifestă ca factor independent, fără a fi subordonată unui scop ornamental.

Pătrunderea și apoi răspândirea picturii pe sticlă pe teritoriul Transilvaniei a fost posibilă datorită peisajului social, politic și religios aparte al secolului al XVIII-lea în Europa, dar și unor schimbări de ordin economic specifice epocii și zonei. În Transilvania, ca și în celelalte regiuni ale Europei Centrale - Austria, Boemia, Slovacia, Bavaria, Moravia, Silezia, apariția picturii pe sticlă a fost condiționată, în egală măsură, și de unele progrese tehnice remarcabile, precum dezvoltarea a manufacturilor de sticlă.

Evoluția pe țărâm românesc a meșteșugului picturii pe sticlă s-a datorat însă, țăranilor de la Nicula care l-au preluat, l-au dezvoltat și mai târziu, l-au răspândit în întreaga Transilvanie. Adevărat leagăn al icoanei românești pe sticlă, Nicula a jucat un rol esențial în dezvoltarea și răspândirea picturii pe sticlă. Ieșirea din anonim al acestui mic sat din inima Transilvaniei se datorează minunii săvârșite în anul 1699, când icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului din biserica mănăstirii Nicula, pictată de preotul ortodox Luca din Iclod, ar fi lăcrimat zile în șir. Modesta localitate din vecinătatea Gherlei devine loc de pelerinaj pentru credincioșii de pretutindeni, în timp ce icoana miraculoasă va deveni prototip al numeroaselor icoane-talisman comercializate acolo.

Dacă primele icoane pe sticlă vândute pelerinilor au fost produse în centrele europene specializate în pictura pe sticlă, ulterior tot mai mulți țărani niculeni au deprins meșteșugul și l-au practicat, astfel că în scurt timp la Nicula se picta aproape în fiecare casă.

Spre sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea, când meșteșugul iconarilor niculeni a ajuns la supraproducție, mulți dintre aceștia au început să-și vândă icoanele dincolo de granițele satului sau chiar să migreze în scopul de a evita concurența consătenilor. Ei se vor stabili în diverse zone ale Transilvaniei, unde vor pune bazele unor noi centre, în care meșteșugul picturii pe sticlă va evolua de la stadiul de simplă îndeletnicire casnică la acela de meșteșug specializat. Cele mai importante zone și centre au fost Țara Bârsei (Șcheii Brașovului), Țara Oltului (Făgăraș, Arpașul de Sus, Cârțișoara), Valea Sebeșului (Laz, Lancrăm), Alba Iulia (Maierii Albei Iulia) și Mărginimea Sibiului (Săliște, Vale).

Din punct de vedere tehnic, icoanele pe sticlă prezintă particularități ce le detașează net de icoanele pe lemn. În alcătuirea lor intră materiale diverse, precum sticla sau „glaja” folosită ca suport, culorile obținute prin frecarea pigmentilor (denumiți în funcție de zonă „farbe”, „fește”, „văpseli” sau „văcsele”) cu lianți (preparați din gălbenuș de ou, clei din oase de iepure sau piele de oaie, ulei de in și oțet sau fiere de bou), lemnul din care se confecționează rama și capacul de protecție.

Procesul de pictare pe sticlă începea cu conturarea elementelor compoziționale („răzăluitul”, „urzeala” sau „scrisul”), continua cu trasarea desenului interior („umbrăritul”) alcătuit din liniile albe sau contrastante ale faldurilor („lumini” sau „blicuri”) și cu colorarea suprafețelor („umplutul”), pentru ca, în final, să fie aplicată foița metalică aurie utilizată pentru aureole, fond sau diverse decorații.

La realizarea icoanelor pe sticlă meșterii foloseau o serie de instrumente, de cele mai multe ori confecționate de ei înșiși: pensule, condeie, pene de găscă, penițe, bățul de pictură (malștoc), lespeda și piatra dură pentru frecarea culorilor („lufăr” sau „chisălog”), vase pentru păstrarea culorilor etc.

Desenul pe sticlă se realiza după niște modele numite, în funcție de zonă, „izvoade”, „forme”, „tipare” sau „mătării”. Destinate copierii succesive, acestea se confecționau din hârtie groasă mai rezistentă, care se ungea cu petrol, ulei vegetal sau grăsime animală și apoi se usca la soare.

Dacă în ceea ce privește meșteșugul, icoana pe sticlă poartă amprenta Occidentului de unde a fost importată tehnica picturii pe sticlă, sub aspect tematic, iconografic și stilistic ea aparține Orientului, mai exact sferei de influență bizantină, Transilvania fiind singurul teritoriu în care pictura pe sticlă adoptă iconografia ortodoxă. Explicația constă în faptul că, în majoritatea lor, fără pregătire artistică, dar dăruiți cu credință și har, pictorii țărani au folosit ca sursă de inspirație tot ceea ce, la acea epocă, însemna imagine religioasă: pictura murală și iconostasele bisericilor, xilogravurile populare ori grafica tipăriturilor care circulau în zonă.

Cu timpul, tematica icoanelor pe sticlă va deveni din ce în ce mai complexă. Frecvent reprezentat, Mântuitorul apare în multiple ipostaze, în timp ce chipul Maicii Domnului prilejuiește unele dintre cele mai frumoase și valoroase producții ale genului.

De o mare atenție se bucură și reprezentările sfinților protectori și taumaturgi, țăranii având credința că harul sfântului din icoană se revarsă asupra celor care îl cinstesc.

Astfel, Sfântul Nicolae aduce noroc și îi ocrotește pe cei săraci, Sfântul Ilie aduce ploaie, apără de trăsnet și ocrotește recoltele, Sfântul Gheorghe și Sfântul Ioan apără recoltele și vitele, Sfântul Haralambie protejează împotriva bolilor. La fel de iubiți și prețuiți sunt Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, Sfânta Paraschiva, Sfinții Petru și Pavel, Sfinții Împărați Constantin și Elena și mulți alții.

Marea majoritate a icoanelor pe sticlă sunt producții anonime, autorii lor fiind ori neștiutori de carte, ori, cu siguranță modești ca toți făuritorii de lucruri sfinte. Cu toate acestea, spre mijlocul secolului al XIX-lea își fac apariția o serie de zugravi talentați, tot mai conștienți de propria lor valoare, care încep să-și semneze și să-și dateze producțiile, menționând uneori și locul lor de obârșie, precum: Ioan Pop zugrav din Făgăraș, Savu Moga zugrav din Arpașu de Sus, Matei Țămforea din Cârțișoara, pictorii din familia Poienaru sau Pavel Zamfir zugrav din Laz. Fie semnate, fie nesemnate, creațiile lor sunt remarcabile prin laconismul liniilor și cromatica nobilă și sobră, sunt emoționante prin simplitatea și frumusețea ce o degajă. Ele sunt zugrăvite cu acea știință și cu acea discreție, proprie țăranului român, despre care cercetătorul și colecționarul Ion Mușlea spunea: „Cel ce poate da așa ceva, este hotărât lucru un artist”.

Începând cu finele secolului al XVIII-lea și până în zilele noastre, istoria icoanei românești va fi martora unui fenomen unic, ce constă în continuitatea neîntreruptă a zugrăvitului pe sticlă în satul Laz de pe Valea Sebeșului, unde familia de zugravi Poienaru a perpetuat acest meșteșug, transmițându-l din generație în generație. Această filiație artistică extinsă pe o perioadă de două secole și jumătate, în care au activat cel puțin 12 iconari (3 dintre aceștia fiind contemporani), constituie, cu siguranță, un veritabil fenomen - așanumitul fenomen „Poienaru”.

Frumusețea autentică și unică, în felul ei, a icoanelor pe sticlă face ca acestea să fie apreciate și astăzi, atât în țară cât și în tot mai multe locuri de pe glob, ceea ce explică interesul tot mai crescut al artiștilor și al publicului larg pentru pictura pe sticlă.

Faptul că tot mai mulți artiști îmbrățișează meșteșugul vechilor iconari dovedește că ei sunt pe deplin conștienți de valoarea acestei moșteniri, precum și de necesitatea de a o transmite, la rândul lor, urmașilor. Acest lucru ne dă îndreptățeste să vorbim despre pictura pe sticlă din România ca despre un fenomen încă viu, care are nu doar trecut și prezent, ci și viitor.

Dr. Olimpia COMAN-SIPEANU
Expert în restaurarea picturilor și artă veche românească

Toți sfinții români din calendarul Bisericii Ortodoxe Române

Ianuarie:

- (10) Sfântul Cuvios Antipa de la Calapodești;
- (13) Sfinții Mucenici Ermil și Stratonic;
- (25) Sfântul Ierarh Bretanion, Episcopul Tomisului.

Februarie:

- (29) Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea.

Martie:

- (26) Sfinții Mucenici Montanus preotul și soția sa Maxima.

Aprilie:

- (6) Sfântul Sfințit Mucenic Irineu, Episcop de Sirmium;
- (12) Sfântul Mucenic Sava de la Buzău;
- (14) Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin, Episcopul Romanului;
- (20) Sfântul Ierarh Teotim, Episcopul Tomisului;
- (24) Sfinții Ierarhi Ilie Iorest, Sava Brancovici și Simion Ștefan, Mitropoliții Transilvaniei; Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș; Sfinții Mucenici Pasirac și Valentin;
- (25) Sfântul Cuvios Vasile de la Poiana Mărului;
- (26) Sfinții Mucenici din Dobrogea: Chiril, Chindeu și Tasie;
- (28) Sfinții Mucenici Maxim, Dada și Cvintilian din Ozovia.

Mai:

- (2) Sfântul Ierarh Atanasie al III-lea, Patriarhul Constantinopolului;
- (3) Sfântul Cuvios Irodion de la Lainici;
- (12) Sfântul Mucenic Ioan Valahul;
- (27) Sfântul Mucenic Iuliu Veteranul.

Iunie:

- (2) Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava;
- (4) Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasis și Filip de la Niculițel;
- (15) Sfântul Mucenic Isihie;
- (22) Sfântul Ierarh Grigorie Dascălu, Mitropolitul Țării Românești;
- (24) Sfântul Ierarh Niceta de Remesiana;
- (30) Sfântul Ierarh Ghelasie de la Râmeț.

Iulie:

- (1) Sfântul Ierarh Leontie de la Rădăuți;
- (2) Sfântul Voievod Ștefan cel Mare;
- (8) Sfinții Mucenici Epictet și Astion;
- (18) Sfântul Mucenic Emilian de la Durostorum;
- (21) Sfinții Cuvioși Rafael și Partenie de la Agapia;
- (26) Sfântul Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel.

August:

- (5) Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț;
- (7) Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla;
- (11) Sfântul Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului;
- (16) Sfinții Martiri Brâncoveni: Constantin Vodă cu cei patru fii ai săi; Constantin, Ștefan, Radu, Matei, și sfetnicul Ianache; Sfântul Cuvios Iosif de la Vărătic;
- (21) Sfântul Mucenic Donat Diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Venust;
- (23) Sfântul Mucenic Lup;
- (30) Sfinții Ierarhi Varlaam, Mitropolitul Moldovei, și Ioan de la Râșca și Secu, Episcopul Romanului.

Septembrie:

- (1) Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul;
- (7) Sfinții Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați;
- (9) Sfinții Cuvioși Onufrie de la Vorona și Chiriac de la Tazlău;
- (13) Sfântul Cuvios Ioan de la Prislop;
- (15) Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Banatului;
- (22) Sfântul Sfințit Mucenic Teodosie de la Mănăstirea Brazi;
- (26) Sfântul Voievod Neagoe Basarab;
- (27) Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul, Mitropolitul Țării Românești.

Octombrie:

- (1) Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriac de la Bisericiani;
- (14) Sfânta Cuvioasă Parascheva;
- (21) Sfinții Cuvioși Mărturisitori: Visarion, Sofronie și Sfântul Mucenic Oprea; Sfinții Preoți Mărturisitori: Ioan din Galeș și Moise Măcinic din Sibiel;
- (27) Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor;
- (28) Sfântul Ierarh Iachint, Mitropolitul Țării Românești.

Noiembrie:

- (9) Sfinții Mucenici Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat;
- (12) Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni: Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra și Vasile din Telciu;
- (15) Sfântul Cuvios Paisie de la Neamț; (20) Sfântul Cuvios Grigorie Decapolitul; Sfântul Mucenic Dasie;
- (23) Sfântul Cuvios Antonie de la Iezerul Vâlcii;
- (30) Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei.

Decembrie:

- (3) Sfântul Cuvios Gheorghe de la Cernica;
- (5) Sfânta Muceniță Filofteia de la Curtea de Argeș;
- (13) Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei;
- (18) Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul;
- (22) Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului;
- (26) Sfântul Cuvios Nicodim de la Tismana.

Bibliografie: DOXOLOGIA.ro, portal ortodox.

<https://doxologia.ro/viețile-sfinților/-sinaxar/Toți-sfinții-români-din-calendarul-bisericii-ortodoxe-române>.

Sfinți români, Cuvioși, Mitropoliți, Episcopi, Monahi...

Sfinți români din sec. III-VI

Sfântul Ierarh Evangelicus, Episcop al Tomisului
Sfinții Mucenici Epictet Preotul și Astion Monahul
Sfântul Sfințit Mucenic Efrem, Episcop al Tomisului
Sfinții Mucenici Tit și Gordian, Episcopi ai Tomisului
Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip și alți 31 de la Niculițel
Un Episcop necunoscut al Tomisului
Sfântul Mare Mucenic Sava
Sfântul Mucenic Nichita Românul
Preotul Sansala
Cuviosul Eutihie Preotul
Sfântul Ierarh Vetranion (Bretanion), Episcop al Tomisului
Sfântul Ierarh Gherontie (Terentie), Episcop al Tomisului
Sfântul Ierarh Teotim I Scitul, Episcop al Tomisului
Sfântul Ioan Casian
Sfântul Gherman Daco-Românul
Sfântul Ierarh Timotei, Episcop al Tomisului
Cuviosul Ierarh Ioan, Episcop al Tomisului
Sfântul Ierarh Alexandru, Episcop al Tomisului
Cuviosul Dionisie cel Mic „Scitul”
Cuviosul Ierarh Teotim II, Episcop al Tomisului
Cuviosul Ioan Maxentiu
Cuviosul Ierarh Paternus, Mitropolit al Tomisului
Cuviosul Ierarh Valentinian mitropolit al Tomisului (secolul al VI-lea)

Sfinți români din sec. VII-XIII

Cuvioșii Damian și Iosif, Așezământul monahal de la Basarabi-Constanța
Sfântul Grigorie Decapolitul de la Bistrița-Valcea
Sfânta Cuvioasa Parascheva de la Iași
Sfântul Dimitrie cel Nou de la București
Sfânta Mucenița Filoteia de la Curtea de Argeș
Mitropolitul Teodor de Vicina

Sfinți români din sec. XIV-XV

Sfântul Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava
Mitropolitul Macarie de Vicina
Mitropolitul Iachint de Vicina, Primul Mitropolit al Țării Românești
Cuviosul Gherman Schimonahul, Primul Egumen al Mănăstirii Neamț

Cuviosul Ciprian Ieroschimonahul, al doilea Egumen al Mănăstirii Neamț
Cuviosul Agaton Sihastrul, Munții Buzăului
Cuviosul Dionisie Sihastrul, Munții Buzăului
Cuviosul Iosif Sihastrul, Munții Buzăului
Un Sfânt Român Anonim, Mănăstirea Neamț
Cuviosii Sofronie, Pimen și Siluan, Mănăstirea Neamț
Sfântul Nicodim de la Tismana
Cuviosul Pahomie Ieromonahul, Egumen al Mănăstirii Peri
Mitropolitul Iosif Musat, Primul Ierarh al Moldovei
Cuviosul Diomețian Arhimandritul, Mare Egumen al Mănăstirilor Neamț și Bistrița
Cuviosul Gavriil Ieromonahul, Primul Egumen al Mănăstirii Cozia
Sfântul Leontie de la Rădăuți, Mănăstirea Bogdana
Cuviosul Macarie Ieromonahul, Ctitorul Mănăstirii Boiștea-Neamț
Cuviosul Iov Sihastrul, Mănăstirea Bogdănești
Cuviosul Silvestru Sihastrul, Schitul Silvestru-Ceahlău
Sfântul Vasile de la Moldovița
Cuviosul Agapie Sihastrul, Ctitorul Mănăstirii Agapia Veche
Monahul Filotei Imnograful, Mănăstirea Cozia
Cuviosul Gavriil Uric (Scriitorul), Mănăstirea Neamț
Cuviosul Siluan Ieroschimonahul, Mare Egumen al Mănăstirii Neamț
Cuviosul Iosif de la Bisericieni, Sihăstria Bisericieni-Neamț
Cuviosii Simon, Metodie, Varnava, Petru, Averchie, Gherman, Pir și Grecu
Mitropolitul Teoctist I al Moldovei și Sucevei
Sfântul Daniil Sihastrul, Mănăstirea Voroneț
Cuviosul Misail Ieroschimonahul, Egumen al Mănăstirii Voroneț
Cuviosul Ioasaf Arhimandritul, Primul Egumen al Mănăstirii Putna
Cuviosul Casian Monahul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Vasile Monahul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Nicodim Ieromonahul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Chiriac Schimonahul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Stahie Arhimandritul, Egumen al Mănăstirii Probota
Cuviosul Iacob Ieromonahul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Gherontie Ieroschimonahul, Egumen al Mănăstirii Humor
Cuviosul Anastasie Dascălul, Mănăstirea Moldovița
Sihastrii de pe Valea Suceviței - Mănăstirea Sucevița

Sfinți romani din sec. XV-XVI

Cuviosul Simeon Sihastrul, Intemeietorul Mănăstirii Pângărați
Arhimandritul Grigorie, Mănăstirea Bistrița-Neamț
Cuviosul Efrem Ieroschimonahul, Egumen al Mănăstirii Voroneț
Cuviosul Paladie Tahigraful, Mănăstirea Putna
Cuviosul Spiridon Monahul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Ioan Monahul, Mănăstirea Voroneț
Cuviosul Calistrat Sihastrul, Mănăstirea Sucevița
Cuviosul Paisie Arhimandritul, al doilea egumen al Mănăstirii Putna

Cuviosul Eustatie Protopsaltul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Paladie Sihastrul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Chiriac Sihastrul, Mănăstirea Neamț
Cuviosul Eufrosin Sihastrul
Sfântul Ierarh Nifon, Mitropolitul Țării Românești
Sfântul Ioan de la Prislop
Mitropolitul Gheorghe I, al Moldovei și Sucevei
Mitropolitul Teoctist II, al Moldovei și Sucevei
Cuviosul Inocenție de la Probota
Cuviosul Pahomie Schimonahul, Ctitorul Mănăstirii Bistrița - Vâlcea
Cuviosul Peon Sihastrul, Muntele Ceahlau
Sfântul Ierarh Ghelasie, mare egumen al Mănăstirii Râmeț - Alba
Mitropolitul Teofan I, al Moldovei și Sucevei
Episcopul Macarie al Romanului
Ieromonahul Amfilohie, Primul egumen al Mănăstirii Pângărați
Mitropolitul Grigorie Roșca al Moldovei și Sucevei
Sihăstria din Muntele Scaunelor
Sfântul Eustatie de la Probota
Cuviosul Antonie Protopsaltul - Mănăstirea Putna
Cuviosul Paisie Ieromonahul, Egumen al Mănăstirii Humor
Cuviosul Pahomie Sihastrul, Intemeietorul Mănăstirii Slatina
Cuviosul Ioan Sihastrul - Valea Sihastriei
Cuviosul Iacob cel Vrednic, primul egumen al Mănăstirii Slatina
Cuviosul Zosima Ieroschimonahul, Intemeietorul Mănăstirii Secu
Cuvioșii Sihastri Moise, Prohor, Veniamin, Spiridon, Chiriac, Visarion, Ștefan și Atanasie
Cuviosul Iov Sihastrul - Mănăstirea Râșca
Cuviosul Silvian Ieromonahul, Primul Egumen al Mănăstirii Râșca
Episcopul Isaia de Rădăuți
Mitropolitul Teofan II, al Moldovei și Sucevei

Sfinți români din sec. XVI-XVII

Sfântul Ioan Arhiepiscopul - Mănăstirea Râșca
Cuviosul Ioan Sihastrul - Mănăstirea Râșca
Cuviosul Isaia Pustnicul - Mănăstirea Moldovița
Cuviosul Filotei Dascălul - Mănăstirea Putna
Cuvioșii Părinți Evloghie, Pimen, Misail, Vasile și Paisie - Sihăstria Agapia Veche
Cuviosul Ieremia Valahul (Românul)
Cuviosul Dosoftei Dascălul - Egumen în Schitul lui Zosima-Secu
Cuvioșii Vucol, Ghedeon și Gherman - sihastri pe Muntele Ceahlău
Cuviosul Pangratie Arhimandritul - Mănăstirea Sucevița
Episcopul Efrem al Rădăuților - Mănăstirea Moldovița
Mitropolitul Anastasie Crimca al Moldovei și Sucevei
Cuviosul Ioanichie Schimonahul - Sihăstria Valea Chiliilor - Muscel
Cuvioșii Sihastri Danul și Misail - Intemeietorii Mănăstirii Turnu
Cuviosul Neofit Sihastrul - Sihăstria Stanișoara - Argeș

Cuviosul Meletie Sihastrul - Sihastria Stanișoara-Argeș
Sfântul Ierarh Iorest Marturisorul - Mitropolit al Ardealului
Sfântul Epifanie de la Voroneț
Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partos
Sfântul Mucenic Ioan Valahul (Românul)
Mitropolitul Varlaam al Moldovei și Sucevei
Cuviosul Atanasie Ieroschimonahul - Mănăstirea Sihăstria
Sihastrii Iosif, Partenie și Pavel, Intemeietorii Mănăstirii Sihăstria
Sfântul Rafail de la Agapia
Sfântul Partenie de la Agapia
Sfântul Chiriac de la Bisericani
Sfântul Chiriac de la Tazlau
Cuviosul Onufrie Pustnicul
Cuvioșii Silvestru, Iov și Agaton - Sihăstria Mănăstirii Tazlău
Sfântul Ierarh Sava Marturisorul, Mitropolit al Ardealului
Fericitul Mitropolit Dosoftei al Moldovei și Sucevei
Cuviosul Lazăr Sihastrul - Schitul Sihăstria Putnei
Cuvioasa Casiana Schimonahia - Schitul Casiana - Ceahlău
Cuvioasa Sofia Schimonahia - Schitul Sofia - Ceahlău
Cuvioasa Melania Schimonahia - Sihăstria Durău - Ceahlău

Sfinți români din sec XVII-XVIII

Arhimandritul Lazăr Ursu, Mănăstirea Neamț
Cuviosul Pavel Sihastrul - Duhovnicul Sfintei Teodora de la Sihla
Cuviosul Varsanufie Sihastrul - Egumen al Schitului Sihăstria
Sfânta Teodora de la Sihla
Cuviosul Elefterie Sihastrul - Schitul Sihla
Episcopul Mitrofan de Buzău
Cuviosul Simeon Sihastrul - Schitul Sihastria Ceahlăului
Cuvioșii Patapie și Nicandru - Sihăstria din Muntele Ceahlău
Mitropolitul Teodosie al Țării Românești
Sfântul Ierarh Antim Ivireanul
Episcopul Pahomie al Romanului
Cuvioasa Mavra de la Ceahlău
Sfântul Antonie de la Iezerul-Vâlcea
Pustnicii din Poiana Trapezei - Valea Sihăstriei
Cuviosul Ioan Arhimandritul, Primul egumen al Mănăstirii Horezu
Sfântul Visarion Mărturisorul
Cuviosul Schimonah Proterie - Schitul Trestieni - Buzău
Cuviosul Agafton Sihastrul - Mănăstirea Agafton Botoșani
Cuviosul Ioan Pustnicul - Schitul Trestieni Buzău
Cuviosul Isachie Sihastrul - Mănăstirea Sucevița
Cuviosul Sebastian Sihastrul - Intemeietorul Schitului Sihastru - Tecuci
Episcopul Ioanichie al Romanului - Ctitorul Schitului Vovidenia - Neamț
Cuviosul Vasile Ieromonahul, Starețul Schitului Poiana Mărului

Cuviosul Rafail Caligraful, Mănăstirea Horezu
Sfântul Șofronie Mărturisitorul, Mănăstirea Cioara - Sebeș
Mitropolitul Iacob Putneanul, al Moldovei și Sucevei
Cuviosul Vartolomeu Mazareanul, Mănăstirea Putna
Cuviosul Sila Ieroschimonahul, Egumen al Schitului Sihăstria Putnei
Ieroschimonahul Natan, Schitul Sihăstria Putnei
Cuviosul Onufrie Pustnicul, Schitul Sihăstria Voroneț
Episcopul Dosoftei Herescu, Episcopia Rădăuților
Ieroschimonahul Paisie, Schitul Sihăstria Putnei
Sfântul Paisie de la Neamț, Mare Stareț al Mănăstirii Neamț
Schimonahia Olimpiada, Fondatoarea Mănăstirii Văratec

Sfinți români între 1800-1850

Mitropolitul Iacob Stamati al Moldovei și Sucevei
Cuviosul Arhimandrit Gheorghe, Mare Stareț al Mănăstirii Cernica
Monahul Gherontie Dascălul, Mănăstirea Neamț
Cuviosul Sisoe Sihastrul, Ctitor și Egumen al Schitului Rarău
Schimonahia Nazaria, Mănăstirea Văratec
Arhimandritul Timotei, Stareț al Mănăstirii Cernica
Episcopul Iosif de Argeș
Cuvioșii Părinți din Mănăstirea Secu (uciși de turci în septembrie 1821)
Arhimandritul Ilarie, Stareț al Mănăstirii Neamț
Cuviosul Iosif Pustnicul, Mare Duhovnic al Mănăstirii Văratec
Cuviosul Pimen Ieroschimonahul, Duhovnicul Sfântului Calinic de la Cernica
Schimonahii Gherontie și Gherman, Pustnici în Munții Sihlei
Cuviosul Zosima Pustnicul, Schitul Pocrov-Neamț
Arhimandritul Domețian, Stareț al Mănăstirii Neamț
Mitropolitul Grigorie Dascălul al Țării Românești
Schimonahia Filoteia, mama Sfântului Calinic de la Cernica
Ieromonahul Macarie Protopsaltul
Cuvioasa Xenia Schimonahia, Mănăstirea Agapia
Schimonahul Isaac Dascalul, Mănăstirea Neamț
Ieroschimonahul Iosif Protopsaltul, Mănăstirea Neamț
Schimonahul Nicanor, Mănăstirea Sihăstria-Neamț
Cuviosul Iustin ieroschimonahul, Primul Ctitor al Schitului Prodromul-Athos
Mitropolitul Veniamin Costachi al Moldovei și Sucevei
Pustnicul sfânt de la Peștera Mică a Ialomicioarei
Episcopul Chesarie al Buzăului
Cuviosul Calinic Pustnicul, Mănăstirea Horaita-Neamț
Monahul Silvestru Ailincăi, Mănăstirea Durău-Neamț

Sfinți români între 1850-1900

Arhimandritul Neonil Buzila, Mare Stareț al Mănăstirii Neamț
Cuviosul Pahomie Pustnicul, Schitul Peștera Ialomicioarei

Schimonahia Safta Brâncoveanu, Mănăstirea Văratec
Arhimandritul Irinarh Roseti, Mănăstirea Horaita și Muntele Tabor
Ieroschimonahul Valerian, Mănăstirea Sihăstria-Neamț
Arhimandritul Visarion Făgărășanul, Ctitorul Mănăstirii Cocoș
Pustnicul Gherasim, cel nebun pentru Hristos
Cuviosul Pahomie Pustnicul, Schitul Pocrov-Neamț
Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica
Ieroschimonahul Iona, Egumen al Schitului Sihla-Neamț
Cuviosul Procopie (Picu) Pătruț
Arhimandritul Ermoghen Buhus, Al doilea Ctitor al Mănăstirii Horaita-Neamț
Arhimandritul Varnava, Stareț al Mănăstirii Pangarați-Neamț
Schimonahul Gordie Pustnicul, Mănăstirea Neamț
Mitropolitul Ardealului Andrei Șaguna
Ieroschimonahul Orest Baldovin, Chilia Sfântul Ipatie Vatopedu-Muntele Athos
Sfântul Antipa Atonitul, Mănăstirea Varlaam
Arhimandritul Teofan Cristea, Mănăstirea Noul Neamț
Duhovnicul Ioasaf Apostoliu, Mănăstirea Neamț
Schimonahia Tavefta Ursache, Mănăstirea Agapia
Arhimandritul Gherman Ionescu, Mănăstirea Tazlău-Neamț
Ieroschimonahul Neofit Eliade, Mănăstirea Neamț
Arhimandritul Timotei Ionescu, Stareț al Mănăstirii Neamț
Monahia Eufrosina Lazu, Mănăstirea Văratec
Cuviosul Avxentie Sihastrul, Mare nevoitor în Muntele Athos
Arhimandritul Andronic Popovici, Ctitor al Mănăstirii Noul Neamț
Episcopul Melchisedec Ștefănescu, Episcopia Romanului
Schimonahiile Fevronia, Sofia și Olimpiada, Mănăstirea Agafton-Botoșani

Sfinți români între 1900-1950

Cuviosul Arhimandrit Irodion Ionescu, duhovnicul Sfântului Calinic, Schitul Lainici - Gorj
Ieroschimonahul Nectarie, al doilea ctitor al Schitului Prodromul Muntele Athos
Arhimandrit Nectarie Banul, Muntele Tabor
Ieroschimonahul Nifon Ionescu, adevăratul ctitor al Schitului Românesc
Prodromul-Muntele Athos
Mitropolitul Iosif Naniescu, al Moldovei și Sucevei
Cuviosul Nectarie Protopsaltul, Schitul românesc Prodromul, Muntele Athos
Ieroschimonahul Vasian Panaite, Egumen al Schitului Pocrov-Neamț
Ieroschimonahul Sava Popescu, Mănăstirea Stânișoara - Argeș
Cuviosul Dometie Monahul, Mănăstirea Neamț
Schimonahul Atanasie Popescu, Mănăstirea Stânișoara - Argeș
Arhimandritul Chiriac Nicolau, Mănăstirea Neamț
Ieroschimonahul Nectarie, Mănăstirea Almas - Neamț
Moșul Gheorghe Lazăr, Mănăstirea Văratec
Monahul Silvestru Alincăi, Mănăstirea Durău-Neamț
Schimonahul Irinarh Sisman
Monahia Maria Sturza

Arhimandritul Visarion Ionescu, Stareț al Mănăstirii Cernica
Arhimandritul Calist Gheorghiu, Mănăstirea Neamț
Pustnicul Gherasim Greerus, Munții Casin-Bacău
Monahia Elisabeta Vlahuța, Mănăstirea Agapia
Schimonahia Suzana Ștefănescu, Mănăstirea Războieni, Neamț
Protosinghelul Ghedeon Georgescu, Egumen al Schitului Prodromul-Athos
Monahia Xenia Velisarie, Mănăstirea Agafton
Monahia Epraxia Demi. Mănăstirea Agapia
Protosinghelul Porfirie Bucurescu, Mănăstirea Frasinei-Vâlcea
Arhiepiscopul Valerian Ștefănescu, Episcopia Romanului
Ieroschimonahul Ilie Vulpe, mare duhovnic al parinților atoniți
Ierodiaconul Cristofor Sihastrul, Schitul Sihla
Rasoforul Vasile Ilie, Mănăstirea Sihăstria
Monahul Gherasim Ilie, Mănăstirea Sihăstria
Monahul Ilarion Ionica, Mănăstirea Sihăstria
Ieroschimonahul Varlaam Vântu, Muntele Athos
Monahia Matrona Domnaru, Mănăstirea Horezu
Cuviosul Ghelasie Maloviceanu, Mănăstirea Cernica
Monahul Mina Diaconescu, Mănăstirea Turnu
Schimonahia Isidora Pustnica, Schitul Sihla - Neamț
Monahia Domnica Dumitrescu, Manastirea Nămaiești - Muscel
Monahul Ilarion Radu, Catedrala Mitropolitană Iași
Monahia Melitina Beu, Mănăstirea Văratec
Monahul Ștefan Sihastrul, Mănăstirea Sfântul Sava - Betleem
Pustnicii Partenie și Gherasim, Mănăstirea Sihăstria
Arhimandritul Grigorie Georgescu, Mănăstirea Cheia - Prahova
Cuviosul Ioil Monahul, Schitul Peștera Ialomicioarei
Ieromonahul Ignație Rădulescu, Mănăstirea Sfântul Sava - Betleem
Monahul Iov Burlacu, Mănăstirea Neamț
Arhimandritul Antipa Dinescu, Schitul Prodromul - Athos
Arhidiaconul Varlaam Arghirescu, Mitropolia Moldovei și a Sucevei
Mitropolitul Gurie Grosu, Mitropolia Basarabiei
Monahul Ioanichie Sturzu, Mănăstirea Secu
Monahia Epiharia Moiescu, Mănăstirea Bistrița - Vâlcea
Protosinghelul Ioanichie Moroi, Mănăstirea Sihăstria
Protosinghelul Iosif Craciun, Mănăstirea Neamț
Schimonahul Grigorie Bica, Mănăstirea Ciolanu - Buzău
Protosinghelul Vichentie Malau, Mănăstirea Secu
Protosinghelul Ghedeon Verenciuc, Schitul Sihăstria Voronei - Botoșani
Cuviosul Vitalie Monahul, Sfântul Munte Athos
Monahul Galaction Ilie, Mănăstirea Sihăstria
Monahia Magdalena Tofan, Mănăstirea Agapia
Monahul Ghervasie Gaspar, Mănăstirea Sihăstria

Sfinți români între 1950-2006

Richard Wurmbrand și Ortodoxia
Sfântul Ioan Episcopul cel Minunat - Schitul Sihla
Ieromonahul Varnava Lasconi, Mănăstirea Bistrița Vâlcea
Ieromonahul Cosma Popa - Mănăstirea Cocoș Tulcea
Monahul Evghenie Dumitrescu - Schitul Brazi - Vrancea
Monahul Atanasie Pavaluca - Mănăstirea Neamț
Schimonahul Iona Balasescu - Sihăstria Căvsocalivia - Muntele Athos
Arhimandritul Sava Cimpoia - Schitul Sf. Ioan Botezătorul
Protosinghelul Vasian Scripca - Mănăstirea Secu
Monahia Agatonica Bordacel, Mănăstirea dintr-un Lemn
Protosinghelul Mihail Badila, Schitul Peștera Ialomicioarei
Schimonahul Gherasim Carja, Mănăstirea Neamț
Sfântul Ioan Iacob Hozevitul de la Neamț
Ieroschimonahul Danul Tudor - Schitul Rârau
Monahul Damian Taru - Mănăstirea Neamț
Schimonahia Valentina Neacșu - Pustnicia din Munții Sihlei
Protosinghelul Iosif Rusu - Mănăstirea dintr-un Lemn
Monahia Epraxia Malău - Mănăstirea Văratec
Protosinghelul Danul Pricop - Mănăstirea Slatina Suceava
Schimonahul Iuvenalie Bârsan - Mănăstirea Slatina
Monahia Agafia Ilie - Mănăstirea Agapia Veche
Schimonahia Melania Mincu - Schitul Sf. Ioan Botezătorul Iordan
Ieromonahul Damian Stog - Schitul Sf. Ioan Botezătorul Iordan
Protosinghelul Eftimie Tănase - Mănăstirea Agapia Veche
Monahul Paisie Nichitescu - Mănăstirea Sihăstria
Monahul Gudiil Avăcăriței - Mănăstirea Neamț

Bibliografie: www.Sfant.ro

Sfinți români din secolul III, până în anul 2006. Sfinți (români-dar nu numai) care au trăit pe teritoriul țării noastre.

ICOANE PE STICLĂ

Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României

S-a născut în Betsaida Galileii, localitate situată pe țărmul Lacului Ghenizaret, în nordul Țării Sfinte. Din Sfânta Scriptură aflăm că era fratele lui Simon Petru, amândoi fiind pescari. Sfântul Andrei, înainte de a deveni ucenic al lui Hristos, a fost ucenic al Sfântului Ioan Botezătorul. Dorința de a-L urma pe Hristos se naște în el, în momentul în care Sfântul Ioan rostește cuvintele: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” (In. 1, 29). Sfântul Andrei, lăsându-l pe Ioan, L-a urmat pe Hristos, zicând fratelui său, Petru: „Am găsit pe Mesia, care se tâlcuiește Hristos” (In. 1, 41).

Însă, chemarea sa la apostolie se face mai târziu și este relatată de Sfântul Evanghelist Matei: „Pe când Iisus umbla pe lângă Marea Galileii, a văzut doi frați, pe Simon ce se numește Petru și pe Andrei, fratele lui, care aruncau mreaja în mare, căci erau pescari. Și le-a zis: «Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni». Iar ei, îndată, lăsând mrejele, au mers după El” (Mt. 4, 18-20).

Potrivit tradiției, Sfântul Apostol Andrei a fost primul propovăduitor al Evangheliei la geto-daci. În *Istoria bisericească*, Eusebiu de Cezareea (†340) afirma: „Sfinții Apostoli ai Mântuitorului, precum și ucenicii lor, s-au împrăștiat în toată lumea locuită pe atunci. După tradiție, lui Toma i-au căzut sorții să meargă în Partia, lui Andrei în Scitia, lui Ioan în Asia”. Calendarul gotic (sec. al IV-lea) și Martirologiile istorice occidentale (sec. VIII-IX) susțin și ele ipoteza misiunii Sfântului Andrei în Scitia.

Aflat într-un neobosit periplu în Tracia, Macedonia și Tesalia, a ajuns până în Peloponez, la Patras. Aici Sfântul Apostol a convertit la creștinism pe soția proconsulului roman, Maximila, pe care a vindecat-o de o boală socotită incurabilă. El a răspândit binefacerile și asupra celorlalți locuitori, astfel încât, în scurt timp, s-a constituit o comunitate a ucenicilor lui Hristos. În perioada absenței din oraș a proconsulului Egeatus, sfântul Andrei l-a botezat și pe fratele acestuia, însă la întoarcere Egeatus s-a mâniat foarte, văzând cum credința creștină a pătruns în propria-i casă. A poruncit ca Andrei să fie închis, dar slăvitul Apostol al lui Hristos, chiar în închisoare fiind, și-a continuat propovăduirea. După câteva zile, sentința s-a pronunțat fără judecată, iar Sfântul Andrei a fost răstignit, cu capul în jos, pe o cruce în formă de X. A primit cu bucurie moartea martirică, oprind pe prietenii săi care voiau să-l elibereze, și binecuvântând pe credincioși. Biserica primară a stabilit, încă de pe la sfârșitul secolului al II-lea, ca dată de prăznuire a pătimirii sale, ziua de 30 noiembrie. Nu se cunoaște anul martiriului său; unii istorici îl fixează în timpul persecuției lui Nero, pe la anii 64-67, iar alții mai târziu, la sfârșitul veacului apostolic, în vremea persecuției poruncite de împăratul Domițian.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât în anul 1995, ca sărbătoarea Sfântului Andrei să fie însemnată cu cruce roșie în calendarul bisericesc, iar în anul 1997, Sfântul Andrei a fost proclamat „Ocrotitorul României”. Ziua de pomenire a sfântului, 30 noiembrie, a fost declarată sărbătoare bisericească națională.

Sfântul Voievod Ștefan cel Mare

Marele Voievod Ștefan al Moldovei a fost fiul binecredincioșilor creștini, Voievodul Bogdan al II-lea și Doamna Maria-Marina Oltea. Încă din copilărie, a arătat o dragoste deosebită față de țară și credința strămoșească. Urcarea sa pe tronul Moldovei a urmat după vremuri tulburi de luptă pentru domnie. Pe Câmpia Dreptății este întâmpinat de mulțimea poporului, în frunte cu Mitropolitul Teoctist, în ziua de 12 aprilie, anul 1457. Întrebând poporul adunat dacă este cu voia tuturor să le fie domn, i s-a răspuns într-un glas: „Întru mulți ani de la Dumnezeu să domnești”. Și a domnit, precum știm, 47 de ani, 2 luni și 3 săptămâni, luptând pentru apărarea hotarelor țării și a credinței strămoșești, a întregii creștinătăți, zidind cetăți militare, dar și cetăți ale sufletului, adică multe biserici și mănăstiri. În toate câte le făcea, arăta dragoste, dreptate și mărinimie, neuitând nici o clipă pe vitejii oșteni, pe cei săraci și suferinzi, răsplătind și ajutând pe toți cu nețărnută dragoste părintească.

Deși a fost încercat de numeroase suferințe: rana de la picior, căpătată în lupta de la Chilia, moartea a patru copii și a două soții, trădarea unor sfinți și multe războaie, nu și-a pierdut niciodată nădejdea în Dumnezeu, ci și-a purtat crucea vieții sale cu răbdare creștinească, luptând cu dăruire și neîntrecută ăscușă împotriva dușmanilor țării și ai credinței. De aceea, istoria mărturisește că evlaviosul Ștefan Vodă a trăit nu pentru sine, ci pentru țara și credința întregului popor. El aducea mulțumiri și laudă lui Dumnezeu, nu numai atunci când biruia, ci și atunci când era biruit, fiind pentru noi un mare dascăl al pocăinței.

Ștefan cel Mare a pus biruințele în luptele purtate nu pe seama ăscușă sale, ci a voii și puterii lui Dumnezeu. Pentru credința și smerenia sa, Dumnezeu i-a dat putere, înțelepciune și har. Ștefan cel Mare a fost nu numai un ăpărător al credinței creștine în luptele sale cu turcii și tătarii, ci el a fost și un mărturisitor al ei, prin numărul mare de biserici ridicate cu purtarea sa de grijă, prin înzestrarea lor cu cele necesare slujbelor și obștei călugărilor. Ștefan cel Mare a zidit biserici și mănăstiri nu numai în Moldova, ci și în Muntenia și Transilvania, mărturisind prin aceasta conștiința unității de credință și neam. De asemenea, și la Muntele Athos, unde pericolul otoman amenința tot atât de mult Ortodoxia, a înălțat, înnoit și înzestrat mai multe biserici și mănăstiri. Pe toate aceste sfinte lăcașuri, Ștefan cel Mare le-a înălțat ca mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru biruințele purtate în lupta cu dușmanii creștinătății, cât și pentru cinstirea și pomenirea celor căzuți în luptele cu dușmanii credinței neamului. Pentru aceasta, poporul l-a cinstit numindu-l „cel Sfânt”.

Ștefan cel Mare a fost un om al pocăinței și al rugăciunii: el a simțit permanent nevoia să se roage, să se încredințeze, el și familia sa, împreună cu cei vii și cu cei morți, rugăciunilor părinților sfințiți din sfintele biserici ctitorite de el, pe care-i numea „rugătorii noștri”. De aceea, trecerea lui în rândul sfinților prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 20 iunie 1992, este împlinirea unei fapte bineplăcute lui Dumnezeu și potrivită cu evlavia poporului dreptcredincios. El este o icoană de lumină pentru tot poporul dreptcredincios, un ocrotitor al ctitorilor de locașuri sfinte și al celor care luptă pentru biruința Crucii și a iubirii lui Hristos pentru oameni.

Sfântul Voievod Neogoe Basarab

Binecredinciosul voievod Neogoe Basarab s-a născut în ultimul sfert al veacului al XV-lea, probabil în 1481 sau 1482. Tatăl său era din neamul Basarabilor, iar mama sa era din familia Craioveștilor. La urcarea sa pe tron, în 1512, el și-a revendicat descendența din domnul Țării Românești Basarab cel Tânăr, fiul lui Basarab II și nepotul lui Dan al II-lea. Neogoe a fost unul dintre cei patru copii ai părinților săi. Înraurit de credința mamei sale, el a deprins din fragedă vârstă învățăturile mântuitoare și virtuțile creștine. Mănăstirea Bistrița din Oltenia, ctitorie a străbunicilor săi, a devenit școală duhovnicească pentru evlaviosul Neogoe. Voia lui Dumnezeu a făcut ca în acele vremuri, la Mănăstirea Bistrița să fie retras marele între patriarhi, Nifon al Constantinopolului, chemat în Țara Românească pe la anul 1502 de voievodul Radu cel Mare, pentru a reorganiza și întări viața bisericească.

De la Sfântul Ierarh Nifon, Neogoe a deprins taina rugăciunii isihaste, evlavia și trezvia sufletului, învățătura și înțelepciunea lui Hristos, dobândind înalt spor duhovnicesc. Înzestrat cu daruri intelectuale deosebite, el și-a agonisit mai toată știința și cultura teologică a vremii sale. De aceea, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, iubitorul de Hristos, Neogoe, în anul 1512, a fost chemat la demnitatea de domnitor și voievod al Țării Românești. În această calitate a încurajat dezvoltarea comerțului și a meșteșugurilor, iar pe plan diplomatic a încercat să mențină relații de prietenie cu Ungaria. A încercat să stabilească relații diplomatice cu Veneția și Roma și chiar să medieze conflictul dintre creștinii ortodocși și catolici. Continuând viziunea și obiectivele politice inițiate de Ștefan cel Mare, a încercat să realizeze o coaliție a statelor răsăritene împotriva expansiunii turcești. În 1517, cere și obține de la Patriarhia ecumenică canonizarea fostului său învățător, patriarhul Nifon. Pe racla în care au fost așezate moaștele și care se păstrează la Mănăstirea Dionisiu de la Muntele Athos, domnul român este reprezentat închinându-se sfântului. În anul 1519, Neogoe Basarab, împreună cu Ștefan al IV-lea al Moldovei (Ștefăniță Vodă), au trimis un ambasador la Vatican prin intermediul căruia „Basarab și aleșii săi fii Theodosie și Petru și urmașii săi și Ștefan și fiii săi” promiteau că vor participa alături de ceilalți principii creștini și de papă la „sfânta expediție împotriva lui Selim, tiranul turcilor”. Totuși, Țara Românească rămâne pe perioada domniei lui vasală Imperiului Otoman.

Neogoe Basarab a făcut donații generoase mănăstirilor ortodoxe din Țara Românească și din toate țările din Balcani. În timpul domniei sale, a fost construită Mănăstirea Curtea de Argeș, unde se odihnesc și sfințele moaște ale voievodului. În ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunit la Reședința patriarhală din București, în zilele de 8-9 iulie 2008, s-a hotărât canonizarea Sfântului Voievod Neogoe Basarab, domnitorul Țării Românești. Cancelaria Sfântului Sinod a editat Tomosul de proclamare a canonizării Sfântului Voievod Neogoe Basarab, „care a rămas în memoria poporului român și a tradiției ortodoxe prin opera sa intitulată *Învățăturile lui Neogoe Basarab către fiul său Theodosie*, prima creație de valoare universală a literaturii române, un adevărat testament duhovnicesc, pedagogic, filosofic și enciclopedic”. Proclamarea oficială a canonizării a avut loc la 26 octombrie 2008, la Catedrala Patriarhală din București.

Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei

Mitropolitul Andrei Șaguna (la botez Anastasiu) s-a născut la 20 decembrie 1808 în Ungaria, fiind de origine aromână. A efectuat studiile gimnaziale la Mișcolț și Pesta, cele superioare, de Filosofie și Drept, la Universitatea din Pesta, și de Teologie la Seminarul Ortodox din Vârșeț. După terminarea studiilor teologice, a intrat în obștea mănăstirii sârbești Hopovo, unde a fost tuns în monahism, sub numele Andrei și hirotonit ierodiacon. A îndeplinit funcțiile de profesor la Seminarul Teologic din Carloviț și secretar al Consistoriului arhidiecezan de acolo, asesor mitropolitan și locțiitor de egumen la mănăstirile Iazac, apoi la Beșenovo. Hirotonit ieromonah (29 iunie 1837), a devenit apoi arhimandrit și egumen la mănăstirile Hopovo și Covil. În 1846 a fost numit vicar general al Episcopiei Ardealului, iar la 2 decembrie 1847 ales episcop, fiind hirotonit la Carloviț la 18 aprilie 1848. Mai târziu, la 12 decembrie 1864, este numit mitropolit al reînființatei Mitropolii a Ardealului cu reședința în Sibiu.

Ca episcop, a militat pentru restaurarea vechii Mitropolii a Ardealului, prin numeroase memorii înaintate Curții din Viena, patriarhului ortodox sârb și Congresului național-bisericesc sârb din Carloviț. După reînființarea Mitropoliei, cu două eparhii sufragane – la Arad și Caransebeș, a convocat un Congres național-bisericesc al românilor ortodocși din întreaga Mitropolie, care a aprobat Statutul Organic al Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania, după care s-a condus Biserica Ortodoxă din Transilvania și Banat până în 1925. Principiile fundamentale ale acestui statut: autonomia față de stat și sinodalitatea, adică participarea laicilor alături de clerici la conducerea treburilor bisericești, au stat la baza Statutului de organizare a întregii Biserici Ortodoxe Române.

Pe tărâm cultural, a organizat învățământul primar și mediu românesc din Transilvania, punându-l sub îndrumarea Bisericii. La sfârșitul păstoririi sale, în Arhiepiscopia Sibiului existau aproximativ 800 de școli „poporale”, un gimnaziu cu 8 clase și o școală reală-comercială la Brașov, un gimnaziu cu 4 clase la Brad. La îndemnul lui s-au tipărit peste 25 de manuale școlare, unele în mai multe ediții. La Sibiu, în 1853 a înființat un Institut cu două secții: teologică și pedagogică, cumpărând câteva case pentru nevoile școlii și internatului. A trimis numeroși tineri la studii de specializare la Universitățile din Austria și Germania, cu burse oferite din fondurile și fundațiile create de el. A avut un rol decisiv la întemeierea și organizarea „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român” (ASTRA), fiind primul ei președinte (1861-1866). De asemenea, a inițiat ziarul „Telegraful Român”, care apare până astăzi.

Ca om politic, a îndeplinit un rol de seamă în perioada 1848-1849: președinte al Adunării Naționale Românești de pe Câmpia Libertății de la Blaj din 3/15 mai 1848, delegat de Adunare să prezinte revendicările românești, împăratului Austriei, apoi Guvernului din Pesta. În anii următori, a prezentat în mai multe rânduri memorii către împărat, cu doleanțele națiunii române. După 1860 a fost membru în Senatul imperial din Viena, deputat în Dieta Transilvaniei, copreședinte al Conferinței naționale-politice a românilor și al Congresului național al românilor. A trecut la Domnul la 28 iunie 1873, în Sibiu, și a fost înmormântat la Rășinari.

Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin

Sfântul Pahomie s-a născut în satul Gledin din ținutul Bistriței Năsăudului, în jurul anului 1660, primind la botez numele Petru. Părinții săi, preotul Eftimie și prezbitera Ana s-au îngrijit să-i dea o educație aleasă. Pomelnicul schitului Pocrov arată că: „încă din tinerețile lui, era iubitor de Hristos, doritor de viață pustnicească, având o fierbinte dragoste către Dumnezeu. Drept aceea, ascultând de porunca cea sfântă a Mântuitorului, a lăsat casă, părinți, frați, rude și prieteni, și l-a urmat pe Hristos în viața smerită călugărească, intrând ca frate la Mănăstirea Neamț”. A fost hirotonit preot și ales mare eclesiarh, iar în anul 1702, obștea mănăstirii Neamț l-a ales drept îndrumător.

Ca egumen la Neamț, nu a stat decât până în primăvara anului 1704. Între 1704-1706 a fost într-un pelerinaj la Lavra Pecerska, prilej cu care s-a întâlnit cu Sfântul Dimitrie, Mitropolitul Rostovului. Întors în Moldova și retras în loc de liniște în apropierea Mănăstirii Neamț, la 18 decembrie 1706 a fost ales episcop al Romanului. A fost hirotonit arhiepiscop în 18 ianuarie 1707, și a păstorit până la 10 aprilie 1714, când s-a retras din scaun. În 1717 a plecat din nou la Kiev, petrecând în rugăciune și osteneți cărțurărești, până la sfârșitul vieții. A murit la Lavra Pecerska, în anul 1724.

Personalitatea culturală și duhovnicească a sfântului Pahomie are trăsături bine conturate. Format la mănăstirea Neamț, familiar cu mediul cultural-duhovnicesc din Rusia, bun cunoscător al realităților din Țările Române, episcopul Pahomie al Romanului a fost un mare iubitor de carte, în folosul obștesc. A legat cu blesteme grele pe toți aceia care vor îndrăzni să înstrăineze cărțile pe care le dăruise Mănăstirii Neamț și Schitului Pocrov, ctitoria sa. A fost preocupat să formeze ucenici care să-i continue activitatea și a influențat prin concepția și lucrarea sa și alte centre de cultură din Moldova. Activitatea lui Pahomie a fost cunoscută și în Transilvania, mai ales în ținutul natal.

Sfântului Pahomie i-a plăcut să scrie și să citească și a căutat să cultive această dragoste și în sufletul ucenicilor săi. Mărturie despre aceasta, dau cărțile primite sau cumpărate de el, față de care a arătat o grijă deosebită. A fost preocupat în primul rând să înzestreze ctitoria sa de la Pocrov, dar și alte biserici, cu toate cărțile necesare cultului, într-o vreme în care raritatea și scumpetea lor le făceau bunuri de neprețuit. După cum arată însemnările de pe ele, cărțile au fost mai întâi studiate atent de Pahomie și apoi lăsate moștenire ucenicilor, cu indicarea folosului pe care îl vor avea de pe urma citirii lor.

Activitatea cărțurărească și duhovnicească a lui Pahomie a trecut dincolo de episcopia Romanului, a schitului Pocrov și a mănăstirii Neamț, punându-și amprenta asupra mediului monahal și cultural din Moldova, într-un secol în care relațiile dintre mănăstirile românești erau foarte strânse, circulația călugărilor de la o mănăstire la alta, fiind destul de intensă.

Canonizarea Sfântului Pahomie a fost aprobată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din 14-15 noiembrie 2006, când a fost stabilită ca dată de sărbătorire a lui, ziua de 14 aprilie. În ziua de 14 aprilie 2007, Duminica a II-a după Paști, în biserica parohială „Sfânta Treime” din localitatea Gledin, comuna Monor, județul Bistrița-Năsăud, a avut loc proclamarea canonizării.

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica

Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica s-a născut la 7 octombrie 1787 în București, aproape de biserica Sfântul Visarion. Din sfântul botez a primit numele de Constantin.

Părinții săi se numeau Antonie și Floarea și erau foarte evlavioși. Cel mai mare dintre copiii lor a fost în tinerețe preot de mir; apoi, intrând în viața monahală, s-a călugărit sub numele de Acachie. De asemenea și mama Sfântului Calinic, fericita Floarea, după ce și-a crescut copiii, s-a retras în Mănăstirea Pasărea, primind marele și îngerescul chip, sub numele de schimonahia Filoteia. Tânărul Constantin, cel mai mic dintre copii, a primit din pruncie o educație religioasă aleasă, învățând carte în București, la școlile care funcționau pe acea vreme pe lângă biserici.

În anul 1807 a intrat în nevoința călugărească la Mănăstirea Cernica, sub ascultarea cuviosului stareț, arhimandritul Timotei. La 12 noiembrie 1808 a fost tuns în schima monahală sub numele de Calinic, iar la 3 decembrie 1808 a fost hirotontit ierodiacon. Sfântul Ierarh Calinic, fiind vas ales al Duhului Sfânt, a iubit de mic rugăciunea, tăcerea, cinstea și milostenia. Încă de când era călugăr tânăr în Mănăstirea Cernica, postea foarte mult, își împlinea regulat canonul și pravila cu multă osârdie, se lupta împotriva somnului și nu lipsea niciodată de la slujbele bisericii. După primirea darului preoției, la 13 februarie 1813, Sfântul Calinic a început și mai mult a se nevoi și a sluji cu osârdie tuturor, fiind plin de dumnezeiasca dragoste către toți.

Cuviosul Calinic a fost hirotosit duhovnic al Mănăstirii Cernica la 20 septembrie 1815, de însuși mitropolitul Nectarie al Țării Românești și este rânduit mare eclesiarh. Din această zi, aproape toți părinții și frații din obște se mărturiseau la el, pentru că toți admirau nevoința lui și își găseau adăpost și mângâiere supărărilor lor. Și era duhovnic atât de iscusit, încât veneau la spovedanie nu numai monahii, ci și multă lume din afară și chiar mitropolitul.

La 14 decembrie 1818, Cuviosul Calinic a fost ales stareț al Mănăstirii Cernica, cu voia lui Dumnezeu și a Sfântului Ierarh Nicolae, patronul acestui sfânt locaș, având doar 30 de ani. Pentru sfințenia vieții lui și buna chivernisire a mănăstirii, la 9 aprilie 1820, este hirotosit arhimandrit și păstorește obștea Cernicăi timp de 32 de ani, adunând în jurul său mulți călugări. Pe lângă înnoirea vieții duhovnicești în obștea sa, marele stareț s-a îngrijit și de cele necesare vieții pământești, după exemplul înaintașilor săi. Astfel, a terminat de pictat biserica din insula Sfântului Nicolae și a zidit o biserică mare cu cetate, în insula Sfântului Gheorghe.

La 14 septembrie 1850, cu sfat de obște, Sfântul Calinic a fost ales episcop la Râmnicu-Vâlcea, despărțindu-se cu multă durere și lacrimi de fiii săi, fiindcă „n-a putut strica hatărul iubitului său fiu duhovnicesc, Barbu Dimitrie Știrbei, domnul Țării Românești, și s-a supus la voia obșteștii Adunări”. Aceasta a fost nevoința și viața plină de sfințenie, precum și sfârșitul minunat al Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, făcătorul de minuni, care s-a mutat la cereștile locașuri, în ceata Sfinților Părinți purtători de Dumnezeu, la 11 aprilie 1868. Canonizarea Sfântului Ierarh Calinic s-a făcut la 20 octombrie, 1955, în timpul Patriarhul Justinian al României, iar prăznuirea lui se face la 11 aprilie.

Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul, Mitropolitul Țării Românești

Sfântul Antim s-a născut în Iviria (de unde și numele de *Ivireanul*) – Georgia de astăzi – în 1650. A fost însă, de tânăr, luat în robie de către turci și dus la Constantinopol. Fiind ulterior eliberat, a trăit în preajma Patriarhiei Ecumenice, unde a învățat sculptura în lemn, caligrafia, pictura, broderia, precum și limbile greacă, arabă și turcă. Tot acolo s-a călugărit sub numele Antim, iar mai târziu a fost hirotonit ieromonah. În 1689 a fost adus de către voievodul Constantin Brâncoveanu în Țara Românească. Aici a învățat limbile română și slavonă, precum și meșteșugul tiparului. În 1691 i s-a încredințat conducerea tipografiei domnești din București, în care au fost imprimate nenumărate cărți de cult, dar și laice.

În anul 1696 a devenit egumen al Mănăstirii Snagov, unde a mutat și tipografia domnească. Acolo a tipărit 15 cărți (una dintre ele este *Liturghierul greco-arab*, prima carte din lume tipărită cu caractere arabe). Între 1701-1705, și-a reluat activitatea tipografică la București, unde a tipărit alte 15 cărți. Pe data de 16 martie 1705 a fost ales episcop de Râmnicu-Vâlcea. În afară de activitatea sa de ierarh, nu a pregetat să continue imprimarea cărților bisericești: astfel, la tipografia de la Mănăstirea Govora, sub îndrumarea sa, au fost tipărite alte 9 cărți (3 românești, 3 slavo-române și 3 grecești). La 28 ianuarie 1708 a fost ales mitropolit al Ungrovlahiei (Țara Românească), fiind instalat în scaunul mitropolitan de la București, pe 22 februarie, același an. Printre alte activități, în această calitate, înființează, ca și la Râmnicu-Vâlcea, o tipografie la Târgoviște, unde a tipărit un număr de 18 cărți, între care se remarcă cele românești.

Trebuie subliniat rolul lui Antim Ivireanul în propășirea culturii române. Pe lângă activitatea sa de ierarh al Bisericii din Țara Românească, el a fost tipograf, redactor, editor și creator de limbaj bisericesc în limba română. Prin cele 63 tipăriri, lucrate de el însuși sau sub îndrumarea sa, în limbi diferite și de o mare diversitate, prin numeroșii ucenici pe care i-a format, este considerat, alături de diaconul Coresi, cel mai mare tipograf din cultura medievală românească.

A avut un rol însemnat în introducerea completă și definitivă a limbii române în slujbele bisericești. Deși româna nu era limba sa nativă, a reușit să creeze o limbă liturgică românească limpede, care a fost înțeleasă de contemporanii săi, și este folosită până astăzi. Sfântul Antim este și ctitorul mănăstirii cu hramul „Duminica Tuturor Sfinților” din București – numită azi Mănăstirea Antim – pe care a ridicat-o între anii 1713-1715 și pe care a înzestrat-o cu toate cele trebuitoare, această mănăstire fiind unul dintre cele mai remarcabile monumente de arhitectură, pictură și sculptură din țara noastră.

Fiind un apărător energetic al drepturilor Bisericii și ale poporului român, din pricina atitudinii sale antiotomane, în toamna anului 1716, la cererea domnitorului Nicolae Mavrocordat, primul domn fanariot al Țării Românești, a fost înlăturat din scaun, închis, caterisit de patriarhul ecumenic și condamnat la exil pe viață în Mănăstirea „Sfânta Ecaterina” de la Muntele Sinai. Pe drumul spre locul exilului, a fost ucis de ostașii turci din escortă, iar trupul său a fost aruncat în râul Marița, în apropiere de Adrianopol.

Sfântul Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei

Sfântul Mitropolit Varlaam a păstorit Mitropolia Moldovei, între anii 1632-1653. Provenind dintr-o familie de răzeși, care se numea Moțoc, din Borcești, sat dispărut, situat lângă Târgu-Neamț, Mitropolitul Varlaam s-a născut în jurul anului 1590. Numele său de botez a fost Vasile. Din tinerețe și-a îndreptat pașii spre Schitul Zosim de pe valea pârâului Secu, unde a învățat carte și limbile slavonă și greacă. Pe aceeași vatră, vornicul Nestor Ureche și soția sa Mitrofana au ctitorit în 1602 Mănăstirea Secu, în care a început să funcționeze și o școală. Tânărul Vasile Moțoc a intrat în obștea noii mănăstiri, unde a fost călugărit, cu numele de Varlaam. Fiind bun povățuitor, a fost numit egumen al mănăstirii. Cu multă osârdie, cuviosul Varlaam s-a adâncit în tainele cărților, traducând Scara (Leavstvița) Sfântului Ioan Scărarul (1618). Apoi, pentru strădaniile și virtuțile sale, a fost cinstit cu rangul de arhimandrit.

Ajungând sfetnic de încredere al domnitorului Miron Barnovschi, în anul 1628, arhimandritul Varlaam este trimis la Kiev și Moscova, în vederea cumpărării de icoane pentru mănăstirile Dragomirna și Bârnova și pentru biserica ctitorită de domnitor, în Iași. Săvârșind aceasta, Varlaam s-a întors în țară, dar primind vestea morții Mitropolitului Anastasie Crimca (†1629) și pe cea a înlăturării domnului Miron Barnovschi, s-a retras la Mănăstirea Secu. În anul 1632, în timpul domniei voievodului Alexandru Iliăș, prin lucrarea lui Dumnezeu, arhimandritul Varlaam a fost chemat să păstorească Mitropolia Moldovei în locul Mitropolitului Atanasie.

Noul Mitropolit unea învățătura cu rugăciunea și cuvântul înțelept cu fapta cea bună. În timpul păstoririi învățatului Mitropolit Varlaam, Mitropolia Moldovei s-a bucurat de mult ajutor din partea binecredinciosului domnitor Vasile Lupu. Sprijinit și de Sfântul Mitropolit Petru Movilă al Kievului, Mitropolitul Varlaam a înființat prima tipografie românească din Moldova, în anul 1640, pe care a instalat-o la Mănăstirea „Sfinții Trei Ierarhi” din Iași. Înțelept apărător al dreptei credințe și al unității Bisericii Ortodoxe în vremuri tulburi, Mitropolitul Varlaam s-a ocupat îndeaproape de organizarea Sinodului de la Iași, din anul 1642.

Lucrarea sa intitulată *Cazania sau Carte românească de învățătură la duminicile de peste an*, la praznice împărătești și la sfinți mari (1643), a fost prima carte românească tipărită în Moldova, numărându-se până astăzi între cele mai de seamă scrieri din istoria vechii culturi românești. Ea s-a răspândit în toate provinciile românești, dar mai ales în Transilvania, unind în cuget și credință pe românii, locuind de o parte și de alta a munților Carpați.

După ce domnitorul Vasile Lupu a pierdut scaunul domnesc în anul 1653, Mitropolitul Varlaam, dornic de liniște și de rugăciune, s-a retras la mănăstirea sa de metanie, Secu. Vrednicul Mitropolit a mai trăit patru ani, în smerenie, în rugăciune și în viețuire sfântă, strămutându-se la veșnicele locașuri, către sfârșitul anului 1657. A fost înmormântat în zidul de miazăzi al bisericii Mănăstirii Secu. Pentru râvna sa în apărarea dreptei credințe, pentru viețuirea sa sfântă și pentru lumina duhovnicească pe care a dăruit-o poporului român dreptcredincios, în data de 12 februarie 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a înscris în rândul sfinților pe învățatul Mitropolit Varlaam al Moldovei, cu zi de pomenire la 30 august.

Sfântul Ierarh Ghelasie de la Râmeț

Sfântul Ierarh Ghelasie s-a nevoit în veacul al XIV-lea, mai întâi ca sihastru pe valea pâ râului Râmeț din Munții Apuseni, și, apoi, ca egumen al Mănăstirii Râmeț din județul Alba, având o viață duhovnicească îmbunătățită, și învrednicindu-se încă din tinerețe cu darul facerii de minuni. Era originar din partea locului. Luând din tinerețe jugul lui Hristos, a deprins de la cei mai iscușiți eremiți meșteșugul luptei duhovnicești. Apoi, curățindu-și mintea de cugetele cele rele și primind darul facerii de minuni, a ajuns vestit povățuitor de suflete, întemeind o obște de monahi aleși. În toată săptămâna, Cuviosul Ghelasie nu primea mâncare, îndestulându-se numai cu Preacuratele Taine. Ziua mergea cu ucenicii la ascultare, iar noaptea făcea priveghere și săvârșea Sfânta Liturghie. Numai sâmbăta și duminica mânca împreună cu călugării, la trapeza mănăstirii.

Acest cuvios sihastru era, de asemenea, un mare părinte duhovnicesc al sihaștrilor din Cheile Râmețului, precum și al sătenilor din Țara Moșilor. În posturi, cerceta pe toți sihaștrii ce se nevoiau în peșteri de piatră, și el însuși se ostenea la rugăciune împreună cu dânșii. Apoi cobora în mănăstire, unde îl așteptau credincioșii de prin munți, mulți bolnavi, mai ales cei stăpâniți de duhuri rele, care, cu rugăciunile lui, se vindecau.

Odată, fiind cu ucenicii la adunat fân în poiana mănăstirii numită Hopați, și fiind mare arșiță, încât toți sufereau de sete, Cuviosul Ghelasie a căzut la rugăciune și îndată a aflat un izvor cu apă. Acest izvor de apă rece se vede până în zilele noastre și se cheamă *Izvorul Cuviosului Ghelasie*. Altădată, urcând Sfântul Ghelasie în poiană cu asinul său la adunat fân, și-a cunoscut dinainte sfârșitul. Deci, rugându-se mult, și-a chemat ucenicii, poruncindu-le să trăiască în desăvârșită dragoste, să iubească Biserica și să fugă de beție, desfrâu și de tot păcatul. Apoi, sărutându-i pe toți, și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos.

În tradiția mănăstirii se spune că, în ceasul când cobora asinul de pe munte cu trupul Sfântului Ghelasie, au început clopotele de prin sate să sune singure. Apoi, fiind plâns de ucenici, a fost îngropat lângă zidul bisericii și mulți bolnavi se vindecau la mormântul lui. În anii din urmă, s-au descoperit în chip minunat, prin bunătatea și milostivirea lui Dumnezeu, în jurul mănăstirii, bucăți din sfintele sale moaște, prin care se fac nenumărate minuni în rândul credincioșilor, veniți la mănăstire.

Ceea ce s-a transmis prin tradiția locului, de generații întregi, s-a adevărit în zilele noastre, când, în anul 1978, s-a descoperit în biserica mănăstirii o inscripție de mare însemnătate pentru Biserica și neamul românesc, mai ales din părțile Transilvaniei, și care consemnează numele „Arhiepiscopul Ghelasie”, al zugravului „Mihul de la Crișul Alb”, precum și anul 1337. Acest Arhiepiscop al Transilvaniei, primul atestat cu numele, este îmbunătățitul Ghelasie pe care poporul, în evlavie sa, îl cinstește ca sfânt. Deci, fără îndoială, Sfântul Ghelasie a fost episcop și păstor sufletesc al credincioșilor din centrul Transilvaniei și din Munții Apuseni în secolele XIV-XV, retrăgându-se la bătrânețe în mănăstirea de metanie, Râmeț. Ținând seama de viața sa aleasă și de minunile săvârșite de moaștele sale, la 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii noastre a hotărât canonizarea acestui sfânt autohton.

Sfântul Ierarh Teotim, Episcopul Tomisului

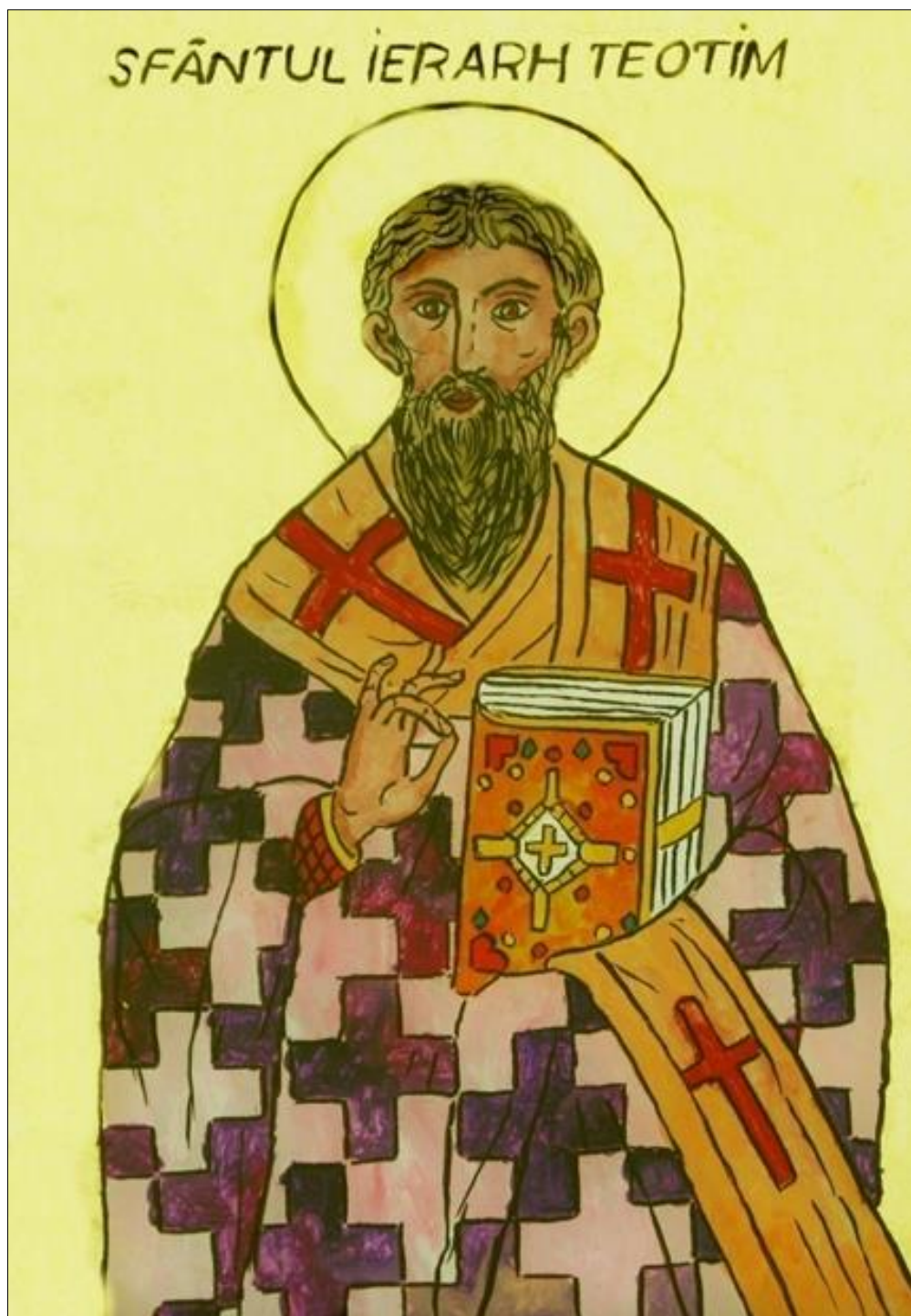
Fericitul episcop Teotim era de neam daco-roman, autohton din Dacia Pontică. El este considerat cel dintâi dascăl și părinte duhovnicesc al sfinților Ioan Casian și Gherman, cu care era contemporan, format în tinerețe în aceeași mănăstire din „hotarele Casienilor și ale peșterilor”. Această mănăstire, care a dat călugări cărturari și sporiți în fapte bune, era o adevărată vatră monahală de sfințenie, de trăire și de profundă teologie din eparhia Tomisului, confirmată de înaltul nivel spiritual, teologic și literar la care au ajuns cei trei sfinți daco-romani contemporani, Ioan Casian, Gherman și Teotim, supranumit de istoricii paleocreștini „Scitul” și „Filosoful”.

Acest episcop urcă pe scaunul eparhiei Tomisului pe la anii 385-390, după mutarea din viață a episcopului Gherontie. Ca episcop al Tomisului, este amintit pentru prima dată, în anul 392 de către Fericitul Ieronim, în celebra sa lucrare: *De viris illustribus* (*Despre bărbați iluștri*), care spune că, era păstor strălucit, cu mare dragoste de Dumnezeu și de oameni, teolog învățat și scriitor talentat și neobosit. El afirmă că a scris scurte tratate sub formă de dialoguri, ceea ce dovedește vasta sa cultură în retorica și filosofia antică, greacă și latină.

Unele fragmente din scrierile Sfântului Teotim se păstrează în lucrarea Sfântului Ioan Damaschin „Paralele sfinte”, din care reiese că a scris omilii la unele texte Evanghelice. Istoricul Sozomen scrie despre el că era scit de neam, că traiul îi era modest și că era un taumaturg. Iar Socrate, alt istoric paleocreștin, spune că fericitul episcop Teotim I era cunoscut de toți pentru evlavia și corectitudinea vieții sale. Prin scrierile sale patristice, Sfântul Teotim este considerat creatorul Filocaliei românești. În gândirea sa, a fost, desigur, influențat de Sfântul Ioan Gură de Aur și de părinții capadocieni. Sfântul Teotim vorbește foarte frumos despre liniștea minții și a inimii.

Sub păstoria Sfântului Teotim, mănăstirile din Dobrogea secolului IV, renumite prin asceză și isihie, au trăit o epocă de aur, devenind cunoscute în întreg Imperiul Bizantin prin vestiții călugări sciți, răspândiți atât la nord de Dunăre, cât și la sud până la Constantinopol, Ierusalim și Africa. Ca misionar, Sfântul Teotim era foarte de râvnitor, având mult de suferit din partea barbarilor migratori, pe care reușea să-i îmblânzească cu greu prin daruri, prin rugăciuni și prin sfințenia vieții sale. Din această pricină, păgânii îl numeau „zeul romanilor”.

Sfântul Teotim Scitul era binecunoscut împăratului Arcadie și Sfântului Ioan Gură de Aur, căruia îi era prieten devotat. În anul 399, marele patriarh i-a trimis fericitului Teotim, călugări misionari pentru huni. În anul 400, Sfântul Teotim ia parte la un sinod local în Constantinopol, convocat de Sfântul Ioan Gură de Aur, împotriva învățaturii eretice a episcopului Antonin al Efesului. În anul 403, Sfântul Teotim era din nou în Constantinopol și lua apărarea marelui patriarh Ioan Gură de Aur, împotriva acuzațiilor aduse de Sfântul Epifanie al Ciprului, dovedind prin aceasta adâncă legătură duhovnicească dintre ei. Pe la sfârșitul primului deceniu al secolului V, Sfântul episcop Teotim s-a strămutat cu pace din viața aceasta, la cereștile locașuri. Pentru viața sa curată, pentru opera sa misionară și pentru credința sa dreaptă, cu care a mărturisit pe Hristos, Biserica Ortodoxă l-a trecut în rândul sfinților, cu zi de pomenire la 20 aprilie.

Sfântul Ierarh Bretanion, Episcopul Tomisului

Sfântul Ierarh Bretanion sau Vetranion a fost un episcop de Tomis, originar din Capadocia, care a trăit în secolul al IV-lea, fiind probabil ucenic al Sfântului Ierarh Vasile cel Mare. A fost un apărător al credinței ortodoxe niceene, împotriva arianismului.

Sfântul Ierarh Bretanion era originar din Capadocia (Turcia de azi), fiind un cunoscut ucenic al Sfântului Vasile cel Mare. El a fost așezat episcop la Tomis (Constanța de azi) probabil prin anul 360. Date despre Sfântul Bretanion găsim la istoricul Sozomen, la scriitorul bisericesc Teodoret din Cyr și în Scrisorile Sfântului Vasile cel Mare. Sfântul Bretanion nu apare în sinaxarele bizantine, însă a fost înscris în Martirologiul roman, la data de 25 ianuarie, aceasta fiind adoptată ulterior și de Biserica Ortodoxă Română, ca dată de prăznuire a sfântului.

Istoria bisericească a lui Sozomen și celelalte scrieri amintite îl descriu pe Sfântul Bretanion ca pe un episcop nevoitor, ce ducea o viață ascetică. El era, totodată, un mărturisitor și apărător al credinței ortodoxe, așa cum fusese ea stabilită la Sinodul de la Niceea, împotriva ereziei ariene.

Astfel, când, după o campanie împotriva goșilor (369), împăratul roman Valens (364-378), care era arian, ajunge la Tomis și intră în catedrala orașului, cerându-i episcopului Bretanion să îmbrățișeze erezia ariană, slujind Sfintele Taine împreună cu aceștia, sfântul episcop refuză categoric, invocând hotărârile Sinodului I Ecumenic (325), care condamnase arianismul. El se retrage împreună cu credincioșii ortodocși într-o altă biserică. Împăratul, mânios pe episcopul care îl înfruntase, încearcă să-l trimită în exil. Întrucât Sfântul Bretanion era iubit de credincioși, pentru a evita o revoltă a tomitanilor, care jucau un rol important în apărarea granițelor imperiului, împăratul renunță să-l mai pedepsească, după cum arată Sozomen și Teodoret din Cyr.

Sfântul Ierarh Bretanion a avut și un rol important în trimiterea în Capadocia a moaștelor Sfântului Mucenic Sava de la Buzău (originar, ca și el, din această regiune). El a supravegheat și a participat, totodată, la redactarea Actului martiric al Sfântului Sava, trimis Bisericii din Capadocia, o dată cu moaștele sfântului. Aceste informații le regăsim în câteva scrisori ale Sfântului Vasile cel Mare – mai ales scrisorile nr. 164 și nr. 165, cel mai probabil adresate episcopului Bretanion. Aici, Sfântul Vasile îi mulțumește și îl laudă pe episcopul locului pentru strădania sa de a trimite moaștele Sfântului Sava înapoi în țara sa natală.

Unii istorici contemporani, consideră că, este posibil ca Sfântul Bretanion să fi fost cel care a ridicat o primă biserică deasupra criptei cu moaștele celor patru mucenici de la Niculițel: Zotic, Atal, Camasis și Filip. Sfântul Ierarh Bretanion a trecut la Domnul, în anul 380 sau 381, iar Biserica Ortodoxă îl prăznuiește la 25 ianuarie.

Troparul Sfântului Bretanion ne spune următoarele: „Următor Păstorului Celui mare te-ai făcut preafericite, și pe toți i-ai îndemnat să săvârșească fapte smerite. Cu ale tale rugăciuni, luminează cămările inimilor noastre, ca văzând pe Domnul în lumina iubirii, să părăsim căile păcătoase”.

Sfântul Ierarh Niceta de Remesiana

Sfântul Niceta de Remesiana, originar din Dacia Mediteraneeă, a fost episcop în cetatea Remesiana (astăzi în Serbia), între anii 366-414. Este considerat unul din principalii evanghelizatori ai Daciei. Prăznuirea lui se face la data de 24 iunie în Biserica Ortodoxă, iar în Occident la 7 ianuarie și 22 iunie.

Timp de 50 de ani, între aproximativ 366 și 414, episcopul Niceta de Remesiana a propovăduit Evanghelia în Dacia Mediteraneeă, care tocmai fusese călcată de invaziile barbare ale goșilor și hunilor. Sfântul Niceta a propovăduit goșilor, dacilor, ilirilor, scișilor, hunilor și chiar triburilor bessilor, care trăiau în munții Rodopi din Bulgaria de azi. Mai apoi a propovăduit în provincia romană Sciția Minor și în toată Dobrogea de astăzi. A făcut și două călătorii în Italia, unde a fost foarte prețuit și admirat. Aici l-a cunoscut și s-a împrietenit cu Sfântul Paulin de Nola (prăznuit la 23 ianuarie și 22 iunie), care îl laudă ca ascet, misionar și poet.

Moștenirea literară a Sfântului Niceta, ajunsă până la noi îl arată ca un erudit teolog al timpului, care priveghea cu strășnicie la apărarea dreptei-credințe. Sfântului Niceta i se atribuie următoarele scrieri: „Despre diferitele denumiri ale Domnului nostru Iisus Hristos”, „Despre privegherea robilor lui Dumnezeu”, „Despre folosul cântării de psalmi”, precum și o lucrare care l-a făcut foarte cunoscut pe neobositul apostol al daco-romanilor, un catehism pentru cei ce se pregătesc pentru Botez, care ulterior a fost intitulat „Cărțile de învățătură” (sau „Cărți despre credință”).

Este autorul mai multor tratate pentru instruirea catehumenilor și a monahilor, precum și a mai multor omilii. Începând cu specialistul benedictin Germain Morin (1861-1946), liturgiștii moderni îi atribuie tot lui Niceta imnul *Te Deum laudamus* (*Pe Tine, Dumnezeule, Te lăudăm*), despre care se credea a fi fost opera Sfântului Ambrozie al Milanului. Ușor de reținut, cuprinzând pe scurt învățături esențiale mântuirii, de o curăție cristalină a credinței, imnul Sfântului Niceta s-a răspândit în tot creștinismul latin occidental.

Memoria Sfântului Ierarh Niceta s-a păstrat în sinaxarele slave și occidentale, care îl pomenesc la 7 ianuarie și 22 iunie (împreună cu prietenul său Paulin de Nola). În *Martirologiul Roman*, mențiunea de pe 7 ianuarie spune „în Dacia, Sfântul Niceta, episcop; prin propovăduirea Evangheliei a preschimbat neamuri cumplite și barbare, în popoare dulci și blânde († pe la 414)”, iar mențiunea de pe 22 iunie menționează „întru aceeași zi, sfântul Niceta, episcopul Remesianeii, vestit datorită științei și curăției moravurilor sale († pe la 414)”. Martirologiul ieronimian are o însemnare în plus pe data de 22 iunie: „Punerea în raclă a sfântului Niceta, episcopul cetății Remesiana”. Scriitorul Flor de Lyon (Florus Lugdunensis), în secolul al IX-lea, spune că fi vorba despre aducerea moștelor unuia și aceluiaș personaj; probabil că moștele lui Niceta au fost puse lângă cele ale prietenului său, Paulin de Nola, care se sărbătorește pe 22 iunie. Biserica Ortodoxă Română l-a proclamat solemn ca sfânt în anul 1992, cu data de prăznuire 24 iunie.

Troparul Sfântului ne spune următoarele: „Propovăduitor și apărător al dreptei credințe, în multe necazuri cu smerenie cele înalte ai câștigat, Părinte Ierarhe Niceta; și așa, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să ne mântuiască de tot răul și necazul!”.

Sfântul Ierarh Iacob Putneanul, Mitropolitul Moldovei

Sfântul Iacob s-a născut la 20 ianuarie 1719 într-o familie dreptcredincioasă din Bucovina. Crescând în duhul adevăratei evlavii, la numai 12 ani a intrat în viața monahală. Formarea sa duhovnicească este legată de obștea Mănăstirii Putna și a Sihăstriei Putnei, dar și de Mitropolitul Antonie al Moldovei (1730-1740), al cărui ucenic a fost. Văzând părinții putneni pe acest tânăr cu înțelepciune de bătrân și viață aleasă, l-au rânduit a fi hirotonit preot la numai 17 ani, fiind apoi ales egumen al Mănăstirii Putna la vârsta de 25 de ani. În anul 1745, a fost ales episcop de Rădăuți, unde a înființat o școală pentru învățarea limbilor slavonă, greacă și română. După doar cinci ani, vrednicia și râvna sa au fost hotărâtoare pentru mutarea sa în scaunul de mitropolit al Moldovei, la Iași. Între 1750-1760, a desfășurat o intensă activitate pastorală și socială, promovând tiparul românesc și veghind la traducerea de cărți folositoare de suflet.

Grija pentru românii din Transilvania, amenințați să-și lepede credința strămoșească, și-a manifestat-o atât prin tipărirea de cărți spre apărarea dreptei credințe, cât și prin hirotonirea de preoți și trimiterea de antimise în parohiile lipsite de păstori sufletești, în Maramureș și în ținutul Clujului. A înființat școli și a tipărit cărți de învățură și de slujbă, dând la lumină primul Abecedar românesc (*Bucvar*) și înființând, pentru copiii satului Putna, prima școală elementară rurală din Moldova. A dispus traducerea Vieților sfinților, care sunt adevărate manuale în care orice om, de orice vârstă, fire și stare, își poate afla un model de viață.

Pe lângă purtarea de grijă față de Mănăstirea Putna și așezămintele ei, Mitropolitul Iacob a ajutat și alte mănăstiri și biserici. În vremea domniilor fanariote, a intervenit, împreună cu ceilalți ierarhi ai țării, pentru eliminarea unor forme de asuprire și a unor biruri împovărătoare. Ca un făcător de pace și ocrotitor al poporului, Mitropolitul Iacob a cerut, în anul 1758, hanului tătarilor să înceteze prădarea Moldovei, iar în anul următor a potolit o răscoală a poporului, impunând domnitorului să îndeplinească unele cerințe, pentru pacificarea țării. A muștrădat adesea pe unii conducători din acei ani, din pricina cărora, în cele din urmă, a fost silit să-și lase scaunul mitropolitan în anul 1760, nevrând să îngăduie impunerea din nou a dărilor împovărătoare.

Petrecând ultima parte a vieții la mănăstirea sa de metanie, Mitropolitul Iacob a continuat actele de ctitorire începute în perioada cât a fost mitropolit în scaun, devenind astfel al doilea mare ctitor al Putnei, întărind-o duhovnicește și material. Retragerea la mănăstire i-a fost prilej Sfântului Iacob de adâncire în rugăciunea curățitoare și luminătoare de suflet. Simțindu-și sfârșitul aproape, după Paștile anului 1778 a mers la Sihăstria Putnei și a primit tunderea în marea schimă prin mâna duhovnicului său, Sfântul Cuvios Natan, luând numele de Eftimie. După patru zile, pe 15 mai 1778, a trecut cu pace la Hristos Domnul. A fost înmormântat în pridvorul mănăstirii sale de la Putna, ca nou ctitor al ei. Cu prilejul împlinirii a 550 de ani de la întemeierea Mănăstirii Putna, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât, în ședința sa din 6-7 iunie 2016, trecerea mitropolitului Iacob Putneanul în rândul Sfinților, cu zi de prăznuire la 15 mai, ziua trecerii sale la cele veșnice.

Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul, Mitropolitul Țării Românești

Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul a fost unul dintre cei mai de seamă mitropoliți al Țării Românești din secolul al XIX-lea, păstorind între anii 1823-1834). Născut la București în 1765, Sfântul Grigorie Dascălul a fost mitropolit al Țării Românești între anii 1823-1834. După ce a studiat la renumite școli din București, a ajuns ucenic al Sfântului Paisie Velicicovschi, fiind călugărit la Mănăstirea Neamț. Dornic de desăvârșire, la îndemnul Sfântului Paisie, tânărul monah Grigorie viețuiește o perioadă de timp la Sfântul Munte Athos. Revenind în țară, se așază la Mănăstirea Căldărușani, așezământ monahal reorganizat de Sfântul Cuvios Gheorghe, starețul Mănăstirilor Cernica și Căldărușani.

În anul 1823, Sfântul Grigorie a fost chemat la București de domnitorul Grigorie Dimitrie Ghica, fiind ales mitropolit al Țării Românești. În calitate de arhipăstor, Mitropolitul Grigorie Dascălul a desfășurat o neobosită activitate pastoral-misionară și social-culturală, numind ierarhi în scaunele episcopale de la Argeș, Râmnic și Buzău și întemeind școli teologice în fiecare dintre aceste centre eparhiale.

Întreaga viață și lucrare a Mitropolitului Grigorie în slujba Bisericii a fost un exemplu de sfințenie și de iubire jertfelnică pentru păstoriții săi, de sprijinul său material beneficiind numeroși săraci, văduve, orfani, cărora le-a oferit hrană, adăpost și cărți de învățătură. La moartea sa, au rămas o mulțime de cărți pregătite pentru a fi oferite în dar, școlarilor.

Activitatea Sfântului Ierarh Grigorie Dascălul în scaunul de mitropolit al Țării Românești a fost întreruptă de către administrația rusă, instaurată în Principatele Române, fiind exilat timp de peste patru ani la Chișinău, Buzău și Căldărușani. Sfântul Ierarh Grigorie s-a îngrijit, în mod special, și de restaurarea Catedralei Mitropolitane din București, precum și de traducerea și tipărirea în limba română a Vieților Sfinților, pe care le considera „atât de folositoare pentru formarea duhovnicească și luminarea sufletelor credincioșilor”.

Pentru viața, activitatea și strădania sa duhovnicească, Sfântul Ierarh Grigorie a rămas în istoria Bisericii și a poporului român drept cel mai de seamă întâistătător al scaunului Mitropoliei Țării Românești din secolul al XIX-lea, fiind cunoscut cu supranumele de „Dascălul”.

La 22 iunie 1834, mitropolitul Grigorie adoarme în Domnul, și este înmormântat lângă zidul bisericii Mănăstirii Căldărușani, în partea de nord. După șapte ani, osemintele sale s-au strămutat în gropnița Mănăstirii Căldărușani, iar în prezent sunt așezate în pridvorul bisericii.

Întreaga sa viață și lucrare a fost un exemplu de sfințenie și de iubire. Pentru viața sa curată, pusă în întregime în slujba Domnului Iisus Hristos, și pentru faptele sale sfinte în slujba Bisericii și a celor pe care i-a păstorit, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunit pe data de 20 octombrie 2005, a hotărât ca mitropolitul Grigorie Dascălul să fie trecut în rândul sfinților, cu data de prăznuire la 22 iunie. Proclamarea oficială a canonizării acestuia a avut loc la data de 21 mai 2006, în Catedrala patriarhală din București.

Sfântul Ierarh Atanasie al III-lea, Patelarie

Sfântul Atanasie Patelarie s-a născut către sfârșitul veacului al XVI-lea, în orașul Rethimno din insula Creta, primind la botez numele de Alexie. El a purtat crucea a nenumărate încercări, mărturisind dreapta credință într-o perioadă de mari tulburări pentru creștinătatea răsăriteană. Încă din fragedă vârstă, se străduia să împlinească poruncile Evangheliei. După moartea tatălui său, s-a călugărit la metocul sinaitic din Iraklion, primind numele de Atanasie. Dorind însă o viață duhovnicească mai înaltă, după ce a viețuit o vreme într-o mănăstire din Tesalonic, unde a fost hirotonit ierodiacon, a plecat în Sfântul Munte Athos, la Mănăstirea Esfigmenu, apoi la Xiropotamu, unde i s-a dat ascultarea de a sluji la trapeză. Se hrănea doar cu pâine și apă, iar nopțile le petrecea în rugăciune, dormind câteva ore și având drept așternut, atât vara cât și iarna, pământul gol. După un pelerinaj în Țara Sfântă și la Muntele Sinai, Atanasie Patelarie a venit pe la anul 1626 în Țara Românească, ca dascăl.

Marele patriarh al Constantinopolului, Chiril Lucaris (†1638), l-a chemat pe Atanasie la Constantinopol, să sprijine credința ortodoxă atacată de necreștini și de eretici. În anul 1631, este ales mitropolit al Tesalonicului. De aici, el va trimite mai multe scrisori Țarului Rusiei, cerându-i sprijin pentru mitropolia sa, care era asuprită de turci. În anul 1634, când Patriarhul Chiril Lucaris este trimis în exil, la Constantinopol este așezat, pentru puțină vreme, Mitropolitul Atanasie al Tesalonicului. În cele din urmă, otomanii l-au silit să părăsească tronul patriarhal. Nevoit să strângă milostenie pentru a plăti datoriile mitropoliei, a plecat spre Moldova, unde a găsit sprijin la curtea evlaviosului domnitor Vasile Lupu, care l-a trimis la Mănăstirea „Sfântul Ierarh Nicolae” din Galați. Întorcându-se însă la Constantinopol, este reales patriarh în vara anului 1652. N-a păstorit însă decât puțină vreme, după care a fost nevoit să renunțe, din pricina potrivniciei turcilor otomani, și s-a întors la Galați. Slujitorii bisericești și credincioșii din orașul de la Dunăre s-au bucurat mult de blânda și înțeleapta păstorire a patriarhului Atanasie, care s-a arătat statornic în credință, purtându-și crucea în chip neșovăielnic.

Sfântul Atanasie și-a exprimat dorința de a-și sfârși viața la Mănăstirea „Sfântul Nicolae” din Galați, dar voia lui Dumnezeu a fost alta: el a continuat să strângă milostenie pentru creștinii celorlalte Biserici Ortodoxe căzute sub ocupație otomană. Ajungând pentru aceasta în Rusia, fiind bătrân și bolnav, a primit însemnate daruri de la țar și de la patriarhul Nikon. La întoarcere, a rămas în cetatea Lubnî din Ucraina, unde s-a așezat la Mănăstirea „Schimbarea la Față”. Cunosându-și mai dinainte vremea sfârșitului, Sfântul Atanasie a alcătuit un testament prin care a împărțit darurile primite de la țar mai multor mănăstiri și biserici din Moldova, din Sfântul Munte Athos și din Muntele Sinai. A rânduit, de asemenea, a se aduce daruri și la Mănăstirea „Sfântul Nicolae” din Galați. A adormit în Domnul la 5 aprilie 1654, a treia zi de Paști, în genunchi, cu Sfânta Evanghelie în mâini, rostind cu glas stins: „Doamne, primește sufletul meu!”. Sfintele moaște au fost așezate cu mare cinste în partea dreaptă a bisericii Mănăstirii din Lubnî, în ziua de 1 februarie 1662, iar pomenirea între sfinți a Ierarhului Atanasie Patelarie s-a hotărât a fi la 2 mai. La începutul veacului al XX-lea, sfintele sale moaște au fost duse în orașul Harkov.

Sfântul Ierarh Nifon al II-lea, Patriarhul Constantinopolului

Preafericitul patriarh Nifon s-a născut în Peloponez, în sudul Greciei, primind la botez numele de Nicolae. Mama lui era grecoaică, iar tatăl albanez, amândoi de viță nobilă. A studiat cu mai mulți dascăli, apoi a intrat în monahism la Epidaurus și, după ce și-a petrecut vremea uceniciei pe lângă mai mulți părinți îmbunătățiți, a plecat la Muntele Athos, stabilindu-se la mănăstirea Dionisiu, unde a primit și marele și îngerescul chip al schimmiciei. Aici a fost hirotonit diacon, apoi preot. Era iubitor de frați și râvnitor în viața monahală, nevoindu-se în posturi, rugăciuni și privegheri. Era și un bun cunoscător al Sfintelor Scripturi și al teologiei. Faima lui s-a răspândit atât în Sfântul Munte, cât și dincolo de hotarele acestuia. De aceea, la moartea arhiepiscopului Partenie al Tesalonicului, Sfântul Nifon a fost cel ales să-i urmeze în scaunul arhiepiscopal. A păstorit aici vreme de trei ani, între anii 1483 și 1486, purtând mare grijă mai ales de cei sărmani, de cei bolnavi și neputincioși, de orice credință ar fi fost aceștia.

A fost ales patriarh al Constantinopolului în anul 1486, rămânând în scaun până în 1488, când a fost alungat din scaun datorită intrigilor din sânul Bisericii Constantinopolului; a fost trimis în exil la Mănăstirea Sozopoli. De-a lungul întregii sale păstoriri, pe scaunul ecumenic a trebuit să se confrunte cu diferitele facțiuni din sânul Bisericii Constantinopolului, ceea ce a făcut mai dificilă încercarea sa de a reorganiza patriarhia, și a condus la depunerea sa repetată din scaunul de patriarh. După prima depunere, în 1488, el a fost readus în scaun după nouă ani, dar pentru scurtă vreme, între 1497-1498, dar a fost alungat din nou din scaun, din pricina acelorași intrigi și exilat la Adrianopol. În anul 1502, a fost chemat pentru a treia oară să preia tronul ecumenic, dar de data aceasta a refuzat.

Probabil în perioada ultimei păstoriri pe scaunul ecumenic l-a întâlnit la Constantinopol pe domnul Țării Românești, Radu cel Mare, care a rămas profund impresionat de înțelepciunea ierarhului. Aflând de scoaterea lui din scaun, acesta l-a chemat pe sfântul episcop la el, rugându-l să urce în scaunul mitropolitan al Țării Românești. Devenit mitropolit al Ungrovlahiei (cca. 1502), Sfântul Nifon a ținut un sinod de clerici și mireni pentru a pune în rânduală viața bisericească de aici. La acest sinod s-a hotărât înființarea episcopiilor Râmnicului și Buzăului. La scurtă vreme însă, între mitropolit și domnitor a izbucnit un conflict. Un boier pe nume Bogdan, fugit din Moldova, unde era și căsătorit, la curtea lui Radu cel Mare, dorea să o ia de soție acum pe sora domnitorului. Mitropolitul Nifon, cunoscând situația, a refuzat categoric să o accepte: acestea i-au atras mânia domnitorului, care a poruncit ca ierarhul să fie alungat din țară (pe la anul 1505). Mitropolitul s-a retras din nou la Sfântul Munte, la mănăstirea Dionisiu, de unde plecase. A trecut la Domnul în ziua de 11 august 1508, fiind în vârstă de 90 de ani.

După doar șapte ani, în anul 1515, domnitorul Neagoe Basarab al Țării Românești a adus înapoi în țară moaștele sfântului Nifon de la mănăstirea Dionisiu. Capul și o mână a sfântului au fost dăruite domnitorului, care le-a așezat în noua mănăstire ctitorită de el la Curtea de Argeș. În anul 1949, moaștele sfântului Nifon au fost mutate în Catedrala mitropolitană din Craiova. În anul 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a decis generalizarea cultului Sfântului Nifon în întreaga țară.

Sfântul Ierarh Dosoftei

Sfântul Ierarh Dosoftei s-a născut în anul 1624, la Suceava, în familia Barilă, din părinții Leontie și Misira, binecredincioși creștini, primind la botez numele Dimitrie. Tânărul Dimitrie Barilă a învățat carte de la cei mai renumiți dascăli din Moldova și la școala Frației Ortodoxe de la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” din Lvov. Dăruit de Dumnezeu cu o inteligență deosebită, a studiat cu multă râvnă Sfintele Scripturi și învățăturile Părinților Bisericii. Pe lângă învățătura adunată cu mîgală de la mulți dascăli, la școala mănăstirii Probota a deprins și învățătura cea duhovnicească: rugăciunea, ascultarea, smerenia și nevoițele ascetice. A primit îngerescul chip în această sfântă mănăstire, la anul 1649, cu numele de monah Dosoftei. Iubitor de înțelepciune și vrednic împlinitor al nevoițelor călugărești, Cuviosul Dosoftei a sporit în dragoste și rugăciune, devenind părinte duhovnicesc și începător al obștii de la Mănăstirea Probota.

Datorită prestigiului său de cărturar și virtuților care-i luminau chipul și faptele, ieromonahul Dosoftei este chemat de Dumnezeu la slujirea arhierescă. În anul 1658 este episcop la Huși, după un an trece în scaunul vlădicesc de la Roman, iar în 1671 este ales mitropolit al Moldovei. Blând și smerit, înaltul ierarh uimea pe toți prin înțelepciune și bunătate. În liniștea chiliei sale din patria natală sau aflat în pribegie, sfântul a dăruit Bisericii și neamului românesc lucrări de mare valoare: *Psaltirea în versuri* și *Acatistul Născătoarei de Dumnezeu*. Înțelegând în Duhul Sfânt poezia psalmilor, i-a transpus în versuri românești, ca să apropie tot mai mult de sufletul poporului comoara de lumină și de har a cuvântului dumnezeiesc. Recunoscut ca autoritate teologică, a revizuit traducerea făcută de spătarul Nicolae Milescu la Vechiul Testament, text care va fi inclus în Biblia de la București din 1688.

În toamna anului 1673 a plecat în pribegie în Polonia, din cauza schimbărilor de domn în țară și a convingerilor sale antiotomane. În anul 1675, Mitropolitul Dosoftei este readus în demnitatea sa chiriarhală, iar după refacerea tipografiei de la Iași a tipărit noi cărți de slujbă și de învățatură în limba română: *Dumnezeiasca Liturghie* (1679 și 1683), *Psaltirea de-nțăles* (1680), *Molitvănic de-nțăles* (1681). Între anii 1682-1686, a tradus în limba română *Viața și petrecerea sfinților*, în patru volume. Lucrarea a rămas neterminată datorită plecării forțate în Polonia.

În 1686, regele polon Jan Sobieski, în campania sa antiotomană, a intrat în Moldova pentru a-l atrage de partea sa pe voievodul Constantin Cantemir. Nevoiți să se retragă, polonezii l-au luat ostatic pe Mitropolitul Dosoftei, împreună cu tezaurul Mitropoliei și cu moaștele Sfântului Ioan cel Nou. Trăind ultimii ani ai vieții sale departe de țară, a continuat lucrarea sa cărturărească, a păstrat legătura cu ierarhii ortodocși de la Moscova și Kiev și a tradus din greacă în slavo-rusă scrieri ale Sfinților Părinți. Păstor dreptcredincios și jertfelnic, sfântul ierarh a îndurat cu demnitate asprimile și lipsurile, purtând de grijă comunității ortodoxe care se afla în Polonia. În ciuda presiunilor făcute asupra lui, Sfântul Ierarh Dosoftei a refuzat trecerea la uniație și a rămas ortodox până la trecerea sa la veșnicie, la 13 decembrie 1693. Blândul ierarh Dosoftei a fost înmormântat la biserica „Nașterea Domnului” din Jolkiew, astăzi în Ucraina. În anul 2005, Biserica Ortodoxă Română l-a trecut în rândul sfinților.

Sfântul Ierarh Iachint de Vicina, Mitropolitul Țării Românești

Sfântul Iachint de Vicina a fost ierarh în secolul al XIV-lea, născut probabil spre sfârșitul secolului al XIII-lea, care a fost ultimul mitropolit al Vicinei și primul mitropolit al Ungrovlahiei. În această perioadă, teritoriile de la nordul Dunării, locuite de daco-români și vasale ale regatului ungar până la bătălia de la Posada (1330), erau numite de către cancelariile bizantine Ungrovlahia, și păstorite de Patriarhia Constantinopolului prin *horepiscopi* (episcopi itineranți), trimiși de *perihoreții* („supraveghetorii marginilor”, în limba greacă) de la Vicina. Când cnezatele dintre Carpați și Dunăre s-au unit pentru a forma voievodatul Țării Românești, episcopul Iachint de Vicina, unul dintre *perihoreți*, a devenit primul Mitropolit al Ungrovlahiei.

Iachint a urmat la Vicina mitropolitului Chiril, titular al sediului între 1347-1348. Iachint nu a fost multă vreme perihoret la exarhatul din Vicina, deoarece din anul 1359 se mută la Curtea de Argeș. Urmare a unui sinod, patriarhul Calist I al Constantinopolului dispune ca perihoretul vicinean să devină păstorul duhovnicesc al tuturor românilor din Dobrogea și Țara Românească. Astfel, eparhia din Vicina dispare și ia ființă o nouă mitropolie românească, cunoscută sub numele de Mitropolia Ungrovlahiei, Iachint devenind astfel primul mitropolit al Țării Românești, dependentă de Patriarhia Ecumenică de la Constantinopol, condusă pe atunci de patriarhul isihast Calist I.

Ca perihoret, dar mai ales ca mitropolit, Iachint a hirotonit mulți preoți, a pus să se clădească numeroase biserici în orașe și sate și a continuat să țină legătura duhovnicească și canonică între Biserica Țării Românești și Patriarhia Constantinopolului. Ajutat de domnitorul Vladislav I Vlaicu, Iachint a întemeiat noi așezări mănăstirești (Tismana, Curtea de Argeș, Câmpulung-Muscel, Cozia, Snagov, Târgoviște, Bolintin-Deal și Bolintin-Vale, Tânganu, Cotmeana și altele), purtând, totodată, de grijă și credincioșilor ortodocși din părțile vecine, precum Transilvania, unde a trimis horepiscopi, preoți și călugări. Tot Iachint a adus în Țara Românească pe Sfântul Nicodim de la Tismana, venit din Sfântul Munte Athos, pentru a organiza câteva mănăstiri-lavre după modelul athonit. În sens invers, a trimis numeroși călugări „vlahi” (cum li se spunea pe atunci românilor) la Mănăstirea Cutlumuș din Muntele Athos, unde au ajuns călugări vestiți.

Ultimii ani din viață i-au fost îngreunați de boli și de colegi invidioși, care l-au împiedicat să participe la Sinodul Patriarhal din 1370, al cărui membru era de drept. Într-o scrisoare către patriarhul Constantinopolului, Iachint scria : „O slăbiciune grozavă m-a cuprins și sunt jignit tocmai la bătrânețile mele”, încheind astfel: „să nu treci cu vederea bătrânețea mea înaintată și asprimea bolii mele, iar rugăciunile preasfinției tale să-mi fie pavază pentru totdeauna”. Mitropolitul Iachint a murit la Curtea de Argeș în anul 1372, după ce, scrie în hagiografia bisericească, „a păstorit cu râvnă, a sfătuit cu înțelepciune și a pătimit cu răbdare și smerenie”. Ca atare, din data de 26 octombrie 2008, Biserica Ortodoxă Română îl socotește sfânt ierarh și îl prăznuiește la 28 octombrie, ca păstor și părinte sufletesc al tuturor românilor dintre Dunăre și Carpați.

Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului

Petru Movilă s-a născut la Suceava, în anul 1596, ca fiu al lui Simion Movilă, care va domni mai târziu în Țara Românească, și al soției acestuia, Marghita, călugărită ulterior sub numele de Melania. Tatăl său a avut ca frați pe Ieremia Movilă, domn al Moldovei între anii 1595-1606, și pe Gheorghe Movilă, viitorul mitropolit al Moldovei.

După moartea tatălui său, tânărul fiu de domnitor va pribegi, împreună cu mama și cu frații săi în Țara Românească, după care se vor așeza definitiv în Polonia. Învățătura și-o va începe în casa părintească, apoi o va continua la vestita școală a „Frației ortodoxe” din Lvov și la Academia Zamoiska din Zamosč. Acolo studiază limbile latină, greacă, slavonă și poloneză, la care se adăugau disciplinele standard din vremea respectivă: gramatica, poetica, retorica, dialectica, teologia. A studiat în limba latină și la Sorbona. Potrivit obiceiului nobililor polonezi, și-a însușit mânuirea armelor și a luat parte la două lupte ale polonezilor împotriva turcilor, la Țuțora (1620) și Hotin (1622).

Datorită unei chemări launtrice, dar și sub înrâurirea starețului mănăstirii Pecerska, arhimandritul Zaharia Kopâstenski, a hotărât să se călugărească. Astfel, începând din anul 1622, după ce se va pregăti duhovnicește la moșia sa din Rubiejovka, unde a zidit și o biserică cu hramul Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava, va fi tuns în monahism la Lavra Pecerska, undeva după anul 1625. În toamna anului 1627, a fost ales egumen al mănăstirii, la vârsta de 31 de ani. Însă, prin activitatea sa depusă timp de cinci ani ca egumen, Petru Movilă a reușit să ridice prestigiul cultural și bisericesc al mănăstirii la un nivel necunoscut până atunci. Astfel, s-a ocupat de restaurarea și înfrumusețarea mănăstirilor și a peșterilor în care se găseau moaște de sfinți și a continuat activitatea tipografică a înaintașilor săi, dând la lumină mai multe cărți de slujbă și de învățătură, care aveau scopul de a apăra Ortodoxia în fața prozelitismului catolic. Pune bazele unui colegiu, întâi la Lavra Pecerska, apoi la Mănăstirea Bratska, din care se va dezvolta vestita Academie Duhovnicească de la Kiev, în anul 1633. A pus la dispoziția Academiei și domeniile sale de la Rubejovka, pe care le cumpărase încă înainte de călugărie.

A fost hirotonit episcop și înscăunat ca Mitropolit al Kievului, în anul 1632. Petru a cărmuit Biserica Ortodoxă din Ucraina într-o perioadă în care aceasta se găsea sub dominația poloneză. Lui i se datorează în primul rând renașterea ortodoxă de aici, după vremurile grele ale Unirii de la Brest-Litovsk (1596), când o mare parte a ortodocșilor de aici a acceptat supremația Papei de la Roma și unirea cu Biserica Romano-Catolică. Foarte preocupat de soarta Bisericii Ortodoxe, Petru s-a dedicat întăririi poziției ortodocșilor care rămăseseră independenți de Roma. În ciuda unor puternice presiuni politice și sociale, devenite uneori chiar violente, el a reușit să recupereze pentru Biserica Ortodoxă și să restaureze un mare număr de biserici, între care Catedrala Sfânta Sofia din Kiev. A trecut la Domnul pe 22 decembrie 1646, la Kiev. Este cinstit ca sfânt de Bisericele Ucrainei, României și Poloniei. Începând cu anul 2002, prăznuirea lui se face pe 22 decembrie și în Biserica Ortodoxă Română (în Biserica Ucrainei din anul 1996, pe 1 ianuarie și 6 octombrie).

„Sfântul Ierarh Simion Ștefan, Mitropolitul Transilvaniei

Sfântul Simion Ștefan era originar din Alba Iulia; nu se cunoaște anul exact al nașterii sale. A studiat la o școală mănăstirească din Alba Iulia, capitala Principatului Transilvaniei în acea perioadă. A devenit apoi ieromonah în mănăstirea ortodoxă din Alba Iulia. În 1643, a fost ales „arhiepiscop și mitropolit al scaunului Bălgradului și a Vadului și a Maramurășului și a toată țara Ardealului”. I-a urmat în scaunul mitropolitan Sfântului Ierarh Ilie Iorest, înlăturat din scaun și întemnițat pentru apărarea ortodoxiei în fața calvinilor.

În acele timpuri Biserica Ortodoxă din Transilvania era prigonită, românii fiind excluși din viața politică a principatului. Fiind prigoniți atât din motive etnice, cât și confesionale, românii erau supuși unui prozelitism calvin din ce în ce mai accentuat. Marele merit al mitropolitului Simion Ștefan este extraordinara sa lucrare misionară, de înfruntare a calvinizării forțate a românilor din Transilvania. Printre altele, el accepta în cult numai limba română.

Când a devenit mitropolit, Simion Ștefan a primit jurisdicția asupra numai a trei protopopiate, din cele 20 de protopopiate ortodoxe ale Transilvaniei. Celelalte, asupra cărora el nu mai păstra niciun drept legal, canonic ori pastoral, au fost preluate în mod abuziv, cu sprijinul principelui Gheorghe Rákóczi al II-lea, de către calvinul Geleji Katona Istvan. Prin presiuni politice calvinii au încercat să-i impună noului mitropolit un număr de 15 obligații calvine, dintre care cele mai importante erau: predica să fie rostită numai din Sfânta Scriptură, învățământul teologic să fie făcut după catehismul calvin, Sfintele Taine să se reducă doar la pâine și vin, cultul icoanelor să fie înlăturat. În aceste condiții vitrege, mitropolitul Simion Ștefan a reușit, din mila lui Dumnezeu, să păstreze neîntinată dreapta credință ortodoxă, precum și cultura românească națională.

În anul 1648 Simion Ștefan a tipărit la Alba Iulia traducerea în limba română a *Noului Testament*, iar în 1651 *Psaltirea*. Pe lângă valoarea culturală și națională a editării în limba română a acestor scrieri, mai de preț este reușita mitropolitului de a păstra neatinsă dreapta credință. Promovând cultura națională, mitropolitul Simion Ștefan a urmărit mai ales păstrarea nealterată a învățăturii creștine, moștenită de la înaintașul sau, Sfântul Ierarh Ilie Iorest. Simion Ștefan a murit în anul 1656.

În 1648, cu sprijinul direct al mitropolitului Simion Ștefan, se tipărește la Alba Iulia (sau Bălgrad, cum i se spunea pe atunci, adică „Orașul alb”) traducerea în limba română a Noului Testament. Aceasta a fost prima traducere integrală în limba română a Noului Testament, fiind anterioară Bibliei lui Șerban Cantacuzino, aceasta din urmă conținând în plus și prima traducere în limba română a Vechiului Testament. Iată ce scria Simion Ștefan în Predoslovie (prefață): „Bine știm că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sunt buni carii împlă în toate țările, așa și cuvintele acelea sunt bune carele le înțeleg toți”. Sfântul Ierarh Simion Ștefan a fost proslăvit ca sfânt la 21 iulie 2011 de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Proclamarea oficială a canonizării s-a făcut la 30 octombrie 2011, în Catedrala *Reîntregirii* din Alba Iulia. Prăznuirea lui se face pe 24 aprilie, data morții sale.

Sfântul Ierarh Ilie Iorest, Mitropolitul Transilvaniei

Sfântul Ierarh și Mărturisitor Ilie Iorest s-a născut în jurul anului 1600, în Transilvania, primind la botez numele de Ilie. Nu se cunoaște nimic despre copilăria lui. A intrat de tânăr în Mănăstirea Putna, unde a fost călugărit, primind numele de Iorest și hirotonit întru ieromonah. La recomandarea domnitorului moldovean Vasile Lupu, după moartea mitropolitului Transilvaniei, Ghenadie al II-lea, principele Gheorghe Rákoczy I al Transilvaniei acceptă numirea sa în scaunul mitropolitan de la Alba Iulia. Sfântul Ilie Iorest este hirotonit episcop în Țara Românească, la Târgoviște, potrivit obiceiului, și este instalat în scaunul de la Alba Iulia în anul 1640.

A păstorit ca mitropolit la Alba Iulia între anii 1640-1643. A depus eforturi intense pentru păstrarea credinței ortodoxe și s-a opus eforturilor autorităților transilvane de a impune calvinismul ortodocșilor români. Astfel, în anul 1642 este tipărit primul catehism în limba română, al cărui conținut de credință era însă unul calvin (așa-numitul Catehism calvinesc). Superintendentul calvin Ștefan Katona Geleji cere mitropolitului distribuția acestui catehism în rândul tuturor credincioșilor ortodocși, însă acesta refuză categoric atât distribuția catehismului, cât și celelalte restricții impuse misiunii sale încă de la numire.

Ca urmare a opoziției sale față de încercările de atragere a credincioșilor ortodocși, ca și a schimbării conjuncturii politice, pe fondul creșterii tensiunilor între Principatul Transilvaniei și Moldova lui Vasile Lupu, situația mitropolitului Iorest a devenit tot mai precară. I s-a înscenat un proces în care a fost acuzat de imoralitate, proces judecat de un sinod ortodox local, iar mitropolitul a fost depus din treaptă și dat pe mâna autorităților civile, care l-au aruncat în închisoare și i-au confiscat bunurile în anul 1643. A fost eliberat după câteva luni prin răscumpărare. Principele Gheorghe Rákoczy a fost cel care a împrumutat întreaga sumă pentru răscumpărarea mitropolitului, 1000 de taleri, o sumă foarte mare pentru acea vreme. Potrivit înțelegerii, Mitropolitul Iorest se angaja să restituie întreaga sumă împrumutată, având drept garanți 24 de credincioși. Dacă mitropolitul nu restituia suma, garanții ar fi urmat să o plătească în locul său. Mitropolitul se retrage în Moldova, însoțit de mai mulți preoți și monahi. Au existat unele păreri conform cărora Mitropolitul Ilie Iorest ar fi păstorit Episcopia Hușilor, în perioada petrecerii sale în Moldova (între anii 1655 și 1677).

Cu sprijinul ierarhilor moldoveni ai vremii, pleacă în Rusia în anul 1645, însoțit de un monah pe nume Gherman, făcând apel la țarul Mihail Feodorovici Romanov pentru a-l sprijini în restituirea sumei împrumutate de principele transilvan, foarte mare pentru acea vreme. A fost primit în audiență de țar, căruia i-a dus în dar părțile din moaștele Sfântului Dimitrie al Tesalonicului. A vizitat Moscova și probabil Lavra Sfântului Serghe și s-a întors apoi, probabil în anul 1646, în Moldova. Și-a petrecut restul vieții la Mănăstirea Putna, mănăstirea sa de metanie, trecând la Domnul la 12 martie 1678. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât proslăvirea ca sfânt mărturisitor a Mitropolitului Ilie Iorest în anul 1950, iar proclamarea oficială a acestui act s-a făcut în anul 1955. Biserica Ortodoxă Română îl prăznuiește la 24 aprilie.

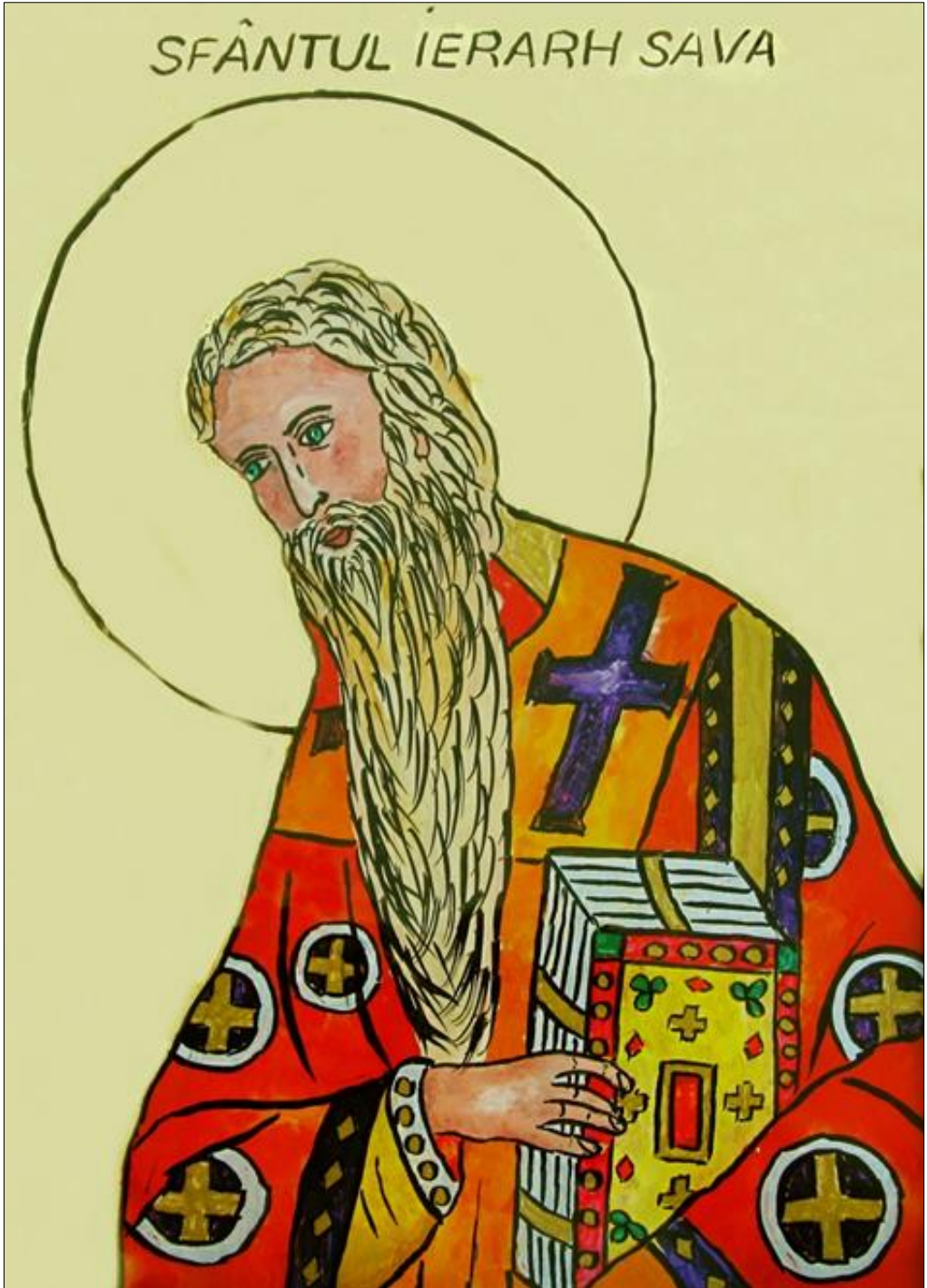
Sfântul Ierarh Sava Brancovici, Mitropolitul Transilvaniei

S-a născut în jurul anului 1620 în Ineu, Aradului, primind la botez numele de Simeon. A învățat carte în casa părintească, precum și de la un unchi de-al său, cu numele Loghin, care a fost mitropolit al Ineului. După ce a călătorit prin Ungaria, Serbia, Bulgaria și Țara Românească, s-a reîntors la Ineu, de unde, la stăruințele credincioșilor de acolo, s-a dus în Țara Românească și a fost hirotonit într-un preot, la Târgoviște. A păstorit mai mulți ani ca preot protopop la Ineu. Rămas văduv și copiii murindu-i de mici, pentru viața sa aleasă, completată cu un spirit de bun conducător, în 1650, un sobor de clerici și mireni, întrunit la Alba Iulia, l-au ales în scaunul de mitropolit al Transilvaniei (în urma trecerii la cele veșnice a ierarhului cărturar Simion Ștefan).

După această alegere, a trecut din nou în Țara Românească, unde s-a călugărit sub numele de Sava, iar, apoi, a fost hirotonit într-un arhieru de către un sobor de ierarhi în frunte cu Ștefan, mitropolitul Ungrovlahiei. Cu toate că nu i s-au impus „punctele calvine” ca și înaintașilor săi, totuși păstoria i-a fost tulburată de acțiunile prozelitiste calvine, care au fost duse de calvini printre românii ortodocși din Transilvania. Aceste acțiuni au făcut ca mitropolitul Sava să fie înlăturat din scaun între anii 1660-1662. Abia în primăvara anului 1662, Sava Brancovici a fost reales ca mitropolit al Transilvaniei, de soborul protopopilor care s-a întrunit la Alba Iulia.

Deoarece, în acea vreme, Biserica Ortodoxă din Transilvania „se zbătea în multe greutăți”, cu îngăduința principelui Mihail Apaffi, mitropolitul Sava a făcut o călătorie în Rusia, pentru a strânge milostenie. După ce mitropolitul Sava s-a reîntors din Rusia, a început pentru el o perioadă de grele asupriri din partea conducătorilor calvini din Transilvania, care socoteau că, prin călătoria sa în Rusia, mitropolitului Sava „i-a crescut încrederea în Ortodoxie și hotărârea de a rămâne statornic în credința strămoșească”. Între măsurile calvinilor îndreptate împotriva românilor pomenim hotărârea lor de a înființa o tipografie, în care să se tipărească cărți calvinizante. În cursul arhipăstoriei sale, mitropolitul Sava a luat o seamă de măsuri pentru învierea vieții religioase-bisericești a clerului și a credincioșilor români din Transilvania. Cu vremea, legăturile dintre mitropolitul Sava și principele Mihail Apaffi au devenit foarte încordate. Astfel, în iulie 1680, a fost dus în fața unui scaun de judecată, unde i s-au adus multe învinuiri nedrepte, între care că ar fi uneltit împotriva principelui Mihail Apaffi. Pe baza acestora, a fost înlăturat din scaunul vlădicesc, bunurile confiscate și apoi aruncat în temniță împreună cu fratele său.

Dar adevărata cauză a înlăturării și întemnițării sale a fost însă statornicia sa în credința ortodoxă și refuzul de-a ajuta pe cărmuitorii de atunci ai Transilvaniei la calvinizarea Bisericii Ortodoxe Române de aici. Deși bătrân și bolnav – după spusele cronicarului maghiar Mihail Cserei – mitropolitul Sava a fost bătut cu biciul „până ce s-au rupt și-au căzut cămașa și carnea de pe dânsul”. La scurtă vreme după eliberarea mitropolitului Sava din închisoare, a trecut la cele veșnice, în aprilie 1683. Sfântul Sinod al Bisericii noastre l-a canonizat pe mitropolitul Sava în anul 1950, iar proclamarea oficială a acestui act s-a făcut în anul 1955. Prăznuirea lui se face în fiecare an la 24 aprilie.

Sfântul Ierarh Leontie de la Rădăuți

Acest sfânt purtător de Dumnezeu, Leontie, s-a născut din părinți dreptmăritori creștini, în orașul Rădăuți, la începutul secolului al XIV-lea. Încă din pruncie, mergând cu părinții săi la biserică, a fost cuprins de o mare dragoste față de casa lui Dumnezeu, unde, mai apoi, mergea zilnic și asculta cu toată luarea aminte întreaga slujbă, căutând să se apropie cât mai mult sufletește de sfinții slujitori, de cuvioșii părinți și de ostenitorii de la această biserică voievodală.

Părinții din obștea catedralei, văzându-l cu atâta dragoste pentru casa lui Dumnezeu și pentru sfintele slujbe, l-au primit în obștea lor, unde fericitul Leontie arăta în toate râvnă și smerenie. Pentru viața lui duhovnicească a fost călugărit, primind numele de Lavrentie. Râvna lui pentru nevoițele duhovnicești sporea tot mai mult. Luând binecuvântare de la starețul obștii, s-a îndreptat către un loc sihăstresc, nu departe de Putna, unde erau câțiva sihaștri. Mitropolitul Moldovei de atunci, Iosif Mușat, aflând de această vatră sihăstrească cu rânduială prea frumoasă, a mers și a sfințit biserica aceluși schit și, o dată cu aceasta, a hirotonit în preot pe Cuviosul Lavrentie, numindu-l tot atunci egumen, potrivit dorinței acelei obști.

Aici, în această cuvioasă obște, vine să se nevoiască și Cuviosul Daniil Sihastrul, sub povața părintelui său duhovnicesc Lavrentie. Înființându-se scaun episcopal la Rădăuți, în timpul lui Alexandru cel Bun, nu după multă vreme de la întemeierea Episcopiei Rădăuților, Cuviosul Lavrentie este chemat la această înaltă vrednicie și răspundere de ierarh. Primind harul arhieriei, din ascultare, lasă locul nevoițelor sale sihăstrești. Arhieriu fiind, nu a încetat nici o clipă nevoițele duhovnicești. A hirotonit preoți și diaconi, a sfințit biserici și a vegheat la păstrarea rânduielilor canonice, păzind scumpătatea și pogorământul în toate cele rânduite de Biserica lui Hristos spre folosul cel mântuitor al păstoriților săi sufletești.

După ani mulți de arhipăstorie, simțindu-se slăbit cu trupul, s-a retras din scaunul arhieresc reîntorcându-se la mănăstirea sa, Laura. Aici, a primit schima cea mare, luând numele de Leontie, nevoindu-se zi de zi și ducând cu adevărat viața de înger în trup, până la trecerea sa la cele veșnice.

Cunoscându-și dinainte sfârșitul vieții sale pământești, a chemat întreg soborul pentru a le da ultimele sale povețe părintești. A rânduit ca egumen al acestei sfinte mănăstiri pe cel mai apropiat ucenic al său, pe Cuviosul Daniil Sihastrul și, binecuvântându-l, a adormit în Domnul, întru nădejdea învierii și a vieții veșnice. Credincioșii și fiii lui duhovnicești veneau la mormântul său primind binecuvântare și tămăduiri de tot felul de boli. Curând a fost dezgropat și dus la Rădăuți, potrivit dorinței credincioșilor. La racla moaștelor sale venea multă lume, din împrejurimi și chiar de la mari depărtări, cunoscând darul lui Dumnezeu care se revărsa cu prisosință asupra celor care se rugau cu credință. Amintirea faptelor sale minunate a rămas din generație în generație, până astăzi. Satul Laura, unde a fost mănăstirea în care s-a nevoit Sfântul Leontie pe când era egumen, înainte de a fi chemat la treapta arhieriei, îi poartă astăzi numele.

Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș

Cercetând trecutul poporului nostru și cinstind pe înaintașii noștri care s-au învrednicit de a primi de la Dumnezeu cununa sfințeniei și ale căror nume au rămas în evlavia credincioșilor, aflăm la loc de cinste și numele episcopului Iosif al Maramureșului. El s-a născut într-un sat din părțile Năsăudului, dintr-o familie de oameni luminați și curați la suflet, puternic înrădăcinați în credința ortodoxă. Învățătura și-a dobândit-o de la preoții satelor, dar și de la călugării din mănăstirile și schiturile maramureșene, de care s-a simțit atras încă din copilărie. După slujirea sa ca preot, a fost ales episcop, în 1690, în vremuri de grele încercări pentru românii din ținuturile Maramureșului.

Hirotunit arhieru în Moldova, pentru ținutul Maramureșului, de marele mitropolit Dosoftei, el a primit, odată cu darul arhieriei, și îndemnul de a veghea cu stăruință la păstrarea și apărarea dreptei credințe în Maramureșul acelor vremuri, mult încercat de uneltirile celor potrivnici Ortodoxiei, și unde vlădicii români nu puteau să rămână în scaun decât doi-trei ani, după care erau nevoiți să pornească pe drumul pribegiei. A avut la început reședința la Mănăstirea „Sfinții Arhangheli Mihail Și Gavriil” din Peri, apoi când aceasta a încetat să mai existe, s-a mutat lângă cetatea Hust, iar spre sfârșitul păstoririi a stat pe rând la mănăstirile Giulești și Budești din Maramureș. Din documentele vremii aflăm că acest vlădică a fost un neobosit păstor sufletesc și cu mare grijă pentru turma sa, și totodată, un dârz apărător al dreptei credințe, într-o vreme când dușmanii Ortodoxiei reușiseră, prin diferite mijloace, să sfărâme unitatea religioasă și sufletească a românilor transilvăneni și când făceau eforturi mari ca să înstrăineze și pe românii din Maramureș de la legea strămoșească.

Chemat la Viena, în 1701, unde i s-a făcut propunerea de părăsire a credinței ortodoxe, el a respins categoric această încercare de trădare a Ortodoxiei, ceea ce a îndârjit mult pe cei ce urmăreau prin orice mijloace dezbinarea religioasă și de neam a românilor transilvăneni. Căutând să se răzbune, aceștia s-au năpustit asupra lui cu calomniile și învinuirile de tot felul, pentru a-l compromite înaintea turmei sale. Ca urmare a unor asemenea învinuiri, ce proveneau din cercurile vrăjmașilor Ortodoxiei, episcopul Iosif a fost chemat la Sibiu pentru a fi tras la răspundere în fața guvernului Transilvaniei. El s-a prezentat fără teamă la judecată și s-a apărat cu demnitate și curaj, drept pentru care a fost trimis în temniță, de unde a fost scos la insistențele clerului și credincioșilor Maramureșului.

În martie 1705, uneltitorii s-au ridicat cu și mai multă înverșunare împotriva lui și, în urma unor nedrepte învinuiri, episcopul Iosif a fost aruncat din nou în temniță, fără judecată. Românii din Maramureș au protestat cu hotărâre împotriva acestei samavolnicii și au cerut stăruitor eliberarea arhipăstorului lor. A fost pus în libertate la sfârșitul anului 1705, dar nu i s-a îngăduit să mai rămână în fruntea turmei sale. A revenit totuși în scaunul episcopal în anul 1711, dar la scurtă vreme, în urma suferințelor îndurate, a trecut la cele veșnice cu conștiința curată că a mărturisit și a slujit cu credincioșie Legea strămoșească, până la sfârșitul zilelor sale. El a intrat în evlavia și cinstirea credincioșilor maramureșeni ca un apărător al credinței și ca un ierarh care și-a pus sufletul său pentru turma încredințată lui spre păstorire.

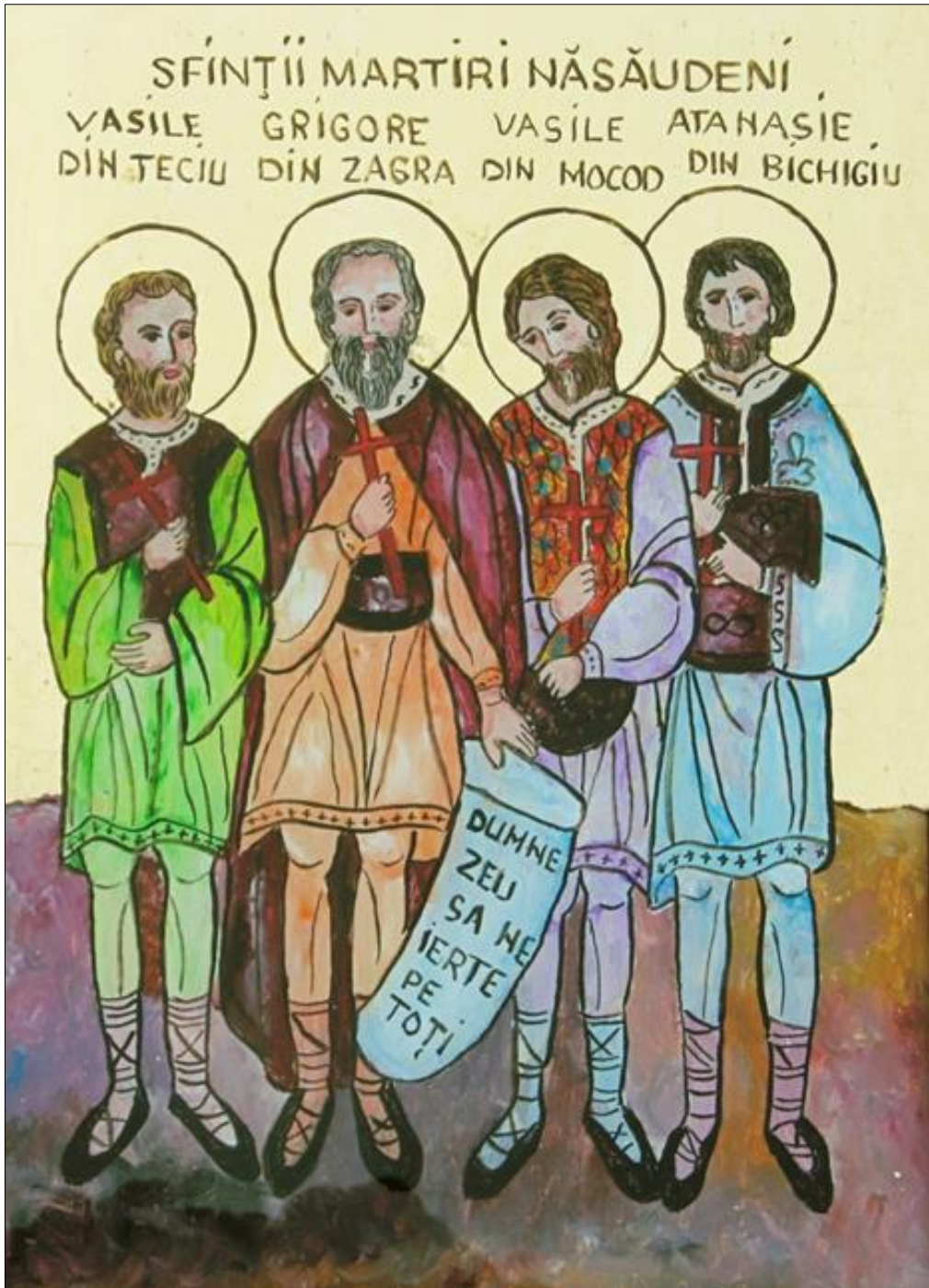
Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni

Sfinții Năsăudeni Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile Dumitru din Mocod, Marin Grigore din Zagra și Vasile Oichi din Telciu au suferit martiriul în ziua de 12 noiembrie 1763. Au fost apărători ai credinței strămoșești și ai neamului românesc. Acest sfânt martir al neamului nostru, Atanasie Todoran, s-a născut în Bichigiu, sat de pe Valea Sălăuței, într-o familie de țărani liberi. Există puține informații despre viața lui: fruntaș în comună, cunoscător de carte, fusese jude și collector al dărilor în comunele de pe Valea Bichigiului și a Sălăuței. Se pare că a făcut parte dintr-un regiment care era așezat undeva lângă Viena și, tot amânându-i-se eliberarea, a dezertat și s-a întors acasă. Urmărit de autoritățile imperiale, s-a refugiat în Munții Țibleșului, în Maramureș și în Țara Chioarului. A ajuns în Moldova, unde a slujit ani îndelungați, cum atestă fragmentul unui document emis de domnitorul Mihai Racoviță, din care reiese că îl eliberează din oaste pe Atanasie, în vârstă de 74 de ani.

Pentru vechea dezertare, a fost închis câțiva ani în Turnul Dogarilor din cetatea Bistriței, iar după eliberare s-a întors la Bichigiu. Neexistând preot ortodox în sat, s-a opus cu înverșunare împărțirii fiului său cu azimă, precum și spovedirii lui de către un preot unit. Între anii 1761-1762, a tratat cu guvernul din Viena militarizarea a 21 de comune de pe Valea Bichigiului, Sălăuței și Someșului Mare. A fost el însuși la Viena, împreună cu alți români, unde s-a încheiat pactul cu guvernul și li s-au dat asigurări că, după intrarea în regimentul grăniceresc, românii din ținutul Năsăudului vor beneficia de înlesniri. El a cerut însă ca, prin înființarea regimentului de graniță, românii să nu fie siliți să-și lepede credința ortodoxă. Întors acasă, Atanasie și-a dat seama că nu s-a ținut seama de dorința românilor și a început să se opună procesului de militarizare. Năsăudenii vedeau limpede că sistemul grăniceresc urmărea să-i convertească la catolicism și că nu li se aplica promisiunea ridicării iobăgiei.

La 10 mai 1763, la Salva, pe platoul numit „La mocirla”, era organizată sfințirea drapelului de luptă și depunerea jurămintelor de către nouă companii ale Regimentului de graniță nou înființat. Generalul Bukow, trimis de Curtea din Viena să impulsioneze în Ardeal trecerea la catolicism, a venit să primească jurământul grănicerilor năsăudeni. Când militarii erau pregătiți pentru depunerea jurământului, în fața a ieșit, călare, „moș Tănase Todoran”, în vârstă de 104 ani, și le-a rostit grănicerilor o cuvântare, arătând că autoritățile habsburgice nu și-au păstrat promisiunile. Cuvintele înflăcărâte ale bătrânului au dat roade: soldații care urmau să depună jurământ de credință față de Viena au trecut de partea lui Atanasie. La scurt timp după aceea, s-au făcut cercetări pentru ca vinovații să fie pedepsiți.

La 12 noiembrie 1763, tot la Salva a avut loc execuția celor găsiți vinovați de revoltă. Atanasie Todoran a fost frânt cu roata de sus în jos, iar capul i-a fost legat de o roată. Împreună cu Atanasie au fost martirizați prin spânzurare, Vasile Dumitru din Mocod, Grigore Manu din Zagra și Vasile Oichi din Telciu, alte nouăsprezece persoane fiind supuse bătăilor cu vergi. Capetele celor martirizați au fost ridicate pe pari la poarta caselor în care locuiseră, iar bucăți din trupurile ciopârțite au fost așezate la răscruci de drumuri. Primind moarte martirică, ei și-au vărsat sângele pentru credința strămoșească și pentru drepturile românilor transilvăneni.

Sfinții Martiri Brâncoveni

Acest binecredincios și de Hristos iubitor Voievod al Țării Românești s-a născut în anul 1654 din părinți de bun neam, după tată fiind coborâtor din voievodul Matei Basarab, iar după mamă, nepot al voievodului Șerban Cantacuzino. Rămas orfan de tată încă din pruncie, tânărul Constantin a fost crescut de către unchiul său, stolnicul Constantin Cantacuzino, cel mai învățat boier al vremii sale. Acesta s-a îngrijit să-i pună dascăli înțelepți spre a primi învățătură aleasă. După moartea voievodului Șerban Cantacuzino, la 29 octombrie 1688, la stăruințele tuturor boierilor și dregătorilor țării, vrednicul Constantin Brâncoveanu a primit scaunul de domn al Țării Românești, fiind uns de către patriarhul Constantinopolului Dionisie IV Seroglanul și de mitropolitul Teodosie. Împodobit de Dumnezeu cu daruri alese, el a cârmuit țara cu adâncă pricepere și înaltă priveghere, cu blândete și răbdare creștinească.

Luând în ajutor pe Hristos și având pildă pe vrednicii săi înaintași, Constantin și-a început domnia punând temelii celei mai mari mănăstiri ctitorite de el, cea de la Hurezi, unde și-a pregătit și loc de veșnică odihnă. Sunt nenumărate bisericile și mănăstirile ridicate sau înzestrate de milostivul și evlaviosul domnitor pe tot cuprinsul Țării Românești, dar și dincolo de hotarele țării, la frații români din Moldova și din Transilvania, la patriarhiile ortodoxe, la dreptcredincioșii creștini aflați în suferință pe meleagurile siriene, caucaziene și arabe, la Locurile Sfinte ale Răsăritului.

Iar după aproape 25 de ani de strălucită domnie, i-a fost dat marelui Voievod Constantin, împreună cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, precum și cu sftenicul Ianache Văcărescu, să fie părtași patimilor lui Hristos și să fie încununăți cu coroana sfântă a muceniei. În Săptămâna Patimilor din anul 1714, în urma trădării unor boieri, la București a sosit o mulțime de ostași trimiși de sultanul Ahmed III, care l-au luat pe Constantin Vodă cu fiii săi și i-au dus la Constantinopol.

Aici, creștinul voievod și fiul său cel mare au fost chinuți cumplit de către necredincioși vreme de patru luni, ca să dea toate averile lor. La sfârșit, după ce au smuls tot ce se putea de la bătrânul voievod, turcii l-au pus să aleagă între trecerea la mahome-danism și moarte. Dar Constantin și fiii săi au rămas neclintiți în credința lor, astfel că, în ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului, la 15 august, când dreptcredinciosul voievod împlinea 60 de ani, au fost scoși din temniță pentru a primi sfârșitul mucenicesc.

La locul de execuție, fiind puși în genunchi, mult-pătimitorul Constantin i-a îmbărbătat: „Fiii mei, iată, toate avuțiile le-am pierdut. Să nu ne pierdem și sufletele! Stați tari, bărbătește, dragii mei, și nu băgați seamă la moarte. Priviți la Hristos, Mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi și cu ce moarte de ocară a murit! Credeți tare în aceasta și nu vă mișcați din credința ortodoxă pentru viața și lumea aceasta! Acuma dară, o dulcii mei fii, cu sângele nostru să spălăm păcatele noastre”. Trupurile mucenicilor au fost apoi aruncate în mare, de unde au fost luate de creștini milostivi, care le-au îngropat în taină și cu evlavie, nu departe de Constantinopol. În anul 1720, credincioasa sa soție, doamna Marica, a reușit să aducă în țară sfintele moaște și le-a înmormântat în biserica Sfântul Gheorghe Nou din București, ctitoria familiei. La 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat pe marele voievod martir Constantin Brâncoveanu, împreună cu cei patru fii ai săi și cu rudenii sa, Ianache.

Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu

Sfântul Martir Matei Brâncoveanu

Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu

Sfântul Martir Radu Brâncoveanu

Sfântul Martir Ștefan Brâncoveanu

Sfântul Martir Ianache Văcărescu

Sfântul Mare Mucenic Nichita Romanul

Sfântul Mare Mucenic Nichita Romanul (Nichita Daco-Romanul sau Nichita Gotul) este un preot misionar și mucenic din Câmpia Dunării, care a mucenicit în anul 372. Prăznuirea lui în Biserica Ortodoxă se face la 15 septembrie. Sfântul Nichita s-a născut într-un sat din Câmpia Dunării, pe teritoriul actual al României, din părinți originari din Cilicia, aduși aici de colonizatorii goți, în prima jumătate a secolului al IV-lea.

Tainele credinței în Hristos le-a învățat Sfântul Mucenic Nichita de la episcopul Teofil al Sciției și Goției, fiind hirotontit preot de același episcop. Preotul Nichita a plecat în lucrarea sa misionară prin satele din regiunea Buzăului, catehizând și botezând mulți daco-romani și goți doritori de a primi credința creștină în sufletele lor. Pornindu-se marea persecuție a regelui barbar Athanaric împotriva creștinilor, în anul 372, cuviosul părinte Nichita este prins de goți slujind Sfânta Liturghie și ars de viu în fața Sfântului Altar, în ziua de 15 septembrie.

Dar trupul lui rămăsese neîngropat și zăcea pe câmp aruncat și necinstit. Deci, un bărbat, anume Marian, de neam din părțile Ciliciei, din cetatea Mopsuestiei, creștin binecredincios, a venit în pământul goților și zăbovind aici, se cunoscuse cu Sfântul Nichita și legase cu dânsul dragoste prietenească. Și îl îndrăgise pe Nichita cu atât mai mult, când l-a văzut răbdând cu tărie schingiui, până la moarte, pentru credința lui Hristos. Și zăcând aruncat sfântul lui trup, cugeta Marian cum ar putea să ia trupul iubitului său prieten, mucenicul lui Hristos, și să-l ducă la moșia sa, dar de frica celui mai mare nu putea, pentru că poruncise tiranul să nu îndrăznească cineva să îngroape trupul mucenicului.

Deci, a chibzuit Marian, ca să-l ia noaptea, în taină. Dar când a înnoptat și s-a pregătit să-și ducă la îndeplinire lucrul la care gândea, calea îi era foarte grea, pentru că noaptea era foarte întunecoasă și ploua. Din această pricină, se afla în mare mâhnire și nu știa unde să meargă și unde să afle pe cel dorit sufletului său. Fiind foarte mâhnit de aceasta, Dumnezeu cel a toată mângâierea, care oarecând pe magi prin stea i-a povățuit la Betleem, și pe Marian l-a mângâiat în necaz și i-a arătat cale ușoară spre aflarea trupului mucenicului Nichita: a trimis oarecare putere cerească în chip de stea, care răsărind înaintea lui Marian, l-a dus pe el unde avea trebuință. Deci, steaua aceea mergea înaintea lui Marian, luminându-i lui întunericul nopții, iar el o urma cu bucurie. Și venind la trupul sfântului mucenic, steaua a stat deasupra, iar Marian, învelind trupul cu pânză subțire curată și luându-l, l-a dus în casa în care locuia, iar steaua ce se arătase, petrecând pe Marian la întoarcere până la poartă, s-a făcut nevăzută.

Marian, câștigând comoara cea căutată, a ascuns-o la sine și degrabă s-a întors în cetatea Mopsuestia, unde a îngropat trupul, cu cinste. Se adunau toți cei din cetate și locuitorii dimprejur la mormântul sfântului, încât nu mai încăpea casa lui Marian pe credincioșii cei ce se adunau. De aceea, s-au sfătuit să zidească o biserică în numele sfântului și aici să pună sfintele moaște. Iar după ce zidiră biserica, o și înfrumusețară cu podoaba cea cuviincioasă și frumoasă. Deschizând mormântul mucenicului și luând racla, au dus-o în biserica cea zidită din nou și acolo au așezat-o.

Sfântul Sfințit Mucenic Irineu, Episcop de Sirmium

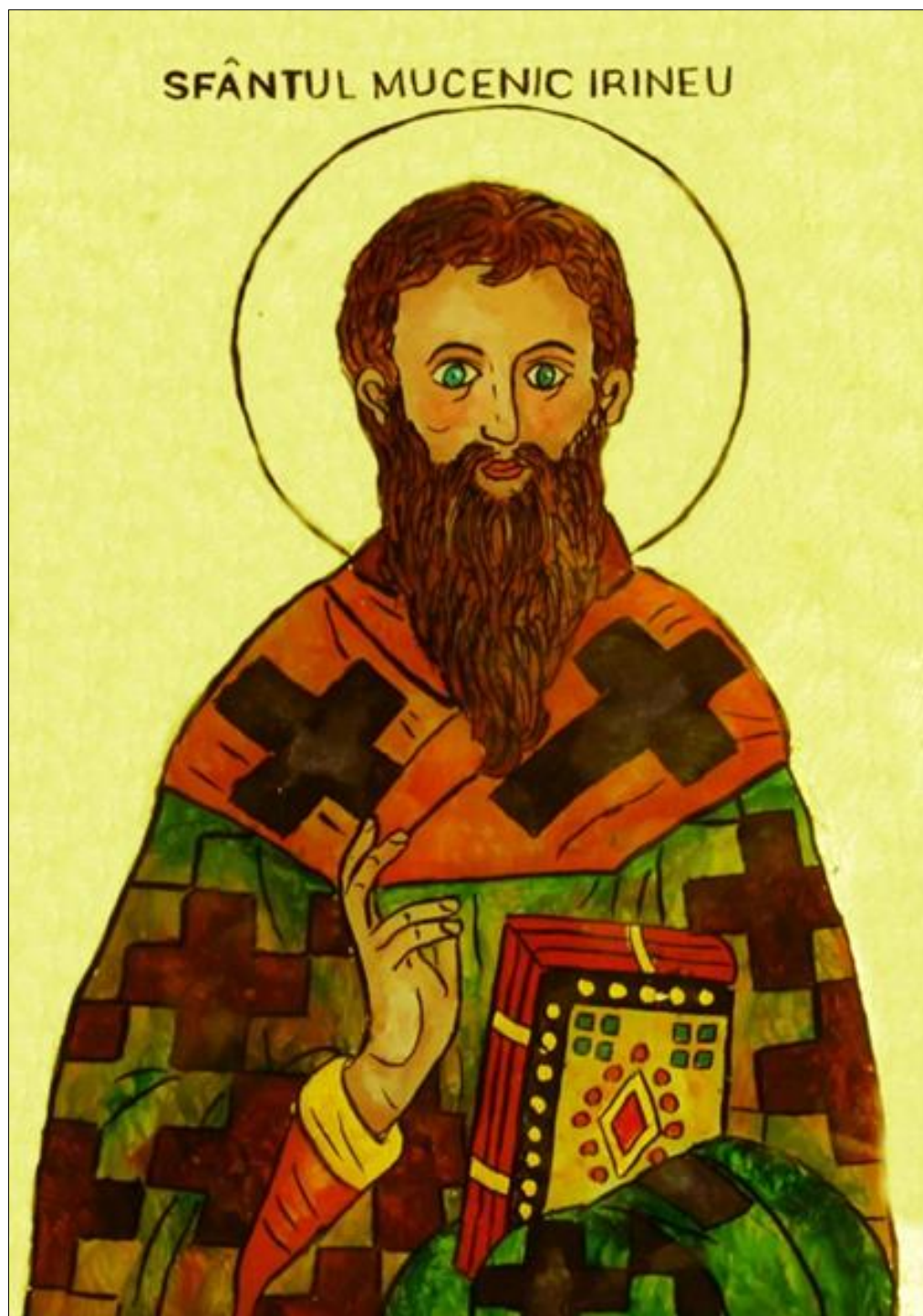
Sfântul Mucenic Irineu a fost episcop în Cetatea Sirmium (astăzi Sremska Mitrovița, Serbia), din provincia romană Pannonia Inferioară, răspândind cu succes creștinismul în acele ținuturi și călăuzindu-i pe oameni pe calea mântuirii. Pe vremea marii persecuții împotriva creștinilor, declanșată la ordinul împăratului Dioclețian, mărturisindu-și în continuare credința în Hristos și refuzând închinarea la idoli, Irineu a fost chinuit și martirizat prin decapitare. Prăznuirea sa în Biserica Ortodoxă se face pe 6 aprilie, ziua în care și-a dat viața pentru credința creștină.

Cetatea Sirmium se afla în provincia romană Pannonia Inferioară, lângă Singidunum (Belgradul de astăzi) și era reședința cezarului Galerius, ginerele lui Dioclețian. Acea zonă geografică (din Serbia de acum) era locuită, în principal, de traci romanizați, iar religia creștină începuse să se răspândească într-un mod care îl îngrijora pe Galerius, un inamic declarat al creștinilor (majoritatea surselor istorice pun începerea marilor persecuții pe seama lui Galerius, care era un anticreștin fanatic).

La ordinul expres al lui Galerius, în provinciile dunărene (Illyricum și Pannonia Inferior), în care creștinii erau numeroși, au fost puse în aplicare edictele imperiale de persecutare a creștinilor. Printre creștinii arestați și aduși la judecată s-a numărat și Irineu, tânărul episcop al cetății Sirmium. Acesta era căsătorit și avea copii mici, întrucât pe atunci episcopii erau fie monahi, fie căsătoriți – regula privitoare la celibatul episcopilor avea să fie prevăzută mai târziu.

Pentru credința sa în Hristos, episcopul Irineu a fost adus în fața guvernatorului Probus, care i-a spus ceea ce se spunea fiecărui creștin în acea perioadă: „fie îți păstrează viața, ca păgân, fie va muri, ca alți creștini”. La porunca de a jertfi zeilor, Probus s-a lovit de refuzul stăruitor al tânărului episcop. Pentru aceasta, Irineu a fost supus la chinuri, dar pe toate le răbda cu puterea rugăciunii. Și au venit cei apropiați lui, părinții, soția și copiii săi, care, văzând ce suferințe îndura, îl sfătuiau să se supună poruncii împăratului. Tuturor le-a răspuns prin cuvintele Domnului Iisus Hristos: „De cel ce se va lepăda de Mine în fața oamenilor și Eu Mă voi lepăda de el în fața Tatălui Meu, Care este în ceruri”. Guvernatorul Probus, iscusit în a apela la grijile lumești pentru a-i face pe creștinii mai slabi să renunțe la credință pentru a-și salva viața, l-a mai ispitit o dată pe Irineu, folosindu-se de copiii acestuia. I-a cerut să se jertfească idolilor pentru acești copii, ca să nu rămână orfani. Nici această ultimă încercare nu a reușit, astfel că, Probus a dat sentința: să fie aruncat în râul Sava (un afluent al Dunării). Singura dorință a episcopului Irineu a fost să fie ucis cu sabia, ca toți să cunoască „în ce fel s-au deprins creștinii să disprețuiască moartea, pentru credința lor în Dumnezeu”.

Conform „Actului martiric”, a fost adus la locul de osândă – podul Basent de peste râul Sava, de unde a înălțat următoarea rugăciune: „Doamne, Iisuse Hristoase, Care ai binevoit să pătimești pentru mântuirea lumii, fă să se deschidă cerurile Tale, ca îngerii să primească sufletul robului Tău Irineu, cel ce moare pentru numele Tău și pentru poporul Tău, care sporește în Biserica Ta din Sirmium. Îți cer și mă rog milostivirii Tale să mă primești și pe mine și să binevoiești a-i întări și pe aceștia în credința Ta”. Apoi, a fost tăiat.

Sfântul Mucenic Sava de la Buzău

Sfântul Sava de la Buzău, numit și „Sava Gotul”, este prăznuit pe 12 aprilie. Sfântul Sava s-a născut în jurul anului 334, într-un sat din zona Buzăului, nu departe de râul Buzău, pe atunci numit „Mousaios”, într-o familie de creștini. Creștinii l-au păstrat în memoria lor ca pe un bărbat drept în credință, blând, smerit, cucernic, gata spre ascultare, liniștit și negrabnic la cuvânt. Sfântul Sava l-a avut drept duhovnic pe preotul din localitate, numit Sansalas, el fiind apropiat însă și de preotul Gutticas, dintr-o localitate învecinată.

În perioada anilor 369-372, regele got Atanaric a dezlănțuit o cumplită prigoană asupra creștinilor, în special în regiunile stăpânite de goți. În apropierea sărbătorii Învierii Domnului, în anul 372, deoarece preotul lui duhovnic era plecat din localitate, Sfântul Sava și-a îndreptat pașii spre biserica unde slujea preotul Gutticas. Pe drum însă, un bărbat luminos la chip l-a îndemnat să se întoarcă în localitate, pregătindu-l pentru mucenicie. În noaptea celei de a treia zi de Înviere, păgânul Atharid, fiul dregătorului got Rotheseu, a năvălit în sat. Printre creștinii capturați, el i-a legat și pe Sansalas și pe Sava, pe care i-a și muncit mai mult decât pe toți ceilalți. Târându-i pe pământ, prin lemne ascuțite și prin pietre, păgânii așteptau ca aceia să moară.

Văzând că Sfântul Sava a fost păzit nevătămat, orbiți de mânie, l-au răstignit pe două osii mari și l-au aruncat la pământ. În ascuns, o femeie creștină l-a dezlegat pe sfânt, însă acesta a rămas în același loc, nu a dorit să fugă. Înfuriindu-se păgânii, l-au luat pe sfânt și l-au spânzurat de o grindă, obligându-l să mănânce jertfe idolești. Batjocorindu-i pe zeii cei necurați, un slujitor păgân a aruncat în sfânt cu un drug de fier. Fiind păzit de rana cea de moarte, sfântul a rămas nevătămat. După aceasta, păgânul Atharid a poruncit ca preotul Sansalas să rămână legat, iar Sfântul Sava să fie aruncat în râul Mousaios. Fiind speriați și de minunile văzute, slujitorii păgânului au vrut să-l elibereze pe Sfântul Sava, însă aceasta i-a rugat să îndeplinească ce li s-a cerut.

Iar, când a fost dus la malul râului, cei ce-l țineau au zis între ei: „Haideți să eliberăm pe acest nevinovat, căci de unde va putea ști aceasta Atharid?”. Dar fericitul Sava, auzind, a zis către ei: „De ce vorbiți deșertăciuni și nu împliniți ceea ce vi s-a poruncit? Eu văd ceea ce voi nu puteți vedea. Iată, de față stau în slavă cei ce au venit să mă primească (n.n. îngerii)”. Atunci, cei ce-l conduceau, au coborât în apă pe cel ce mulțumea și preamărea pe Dumnezeu și, săvârșindu-se astfel, el a păstrat curat semnul mântuirii. Ei i-au legat de gât un lemn mare și l-au aruncat spre înecare. După ce a murit, păgânii i-au scos trupul din apă și l-au lăsat pe mal. Venind creștinii, au luat cu evlavie trupul mucenicului și l-au îngropat într-ascuns.

Sfântul Sava a adormit în Domnul la vârsta de numai 38 de ani, în ziua de 12 aprilie 372. Mai târziu, Sfântul Vasile cel Mare a cerut guvernatorului provinciei Sciția, anume lui Iulius Soarnus, să trimită în Capadocia trupul Sfântului Sava, pe câțiva bărbați vrednici de încredere. Într-o epistolă din anul 374, Sfântul Vasile cel Mare confirmă primirea neprețuitului dar. Sfintele moaște au fost însoțite și de o scrisoare a Episcopului Bretanion al Tomisului, în care era descris martiriul Sfântului Sava.

Sfântul Mucenic Maxim

Biserica Ortodoxă Română cinstește în data de 28 aprilie pe Sfinții Mucenici Maxim, Cvintilian și Dadas din Ozovia. Mai multe informații despre pătimirea acestor sfinți aflăm din volumul părintelui Mircea Păcurariu, intitulat *Sfinți Daco-Romani și Români*.

În timpul persecuției aceluiași împărat Dioclețian, *Martirologiile* pomenesc și numele a trei mărturisitori ai lui Hristos dintr-un sat de lângă Durostorum, capitala provinciei Moesia Inferior; înseamnă că învățătura creștină era cunoscută nu numai în orașe, ci și la sate, între țăranii daco-romani de atunci. Aceștia erau: Maximus (Maxim), Quintilianus (Cvintilian) și Dadas (Dada), originari din satul Ozovia (Ozobia). Primii doi aveau nume romane, iar ultimul purta un nume dac, semn că ei aparțineau populației din acel sat. Chiar și numele de Ozovia sau Ozobia este dacic.

Se pare că unul din ei, Maxim, era citeț sau lector, deci un cleric de grad inferior, care citea din Sfânta Scriptură la anumite slujbe. Din sinaxarul zilei de 28 aprilie, ziua pătimirii lor, aflăm că au fost pârâți de cineva că sunt creștini. Din ordinul guvernatorilor provinciei Moesia Inferior – Tavrinius și Gavinius – au fost arestați, legați în lanțuri și duși în cetatea Durostorum. Cei doi dregători le-au propus să se lepede de credința în Iisus Hristos și să aducă jertfe „mamei zeilor”, făgăduindu-le chiar că îi vor face preoți la un templu păgân închinat acesteia. Au refuzat toți trei și au rostit chiar cuvinte jignitoare la adresa acelor dregători și a zeilor la care se închinau. De pildă, Maxim spunea, între altele: „Hristos este împăratul cerurilor, Care poartă de grijă de toată făptura și ține în palmă toate câte sunt, iar noi nu ne vom închina niciodată la idoli făcuți de oameni”.

În fața acestui refuz, dregătorii au poruncit să fie aruncați în închisoare. Acolo, „prin îngerească arătare se întărea mărturisirea lor, laudând pe Dumnezeu”. Același sinaxar înfățișează suferințele pe care le-au îndurat pentru statornicia lor în credința creștină: „Deci, scoțându-i din temnița sfinții daco-români, i-au dezbrăcat de hainele lor și legându-i, i-au întins pe pământ și i-au bătut foarte cumplit, după care i-au aruncat din nou în închisoare. Văzând că nu primesc nici într-un chip să aducă jertfe și să se închine zeilor, au fost duși în satul lor, în Ozovia, unde li s-a tăiat capul”.

Pătimirea lor s-a petrecut într-o zi de 28 aprilie, probabil în anul 304. Așa s-au săvârșit din viață dreptcredincioșii mărturisitori ai lui Hristos Maxim, Cvintilian și Dadas, întăriți cu harul Sfântului Duh și învredniciți de viața cea veșnică pe care Dumnezeu a pregătit-o aleșilor săi. Jertfa lor va fi impresionat desigur pe mulți dintre consătenii lor, care s-au întărit astfel în credința creștină, ori au venit la Hristos, dacă nu-L cunoscuseră până atunci.

La 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea Sfinților Mucenici Maxim, Cvintilian și Dada din Ozovia, ca „de acum, și până la sfârșitul veacurilor, în întreaga Biserică Ortodoxă Română, să se numere cu sfinții și să se cinstească după pravilă cu slujbă specială, alături de martirii din orice treaptă harică sau stare obștească și de toți aceia care, prin pătimirile și sângele lor martiric, au primit cununa sfințeniei”.

Sfântul Mucenic Astion

Sfinții Mucenici Epictet preotul și Astion monahul au viețuit și au pățimit pentru Hristos în secolul al III-lea, o parte din viața lor trăind-o pe teritoriul Dobrogei de azi, ei fiind originari din Asia Mică. Prima mențiune scrisă, privind martiriul unor creștini pe teritoriul României de azi, se referă la moartea lor din anul 290. Sfântul Mucenic Epictet s-a născut din părinți creștini, arătând o mare râvnă pentru Sfintele Evanghelii, iar mai apoi, dorind să slujească lui Hristos pentru totdeauna, și-a părăsit casa și părinții și s-a făcut monah într-una din mănăstirile provinciei romane Frigia, din Asia Mică, învrednicindu-se de darul preoției. În calitatea sa de preot, Epictet a convertit la creștinism mulți frigieni, printre aceștia botezându-l în credința lui Hristos și pe Astion. Acesta era un tânăr chipeș, nepot al unui senator roman, Iulian. Astion fusese păgân, ca și părinții săi, dar întâlnindu-se cu preotul Epictet și ascultându-i cuvintele pline de înțelepciune, a trecut la creștinism. Astion a lăsat cele lumești, luând calea spre Hristos, călugărindu-se și el asemeni părintelui său duhovnicesc, Epictet. Ducând o viața curată și evlavioasă, Dumnezeu l-a răsplătit pe preotul Epictet cu darul facerii de minuni.

În jurul anului 290, cei doi ai venit în provincia romană Sciția Minor, propovăduind cu mult curaj Evanghelia lui Hristos în cetatea Halmyris și convertind la credința creștinească un mare număr de păgâni. Cetatea Halmyris se afla în Dobrogea, pe teritoriul actualului sat Dunavățul de Jos, comuna Murighiol, județul Tulcea. Ruinele sale se mai pot vedea și astăzi, pe malul lacului Reazelm, nu departe de brațul Sfântul Gheorghe al Dunării. După ce s-au stabilit aici, preotul Epictet și fiul său duhovnicesc Astion au fost învredniciți cu același dar al facerii de minuni.

Auzind despre faptele celor doi, guvernatorul provinciei, Latronianus, a poruncit ca Epictet și Astion să fie întemnițați, chinându-i cumplit pentru a se lepăda de Hristos. Cei doi au fost aduși în mijlocul orașului la judecată, dar Latronianus abia putea să-i privească, fețele lor strălucind, ca soarele. În cursul audierii, cei doi mărturiseau credința lor în Iisus Hristos, cu puterea Căruia săvârșeau toate minunile. Latronianus s-a înfuriat și mai tare și a poruncit ca celor doi sfinți să le fie jupuită carnea de pe corp cu ghiare de fier. În a cincea zi de judecată, Epictet a rostit o cuvântare care s-a terminat cu cuvintele „Noi suntem creștini”. Înfuriat, Latronianus, a poruncit să fie frecate rănilor celor doi cu sare și oțet, după care să fie aruncați într-un cazan cu smolă clocotită. Însă, cei doi sfinți au rămas nevătămați; după aceasta au fost condamnați ca timp de 30 de zile să nu primească nimic de mâncat și de băut.

După trecerea celor 30 de zile, văzând că cei doi nu renunță la credința lor, guvernatorul a ordonat să li se taie capetele, cei doi primind martiriul în orașul Halmyris, la data de 8 iulie 290, când este și ziua lor de pomenire. Ei sunt cei mai vechi martiri de pe teritoriul României de azi, despre care există informații scrise amănunțite. Vigilantius, cel care trecuse la creștinism, impresionat de tăria sufletească a celor doi sfinți, a venit împreună cu alți creștini, și au luat trupurile celor doi sfinți, pe care le-au înmormântat într-un loc potrivit. În actul martiric al Sfinților Epictet și Astion se spune că, după decapitare trupurile celor doi erau albe ca zăpada și că cei bolnavi, dacă le sărutau cu evlavie, primeau ajutor și vindecare.

Sfântul Sfințit Mucenic Efrem, Episcopul Tomisului

Sfântul Sfințit Mucenic Efrem a trăit în secolele III-IV, păstorind Eparhia Tomisului prin anii 300-304, urmându-i în scaunul episcopal sfântului ierarh Evanghelicus al Tomisului. Atestarea sa, ca păstor al Daciei Pontice se regăsește în sinaxarele grecești și romane. Prăznuirea sa se face pe 7 martie, împreună cu ceilalți Sfinți Mucenici din Cherson.

Al doilea episcop cunoscut al Eparhiei Tomisului, care a ocupat un timp scaunul de păstor al Daciei Pontice, după atestarea sinaxarelor grecești și latine, a fost Sfântul Mucenic Efrem. El s-a născut în sudul Dunării din părinți creștini, care l-au crescut de mic în frică de Dumnezeu. Mergând să se închine la Sfintele Locuri, a rămas aici și a fost făcut preot și slujitor la una din biserici. La vremea aceea, în Imperiul Roman se slujea în limbile greacă, latină, siriană și tracă. Ajungând apoi ucenic al patriarhului Hermon al Ierusalimului (300-314), a fost pregătit din tinerețe să propovăduiască Evanghelia lui Hristos la popoarele „barbare” de la Gurile Dunării și din jurul Pontului Euxin (Mării Negre). La începutul secolului al IV-lea a fost trimis de patriarhul Hermon să păstorească pe credincioșii daco-romani din Episcopia Tomisului, convertind la creștinism numeroși daci, romani, goți și sciți și răscumpărând de la moarte mulți sclavi, pe care apoi îi creștina.

În timpul păstoriei acestui fericit episcop, au fost martirizați pentru credința în Hristos zeci de creștini daco-romani, sciți, besi, traci, greci și capadocieni surghiuniți în Dacia Pontică, ale căror sfinte moaște episcopul Efrem le răscumpăra, le îngropa în locuri tănuite, înălța biserici de lemn sau de piatră peste ele și rânduia preoți să slujească Sfânta Liturghie. În marea persecuție a lui Dioclețian, din anii 304-305, fericitul episcop Efrem a fost prins, întemnițat și chinuit cumplit la Herson (Crimeea), pentru a se lepăda de adevăratul Dumnezeu și a se închina idolilor. Însă, mărturisind că este gata să-și dea viața pentru Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, i s-a tăiat capul în anul 304 și i se face pomenirea la 7 martie.

În „Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae”, col. 517, la 7 martie, când se sărbătorește Sfântul Mucenic și Episcop Efrem, se spun următoarele: „7 martie, în timpul împărăției lui Dioclețian, Hermon, episcopul Ierusalimului, a trimis episcopi în Scythia pe Efrem, iar la Chersones pe Vasile”. Deși sunt păreri că Efrem ar fi fost episcop în Sciția Mare, ele nu sunt întemeiate, căci în Viața Sfinților Epictet și Astion, se menționează la Tomis, în Sciția Mică, un episcop Efrem.

Dionisie din Furna, în *Erminia picturii bizantine*, arată că Sfântul Efrem al Tomisului se zugrăvește bătrân, iar cei dimpreună cu el prăznuți, Sfinții Mucenici din Cherson, se zugrăvesc astfel: Sfântul Agatodor ca un tânăr, cu un început de barbă; Vasile – cărunț; Evghenie având barba lungă, iar Elpidie, Euterie și Capiton tineri, cu început de barbă. Condacul slujbei sfinților ne spune următoarele: „Astăzi este ziua cea purtătoare de lumină a păstorilor care în chip luminat au slujit lui Dumnezeu în Cherson. Și laudând prăznuirea voastră ca a onora ce au pățimit pentru Hristos, sfinților mucenici, rugați pe Hristos, Păstorul cel mare, ca să ne numere și pe noi printre oile ce stau de-a dreapta și să cântăm vouă, sfințiți părinți, cei ce v-ați vărsat sângele vostru pentru Hristos”.

Sfinții Mucenici Nicandru și Marcian

Sfinții Mucenici Nicandru și Marcian au trăit în secolele III – IV. Erau ostași în armata romană în legiunile de la Dunăre și își îndeplineau serviciul militar la Durostorum, în provincia romană Moesia Inferior. Mărturisindu-L pe Hristos în vremea persecuției din timpul împăratului Maximian Galeriu, au luat cununa muceniciei. Biserica Ortodoxă îi prăznuiește pe 8 iunie.

În cursul unui război pe care Imperiul Roman l-a purtat împotriva perșilor, în anul 298, împăratul Maximian decide eliminarea din armată a ostașilor creștini, considerând răspândirea creștinismului drept vinovată de decăderea Imperiului Roman și că aceștia nu luptă cu destulă vitejie pentru a apăra hotarele sau integritatea Imperiului. Sfinții Nicandru și Marcian s-au declarat creștini, alături de cu alți patru sfinți ostași, anume Pasicrat, Valentin, Isihie și Iuliu, cel din urmă fiind veteran al armatei romane. Ca urmare, au fost aruncați în închisoare. Au fost din nou îndemnați și apoi amenințați cu chinurile, ca să se lepede de Hristos, dar ei au refuzat.

Astfel, la Durostorum, în provincia Moesia Inferior, au fost duși la judecată în fața dregătorului locului, Maxim, împreună cu un soldat veteran, pe nume Iuliu, care a fost acuzat că nu vrea să asculte de poruncile împăraților și să jertfească zeilor. Maxim a căutat să-i înduplece cu blândețe să jertfească zeilor, arătându-le că nu este mare lucru să facă aceasta, și că dacă vor jertfi, se vor bucura de o leafă substanțială. Ei însă s-au împotrivit la toate acestea, arătând că nu banii satanei îi vor determina să se lepede de credința lor cea întru Hristos. Apoi a avut loc o discuție între Maxim și Sfinții Mucenici, din care a reieșit faptul că, pentru ei este mai de preț să moară pentru Hristos, decât să țină seama de legile păgâne care îndemneau la cinstirea zeilor.

Au fost apoi supuși la chinuri, ca să se lepede de credința lor: au fost înțepați cu sulița, pârjoliți în foc, puși pe cărbuni aprinși și bătuți cu toiegele; apoi li s-a turnat apă sărată peste rănile deschise și au fost târați prin cioburi ascuțite, zdrobindu-li-se astfel fețele. Dar ei au rămas statornici în credința în Domnul Iisus Hristos. Atunci împăratul, în ziua de 8 iunie 298, a poruncit să li se taie capetele, cei doi primind astfel cununa muceniciei. Tradiția spune că Nicandru era tatăl unui copil și că soția lui, Daria, îl așteptase timp de 10 ani să se întoarcă de pe câmpul de luptă, ceea ce n-a împiedicat-o să înțeleagă și să prețuiască jertfa mărturisitoare a bărbatului ei.

În procesele verbale de judecată, prezente în „Actele martirice”, aflăm și mărturisirea lui Iuliu Veteranul, cel care a pățimit împreună cu ei: „Acela (n.n. Iisus Hristos) a murit pentru păcatele noastre, ca să ne dăruiască viața cea veșnică. Hristos Dumnezeu rămâne în vecii vecilor. Pe Acesta de-L va mărturisi cineva, va avea viața veșnică; iar cel ce-L va tăgădui, va avea pedeapsă veșnică”.

Troparul lor evocă neînfricarea și curajul pe care le-au arătat în lupta cea dreaptă: „Mucenicii Tăi, Doamne, întru nevoințele lor cununile nesticăciunii au dobândit de la Tine, Dumnezeul nostru, că având tăria Ta, pe chinuitori au învins; zdrobit-au și ale demonilor neputincioase îndrăzniri. Pentru rugăciunile lor, mântuiește sufletele noastre, Hristoase Dumnezeule”.

Sfinții Mucenici Pasicrat și Valentin

Pasicrat și Valentin, mucenicii lui Hristos, erau din Durostorum, cetatea Moesiei, ostași creștini pe lângă prefectul locului acela, Avsolan, în vremea marii persecuții din timpul împăraților Dioclețian și Maximian, care porniseră o prigoană împotriva creștinilor, printre altele, hotărând să îndepărteze din armata romană pe toți soldații creștini. Și, văzând pe oameni cuprinși de înșelăciunea idolească și închinându-se demonilor după porunca stăpânilor, iar pe mulți din credincioși că, temându-se de chinuri, fugeau și se ascundeau, atunci ei cu îndrăznire au mărturisit că sunt creștini, și pe unul adevăratul Dumnezeu preaslăvind-L, au blestemat pe idolii cei fără de suflet.

Atunci i-au prins pe ei închinătorii la idoli și, dându-i la judecată, i-au silit să tămâieze idolilor. Și era acolo idolul lui Apolon, la care Sfântul Pasicrat alergând, l-a scuipat în față și i-a zis: „Astfel de cinste se cuvine zeului acestuia”. Pentru aceasta cu grele lanțuri de fier l-au legat și l-au aruncat în temniță. Cu acele lanțuri ostașul lui Hristos ca și cu niște podoabe de aur împărătești se împodobește, bucurându-se că s-a învrednicit a le purta pentru Hristos. Și a fost pus cu dânsul și Valentin. Și iarăși la judecată înaintea guvernatorului pe amândoi i-au pus.

Și a mers acolo fratele lui Pasicrat, cu numele Papian, care era creștin, dar temându-se de chinuri, a jertfit idolilor, rugând cu lacrimi pe Pasicrat fratele său, ca să aducă tămâie idolului cioplit, precum făcuse el și să se facă o vreme ca și cum ar fi închinător de idoli, ca așa să poată scăpa de chinurile cele cumplite. Însă Sfântul Mucenic Pasicrat l-a îndepărtat și i-a zis că este nevrednic de neamul său, de vreme ce s-a depărtat de la credința lui Hristos. Și el singur alergând la capiște, și-a băgat mâna sa în foc și către guvernator a zis: „Acest trup muritor, precum vezi, cu foc se arde, dar sufletul, fără moarte fiind, nu are grijă de aceste chinuri văzute”. Și întreat fiind de guvernator și Sfântul Valentin, iarăși unele ca acestea a zis, că este gata, pentru Hristos, la toate chinurile. Atunci amândoi au fost condamnați la tăiere.

Și, când slujitorii prigonitorului duceau pe sfinți afară din cetate la moarte, maica lui Pasicrat mergea după dânșii și sfătuia ca o maică pe fiul său, ca fără de frică să se apropie de moarte, că se teme pentru el să nu se înfricoșeze, fiindcă era încă tânăr. Astfel, le-au tăiat capetele sfinților. Și era Sfântul Pasicrat de douăzeci și doi de ani, iar Sfântul Valentin în vârstă de treizeci de ani. Iar maica, cu bucurie și cu veselie, luând trupurile amândurora, le-a îngropat cu cinste, slăvind pe Hristos Dumnezeu.

Troparul lor evocă neînfricarea și curajul pe care le-au arătat în lupta cea dreaptă: „Mucenicii Tăi, Doamne, întru nevoințele lor cununile nestricăciunii au dobândit de la Tine, Dumnezeul nostru, că având tăria Ta, pe chinuitori au învins; zdrobit-au și ale demonilor neputincioase îndrăzniri. Pentru rugăciunile lor, mântuiește sufletele noastre, Hristoase Dumnezeule”.

Sfântul Mucenic Pasicrat

Sfântul Mucenic Valentin

Sfântul Mucenic Isihie

Sfântul Mucenic Isihie a viețuit în secolele III-IV, fiind ostaș creștin ce făcea parte din legiunea armatei romane de la Dunăre, staționată în cetatea Durostor din provincia Moesia Inferior. Acest Sfânt mucenic a pățimit împreună cu alți 5 sfinți mucenici: Pasicrat și Valentin, Nicandru și Marcian și Iuliu Veteranul. Sfinților Pasicrat și Valentin li s-au tăiat capetele la 24 aprilie, iar Sfântului Iuliu Veteranul la 27 mai. În ziua pătimirii veteranului Iuliu, Sfântul Isihie, care se afla în închisoare cu el, i-a adresat o rugămintă ca să-și aducă aminte de el când va sosi în fața Domnului, căci, curând va urma și el aceeași soartă. Iar Sfântul Iuliu l-a îmbărbătat pe acest curajos ostaș al lui Hristos, amintindu-i de făgăduințele făcute de către Domnul către cei ce vor răbda până la sfârșit. Sfântul Isihie s-a încununat cu moartea martirică la 15 iunie, prin tăierea capului, și astfel și-a dat viața în mâinile Domnului.

Sfântul Isihie este menționat și în martiriul Sfântului Iuliu Veteranul. Astfel, pe când slujitorii păgâni se pregăteau să-l ducă pe Iuliu spre locul de osândă, Isihie i-a zis: „Te rog să împlinești cu bucurie făgăduința ta, ca să primești cununa pe care Domnul a făgăduit-o credincioșilor Săi și să-ți amintești și de mine, căci, curând te voi urma și eu. Te rog salută pe Pasicrat și Valentin, slujitorii lui Dumnezeu, care au pornit înaintea noastră către Domnul, prin buna lor mărturisire”. Iar Iuliu i-a răspuns: „Grabește-te frate, să vii, căci au auzit făgăduințele tale cei pe care i-ai salutat”. Deci, primind Sfântul Iuliu ștergarul, s-a legat la ochi și în timp ce se ruga fierbinte către Dumnezeu, i-a fost tăiat capul, dându-și astfel sufletul în mâinile Domnului. Astfel s-a săvârșit dreptmăritorul ostaș al lui Hristos, Iuliu Veteranul, la Durostorum, în ziua de 27 mai 298. Iar prietenul său Isihie s-a mutat la Domnul prin aceeași moarte mucenicească.

Troparul Sfântului Isihie evocă neînfricarea și curajul pe care le-a arătat în lupta cea dreaptă: „Mucenicul Tău, Doamne, Isihie, întru nevoința sa, cununa nestrăcămuntii a luat de la Tine, Dumnezeul nostru, că având puterea Ta, pe chinuitori a învins, zdrobit-a și ale demonilor neputincioase îndrăzniri. Pentru rugăciunile lui, mântuiește sufletele noastre, Hristoase Dumnezeule”.

Exemplul Sfântului Isihie ne arată încă o dată faptul că, trebuie să privim sfinții ca pe prietenii noștri cerești, ca pe frații și surorile noastre în credință, ca pe dascălii noștri. Citim despre ei nu ca oameni care au murit, ci ca oameni care trăiesc. Iar acest lucru este mai direct decât simpla citire a unei biografii a unui om care este încă în viață. Să presupunem că lecturăm biografia unei persoane vestite, aflată încă în viață. Pe măsură ce citim, am putea visa că într-o zi vom întâlni această persoană sau i-am putea alcătui o scrisoare care să ajungă la ea și chiar vom primi un răspuns, deși suntem conștienți că este atât de faimoasă, încât alte câteva mii de persoane probabil îi scriu. Citirea vieților sfinților ne oferă mult mai mult decât atât, pentru că sfinții sunt vii întru Domnul și nu sunt mărginiți de timp și spațiu. Ne putem adresa lor prin rugăciune oricând, chiar în timpul citirii vieților lor. Iar ei ne vor auzi. Dincolo de rugăciunea personală, Biserica ne oferă multe alte căi de comuniune cu sfinții ca prieteni ai noștri și de cinstire a lor ca dascăli.

Sfânta Muceniță Filofteia de la Curtea de Argeș

Sfânta Muceniță Filofteia este una din sfințele mucenițe care sunt amintite pe teritoriul României. Ea a trăit la începutul secolului al XIII-lea pe teritoriul actual al Bulgariei. Moaștele sale se găsesc în biserica mănăstirii din Curtea de Argeș, iar prăznuirea ei se face la data de 7 decembrie.

Sfânta Muceniță Filofteia s-a născut la începutul secolului al XIII-lea în apropiere de orașul Târnovo, capitala Țaratului Bulgar, într-o familie de țărani. Este crescută în dreapta credință și evlavie de mama sa, care moare când Filofteia era încă mică. Copila postea, asculta Scripturile, învăța să-și păzească neîntinată fecioria, iar mai presus de toate era foarte milostivă. Copila săvârșea cu statornicie și răbdare toate faptele bune. După ce mama sfintei a murit, tatăl ei s-a însurat a doua oară. Mama vitregă nu a iubit-o pe Filofteia, astfel că o bătea și o certa, pârând-o tatălui ei ca și acesta să o certe.

Cu toate acestea, tânăra fecioară nu se oprea din înfăptuirea binelui comunitar și le împărțea săracilor și flămânzilor hainele ei și mâncarea pe care mama vitregă i-o dădea ca să o ducă la țarină tatălui ei. Aflând de acțiunile ei și văzând că le împărțea săracilor, tatăl ei este biruit de mânie și uitând dragostea părintească, s-a pornit asupra ei, ca totdeauna, apucând-o de cosițe ca să o bată până ce se va liniști. Dar, nemaifiind stăpân pe el, a aruncat în ea cu toporul pe care-l avea la brâu și, lovind-o, a rănit-o, iar din această rană sfânta a murit, fiind în vârstă de doisprezece ani.

Venindu-și în fire, tatăl ei a fost cuprins de spaimă și vrând să-i ridice trupul, nu putea nici să-l atingă, nici să se apropie de el. Văzând acestea, a alergat în cetate și le-a spus arhiepiscopului și conducătorilor tot ce se întâmplase și că trupul fericitei zăcea pe pământ, fiind cinstit de Dumnezeu cu strălucire cerească. Aceasta auzind, arhiepiscopul împreună cu mai-marii cetății și cu popor mult, au alergat cu făclii, cu tămâie și cu rugăciuni, și văzând sfântul trup strălucind cu acea lumină dumnezeiască, s-au minunat cu toții.

Apoi au încercat, împreună cu arhiepiscopul, să ridice trupul sfintei și o ducă în cetate. Dar n-au putut nici să-l miște, așa încât s-au înspăimântat cu toții. Au început să se roage cu stăruință lui Dumnezeu și Sfintei Filofteia, dar nici așa nu au putut s-o ridice. Pentru a o putea ridica, tatăl ei și cei care îl ajutau, au început să numească țările, mănăstirile, bisericile de peste Dunăre și cele de acea parte a Dunării, pentru a putea ști unde să o odihnească, însă Filofteia era la fel de grea.

Cu toate acestea, când s-a numit biserica domnească cea din târgul Argeșului, trupul ei a devenit mult mai ușor, iar oamenii au trimis scrisoare lui Radu Vodă, cel poreclit Negru. Acesta, de cum a fost înștiințat, a pornit îndată cu mult alai către Dunăre și a adus sfințele ei moaște în Țara Românească. Le-a așezat în biserica domnească din orașul Argeș. Acolo au stat sfințele ei moaște până la zidirea Mănăstirii Curtea de Argeș de către Neagoe Basarab. Aici au fost mutate, iar acum se află în paraclisul Mănăstirii Curtea de Argeș. Și acolo fiind, Sfânta Filofteia face multe minuni, dând tămăduiri de tot felul de boli celor ce aleargă cu credință la sfințele ei moaște.

Sfântul Mucenic Ioan Valahul

Sfântul Mucenic Ioan Valahul era din Țara Românească, născut din părinți de bun neam și binecredincioși, în jurul anului 1644, adică în vremea stăpânirii binecredinciosului domn Matei Basarab. La câțiva ani după ce acesta s-a mutat la Domnul (†1654), a venit la domnie în această țară Mihail Radu (zis Mihnea al III-lea), care, ne mai putând plăti birurile grele cerute de stăpânitorii turci, s-a răzvrătit împotriva acestora, plănuiind să se unească cu voievozii țărilor creștine din jur și să scape de sub robia turcească. Dar sultanul Mahomed al IV-lea a trimis atunci împotriva lui oaste mare de turci și tătari, care au biruit pe Mihnea și au făcut prăpăd și pustiire mare în țară, arzând, prădând și omorând, iar la ieșirea din țară au luat cu ei și o mare mulțime de robi dintre români, trecându-i peste Dunăre.

Acestea se petreceau în toamna anului 1659. Iar între cei robiți atunci s-a aflat și un tânăr, cu numele de Ioan, care nu avea decât 15 ani. Era voinic și chipeș; frumusețea lui feciorelnică atrăgea privirile tuturor, încât, pe drumul către Istanbul, un oștean turc mai bogat l-a cumpărat cu gând spurcat, vrând să-l silească spre păcatul blestemat al sodomiei. Dar tânărul s-a împotrivit cu scârbire și, în vălmășeala luptei, l-a răpus, încercând să fugă. Fiind prins, a fost legat din nou și dus la Istanbul, unde l-au dat femeii turcului ucis. Aceasta l-a dus în fața vizirului să-l judece, și acolo tânărul a mărturisit fără înconjur adevărul. Vizirul l-a predat atunci femeii văduve, pentru ca ea să facă cu dânsul ce va voi.

Stăpâna tânărului nu i-a luat capul, ci, văzându-l voinic și bun de muncă, l-a pus la început printre slugile sale, dar văzându-l preafrumos la înfățișare, s-a aprins de drăcească poftă pentru el, ca oarecând femeia lui Putifar din Egipt pentru Iosif cel preafrumos și înțelept. Dorindu-l cu înfocare, a încercat la început să-l ademenească cu tot felul de făgăduințe, spunându-i că îl va lua de soț dacă el s-ar lepăda de credința creștină și s-ar face mahomedan. Dar el s-a împotrivit cu tărie uneltirilor acesteia și a rămas nestrămutat în credința părinților lui și în curăția trupească. Iar ea văzând că nimic nu izbutește, s-a înfuriat și l-a dat mai-marelui cetății, ca să-l pedepsească pentru uciderea soțului ei. Acesta l-a azvârlit în temniță, supunându-l la înfricoșătoare chinuri. Viteazul tânăr nu s-a lăsat biruit nici de grozăvia chinurilor, pe care le-a îndurat cu bărbăție și cu ajutor de sus, rămânând până la sfârșit neclintit în credința creștină.

Văzând prigonitorii că se ostenesc în zadar, au cerut vizirului să-l dea pe tânăr la moarte. Scoțându-l din temniță, călăii l-au dus spre o margine a Istanbulului, la locul numit pe atunci Parmak-Kapi (adică Poarta Stâlpului). Aici i-au pus gâtul în ștreang și l-au înălțat în spânzurătoare omorându-l, în ziua de 12 mai din anul 1662.

Așa a trecut către veșnicile locașuri tânărul mucenic român Ioan, în primăvara vieții sale, când avea numai 17 sau 18 ani. Trupul său feciorelnic a fost aruncat în apele Bosforului sau poate a fost îngropat de creștini cucernici în vreun loc din jurul orașului, unde numai Dumnezeu și sfântul însuși știe. Iar istoria scurtei, dar pilduitoarei sale vieți, a așternut-o în scris marele învățat grec Ioan Cariofil din Istanbul, care a trăit pe vremea sfântului, fiind martor al pătimirilor lui.

Sfinții Mucenici Montanus preotul și soția sa Maxima

Sfinții Mucenici Montanus preotul și soția sa Maxima au viețuit în secolul al IV-lea, în cetatea Singidunum (oraș antic roman care se afla pe locul ocupat actualmente de Belgrad, capitala Serbiei), fiind de neam daco-romani. Prăznuirea lor se face în Biserica Ortodoxă pe 26 martie. Ca urmare a edictelor din anii 303-304, care au declanșat noi persecuții împotriva creștinilor, printre care un edict din 27 septembrie 303 viza explicit clerul creștin, Montanus a fugit în orașul Sirmium, capitala provinciei Pannonia Secunda (azi Mitrovița), unde își avea atunci reședința cezarul Galeriu, ginerele lui Dioclețian.

La Sirmium, a fost prins și dus la judecată în fața lui Probus, guvernatorul provinciei. Întrebat de guvernator, conform procedurii, dacă era creștin, preotul Montanus a confirmat că era creștin și preot din Singidunum. Când guvernatorul i-a cerut să abjure și să aducă jertfă zeilor păgâni, Montanus a refuzat. Ca urmare, a fost supus la torturi. Pentru a-l convinge să se lepede de credința sa, guvernatorul a poruncit să fie adusă înaintea tribunalului și Maxima, soția preotului Montanus, crezând că aceasta, fiind mai slabă din fire, avea să se sperie și, pentru a-l cruța de chinuri pe soțul ei, avea să încerce să îl convingă să aducă jertfe. Dar, spre mirarea guvernatorului Probus și a membrilor tribunalului, Maxima a mărturisit la rândul ei că era creștină și a cerut să fie și ea supusă la chinuri, alături de soțul ei, pentru a se bucura și ea de cununa muceniei pregătită soțului ei. Guvernatorul a poruncit să fie torturată atunci și presbitera Maxima, însă nici ea, nici soțul ei, nu au acceptat să se lepede de Hristos, ci și-au mărturisit mai departe credința creștină.

Atunci, guvernatorul Probus i-a condamnat la moarte prin înecarea în râul Sava. Aflând sentința, Montanus și Maxima au dat slavă lui Dumnezeu, Care îi învrednicise să pătimească și apoi să moară pentru numele Său. La porunca guvernatorului, sfinților li s-a legat de gât câte o piatră mare și au fost aruncați în râu. Potrivit altor surse, li s-a tăiat capul, iar trupurile lor au fost aruncate în râu. Însă apa a dus la mal trupurile acestora, iar credincioșii creștini le-au luat în ascuns și le-au îngropat cu cinste. Potrivit unor relatări, moaștele Sfinților Montanus și Maxima au fost ulterior transportate la Roma și îngropate în catacombele de pe Via Salaria, unde au rămas până la deschiderea catacombelor, în anul 1804. Printre sfintele moaște găsite acolo, erau și cele ale Sfintei Maxima, care se păstrasera în chip minunat. Moaștele acesteia au fost dăruite unei familii catolice bogate, Sinibaldi, care le-a dăruit mai târziu Mănăstirii San Lorenzo din Roma, aparținând Ordinului Clariselor. De acolo, moaștele Sfintei Maxima au fost duse în America de Sud de un preot catolic misionar, preotul Joseph Louro, iar apoi au fost așezate în Mănăstirea Clariselor de rit bizantin din North Royalton, Ohio, Statele Unite ale Americii. Pretutindeni pe unde au călătorit, moaștele Sfintei Maxima s-au arătat a fi făcătoare de minuni pentru toți cei care i s-au rugat sfintei cu credință.

În România, Mănăstirea Halmyris (comuna Murighiol, județul Tulcea) poartă hramul Sfinților Montanus și Maxima. Aceștia sunt și ocrotitorii Episcopiei Ortodoxe Române a Daciei Felix, cu reședința la Vârșeț, Serbia.

Sfântul Mucenic Montanus

Sfânta Mucenică Maxima

Sfântul Mucenic Iuliu Veteranul

Sfântul Iuliu Veteranul a trăit în secolele III-IV, și a primit mucenicia în vremea mării persecuții din vremea împăraților Dioclețian și Maximian, care porniseră o prigoană împotriva creștinilor, printre altele hotărând să îndepărteze din armata romană pe toți soldații creștini. Totodată, el a fost contemporan și cu Sfinții Mucenici Pasicrat și Valetin. Biserica Ortodoxă îl prăznuiește în ziua de 27 mai. A făcut parte din Legiunea romană a XI-a Claudia din cetatea Durostorum, oraș din provincia Moesia Inferior (astăzi Silistra). A devenit veteran după 20 de ani de slujire în armată. Pentru că refuza să aducă jertfă zeilor, este amenințat cu tăierea capului. Sfântul Iuliu Veteranul nu se înfricoșează la aflarea acestei pedepse, dimpotrivă, o considera o încununare a vieții sale pământești.

Astfel, la Durostorum, în provincia Moesia Inferior, a fost dus la judecată în fața dregătorului locului, Maxim, și acest soldat veteran, pe nume Iuliu, care a fost acuzat că nu vrea să asculte de poruncile împăraților și să jertfească zeilor. Maxim a căutat să-l înduplece cu blândețe pe veteranul soldat să jertfească zeilor, arătându-i că nu este mare lucru să facă aceasta, și iar va jertfi, se va bucura de o leafă substanțială. Ioan însă s-a împotrivit la toate acestea, arătând că nu banii satanei îl va determina să se lepede de credința sa cea întru Hristos. Apoi a avut loc o discuție între Maxim și Sfântul Mucenic, din care a reieșit faptul că, pentru Iuliu este mai de preț să moară pentru Hristos, decât să țină seama de legile păgâne care îndemnau la cinstirea zeilor.

În procesele verbale de judecată, prezente în „Actele martirice”, aflăm și mărturisirea lui Iuliu Veteranul: „Acela (n.n. Iisus Hristos) a murit pentru păcatele noastre, ca să ne dăruiască viața cea veșnică. Hristos Dumnezeu rămâne în vecii vecilor. Pe Acesta de-L va mărturisi cineva, va avea viața veșnică; iar cel ce-L va tăgădui, va avea pedeapsă veșnică”.

După mai multe încercări de convertire, Sfântul Iuliu Veteranul le răspunde: „De voi trăi împreună cu voi, va fi pentru mine moarte. Dacă voi muri înaintea Domnului Hristos, voi trăi în veșnicie. Am ales să mor pentru un timp, ca să trăiesc în veșnicie cu sfinții”. Ca urmare a acestui răspuns, dregătorul Maxim a poruncit ca lui Iuliu Veteranul să i se taie capul. Și pe când îl duceau la locul de osândă, un oarecare Isihie, care era ostaș creștin și era și el închis, l-a încurajat pe Iuliu, și l-a încredințat că îl va urma în mucenicie.

Deci, primind Sfântul Iuliu ștergarul, s-a legat la ochi și în timp ce se ruga fierbinte către Dumnezeu, i-a fost tăiat capul, dându-și astfel sufletul în mâinile Domnului. Astfel, în anul 304, s-a pus capăt vieții pământești a acestui veteran ostaș în oastea lui Hristos, Care l-a răsplătit pe Sfântul Mucenic cu cununa măririi dumnezeiești. A primit moartea în cetatea Durostorum. Alături de Sfântul Iuliu Veteranul, Biserica cinstește și pe alți cinci sfinți soldați romani, martirizați în Durostorum.

Troparul Sfântului Mucenic Iuliu Veteranul surprinde foarte bine atitudinea lui curajoasă: „Învrednicindu-te a primi harul lui Hristos, ai biruit semeția tiranului închinător la idoli și, bine săvârșind lupta mucenicească, ai dobândit cununa biruinței. Pentru aceasta, toți credincioșii de la Dunăre cinstim pătimirea ta, Sfinte Mucenice Iuliu, slăvind pe Hristos Dumnezeu, Cel ce ne dăruieste, prin rugăciunile tale, mare milă”.

Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava

Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava s-a născut în cetatea Trapezunt, în jurul anului 1300, din părinți creștini greci, iubitori de Dumnezeu, ceea ce l-a făcut să fie râvnitor al împlinirii poruncilor lui Hristos. Ocupația lui de bază era negoțul, călătorind adesea prin cetățile și târgurile de pe malurile Mării Negre. Acest lucru i-a dat posibilitatea să cunoască multe din frumusețile Ortodoxiei, și să dorească și mai mult împlinirea poruncilor lui Hristos. Într-una din călătoriile sale spre Cetatea Albă, acest râvnitor al Domnului a avut ca însoțitor pe un neguțator apusean, pe nume Reiz, care era de confesiune catolică. Îscându-se discuții pe tema credinței, Ioan reușea să-i demonstreze neguțatorului catolic erorile fundamentale ale credinței lui, astfel că, acesta s-a pornit cu ură împotriva lui Ioan, punându-și în gând să se răzbune pe tânărul Ioan. Ajunși în Cetatea Albă, negustorul catolic a mers la mai-marele cetății, spunându-i că știe pe cineva care ar dori să se lepede de credința sa și să treacă la religia tătarilor. Această veste l-a bucurat mult pe mai-marele cetății, care a cinstit cu daruri alese pe Reiz, poruncind, totodată, să fie adus cel ce dorea convertirea la religia strămoșilor săi. Astfel, Ioan ajunge în fața mai-marelui cetății, care îl îmbie cu cuvinte măgulitoare să se lepede de credința cea întru Hristos. Înțelegând ticăloșia, Ioan a mărturisit că totul era o minciună pusă la cale de Reiz, și că el nu are de gând să se lepede de credința sa.

Auzind aceste vorbe, eparhul a considerat că tânărul Ioan este un disprețuitor al credinței musulmane, drept pentru care a poruncit să fie dus la munci groaznice. Văzând chinuitorii că nu reușesc să biruiască tăria credinței „ghiaurului”, aceștia l-au dus înapoi la eparh, care i-a făgăduit multe bunătăți în schimbul lepădării sale de Hristos. Tânărul mucenic a arătat însă că mai de preț sunt acele pătimiri, ceea ce a înfuriat și mai tare pe eparh, care a poruncit ca Ioan să fie legat de coada unui cal și să fie târât pe caldarâmul cetății, ceea ce s-a împlinit cu repeziciune. Rămânând tare în credință, mucenicul lui Hristos nu înceta să înalțe rugăciuni către Atotțiitorul, ceea ce a înfuriat pe unul din chinuitori să scoată sabia și să rezeze capul aceluia mărturisitor al lui Hristos.

Sfântul Ioan a fost îngropat după cuviință în cimitirul creștin al Cetății Albe. Negustorul Reiz și-a pus în gând încă o faptă nelegiuită, plănuiind să fure moaștele Sfântului și să le ia cu el, pentru ca de revărsările darurilor dumnezeiești ce se făcea printr-însele să se bucure conaționali săi. Dar acest lucru i s-a descoperit preotului care slujea la biserica cimitirului, care l-a prins pe negustor asupra faptului. Totodată, creștini, au dus în procesiune moaștele Sfântului Ioan în biserica cetății, depunându-le în Sfântul Altar. Aici au stat timp de 70 de ani, revărsând multe binefaceri asupra celor care îngenuncheau în fața sfintei racle. Vestea minunilor ce se săvârșeau la moaștele Sfântului Ioan a ajuns până în Moldova, astfel că, voievodul Alexandru cel Bun, în anul 1402, la numai 2 ani de la instalarea pe scaunul Moldovei, reușește să aducă în Moldova moaștele Sfântului Ioan, depuse în catedrala mitropolitană din cetatea de scaun a Sucevei, astăzi biserica Mirăuți. De atunci, Sfântul Ioan este cinstit ca apărător al Moldovei, prin sfintele sale moaște săvârșindu-se minuni nenumărate asupra celor care au venit să se închine cu credință. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât, în anul 1950, ca ziua de 2 iunie să fie înscrisă în calendar, ca zi de pomenire a acestui vrednic mucenic.

Sfântul Mucenic Emilian din Durostorum

Acest sfânt era elin din Durostor, cetatea Misiei din Tracia (azi Silistra, în Bulgaria), în zilele lui Iulian Apostatul și ale lui Capitolinus Vicarul. Crezând el în Hristos și scârbindu-se de idoli, aflând vreme cu bun prilej, luând un ciocan, a intrat în capiștea idolilor și a sfărâmat toți idolii și a risipit jertfele. Însă, fiind supuși alții la chinuri pentru aceasta, el a mers de s-a vădit pe sine și a fost bătut cu vine de bou și, fiind băgat într-un cuptor cu foc, și-a dat sufletul la Dumnezeu, în anul 362 de la Hristos.

În aceea vreme a venit la Durostor vicarul Capitolinus, un om cu mintea întunecată de răutate și invidie și un aprig persecutor, care se lăuda că toată cetatea aduce ofrande zeilor păgâni, fiind râvnitoare „credinței strămoșești”. De aceea, a poruncit să se facă un mare ospăț, la care să fie chemate toate căpeteniile sale.

În timpul petrecerii, Emilian, umplându-se de râvnă pentru Dumnezeul cel adevărat, a luat un ciocan și a intrat în capiștea idolească din acel oraș, unde a sfărâmat toți idolii care se găseau acolo, a răsturnat altarele, a doborât sfeșnicele și a vărsat toate vasele și jertfele cele idolești, după care a plecat de acolo, nefiind aflat de nimeni.

Auzind despre cele întâmplate cu capiștea idolească, Capitolinus s-a umplut de mânie și a poruncit să fie adus făptașul imediat, oricine ar fi el. Ieșind ostașii, aceștia au văzut pe un oarecare țaran ce trecea pe acolo de la câmp, pe care ostașii l-au arestat, l-au bătut și l-au dus la Capitolinus. Văzând aceasta, Emilian a cugetat în sine sa și a ieșit înaintea ostașilor spunându-le să-l ia pe el în locul celui om nevinovat, căci el era făptașul căutat de ei.

Astfel, Sfântul Emilian ajunge în fața lui Capitolinus, unde va mărturisi care este adevăratul Dumnezeu, iar că idolii din acea capiște erau niște pietre fără suflet, mute și surde, care nu erau bune de nimic. Auzind acestea, vicarul a poruncit ca Sfântul să fie dezbrăcat de hainele sale, după care a poruncit să fie aspru bătut cu vine. Neîncetând a-L mărturisi pe Hristos, Sfântul a răbdat cu bărbăție toate acele chinuri. Văzând Capitolinus că Sfântul este de neînduplecat, a poruncit să fie luat și dus în afara cetății, unde să fie aruncat în cuptor. Înainte însă de a fi aruncat în foc, Sfântul a cerut să fie lăsat să facă puțină rugăciune. Iar sfântul, stând în foc, s-a întors cu fața spre răsărit și s-a însemnat cu semnul Sfintei Cruci, binecuvântând pe Dumnezeu. Și rugându-se pe cât a voit, a zis: „Doamne Iisuse Hristoase, primește duhul meu!” Aceasta zicând-o, s-a culcat și a adormit întru Domnul, focul fiind acum stins. Și a rămas trupul său nevătămat de foc, încât nici perii capului n-au ars, și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, la data de 18 iulie 362, așa cum arată actul său martiric, păstrat până în zilele noastre.

Soția lui Capitolinus, care în taină era și ea creștină, i-a cerut acestuia să o lase să ia corpul sfântului mucenic, care era neatins de foc, pentru a-l putea îngropa după cuviință. Iar credincioșii, luând trupul Sfântului Emilian, l-au învelit cu pânze curate, l-au uns cu arome și apoi l-au îngropat cu cinste, cu psalmi și cu cântări, în locul numit Ghizidina, departe de cetatea Durostorum, ca la trei stadii.

Sfântul Mucenic Dasie

Sfântul Dasie a fost un mucenic creștin în Durostorum (astăzi Silistra) sau în Axiopolis (astăzi Cernavodă), care a trăit în secolele III-IV d.Hr., și a murit decapitat în anul 304. Sfântul Dasie a fost soldat în armata romană la Axiopolis, în Legiunea a XI-a Claudia. Condamnarea sa la moarte este legată de sărbătoarea Saturnaliilor.

Exista obiceiul să alegă prin tragere la sorți un „rege al Saturnaliilor”, o persoană, care îmbrăcată în hainele zeului Saturn, putea petrece liber în public, împlinindu-și orice dorință și imitând pentru treizeci de zile excesele și desfrâul zeului Saturn. Sfântul Dasie refuză, mărturisind că este creștin. După actul martiric care relatează mucenicia lui Dasie, cuvintele sale au fost: „De mă voi îngriji de aceste treizeci de zile ale acestui deșert și nerușinat obicei de cinstire a romanilor, pe care credința creștină o disprețuiește și o oprește, mă dau pe mine însumi pieirii veșnice. Este mai bine pentru mine să sufăr puținele chinuri și munci pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, iar după moarte să moștenesc viața cea veșnică, împreună cu toți sfinții”. Auzind acestea, slujitorii fărădelegii l-au închis îndată într-o temniță întunecoasă, iar a doua zi l-au scos de acolo și l-au dus, legat, la pretoriul legatului roman, Bassus. Acolo, legatul i-a poruncit să se închine chipurilor împărațesti care asigură pacea, dau ostașilor leafa și se îngrijesc în fiecare zi de binele tuturor.

Dar Sfântul a răspuns că el nu slujește împăratului pământesc, ci Celui Ceresc, cu cuvintele: „Eu ți-am spus și îți spun că sunt creștin și nu slujesc împăratului pământesc, ci Împăratului Celui Ceresc și primesc darul Lui, trăiesc din harul Lui și mă îmbogățesc din negrăita Lui iubire de oameni. Eu mărturisesc că sunt creștin, precum am arătat adeseori, și nu mă supun nimănui altuia decât Unuia, curatului și vesnicului Dumnezeu, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh, cel în trei nume și fețe, dar de o singură ființă. Iată, pentru a treia oară mărturisesc cu glasul credința în Sfânta Treime pentru ca, întărit fiind printr-Însă, biruiesc și nimicesc îndată nebunia diavolului”. Cu toate încercările de înduplecare făcute de Bassus, Dasie nu s-a lepădat de credința creștină, mărturisind că mai bine primește chinuri și moarte, decât lepădarea de creștinism.

Este condamnat la moarte pe 17 noiembrie 304. După mai multe chinuri, i s-a tăiat capul la trei zile după alegerea sa ca „rege al Saturnaliilor”, la 20 noiembrie 304. În cetatea Axiopolis (Cernavodă), a fost descoperită o biserică veche, unde numele Sfântului Dasie era pomenit alături de Sfinții Mucenici Chiril și Chindeu, fapt care încurajează ipoteza că decapitarea sfântului ar fi putut avea loc la Axiopolis.

Moaștele Sfântului Dasie au rămas până în anul 579 la Durostorum, iar de acolo au fost duse în Italia, la Ancola, din cauza năvălirii avarilor. La Ancola, au fost așezate cu mare cinste în biserica Sfântului Chiriac, iar inscripția greacă, păstrată pe racla sa, amintește cu precizie faptul că, Sfântul Dasie a fost „adus din Durostorum”. În anul 2003, o parte din moaștele Sfântului Dasie au fost retrimise în Silistra, Bulgaria. În data de 6 iunie 2006, Mitropolia din Silistra, Bulgaria, a dăruit mănăstirii Lipnița o particică din mână Sfântului Mucenic Dasie. Racla cu cinstitele sale moaște se află așezată în paraclisul închinat lui, amplasat în incinta mănăstirii. Un fragment din moaștele Sfântului se găsește și la Catedrala episcopală din Slobozia.

Sfântul Mucenic Lup

Sfântul Lup a trăit în smerenie la sfârșitul veacului al III-lea și începutul celui de-al IV-lea, în cetatea Novae, de lângă Dunărea de Jos, unde a dus o viață apăsătoare de sclav, în vremurile grele de asuprire a creștinilor, în timpul împărăției lui Aurelian. Localitatea Novae era așezată în provincia Moesia Inferior, unde este astăzi orașul Sviștov, în Bulgaria, pe malul drept al Dunării, în dreptul localității Zimnicea. Pentru acest motiv, mulți sunt de părere că mucenicul s-ar trage din același neam cu noi, românii, deși mineiele românești vorbesc doar în puține cuvinte despre viața acestui mucenic.

După rânduiala societății romane, Lup era sortit să aparțină clasei sclavilor, care nu se bucurau de protecția legilor, nu aveau nici un drept și erau apăsați de munci grele și de lipsuri. De aceea, erau adesea înglodați în multe îndatoriri, năpăstuiți și chiar omorâți fără nici o consecință legală. Cu toate acestea, Lup se bucura de libertate întru Hristos, prietenul celor năpăstuiți, pe care Îl iubea și Îl mărturisea la tot pasul. Pentru o vreme, Sfântul Mucenic Lup a fost servitorul Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, mai-marele oștirii din cetatea Tesalonicului, pomenit de Biserică în fiecare an la 26 octombrie. După ce împăratul Maximian i-a tăiat capul Sfântului Dimitrie, Sfântul Lup a înmuiat marginea veșmântului său și un inel în sângele marelui mucenic și mergea cu ele prin cetate, mărturisind credința cea adevărată și săvârșind multe minuni, tămăduindu-i pe oameni de boli și neputințe.

Se spune că, într-o zi, mâniindu-se, a luat idolii cei lipsiți de viață ai păgânilor și i-a sfărâmat, iar pe alții i-a scufundat în adâncul apei. Ca urmare, Lup și-a atras ura închinătorilor la idoli, iar aceștia s-au năpustit asupra lui cu săbiile, însă Dumnezeu le-a întunecat mințile și s-au tăiat între ei ca niște nebuni, timp în care sfântul nu înceta să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu, fiind plin de credință, de înțelepciune și de darul lui Dumnezeu. Împăratul Maximian, care încă se afla în Tesalonic, auzind de aceste fapte ale Sfântului Lup, a poruncit să fie căutat de ostași și apoi ucis. Cu toate acestea, pentru râvna puternică a mucenicului, Dumnezeu îi ținea departe pe cei care îl căutau mereu ca să-lucidă. Se pare că, odată, prigonitorii Sfântului Lup, văzând că nu pot nicidecum să se apropie de el, au încercat să îl țintească cu arcul, dar la fel, Dumnezeu îl apăra, iar săgețile, în loc să-l rănească pe mucenic, se întorceau asupra arcașilor, iar ei se răneau unii pe alții. Atunci, mărturisesc vechile scrieri, de vreme ce mucenicul lui Hristos încă nu era botezat și nu dorea să moară în mâinile chinuitorilor fără de Sfântul Botez, acesta s-a rugat la Dumnezeu și îndată din cer s-a vărsat apa peste dânsul, botezându-se în chip miraculos.

După această minune, Sfântul Lup s-a dat singur și de bunăvoie în mâinile păgânilor, ca un mielușel spre înjunghiere. Deși a fost supus la nenumărate chinuri, nu a încetat niciodată să-L mărturisească pe Hristos. În cele din urmă a fost osândit la tăiere cu sabia, astfel încât, în ziua de 23 august, anul 304, Sfântul Lup a trecut la viața cea plină de dreptate și de frățietate în Împărăția cerească. Cinstirea lui s-a făcut mereu în cetatea Novae și în împrejurimi. La sărbătoarea lui, luau parte și creștinii din clasele de jos, precum și cei din înalta conducere. Astfel, ni se relatează că, pe la sfârșitul veacului al VI-lea, prințul Petru, fratele împăratului bizantin Mauriciu, a vizitat cetatea Novae, unde a ajuns tocmai în ziua sărbătoririi smeritului Mucenic Lup.

Sfinții Mucenici Epictet și Astion

Sfinții Mucenici Epictet preotul și Astion monahul au viețuit și au pățimit pentru Hristos în secolul al III-lea, o parte din viața lor trăind-o pe teritoriul Dobrogei de azi, ei fiind originari din Asia Mică. Prima mențiune scrisă, privind martiriul unor creștini pe teritoriul României de azi, se referă la moartea lor din anul 290. Sfântul Mucenic Epictet s-a născut din părinți creștini, arătând o mare râvnă pentru Sfintele Evanghelii, iar mai apoi, dorind să slujească lui Hristos pentru totdeauna, și-a părăsit casa și părinții și s-a făcut monah într-una din mănăstirile provinciei romane Frigia, din Asia Mică, învrednicindu-se de darul preoției. În calitatea sa de preot, Epictet a convertit la creștinism mulți frigieni, printre aceștia botezându-l în credința lui Hristos și pe Astion. Acesta era un tânăr chipeș, nepot al unui senatorul roman, Iulian. Astion fusese păgân, ca și părinții săi, dar întâlnindu-se cu preotul Epictet și ascultându-i cuvintele pline de înțelepciune, a trecut la creștinism. Astion a lăsat cele lumești, luând calea spre Hristos, călugărindu-se și el asemeni părintelui său duhovnicesc, Epictet. Ducând o viața curată și evlavioasă, Dumnezeu l-a răsplătit pe preotul Epictet cu darul facerii de minuni.

În jurul anului 290, cei doi ai venit în provincia romană Sciția Minor, propovăduind cu mult curaj Evanghelia lui Hristos în cetatea Halmyris și convertind la credința creștinească un mare număr de păgâni. Cetatea Halmyris se afla în Dobrogea, pe teritoriul actualului sat Dunavățul de Jos, comuna Murighiol, județul Tulcea. Ruinele sale se mai pot vedea și astăzi, pe malul lacului Reazelm, nu departe de brațul Sfântul Gheorghe al Dunării. După ce s-au stabilit aici, preotul Epictet și fiul său duhovnicesc Astion au fost învredniciți cu același dar al facerii de minuni.

Auzind despre faptele celor doi, guvernatorul provinciei, Latronianus, a poruncit ca Epictet și Astion să fie întemnițați, chinuindu-i cumplit pentru a se lepăda de Hristos. Cei doi au fost aduși în mijlocul orașului la judecată, dar Latronianus abia putea să-i privească, fețele lor strălucind ca soarele. În cursul audierii, cei doi mărturiseau credința lor în Iisus Hristos, cu puterea Căruia săvârșeau toate minunile. Latronianus s-a înfuriat și mai tare și a poruncit ca celor doi sfinți să le fie jupuită carnea de pe corp cu ghiare de fier. În a cincea zi de judecată, Epictet a rostit o cuvântare care s-a terminat cu cuvintele „Noi suntem creștini”. Înfuriat, Latronianus, a poruncit să fie frecate rănilor celor doi cu sare și oțet, după care să fie aruncați într-un cazan cu smolă clocotită. Însă, cei doi sfinți au rămas nevătămați; după aceasta au fost condamnați ca timp de 30 de zile să nu primească nimic de mâncat și de băut.

După trecerea celor 30 de zile, văzând că cei doi nu renunță la credința lor, guvernatorul a ordonat să li se taie capetele, cei doi primind martiriul în orașul Halmyris, la data de 8 iulie 290, când este și ziua lor de pomenire. Ei sunt cei mai vechi martiri de pe teritoriul României de azi, despre care există informații scrise amănunțite. Vigilantius, cel care trecuse la creștinism impresionat de tăria sufletească a celor doi sfinți, a venit împreună cu alți creștini, și au luat trupurile celor doi sfinți, pe care le-au înmormântat într-un loc potrivit. În actul martiric al Sfinților Epictet și Astion se spune că, după decapitare trupurile celor doi erau albe ca zăpada și că cei bolnavi, dacă le sărutau cu evlavie, primeau ajutor și vindecare.

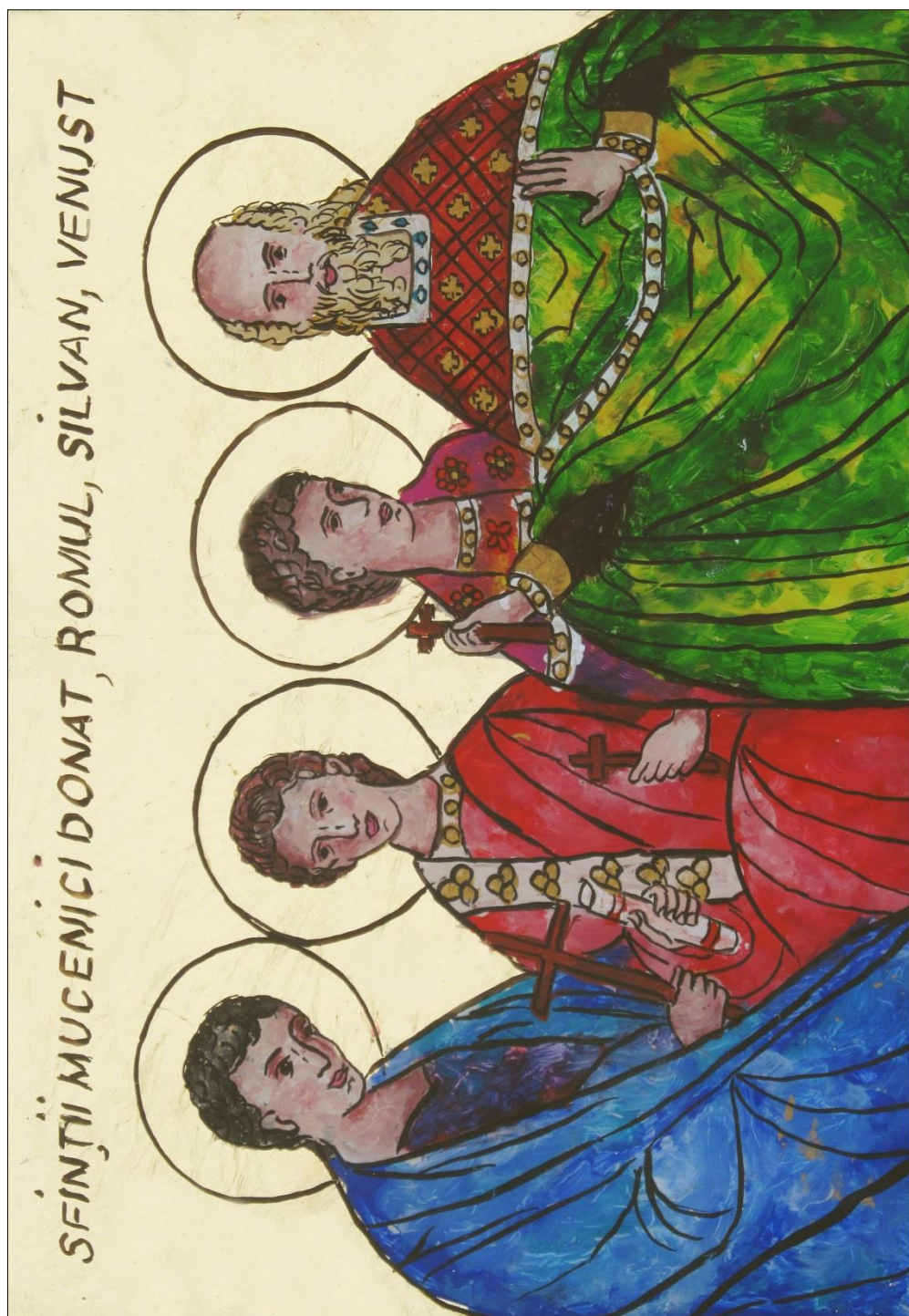
Sfinții Mucenici Donat diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Venust

Sfântul Mucenic Donat era diacon la biserica din Singidunum, aproape de cetatea Smirnum. Pornindu-se persecuțiile împotriva creștinilor, diaconul Donat a fost prins și dus în fața lui Victorian, conducătorul acestor ținuturi, care a căutat să-l determine să se lepede de credința sa și să jertfească zeilor romani. Donat însă, îi arată lui Victorian că zeii romani nu sunt decât materie moartă, numai Hristos fiind adevăratul Dumnezeu. La auzul acestor cuvinte, Victorian i-a spus lui Donat că este nebun, dar acesta a replicat fulgerător, spunând: „Tu și judecătorii voștri sunteți nebuni”, căci el socotea o curată nebunie a nu vedea deșertăciune slujirii idolești. Aceste cuvinte a înfuriat peste măsură pe Victorian, care a poruncit ca Donat să fie pus în lanțuri, după care să i se taie capul. Astfel, la 21 august, anul 304, acest Sfânt mucenic dintre strămoșii neamului nostru s-a mutat la cămările cerești, prin ascuțișul sabiei, lângă apele adânci ale Dunării.

Sfântul Mucenic Romul preotul a fost contemporan cu Donat diaconul, și slujea ca preot în cetatea Smirnum, fiind plin de har, de iubire jertfelnică și de tărie în dreapta credință. De aceea, el lupta cu nădejde pentru statornicirea și creșterea credinței celei adevărate în poporul credincios. Pornindu-se însă prigoana împotriva creștinilor, preotul Romul a fost prins și dus în localitatea Cibales, aproape de Smirnum, unde a fost judecat și osândit la moarte, prin tăierea capului cu sabia. Astfel, împreună cu Donat diaconul a pătimit și acest vrednic slujitor al lui Hristos. Cinstitele lui moaște au fost duse mai târziu, în localitatea Concordia, din Italia nordică.

Sfântul Mucenic Silvan diaconul în aceeași biserică unde slujea și Romul preotul, cinstind prin faptele sale Evanghelia lui Hristos a ajutat la propovăduirea cuvântului acesteia, către strămoșii noștri daco-romani care locuiau la Dunăre. El a fost prins odată cu Romul, și amândoi au fost duși la Cibales, unde a primit aceeași soartă ca și Romul. Astfel, în ziua de 21 august a anului 304, Silvan diaconul a fost învingător în lupta cu păcatul, biruind prin moarte mucenicească, prin tăierea capului, cinstind astfel neamul din care se trăgea și pământul pe care l-a stropit cu sângele său nevinovat.

Cu uciderea lui Romul, Silvan, Donat și a multor altor creștini la Cibales, cruzimea conducătorilor păgâni nu a fost pe deplin satisfăcută, astfel că, întâistătorul Victorian a luat și alte măsuri de urmărire și pedepsire a creștinilor. Astfel, cercetându-se așezămintele din jurul cetății Smirnum, a fost aflat ca fiind creștin și Venust, care era frate geamăn al Sfântului Donat diaconul. Fiind dus în fața lui Victorian, acesta i-a adus aminte de moartea fratelui său, și l-a îndemnat, amenințându-l cu moartea, să se lepede de credința sa. Însă Venust nu s-a tulburat, ci a vestit pe Hristos cu și mai multă tărie, totodată, arătând deșertăciunea slujirii idolești. Atunci, Victorian, mâniindu-se, a poruncit ca Venust să fie dus la locul de execuție al fratelui său, și acolo să fie supus la aceeași moarte mucenicească, prin tăierea capului. Astfel, tot în data de 21 august 304, ca și ceilalți martiri, Venust a sfințit cu sângele său locul pătimirii sale, mutându-se în cămările cele cerești ale Mântuitorului.

Sfinții Mucenici Ermil și Stratonice

Sfinții Mucenici Ermil și Stratonice au trăit în secolele III – IV în ținutul Iliricului și al Dunării de mijloc. Au primit mucenicia la Singidunum (Belgradul de azi) în anul 314. Biserica Ortodoxă îi prăznuiește la 13 ianuarie, ziua trecerii lor la Domnul. Ermil era diacon, iar Stratonice, prietenul său, creștin și el, era paznic la o închisoare. Împăratul roman de Apus Liciniu, după ce, alături de Sfântul Constantin cel Mare, fusese unul dintre semnatarii *Edictului de toleranță de la Milano* din anul 313, a lansat un nou val de persecuții împotriva creștinilor. Diaconul Ermil a fost denunțat autorităților că era creștin, fiind acuzat de disprețuirea zeilor romani, cultul oficial al Imperiului. Ermil a fost adus înaintea împăratului, la porunca acestuia, întrebându-l de ce nu slujește zeilor păgâni, diaconul Ermil a răspuns că slujește numai Dumnezeuului nevăzut. Invitat să se alătore slujirii zeilor păgâni, acesta declară că vechii zei erau doar idoli făcuți de om, nevrednici de slujire.

Auzind acestea, împăratul poruncește ca diaconul Ermil să fie bătut peste față cu un bici de metal. Cerându-i-se în repetate rânduri să jertfească zeilor romani, acesta refuză, mărturisindu-L pe Dumnezeu cel adevărat. Este închis în temniță, unde primește mângâiere și întărire de la un înger al Domnului care îi vestește că avea să iasă biruitor din această încercare, primind cununa muceniei. Adus din nou la judecată și întrebându-l dacă se răzgândise, acesta și-a mărturisit iarăși credința creștină. Atunci a fost bătut și chinuit și mai cumplit, însă a răbdat toate fără să scoată măcar un geamăt, rugându-se mereu Domnului. Un glas din cer s-a auzit atunci, inclusiv de soldații care-l chinuiau, vestind că peste 3 zile avea să fie izbăvit de chinuri. Ascultând mărturia soldaților despre acel glas, împăratul a poruncit ca diaconul să fie dus iarăși în temniță. Martor la toate acestea și văzând statornicia sfântului, temnicerul acestuia, pe nume Stratonice, care era și el creștin în ascuns și îl cunoștea de mai demult pe diacon, a fost cuprins de milă. Ermil a fost adus pentru a treia oară la judecată și a refuzat din nou să se lepede de credință, împăratul a poruncit ostașilor să sfâșie trupul diaconului cu unghii de fier. Acesta a rămas însă statornic în credință. Stratonice, plângând, s-a apucat să îngrijească rănilor Sfântului. El a fost văzut de unul din ostași, care l-a părât împăratului. La rândul lui, Stratonice a mărturisit că era vechi prieten cu Ermil și că și el era creștin, refuzând să jertfească idolilor. Stratonice a fost și el dezbrăcat de haine și bătut. În timp ce era torturat, Stratonice își ridică privirile către diaconul Ermil, cerându-i să se roage lui Dumnezeu ca și el să-și păstreze credința și să poată răbda chinurile până la capăt.

Văzând că nu-i putea îndupleca pe cei doi mucenici, împăratul poruncește mai întâi ca diaconul Ermil să fie spânzurat de un copac, iar trupul acestuia să fie ciopârțit și aruncat în valurile Dunării. Stratonice avea să împărtășească soarta prietenului său. Astfel, cei doi au primit moartea mucenicească în ziua de 13 ianuarie 314, trupurile lor fiind aruncate în apele Dunării, undeva în apropiere de Belgradul de azi. Trei zile mai târziu, aflându-l la mal trupurile Sfinților Mucenici, creștinii din partea locului le-au adunat laolaltă într-un singur sicriu, ca ei să fie în veci pomeniți împreună. Viața și pătimirea lor ni s-a păstrat în forma redactată în sec. al IX-lea de Sfântul Simeon Metafrastul.

Sfântul Mucenic Emil

Sfântul Mucenic Stratonice

Sfântul Mucenic Hermes

Este nesfârșit șirul mucenicilor din populația daco-romană de pe malurile Dunării, care s-au împărțit devreme de harul sfințeniei creștine, cu prețul sângelui lor. Dintre aceștia, unii s-au învrednicit de slujire bisericească înaltă, ca episcopi, preoți sau diaconi, iar alții au ajutat pe frații lor de credință în slujiri mai modeste, dar folositoare mântuirii lor. Astfel, unii citeau din cărțile sfinte la slujbele bisericești, iar alții, dăruiți cu o putere deosebită, înlăturau duhurile rele ce stăpâneau pe unii creștini. Aceștia purtau numele de exorcisti și aveau un rol mare în pregătirea celor care doreau să primească botezul creștin, citind rugăciunile de lepădare și de alungare a duhurilor rele din trupurile și sufletele lor, ceea ce astăzi face preotul.

Ei luau deci parte cu multă râvnă și cu evlavie la lucrările sfinte din biserică, iar în timpul prigoanei împăratului Dioclețian, mulți au înfruntat cu curaj și lepădare de sine suferințele și moartea, ca și cei din slujirile bisericești mai înalte, primind cununa de mucenici, și ajungând la lumina slavei celei de sus. Între aceștia se face pomenirea Sfântului Mucenic Hermes, exorcistul, care a slujit cu smerenie și adâncă evlavie lui Hristos în biserica din cetatea Bononia. Aici exista un locaș sfânt și mulți închinători dintre băștinașii daco-romani, trăitori ca și acesta cu multă evlavie creștină și ascultând și urmând poruncilor adevăratului Dumnezeu. Neînfricoșându-se de asprele măsuri de prigonire a închinătorilor și slujitorilor lui Hristos, luate de împăratul Dioclețian și aduse la îndeplinire de către demnitarii săi, exorcistul Hermes primea în biserică pe cei stăpâniți de duhuri rele și prin harul și puterea rugăciunii sale le alunga și-i tămăduia pe aceștia. Totodată, el pregătea pe cei care aveau să se boteze, citind rugăciunile de lepădare și de curățire de întinare a demonilor, după care se oficia taina Botezului de către episcop sau de către preot.

Când s-a pornit mânia conducătorilor păgâni ca să nimicească pe slujitorii Bisericii, fără să se lepede sau să ascundă lucrarea sa printre cei de o credință cu el, exorcistul Hermes a arătat folosul slujirii sale în Biserică și a primit cu curaj și sfântă bucurie mucenicească sfârșitul vieții sale pământești, când călăii cei păgâni i-au tăiat fără milă, capul. De altfel, așa s-au sfârșit prin ascuțișul sabiei atâția mărturisitori neînfricați din cetatea Bononia și de pe întinsul țărmurilor Dunării. Prin această moarte martirică, exorcistul Hermes a pășit în viața cea adevărată și veșnică. Sângele său nevinovat și de mult preț i-a deschis și însemnat calea către ceruri, unde s-a învrednicit să intre în ceata sfinților și să trăiască în slava cea veșnică. Astfel, Sfântul Mucenic al lui Hristos Hermes exorcistul s-a dovedit a fi vrednic de cinstire de-a lungul veacurilor, nu numai în cetatea sa, ci și în cea apropiată, Rataria, și oriunde trăiau suflete creștine, ce căutau mântuirea cu ajutorul fraților, care se rugau din cer pentru ei. Prăznuirea sa în Biserica Ortodoxă Română se face în data de 31 decembrie.

Troparul Sfântului Hermes ne spune următoarele: „Ca pe un mărgăritar de mult preț te are pe tine Biserica drept-măritoare, Sfinte Mucenice Hermes, propovăduitorule al lui Hristos, că de veacuri se cinstește numele tău în tot ținutul românesc, iar poporul cel binecredincios laudă faptele tale minunate, săvârșite pentru cei bolnavi și stăpâniți de duhuri necurate. Drept aceea, te rugăm să mijlocești către Dumnezeu, cu cei împreună pătimitori cu tine, pentru mântuirea celor ce săvârșesc cu dragoste sfântă pomenirea ta”.

Sfinții Mucenici Maxim, Cvintilian și Dadas

Biserica Ortodoxă Română cinstește în data de 28 aprilie pe Sfinții Mucenici Maxim, Cvintilian și Dadas din Ozovia. Mai multe informații despre pătimirea acestor sfinți, aflăm din volumul părintelui Mircea Păcurariu, intitulat *Sfinți Daco-Romani și Români*.

În timpul persecuției aceluiași împărat Dioclețian, *Martirologiile* pomenesc și numele a trei mărturisitori ai lui Hristos dintr-un sat de lângă Durostorum, capitala provinciei Moesia Inferior; înseamnă că învățătura creștină era cunoscută nu numai în orașe, ci și la sate, între țăranii daco-romani de atunci. Aceștia erau: Maximus (Maxim), Quintilianus (Cvintilian) și Dadas (Dada), originari din satul Ozovia (Ozobia). Primii doi aveau nume romane, iar ultimul purta un nume dac, semn că ei aparțineau populației din acel sat. Chiar și numele de Ozovia sau Ozobia este dacic.

Se pare că, unul din ei, Maxim, era citeț sau lector, deci un cleric de grad inferior, care citea din Sfânta Scriptură la anumite slujbe. Din sinaxarul zilei de 28 aprilie, ziua pătimirii lor, aflăm că au fost pârâți de cineva că sunt creștini. Din ordinul guvernatorilor provinciei Moesia Inferior – Tavrinius și Gavinius – au fost arestați, legați în lanțuri și duși în cetatea Durostorum. Cei doi dregători le-au propus să se lepede de credința în Iisus Hristos și să aducă jertfe „mamei zeilor”, făgăduindu-le chiar că îi vor face preoți la un templu păgân închinat acesteia. Au refuzat toți trei și au rostit chiar cuvinte jignitoare la adresa acelor dregători și a zeilor la care se închinau. De pildă, Maxim spunea, între altele: „Hristos este împăratul cerurilor, Care poartă de grijă de toată făptura și ține în palmă toate câte sunt, iar noi nu ne vom închina niciodată la idoli făcuți de oameni”.

În fața acestui refuz, dregătorii au poruncit să fie aruncați în închisoare. Acolo, „prin îngerească arătare se întărea mărturisirea lor, laudând pe Dumnezeu”. Același sinaxar înfățișează suferințele pe care le-au îndurat pentru statornicia lor în credința creștină: „Deci, scoțându-i din temnița sfinții daco-români, i-au dezbrăcat de hainele lor și legându-i, i-au întins pe pământ și i-au bătut foarte cumplit, după care i-au aruncat din nou în închisoare. Văzând că nu primesc nici într-un chip să aducă jertfe și să se închine zeilor, au fost duși în satul lor, în Ozovia, unde li s-a tăiat capul”.

Pătimirea lor s-a petrecut într-o zi de 28 aprilie, probabil în anul 304. Așa s-au săvârșit din viață dreptcredincioșii mărturisitori ai lui Hristos Maxim, Cvintilian și Dadas, întăriți cu harul Sfântului Duh și învredniciți de viața cea veșnică pe care Dumnezeu a pregătit-o aleșilor săi. Jertfa lor va fi impresionat desigur pe mulți dintre consătenii lor, care s-au întărit astfel în credința creștină, ori au venit la Hristos, dacă nu-L cunoscuseră până atunci.

La 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea Sfinților Mucenici Maxim, Cvintilian și Dada din Ozovia, ca „de acum, și până la sfârșitul veacurilor, în întreaga Biserică Ortodoxă Română, să se numere cu sfinții și să se cinstească după pravilă cu slujbă specială, alături de martirii din orice treaptă harică sau stare obștească și de toți aceia care, prin pătimirile și sângele lor martiric, au primit cununa sfințeniei”.

Sfinții Mucenici Chiril, Chindeu și Tasiu

Biserica Ortodoxă Română îi sărbătorește la 26 aprilie pe Sfinții Mucenici Chiril, Chindeu și Tasiu din Dobrogea. Ei au suferit moarte martirică în vremea împăratului Dioclețian, în cetatea Axiopolis, de lângă Cernavodă, respectiv Durostorum. Despre viața și martiriul Sfinților dobrogeni, părintele academician Mircea Păcurariu afirmă: „Au fost trei martiri recrutați din rândul populației autohtone daco-romane din Scythia Minor, în anul 304, în cursul groazniciei persecuții a împăratului Dioclețian. Ei au pățimit în cetatea Axiopolis, lângă Cernavoda de astăzi, unde mai târziu s-a ridicat și o biserică în amintirea lor, ale cărei ruine se mai văd și în zilele noastre”.

Din cei care au pățimit aici, Chiril, Chindeu și Tasiu, ale căror nume sunt pomenite într-o inscripție descoperită în anul 1947, sunt cei mai cunoscuți. Sfântul Chiril era cinstit în Axiopolis, având cinci zile de sărbătoare. Era fie un martir local, fie că numai suferise aici pentru Hristos, probabil într-o zi de 26 aprilie. Se crede că pe mormântul lui s-ar fi ridicat o biserică, ale cărei ruine se mai văd și azi. La fel stau lucrurile și în cazul lui Chindeu, un sfânt local, probabil un daco-roman. În privința lui Tasiu, unii istorici socotesc că este una și aceeași persoană cu ostașul martir Dasius, care, în ziua de 20 noiembrie 304, ar fi suferit martiriul la Axiopolis. Mai târziu, moaștele i-au fost așezate, pentru o vreme, în Durostorum.

Din actul său martiric, aflăm că, era soldat în armata romană, tocmai în vremea persecuțiilor lui Dioclețian. Era pe atunci foarte răspândită sărbătoarea „Saturnaliilor”, în cinstea zeului grec Cronos, numit de romani Saturn, zeul timpului. Cu acest prilej, se obișnuia să se aleagă un soldat, prin tragere la sorți, ca „rege al saturnaliilor”, care era îmbrăcat „într-o haină împărătească, după asemănarea lui Cronos, având dreptul ca, timp de 30 de zile, să-și permită orice fapte „nelegiuite și rușinoase”, precum și felurite „plăceri diavolești”. După încheierea acestor zile, în ziua sărbătorii, se sfârșea însă și viața lui, căci el urma să fie adus jertfă lui Cronos. S-a întâmplat să fie ales, prin tragere la sorți, tocmai soldatul creștin Dasius. „Aprins de râvnă sfântă”, după cum mărturisește actul său martiric, și-a dat seama că după acele zile de petreceri deșarte „va fi aruncat în focul cel veșnic”, încât Dasius și-a zis: „Este mai bine pentru mine să sufăr puținele chinuri și munci, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, iar după moarte să moștenesc viața cea veșnică, împreună cu toți sfinții”. Drept aceea, Dasius le-a spus celorlalți soldați că este creștin și că preferă să fie adus el însuși ca jertfă lui Hristos. Închis de îndată, a doua zi a fost adus în fața comandantului său militar Bassus, spre a fi judecat. Neînfricatul Dasius a respins cu tărie toate încercările de a-l face să cinstească chipurile împăraților. El declara: „Sunt creștin și nu slujesc împăratului pământesc, ci Împăratului celui ceresc și primesc darul Lui, trăiesc din harul Lui și mă îmbogățesc din negrăita Lui iubire de oameni”. Bassus l-a supus la multe chinuri și, în cele din urmă, a poruncit să i se taie capul. Săvârșirea lui din viață s-a petrecut în ziua de 20 noiembrie, anul 304. Moaștele fericitului mucenic au fost duse la Durostorum, iar în anul 579 la Ancona, în Italia, unde se păstrează până azi. Pe sarcofagul său se găsește inscripția grecească: „Aici zace Sfântul martir Dasios, adus din Durostorum”.

Sfinții Mucenici Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat

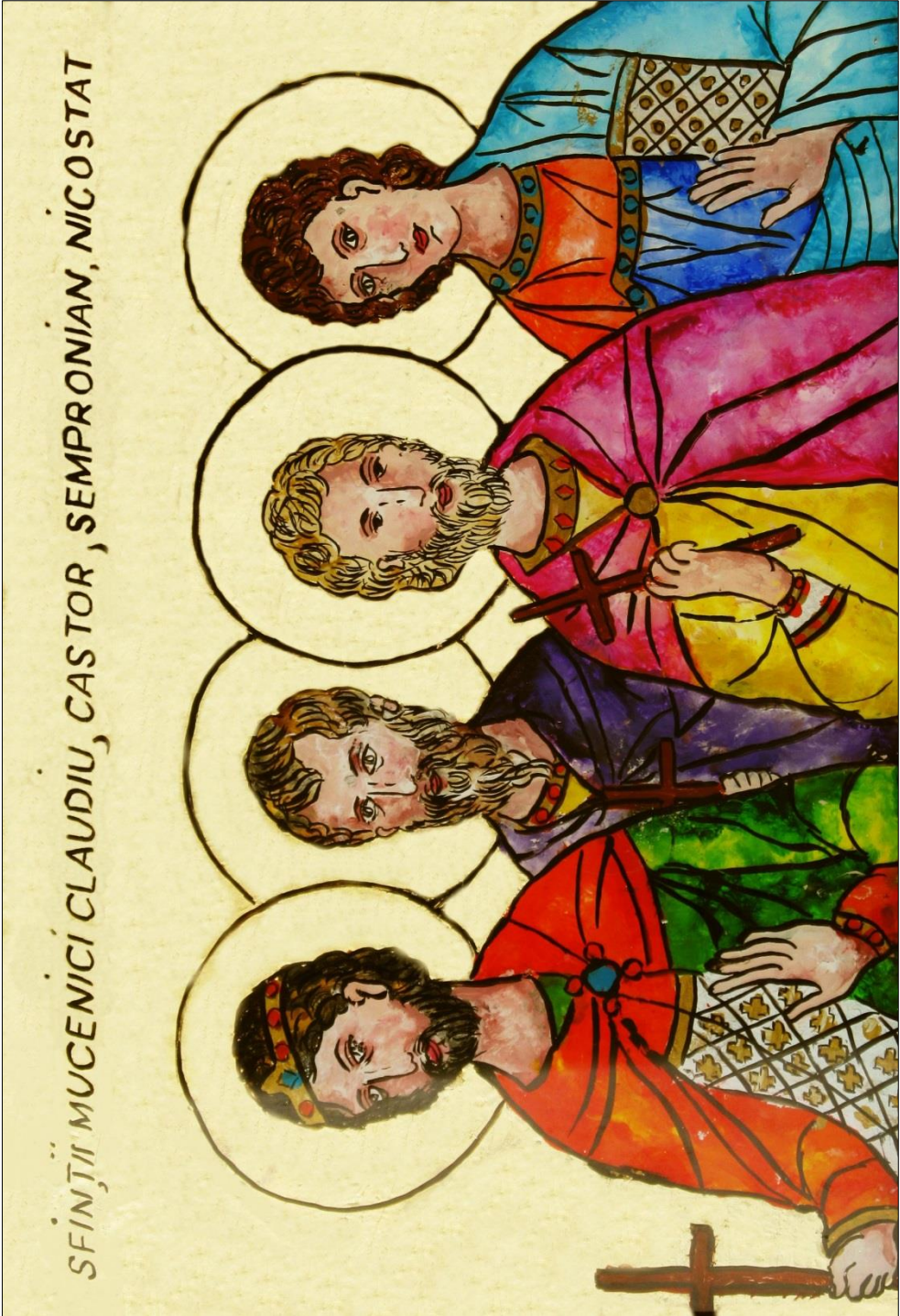
Acești 4 mucenici au pățimit pe vremea împăratului Dioclețian (284-305). Ei au fost neîntrecuți meșteri în arta cioplirii și sculpturii în marmură, fiind conducătorii unui vestit șantier de acest fel, la Smirnum. Datorită lucrărilor de calitate ce se realizau aici, împăratul era foarte mândru de dibăcia acestor meșteri. Însă, din cei peste 600 de lucrători care se aflau pe acest șantier, mulți erau păgâni, care nu vedeau cu ochi buni viața religioasă a creștinilor de aici. Aceștia obișnuiau să-și facă semnul Sfintei Cruci ori de câte ori începeau sau terminau o lucrare, deoarece erau convingși că numai prin puterea și ajutorul lui Dumnezeu erau în stare să facă tot ceea ce făcuseră până atunci.

Printre acești creștini se aflau și cei patru sfinți, care primiseră Taina Sfântului Botez din mâinile episcopului Chiril al Antiohiei, ce se afla surghiunit în ținutul Iliricului. Acești patru mucenici, datorită râvnei lor duhovnicești, au reușit să atragă la creștinism pe un alt om, pe nume Simpliciu, care s-a încreștinat și el. Imediat, păgânii cei invidioși i-au pârât pe cei patru meșteri la împărat, acuzându-i că aceștia conduc lucrările prin superstiție și magie și că nu vor să știe decât de credința în Hristos. Auzind acestea, împăratul nu a luat nici o măsură împotriva lor, dar acuzatorii au spus că ei nu vor să sculpeze chipul zeului Asclepios, un zeu socotit vindecător de către împărat.

Cei patru mucenici au confirmat că „în toate ne-am arătat ascultători, împărate, dar chipul acestui zeu nu vrem și nu putem să-l facem”. Împăratul însă, nu s-a supărat și a trecut cu vederea neascultarea acestor meșteri, spunând că nu-i pasă cine va face statuia, dar că acesta trebuie terminată. Așa s-a și întâmplat, statuia fiind terminată de alți meșteri. Când împăratul a venit să vadă statuia terminată, el a crezut că totuși cei patru au realizat statuia, dar partida păgânilor s-a năpustit cu ură asupra lor, acuzându-i iarăși cu cuvinte dușmănoase. Împăratul, văzând tulburarea ce s-a iscat, i-a încredințat pe cei patru meșteri unui dregător cu numele de Lampadie, ca să facă cercetări și să liniștească lucrurile. Acesta le-a poruncit să aducă cinstire și jertfe zeilor, dar meșterii nu au vrut. Ca atare, Lampadie i-a arestat și închis în temniță, după care a asmuțit mulțimile păgâne împotriva creștinilor. S-au iscat răscoale și bătăi, iar în timpul uneia dintre ele, însuși Lampadie a fost omorât.

Auzind aceasta, împăratul s-a temut ca nu cumva rudele mortului să pornească o răscoală generală, și ca atare s-a decis să termine cu cei patru, dând ordin ca aceștia să fie închiși de vii în sicrie de plumb și să fie aruncați în apele fluviului Sava. Auzind această veste, va muri de supărare și episcopul Chiril, care se afla și el închis în temniță. După câteva zile, un creștin cu numele de Nicodim a scos sicriile din apă și a avut grijă de înmormântarea osemintelor sfinților. Calendarul roman din anul 354 amintește de pomenirea lor în data de 9 noiembrie.

Troparul Sfinților ne spune următoarele: „Bucură-te, ceată a mucenicilor de la Sirmium, Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat, cei de Dumnezeu înțelepțiți. Strălucind în arta modelării pietrei, pricepuți v-ați arătat în cunoașterea Chipului Celui Adevărat al lui Hristos. Pe acesta lumii l-ați descoperit pe Supliciu și pe cei din Sirmium i-ați convertit. Pentru aceasta cu cetele Arhanghelilor împreună vă bucurați. Rugați-vă lui Hristos Dumnezeu pentru mântuirea noastră”.

Sfântul Mucenic Claudiu

Sfântul Mucenic Castor

Sfântul Mucenic Sempronian

Sfântul Mucenic Nicostat

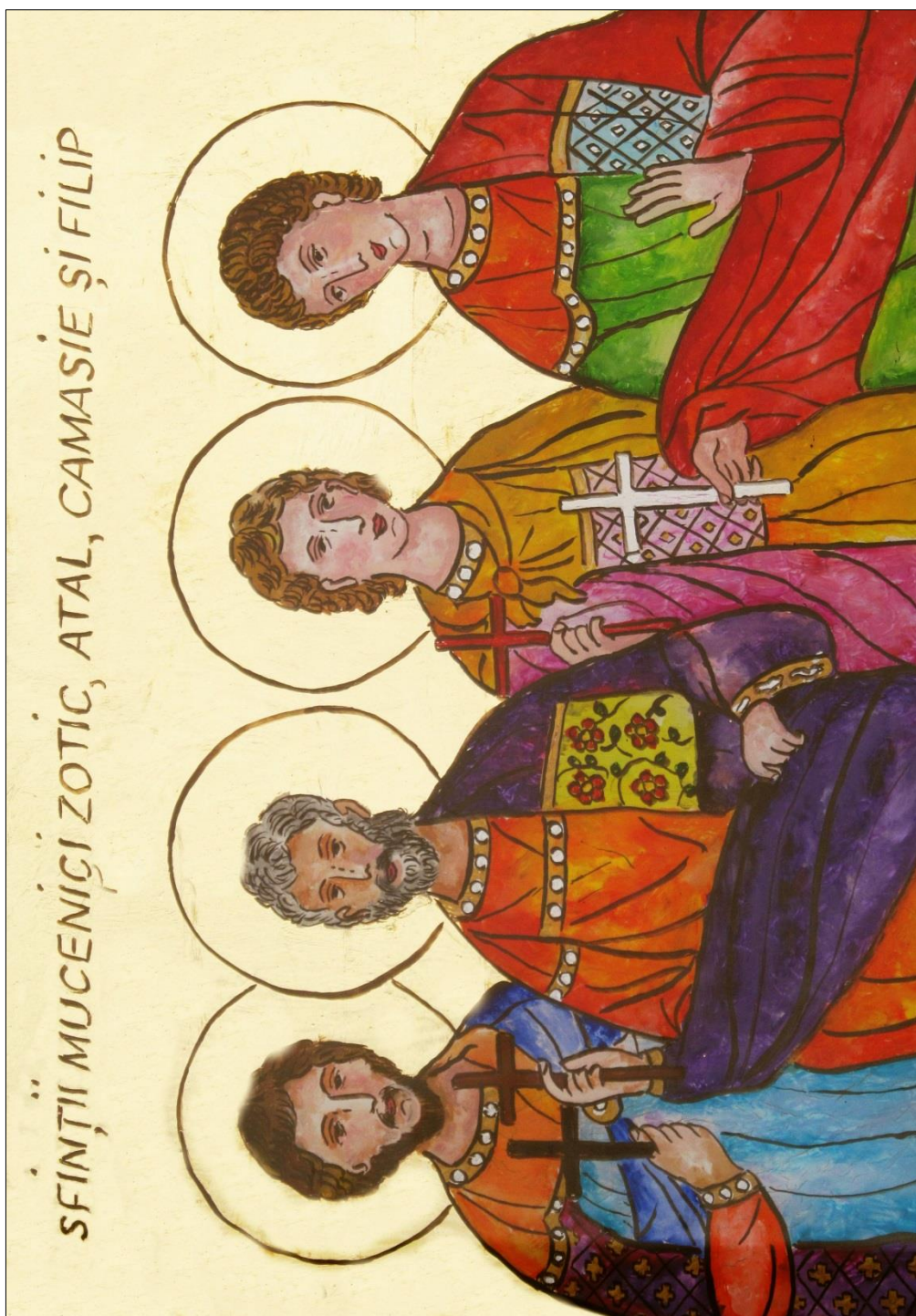
Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel

Biserica Ortodoxă cinstește la 4 iunie pe Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel. Ei sunt cuprinși în ceata mucenicilor care au pățit pentru Hristos pe pământul românesc, în străvechea cetate Noviodunum (astăzi Isaccea) din Dobrogea, la sfârșitul secolului al III-lea sau începutul celui de al IV-lea. După moartea lor martirică, trupurile lor au fost așezate cu multă evlavie de către creștini într-o criptă, numită „martirion”, din actuala localitate Niculițel, județul Tulcea. Acolo se aflau și alte moaște de martiri, din timpul unor persecuții mai vechi.

Deasupra criptei, bunii creștini au zidit, apoi, o biserică din piatră, în care preoții săvârșeau sfintele slujbe și învățau poporul. Dar peste acel pământ s-au abătut vremuri grele, cu războaie și pustiiri din partea multor popoare care au dus și la decăderea cetății Noviodunum, precum și a celorlalte multe așezări întărite și biserici din Dobrogea. Biserica din Noviodunum a fost și ea pustiită de năvălitorii barbari, iar lăcașul Sfinților Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip, a rămas învăluit în uitare multe veacuri, sub pardoseala altarului acoperită de ruine. Moaștele lor au fost descoperite în anul 1971, aceasta făcându-se în urma unor ploii abundente, apa abătută pe o uliță lăturalnică din satul Niculițel scoțând la iveală cupola de piatră a criptei, tăinuită până atunci, aflată sub ruinele vechii biserici creștine. În interiorul criptei se aflau moaștele celor patru Mucenici, sub înscrisurile: „Aici și acolo sângele Martirilor”, și a doua: „Martirii lui Hristos: Zoticos, Atalos, Camasis, Filippos”. Tot acolo, în partea de jos a criptei, s-au descoperit, în două vase de ceramică, rămășițe de oseminte, amestecate cu țărână, ale altor doi mucenici, fără a li se cunoaște numele.

Părintele profesor Mircea Păcurariu, în volumul *Sfinți daco-romani și români*, afirmă următoarele: „În septembrie 1971 s-a făcut o descoperire de mare însemnătate, care pune și mai mult în lumină vechimea și vigoarea creștinismului daco-roman. Este vorba de o bazilică paleocreștină, având trei nave și o absidă semicirculară, descoperită în comuna Niculițel din județul Tulcea. Valoarea acestei bazilici stă în cripta sa cu moaște de martiri (martirion), așezată sub altar, în interiorul căreia s-a aflat o raclă din lemn, așezată pe pavimentul de piatră, în care erau moaștele a patru martiri, în interior, pe peretele din stânga intrării, a fost zgâriată în mortarul crud o inscripție în grecește: „Martirii lui Hristos”; iar pe peretele din dreapta apare din nou cuvântul „martiri”, precum și numele lor: Zoticos, Attalos, Kamasis și Filippos.

Arheologii și teologii care s-au ocupat cu aceste descoperiri de la Niculițel n-au putut stabili data și timpul pățimirii acestor șase martiri. Cei mai mulți consideră că au fost martirizați în localitatea învecinată, Noviodunum, fie în cursul persecuției lui Dioclețian, prin anii 303-304, fie în timpul împăratului Liciniu, în anii 319-324. Martirologiul „siriatic” pomenește pe mucenicul Filippos în ziua de 4 iunie, iar Martirologiul „ieronimian” îi menționează pe toți, la aceeași dată, adăugând și alte nume: Quirinus, Iulia, Saturninus, Galdunus, Ninnita, Fortunio și alți 25, ale căror nume sunt notate. Bazilica de la Niculițel prezintă o mare însemnătate pentru istoria Bisericii noastre, pentru că aici s-au păstrat singurele moaște de martiri din perioada paleocreștină descoperite pe teritoriul României. Astăzi, moaștele lor sunt așezate, spre cinstitie, în biserica mănăstirii Cocoș, situată în apropiere”.

Sfântul Mucenic Zotic

Sfântul Mucenic Atal

Sfântul Mucenic Camasis

Sfântul Mucenic Filip

Sfântul Mucenic Oprea Nicolae

Sfântul Mucenic Oprea Nicolae a fost un țăran ortodox din Săliștea Sibiului. Ca urmare a predicilor monahului Sofronie de la Cioara, prin care acesta îi îndemna pe țărani să nu accepte unirea cu Roma, sau, după caz, să o părăsească, întorcându-se la credința ortodoxă, țăranii din Săliște îi izgonesc pe preoții care acceptaseră unirea. Autoritățile imperiale răspund în forță, arestând mai mulți săteni.

Începând cu anul 1748, țăranii din Săliște, precum și mai mulți alți preoți și credincioși ortodocși, încep să trimită o serie de memorii și petiții succesive către mitropolitul sârb de Carloviț, către guvernatorul Transilvaniei, către Cancelaria imperială și chiar împărătesei Maria Tereza, cerând eliberarea celor arestați, libertatea credinței și încetarea abuzurilor autorităților împotriva credincioșilor și preoților ortodocși. Sfântul Mucenic Oprea a făcut parte din cel puțin trei delegații care au trimis astfel de petiții/memorandumuri la Viena (în anii 1748, 1749, 1752). A fost arestat de mai multe ori și a reușit să evadeze cel puțin o dată din mâinile soldaților austrieci.

În anul 1752, a fost arestat împreună cu preotul Moise Măcinic și ceilalți membri ai delegației care prezentaseră împărătesei Maria Teresa un memoriu din partea ortodocșilor din sudul Transilvaniei, în care aceștia cereau din nou libertatea credinței. Au fost trimiși în închisoarea de la Kufstein. În anul 1756, unul dintre deținuții din această închisoare a evadat; este posibil să fi fost vorba de Sfântul Oprea, întrucât familia sa este ulterior pusă sub urmărire pe acest motiv. În orice caz, el nu a mai ajuns niciodată acasă, după cum o atestă petițiile succesive trimise autorităților imperiale, prin care se cerea eliberarea celor închiși, între care figurau și numele Sfântului Oprea și al Sfântului Moise Măcinic. Aceste petiții au rămas fără rezultat.

De aceea, se consideră că Sfântul Oprea fie a murit în vreme ce încerca să se întoarcă acasă, fie, mai probabil, dacă a reușit cumva să evadeze, a fost prins iarăși și trimis la închisoare, sfârșindu-și zilele în temnița de la Kufstein, ca mărturisitor al credinței ortodoxe. Pe fericitul Oprea l-a așteptat vreme îndelungată soția sa, Stana, stând la ușa bisericii, împodobită în negru, plângând și cerând milă ca să-și poată crește copiii. Dar el n-a mai venit, împodobindu-se în temniță cu cununa nepieritoare a sfinților mucenici. Proslăvirea sa ca sfânt a făcut-o Biserica Ortodoxă Română în anul 1950, fiind proclamată oficial pe 21 octombrie 1955, în Catedrala *Reîntregirii* din Alba Iulia. În anul 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât generalizarea cultului sfinților transilvăneni pe întregul teritoriu canonic al Patriarhiei Române.

Troparul Cuvioșilor Mărturisitori Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara și al Mucenicului Oprea din Săliște ne spune următoarele: „Luptătorilor pentru Ortodoxie, ca niște îngerești trâmbețe ați înviorat în suflete îndrăznirea mărturisirii dreptei credințe și, ca niște înțelepți propovăduitori, pe popor l-ați hrănit cu dreaptă și luminată învățătură. Mari au fost ostenele lucrării voastre; mare și osârdia propovăduirii; mare a fost și rodul luptei voastre drepte, pururea pomeniților ostași ai lui Hristos”.

Sfântul Cuvios Gherman

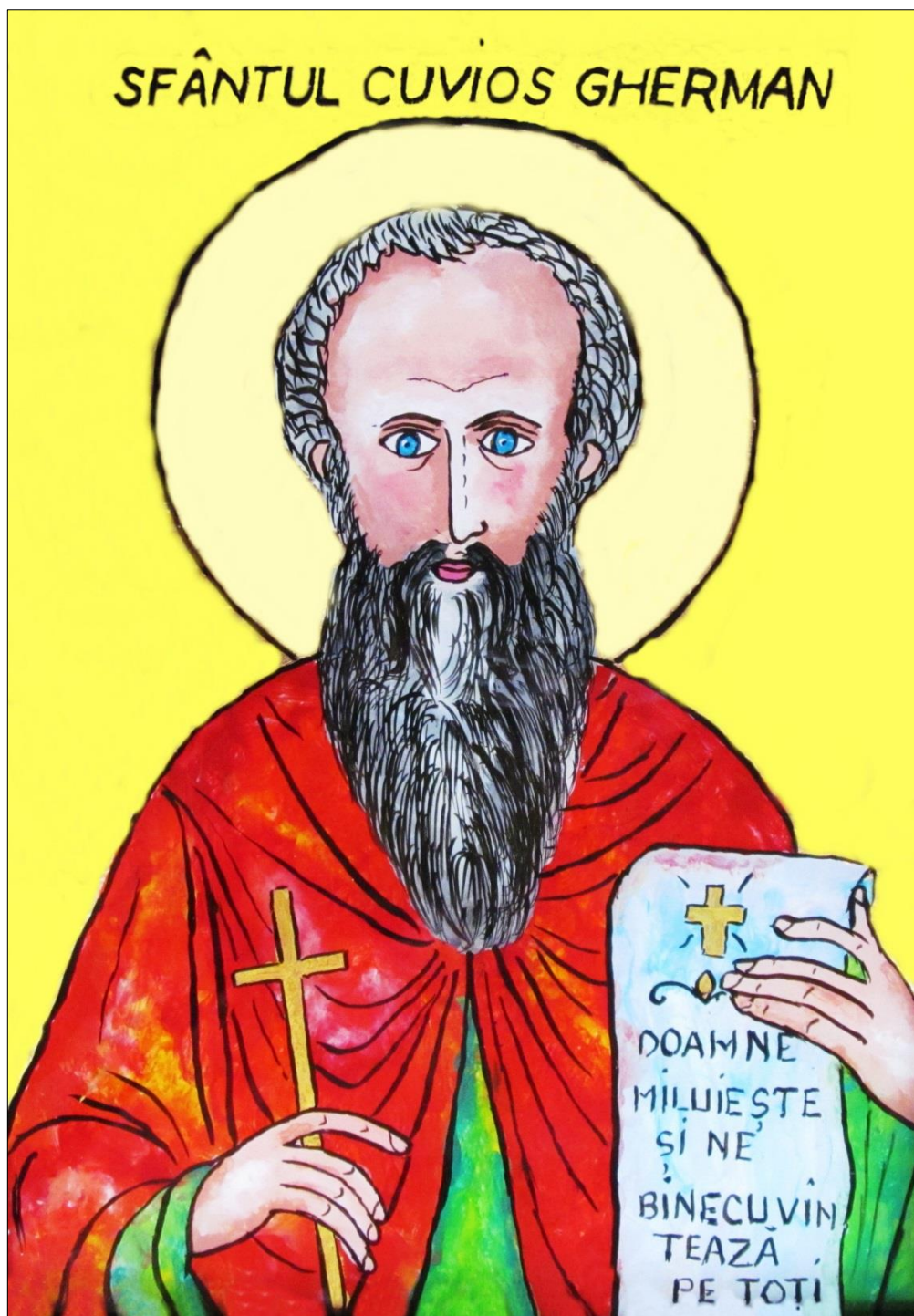
Sfântul Cuvios Gherman din Dobrogea a fost un sfânt cuvios din secolul al IV-lea originar din Dobrogea, prieten al Sfântului Ioan Casian. Prăznuirea sa se face pe 29 februarie în anii bisecți, iar în ceilalți pe 28 februarie. Gherman s-a născut cândva în a doua jumătate a secolului al IV-lea, în jurul anului 368, în Dacia Pontică, fiind rudă și prieten din copilărie al Sfântului Ioan Casian.

Puține date despre viața acestui mare străromân se găsesc în cartea lui Ioan Casian intitulată *Convorbiri cu Părinții*. De aici aflăm că ei „se împrieteniseră încă de când erau copii de școală, apoi în oaste, precum și în viața călugărească”, înseamnă că și Gherman era tot un daco-roman din Scythia Minor, că învățaseră într-o școală din regiune și că și-au făcut împreună serviciul militar în armata romană. Din alte relatări ale lui Casian se desprinde că era mai în vârstă decât el, deci se născuse prin anul 355. În jurul anului 380, cei doi prieteni – și cu sora lui Ioan Casian – au plecat într-o călătorie în Orient, din dorința de a cunoaște Locurile Sfinte. S-au așezat, pentru început, într-o mănăstire de lângă Betleem, în apropierea locului în care S-a născut Iisus, iar după cinci ani, cei doi prieteni s-au îndreptat spre pustiurile Egiptului, unde trăiau mulți monahi cu viață aleasă.

În *Convorbirile* Sfântului Ioan Casian sunt redată mai multe dialoguri ale lor cu mari Părinți ai pustiei, ca Moise, Avraam, Isaac, Serenus. Dar în aceste convorbiri, cel care pune întrebările era Gherman; deci el conducea discuțiile, ca un adevărat „dascăl”, câtă vreme Casian se prezenta mai mult ca „ucenic”. Valoarea *Convorbirilor* scrise de Ioan Casian se datorează, în mare măsură, tocmai măiestriei cu care Gherman pune întrebările. El apare astfel ca un adevărat coautor. Erau întrebări sau teme de teologie adâncă, mai ales de spiritualitate, dar și de filosofie și psihologie. Amândoi erau interesați să cunoască părerile Părinților pustiei despre lupta cu păcatul, prin post și alte mijloace, despre desăvârșire, despre rugăciune, despre unirea monahului cu Dumnezeu.

În jurul anului 400, cei doi prieteni au venit la Constantinopol, capitala Imperiului Roman de Răsărit, unde păstora Sfântul Ioan Gură de Aur. Acesta l-a hirotonit pe Gherman preot, iar pe Casian diacon. Au rămas în preajma marelui Părinte al Bisericii până la al doilea exil al său, în 404. În anul următor, au plecat la Roma, ca să ceară sprijinul papei. Misiunea lor în capitala Imperiului Roman de Apus este prezentată de istoricul bisericesc Sozomen, care scria că ei, fiind cei mai devotați prieteni ai Sfântului Ioan, au dus la Roma o scrisoare a clerului și a credincioșilor din Constantinopol către papa Inocențiu I, prin care-i cereau sprijin în vederea readucerii lui din exil. De la Roma, știrile despre Gherman încetează. Probabil că a murit acolo, după anul 405. Înainte de anul 415, Ioan Casian a plecat la Marsilia, în sudul Galliei.

În aceste *Convorbiri*, Gherman este prezentat ca „sfânt”, ceea ce arată că Ioan Casian i-a păstrat aceeași admirație și prețuire chiar și după moarte. Fără îndoială, și alți contemporani care l-au cunoscut pe Gherman l-au socotit tot sfânt. Din aceste motive, în 1992 Sfântul Sinod a hotărât ca daco-romanul Gherman să fie trecut în sinaxarul sfinților români, alături de Sfântul Ioan Casian, și să fie prăznuți împreună la 29 februarie. Sunt doi călugări învățați care au făcut cinstite neamului nostru și care au adus o contribuție de seamă la formarea spiritualității răsăritene.

Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul

Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul s-a născut în Scythia Minor, Dobrogea de astăzi, în jurul anului 465. Dionisie ar fi intrat într-o mănăstire dobrogeană foarte devreme, atunci când era copil și unde s-a îmbogățit duhovnicește. Mărturii sigure despre mănăstirea în care a fost închinoviat și datele privind șederea aici, nu există. După unii cercetători, ar fi stat o vreme în mănăstirea de la Mabboug (Ierapole) din Siria și apoi la Constantinopol, pe timpul arhipăstoririi patriarhului Eufimie (490-496). Pregătirea sa teologică a fost aceea care l-a „recomandat“ pentru a fi chemat la Roma de papa Ghelasie (492-496), care avea nevoie de un bun cunoscător al limbilor latină și greacă, lucru deloc lipsit de importanță dacă avem în vedere că erudiția sa ajunsese să fie cunoscută până la Roma. Aici a fost închinoviat la Mănăstirea „Sfânta Anastasia”, ctitoria Sfântului Împărat Constantin cel Mare. A primit însărcinarea de a se ocupa de arhiva Cancelariei Pontificale, reorganizând-o și devenind noul ei fondator.

Despre smeritul monah străromân, scriitorul Cassiodor oferă o caracterizare de o frumusețe greu egalabilă: „A fost în zilele noastre călugărul Dionisie, scit de neam, dar după caracter cu totul roman, foarte învățat în amândouă limbile, dovedind prin faptele sale echilibrul sufletesc pe care îl învățase în Cărțile Domnului. A cercetat Scripturile cu o râvnă atât de mare și le-a înțeles astfel încât ori de unde ar fi fost întrebat avea răspunsul pregătit, dându-l fără nici o întârziere. În el era multă simplitate împreună cu înțelepciune, smerenie împreună cu învățatură, moderație împreună cu talentul de a vorbi, încât se socotea un nimic, sau unul dintre cei din urmă slujitori, deși era vrednic, fără îndoială, de societatea regilor.

El se folosea cu o pricepere atât de mare de latină și de greacă, încât orice cărți grecești lua în mâini, le traducea fără poticnire în latinește și, la fel, pe cele latinești le citea pe grecește, încât credeai că aceasta este scrisă așa cum pronunța gura lui cu o iuțală nestăvilă. Este lung să spun cu de-amănuntul toate despre acel bărbat care între celelalte virtuți este dovedit că a avut și acest lucru admirabil, anume că deși se dăruise lui Dumnezeu în întregime, nu refuza să ia parte la întâlniri cu oameni de lume. Era de o castitate rară, deși vedea zilnic soțiile altora, blând, deși mânat de firea pătimașă a celor mânioși”.

Faptul că Dionisie a prelucrat un mare volum de materiale, texte ale sinoadelor și decretale îl definește, fără îndoială, a fi fost cel mai activ canonist care a trăit vreodată în Roma. Cu darul său de critic al surselor și canonist ordonat, Dionisie a adus o viziune total nouă a izvoarelor dreptului bisericesc. Lucrările de cronologie ale Sfântului Dionisie Exiguul se bazează pe o perfectă cunoaștere a scrierilor grecești referitoare la această problemă, bazate pe autoritatea totală a Sinoadelor Ecumenice și a Sfinților Părinți, Cea mai importantă realizarea a Sfântului Dionisie Exiguul este datarea cronologiei creștine începând cu Nașterea Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos.

Sfârșitul vieții a fost în anul 545 în localitatea italiană Vivarium. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința din 8 iulie 2008 l-a trecut în rândul Sfinților cu data de prăznuire 1 septembrie.

Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași

Sfânta Cuvioasă Parascheva cea Nouă sau Parascheva de la Iași este o sfântă cuvioasă cinstită în întreaga Biserică Ortodoxă și îndeosebi în România, Serbia, Grecia și Bulgaria. În România este considerată ocrotitoarea Moldovei, și este cea mai populară dintre toți sfinții ale căror moaște se află pe teritoriul României. Sute de biserici de parohie din România sunt închinată ei pentru a le ocroti. Prăznuirea ei se face la 14 octombrie, când zeci de mii de oameni vin în fiecare an la Iași, ca să se închine la sfințele sale moaște.

Sfânta Cuvioasă Parascheva s-a născut în Tracia, într-un sat numit Epivata, lângă Constantinopol, din părinți creștini greci, de neam bun și bogăți, având multe averi. Ei au botezat-o și au crescut-o pe Parascheva în credința creștină. Evlavioasă fiind, mergea mereu cu maica ei la biserica Preacuratei Născătoare de Dumnezeu. Într-o zi, după ce trecuse de vârsta de zece ani, mergând la biserică, a auzit acest cuvânt al Evangheliei: „Cel ce voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia Crucea sa și să-Mi urmeze Mie” (Luca 9, 23). Auzind acestea, s-a aprins inima ei, dorind să îplinească pe dată cuvântul Evangheliei și, ieșind din biserică și întâlnind un sărac, s-a ascuns de maica sa și, dezbrăcându-se de hainele bogate pe care le purta, le-a dat lui, iar ea a îmbrăcat hainele săracului. Iar când a venit acasă și au văzut-o părinții într-un astfel de chip, s-au îngrozit și au bătut-o, ca să nu mai facă așa ceva. Ea însă a făcut acestea de mai multe ori, neluând în seamă ocările, amenințările și bătaia pe care o lua de la părinți. Într-o bună zi a fugit de acasă fără știrea părinților, plecând la Constantinopol, unde s-a închinat în biserici și la moaștele sfinților. Apoi, a plecat din cetate, a trecut în Calcedon și în cele din urmă s-a așezat în Heraclea Pontului.

Îngrădită cu ajutor de sus, a ajuns la Ierusalim, și, închinându-se la toate Locurile Sfinte, a mers în pustiul Iordanului, unde s-a alăturat unor călugărițe pustnice. Ea a viețuit ani la rând în această mănăstire de călugărițe. Nevoindu-se prin foarte multe fapte bune, ajungând la vârsta de 25 de ani, a plecat de acolo și s-a dus la Iope. Apoi, Parascheva a venit iarăși la Constantinopol, și după ce a cercetat dumnezeieștile locașuri, a plecat și s-a așezat într-un sat numit Calicratia, nesocotind petrecerea părinților săi de bun neam și batjocorind înțelepțește uneltirile vicelanului înșelător. Doi ani a petrecut acolo, după care a adormit întru Domnul, încredințându-și sfântul său suflet în mâinile îngerești.

Sfintele sale Moaște au fost mutate de acolo în cetatea Târnovo, vechea capitală a țarilor bulgari; iar de acolo s-au strămutat la Belgrad, apoi la Constantinopol. De la Constantinopol, sfințele moaște ale Cuvioasei Parascheva au fost strămutate la Iași pe vremea voievodului Moldovei Vasile Lupu. Acesta, plătind datoriile pe care Patriarhia de Constantinopol le avea către turci, a primit de la Patriarhul Ecumenic Partenie (și cu îngăduința sultanului Murad al IV-lea), drept mulțumire, moaștele Cuvioasei, pe care le-a adus cu mare cheltuială la Iași. În ședința din 28 februarie 1950, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea Cuvioasei Parascheva, iar proclamarea solemnă a generalizării cultului ei s-a făcut în catedrala mitropolitană din Iași, la 14 octombrie 1955.

Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla

Această floare duhovnicească și mireasă a lui Hristos, pe care a odrăslit-o pământul binecuvântat al Moldovei, s-a născut pe la jumătatea secolului al XVII-lea, în satul Vânători – Neamț, din părinți binecredincioși și iubitori de Dumnezeu. Tatăl ei, Ștefan Joldea Armașul, avea dregătorie ostășească, fiind paznic al Cetății Neamțului și armaș, adică făuritor de arme. Mama sa, al cărei nume nu este cunoscut, se îngrijea de cele pentru casă și de buna creștere, în frică de Dumnezeu, a celor două fiice, Teodora și Maghița.

Fiica mai tânără s-a mutat curând la Dumnezeu, iar fericita Teodora a fost căsătorită de către părinți, împotriva voinței ei, cu un tânăr evlavios din Ismail. Neavând copii, iar sufletul Teodorei fiind rănit de dragoste pentru Iisus Hristos și arzând de dorința unei vieți cu totul curate, închinată numai Lui, s-au învoit să îmbrățișeze viața monahală. Marii sihaștri, vechii ei sfătuitori, ce se nevoiau în acea vreme prin pădurile și munții din ținutul Neamț, o îndemneau spre viața de sihăstrie. Astfel, fericita Teodora a îmbrățișat cinul monahal la Schitul Vărzărești – Vrancea.

După câțiva ani, năvălind turcii în părțile Buzăului, au dat foc Schitului Vărzărești. Atunci toate surorile din obște s-au risipit în pădurile seculare din partea locului, așteptând să treacă primejdia. La fel a făcut și Cuvioasa Teodora: s-a retras în munții Vrancei împreună cu stareța ei, schimonahia Paisia, a cărei ucenică era. Acolo se nevoiau singure, acoperite de mâna lui Dumnezeu, în post și rugăciune, răbdând tot felul de încercări. Răposând stareța ei, fericita Teodora, în urma unei descoperiri dumnezeiești, a părăsit munții Vrancei și s-a retras în părțile Neamțului, pentru a se nevoi în pădurile neumblate din jurul schiturilor Sihăstria și Sihla. Fericita Teodora a fost încredințată duhovnicului Pavel, care a dus-o în pustie, în apropierea Schitului Sihla, sfătuiind-o să rămână acolo până la moarte, dacă va putea răbda asprimea vieții pustnicești.

Așa a ajuns fericita Teodora în munții Sihlei, unde un sihastru milostiv i-a oferit chilia sa, care se afla aproape de schit și de peștera care îi poartă numele. Acolo s-a nevoit Cuvioasa cu bărbație mulți ani, osteninindu-se singură în post și rugăciuni de toată noaptea, în lacrimi și mii de metanii,. Ajungând Sfânta Teodora aproape de sfârșitul vieții și cunoscând că o cheamă Hristos la cereștile locașuri, se ruga cu lacrimi lui Dumnezeu să-i trimită un preot ca s-o împărtășească cu Preacuratele Taine. Astfel, cu rânduială de sus, egumenul Sihăstriei a observat că păsările duceau fărâmituri spre Sihla și a trimis doi frați să vadă unde anume se duc. Călăuziți de mâna lui Dumnezeu, frații au ajuns noaptea aproape de peștera Sfintei Teodora și au văzut-o cum se ruga cu mâinile înălțate spre cer, învăluită în lumină ca de foc. Atunci, înfricoșându-se, au strigat, iar Cuvioasa, le-a spus să coboare la Sihăstria și să aducă un duhovnic ca s-o împărtășească cu Trupul și Sângele lui Hristos. Călăuziți de o lumină cerească, frații au mers repede la schit și dimineața au adus la peșteră pe ieromonahul Antonie și ierodiaconul Lavrentie, cu Sfintele Taine. După ce Sfânta Teodora și-a destăinuit viața, ostenele și ispitele ei, a primit dumnezeieștile Taine și, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate, și-a dat duhul în mâinile Lui. Apoi părinții au făcut slujba înmormântării și au îngropat sfântul ei trup în peșteră. La 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat-o, trecând-o oficial în rândul sfinților, cu zi de prăznuire la 7 august.

Sfântul Cuvios Gheorghe de la Cernica

Cuviosul Gheorghe s-a născut în anul 1730 la Săliștea Sibiului, din părinți evlavioși. La vârsta de 19 ani părăsește casa părintească și pleacă spre București, iar de acolo la Constantinopol. Râvnind să îmbrățișeze viața călugărească, ajunge la Muntele Athos, stabilindu-se la Mănăstirea Vatoped, unde este primit în preajma anului 1750. Primește marea schimă în preajma anului 1752, petrecându-și timpul în rugăciune, posturi și nevoițe, în privegheri și îndelungate meditații, ajungând să fie cunoscut în Sfântul Munte pentru râvna și nevoițele sale, fiind hirotonit pe rând ierodiacon și ieromonah.

Împreună cu starețul Paisie Velicovschi și cu alți 64 de ucenici ai acestuia, cuviosul Gheorghe pleacă de la Athos în Moldova, stabilindu-se mai întâi la Mănăstirea Dragomirna, apoi la Mănăstirea Secu și în sfârșit la Mănăstirea Neamț. Tulburat de dese mutări, vrea să se întoarcă la Sfântul Munte, însă, trecând, în drumul său, prin București, se întâlnește cu un prieten al său, ieromonahul Macarie, care ține să-l prezinte mitropolitului Țării Românești, Grigorie al II-lea al Ungrovlahiei. Acesta, dorindu-și să reîntemeieze viața monahală de obște în eparhia sa, după modelul athonit, îi cere stăruitor cuviosului Gheorghe să rămână în Țara Românească, pentru a ajuta la reorganizarea vieții mănăstirești.

Cuviosul Gheorghe primește, pe 1 septembrie 1781, însărcinarea pe care dorea să i-o dea mitropolitul, însă își alege ca loc schitul Cernica, care pe atunci era părăsit de vreo 30 de ani și se afla în paragină. Ajutat de doi ucenici, Atanasie și Gherasim, cuviosul Gheorghe curăță schitul de bălării și sălbăticiuni, iar în curând obștea s-a mărit cu mai mulți monahi doritori de nevoiță și doritori să se pună sub ascultarea unui adevărat părinte duhovnicesc, cum era cuviosul.

În anul 1785, Cernica este oficial redeschisă ca mănăstire, în jurul cuviosului Gheorghe adunându-se peste cincizeci de ucenici, credincioșii începând și ei să vină în număr tot mai mare la slujbele mănăstirești de acolo, căutând povața starețului Gheorghe. Pentru că pe atunci clădirile existente nu erau de ajuns pentru a-i adăposti pe toți monahii și pelerinii, cuviosul hotărăște zidirea unui nou rând de chilii pentru monahi și a unui arhondaric (casă de oaspeți). O vreme, cuviosul a rămas singurul preot al mănăstirii, astfel că Sfânta Liturghie se slujea doar duminica și la sărbători, în restul zilelor săvârșindu-se doar cele șapte Laude. Când obștea monahală a crescut, trecând de o sută de călugări, au mai fost hirotoniți trei preoți și trei diaconi și a început să se slujească Sfânta Liturghie zilnic, după rânduiala de la Sfântul Munte.

I s-a încredințat în anul 1788 și cârmuirea Mănăstirii de la Curtea de Argeș, apoi, din 1794, și cea a Mănăstirii Căldărușani, pe care le-a repus în rânduială. În apropiere de Căldărușani, la Cocioc, cuviosul a zidit o biserică și niște chilii și a pus să se planteze pomi, lăsând locul ca pe un loc de retragere și liniște pentru monahii mai nevoitori. S-a îngrijit de Mănăstirile Cernica și Căldărușani până la moartea sa, în ziua de 3 decembrie 1806. Sfintele sale moaște se află până astăzi la Mănăstirea Cernica. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât trecerea Cuviosului Gheorghe de la Cernica în rândul sfinților în ședința sa din 20-21 octombrie 2005, stabilind ca dată de prăznuire ziua trecerii sale la Domnul, 3 decembrie.

Sfântul Cuvios Ioan de la Prislop

La aproximativ 15 kilometri de orașele Hunedoara și Hațeg, din apropierea fostei așezări Sarmizegetusa Romana, într-un cadru natural de o rară frumusețe, se află străvechea mănăstire Prislop, sau a Silvașului, ctitorie a Sfântului Nicodim de la Tismana sau a ucenicilor săi, ridicată pe locul unei vetre sihăstrești și mai vechi. În decursul unei existențe de șase veacuri, Mănăstirea Prislop a îndeplinit un însemnat rol cultural-bisericesc în viața românilor transilvăneni. Aici se pare că s-a retras, spre sfârșitul vieții, însuși Sfântul Nicodim de la Tismana. Mai presus de toate însă, Prislopul a îndeplinit, de la începuturile lui și până azi, un rol de seamă în întărirea vieții duhovnicești din Țara Hațegului, de pe valea Streiului și din „țara pădurenilor”, situate în apropierea ei.

De trecutul Mănăstirii se leagă și amintirea unui sfânt, necanonizat oficial, dar socotit ca atare de obștea dreptcredincioșilor creștini din zonele amintite. Se spune că un tânăr cu numele Ioan, din satul Silvașul de Sus, în hotarul căruia se află și sfântul locaș, a părăsit casa părintească, s-a închinoviat în obștea călugărilor de la Prislop, ducând o viață aleasă de rugăciune, împletită cu munca și săvârșirea de fapte bune. După un număr de ani, dorind să ducă o viață și mai liniștită, retrasă cu totul de lume, a găsit un loc, ca la 500 de metri de mănăstire, pe malul prăpăstios al râului Slivuț, unde și-a săpat singur, cu mari nevoințe, o chilie în piatră, cunoscută până azi sub numele de „chilia” sau „casa sfântului”. Aici și-a petrecut restul zilelor în neîncetate rugăciuni și ajunări, întocmai ca marii nevoitori din primele veacuri creștine. Dar a fost voia lui Dumnezeu ca viața lui îmbunătățită să se sfârșească prea devreme. Tradiția populară spune că, pe când își făcea o fereastră la chilia lui, doi vânători de pe versantul celălalt al prăpastiei l-au împușcat, fără să știe cine era. Așa s-a săvârșit din viață Cuviosul Ioan de la Prislop.

Poporul dreptcredincios l-a socotit sfânt încă din timpul vieții sale, iar după moarte, această credință s-a întărit și mai mult. Vestea despre viața sa aleasă și mai ales despre moartea lui tragică a ajuns peste munți, în Țara Românească, de unde au venit câțiva cuvioși călugări care i-au cerut trupul de la rude, ducându-l într-una din mănăstirile de dincolo. Tradiția pe care am consemnat-o mai sus, cunoscută până azi în regiunea respectivă, era menționată încă din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea de acea cronică în versuri intitulată *Plângerea sfintei mănăstiri a Silvașului, din eparhia Hațegului, din Prislop*.

Nu știm cu siguranță când a trăit Cuviosul Ioan de la Prislop. Presupunem că în veacul al XV-lea sau în prima jumătate a celui următor. În orice caz, el nu trebuie confundat cu egumenul Ioan, care a cărmuit mănăstirea în a doua jumătate a veacului al XVI-lea, iar în 1585 a fost ales mitropolit al Transilvaniei, cu scaunul la Alba Iulia, păstorind până către anul 1605, deci tocmai în zilele de mare însuflețire românească, prilejuite de realizarea primei uniri statale a românilor de pretutindeni, de către Mihai Viteazul. Sfântul Ioan de la Prislop este și va fi o pildă vie de sfințenie, iar chilia lui rămâne mereu un loc de pelerinaj și de reculegere sufletească pentru toți cei ce caută cuvânt de mângâiere și de întărire în locurile de mare frumusețe naturală ale Prislopului.

Sfântul Cuvios Nicodim cel Sfințit de la Tismana

Nicodim s-a născut în Macedonia, la Prilep. Mama sa era una din fiicele domnitorului Basarab I, prin intermediul căruia Nicodim se înrudea cu cnejii sârbi și țarii bulgari. Nu se cunoaște exact anul nașterii, se presupune că s-ar fi născut în 1310, dar mai plauzibil este că s-a născut în jurul anului 1320. Fiind de os domnesc, se va bucura de instruire în mediul bisericesc, la Mănăstirea Decani, lângă Prilep. În 1335, Nicodim întâlnește monahii de la Muntele Athos care vizitau Mănăstirea Decani, cu ocazia inaugurării ei. Această întâlnire îi va releva drumul pe care îl va urma în viață. Pleacă la Muntele Athos pentru a-și desăvârși instruirea. Este primit ca frate la Mănăstirea Hilandar, unde primește numele de Nicodim. În 1341 este hirotonit ierodiacon, iar în 1343 ieromonah. Mai târziu ajunge protosinghel. După moartea egumenului mănăstirii, este ales în fruntea obștii călugărești de la Hilandar.

În 1375 Nicodim este solicitat să mijlocească pentru Serbia la Constantinopol ridicarea anatemei, datorată conflictului dintre aceste două Biserici din anul 1346, ca urmare a declarării unilaterale a Patriarhiei Sârbești. Patriarhul Filotei al Constantinopolului l-a apreciat foarte mult pe Sfântul Nicodim, i-a dăruit cârja sa, trei părțile din sfintele moaște ale Sfântului Ioan Gură de Aur, ale Sfântului Ignatie Teoforul și ale Sfântului Mucenic Teofil, moaște care se află și astăzi la Mănăstirea Tismana, și l-a făcut arhimandrit. În timp ce era la Muntele Athos, are o viziune în care i se cerea să construiască o mănăstire lângă o cascadă. Ca urmare, se întoarce în Serbia, unde întemeiază mănăstirile Manastirica (Mănăstirița) și Vratna.

În 1369 Nicodim este chemat în Țara Românească, pentru a întemeia o mănăstire. Răspunde solicitării cu entuziasm: se spune că a traversat singur Dunărea înot în zona Porțile de Fier, în dreptul localităților Tachia (pe malul drept al Dunării) și Orșova (pe malul stâng). Imediat ce ajunge în Țara Românească, Nicodim începe demersurile pentru întemeierea unei mănăstiri. Sprijinit de Domnitorul Vladislav I al Țării Românești (1364-1377), al cărui unchi era, în anul 1370 începe ridicarea Mănăstirii Vodița, lângă satul Vârciorova, construcție care a continuat până în 1375.

În scopul blocării activității unor misionari papali, Nicodim începe să caute un loc pentru a întemeia o nouă mănăstire. În acest scop vizitează Oltenia subcarpatică, căutările sale ducând la inițierea ridicării mai multor mănăstiri și biserici, cum au fost mănăstirile de la Gura Motrului și Vișina, bisericile de la Coșuștea, Jidoștița și cea de pe malul râului Topolnița și schitul de pe Valea Aninoasei. Plecând din Aninoasa ajunge la Groșani (astăzi Vânăta, Gorj), lângă ceea ce astăzi se cheamă Tismana. Se întoarce la Mănăstirea Vodița, unde lasă în locul său ca stareț pe ieromonahul Agaton, iar el, împreună cu ucenicii săi, se duce la Tismana și în 1377 începe construcția bisericii din zid, sfințită în 1378. În paralel cu construcția se ocupă de organizarea vieții monahale, conform rânduielilor de la Muntele Athos. În ultimii ani ai vieții, între 1400-1405, s-a mutat la Mănăstirea Prislop, a cărei ctitorire îi este atribuită. Se stinge din viață în 26 decembrie 1406 și este înmormântat în pridvorul Mănăstirii Tismana. Moaștele sale s-au păstrat un timp la Tismana, iar apoi au fost ascunse, la Tismana rămânând doar un deget, cel arătător de la mâna dreaptă. Considerat ocrotitorul Olteniei, prăznuirea lui se face la 26 decembrie.

Sfântul Cuvios Onufrie de la Vorona

Între numeroșii părinți ce au sfințit pământul țării noastre prin înalta lor viață duhovnicească se numără și Cuviosul Onufrie, cel mai mare sihastru al ținuturilor botoșănene, viețuitor al Schitului Sihăstria Voronei. Despre viața acestui cuvios părinte se cunosc foarte puține amănunte. Din unele însemnări de pe manuscrisele copiate de el și de ieroschimonahul Nicolae, care a viețuit împreună cu el, știm că s-a născut în jurul anului 1700, în Rusia, probabil într-o familie nobilă, căci a ajuns să fie guvernator al unui ținut. Dorind viața pustnicească și aprinzându-se cu dumnezeiasca râvnă, a lăsat familia, onoarea rangului și patria sa în jurul anului 1749, venind în ținuturile Moldovei. Îl atrăsese aici renumele unor mari pustnici, nevoitori în ostenele tăcute și smerite, ascunși de ochii lumii în adâncul codrilor.

A cercetat numeroase mănăstiri, culegând cu hărnicie, asemeni unei albine, sfaturi ziditoare de suflet, deprinzând lepădarea de sine și urmarea lui Hristos, dar, mai ales, învățând de la fiecare părinte întâlnit lucrarea cea plăcută lui Dumnezeu. Fără îndoială, se ocupa și cu citirea Scripturii și a altor cărți folositoare, pe care le va copia mai târziu cu multă râvnă și răbdare, împodobindu-le cu o scriere frumoasă. A viețuit astfel timp de 15 ani, crescând duhovnicește în preajma unor aleși părinți duhovnicești, precum Vasile de la Poiana Mărului și Paisie Velicicovski. Acesta din urmă îl va afla pe Cuviosul Onufrie la Mănăstirea Dragomirna, în jurul anului 1763, la venirea sa din Muntele Athos. Între cei doi se va înfiripa o strânsă prietenie duhovnicească, povățuindu-se unul pe altul pentru a deprinde desăvârșita rugăciune a inimii, Cuviosul Paisie fiindu-i și duhovnic.

Auzind de alți pustnici români și ruși sporiți duhovnicește, care viețuiau în codrii Voronei, va intra în anul 1764 în obștea Schitului Sihăstria Voronei, retrăgându-se în pustie spre liniștire. Timp de 25 de ani va viețui într-o peșteră pe malul pârâului Vorona, într-o aspră nevoieță, petrecând în smerenie, înfrânare, tăcere și neîncetată rugăciune. Mânca doar o dată în zi, după apusul soarelui, iar noaptea o petrecea priveghind, ațipind doar două-trei ore pe un scaun, pentru odihna trupului. Făgăduindu-se întru totul Domnului Hristos, a îmbrăcat schima cea mare, pe care o va primi din mâna duhovnicului său, starețul Paisie, în anul 1774, la Mănăstirea Dragomirna, revenind apoi în locul nevoiețelor sale, la peștera din preajma Sihăstriei Voronei. Astfel va stăruii cuviosul fără odihnă în chemarea numelui preadulcelui Iisus, pentru a stinge toată patima trupului, învrednicindu-se de vederea luminii dumnezeiești și primind roua Duhului Sfânt.

Iar când a săvârșit călătoria cea bună și a sosit timpul să încredințeze curatul său suflet Stăpânului Hristos, a fost vestit mai înainte de aceasta. În noaptea Sfințelor Paști, dorind a se împărtăși pentru ultima dată cu Trupul și Sângele Mântuitorului, un înger s-a arătat precotului Nicolae Gheorghiu din satul Tudora, aflat în apropiere, și i-a cerut să ia cu sine Sfințele Taine și să meargă la robul lui Dumnezeu Onufrie. Același înger îl va călăuzi până la peștera cuviosului, pe care îl va afla foarte slăbit. Cerând să meargă la mănăstire, după câteva zile a adormit întru Domnul, la 29 martie 1789, fiind înmormântat de către câțiva călugări în livadă, la rădăcina unui pom.

Sfântul Cuvios Vasile de la Poiana Mărului

Vasile de la Poiana Mărului a fost un călugăr valah de origine slavă, îndrumător duhovnicesc al lui Paisie Velicicovschi, care a contribuit la înnoirea monahismului ortodox din Țările Române. S-a născut la Poltava, pe atunci în Țaratul Rusiei, la sfârșitul secolului al XVII-lea. A fost atras de tânăr de viața monahală și, potrivit lui Paisie Velicicovschi, „a viețuit din tinerețe cu dumnezeiască râvnă în pustietăți cu mari râvnitori spre viața cea monahicească”. A trăit în sihăstriile din Rusia și Ucraina, dar ajungând în Țările Române, s-a așezat, împreună cu alți călugări, în schitul Dălhăuți. A fost hirotonit ca preot și a condus ca stareț aproape douăzeci de ani acest schit. A adunat în jurul său o obște de peste 40 de călugări sihaștri moldoveni, munteni, ardeleni și ruși, formând o școală duhovnicească renumită.

Prin anii 1730-1733, s-a retras împreună cu 12 ucenici la Schitul Poiana Mărului din Munții Buzăului, ce fusese ctitorit de domnul Constantin Mavrocordat într-o pădure de foioase și conifere de la poalele muntelui Ulmușoru. Acolo a construit o biserică și chilii. A condus schitul în calitate de stareț și a introdus rânduiele monahale isihaste de proveniență athonită, punând accent pe ascultare, smerenie și rugăciune. În perioada stăreției sale, Schitul Poiana Mărului a avut influență directă asupra multor așezări monahale din munții Buzăului.

Reînnoirea vieții monahale de la Poiana Mărului a atras numeroși călugări și credincioși din ținuturile Buzăului și Vrancei și chiar din alte țări. Auzind de feroarea isihastă a mănăstirilor din Țările Române, rasoforul Platon Velicicovschi (viitorul stareț Paisie de la Neamț) a poposit în timpul Postului Mare din anul 1743 la schiturile Dălhăuți, Trăisteni și Cârnu, ce se aflau sub îngrijirea spirituală a starețului Vasile de la Poiana Mărului. Starețul a avut o influență formativă importantă asupra vieții spirituale a lui Platon, învățându-l despre rugăciunea inimii. Platon a plecat în vara anului 1746 către Muntele Athos în scopul de a-și desăvârși experiența monahală. În anul 1750, aflat în pelerinaj la Muntele Athos, starețul Vasile l-a tuns în monahism sub numele de Paisie.

Starețul Vasile de la Poiana Mărului a copiat o serie de manuscrise în limba slavonă și a scris câteva lucrări originale în slavona bisericească: înainte-cuvântări, adaosuri la opera lui Nil de la Sorsca și scrieri păstrate în copii („Închipuire cum să cade nouă celor ce suntem pătimiși și călcăm poruncile să ne îndreptăm prin pocăință și să ne învățăm lucrării cei cu mintea viețuind întru supunere”, „Întrebătoare răspunsuri adunate din Sfânta Scriptură pentru depărtarea de bucatele cele oprite făgăduinței călugărești cei de bună voie”, tipărită la Mănăstirea Neamț în 1816 cu binecuvântarea mitropolitului Veniamin Costachi ș.a.). A realizat o versiune slavonă a scrierii alegorice-religioase spaniole „Desiderie”. Au fost identificate 58 de manuscrise scrise de el. Opera sa a fost tradusă în limba română și copiată în zeci de manuscrise, ce au circulat în centrele bisericești și monahale din Țările Române.

Starețul Vasile de la Poiana Mărului a murit la 25 aprilie 1767, fără a se cunoaște locul unde a fost înmormântat. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât în ședința sa din 4-5 martie 2003, canonizarea Cuviosului Vasile, cu data de prăznuire la 25 aprilie.

Sfântul Cuvios Iosif de la Văratec

Cuviosul Părinte Iosif s-a născut în jurul anului 1750, în satul Valea Jidanului din Transilvania, dintr-o familie de oameni evlavioși, trăitori ai credinței ortodoxe. Râvnind vieții îmbunătățite a nevoitorilor pentru Hristos, Cuviosul Iosif a cercetat mănăstirile Moldovei și, văzând viața duhovnicească a multor viețuitori, a urmat pilda lor. Acesta a cunoscut viața monahală din tinerețe, alegând să devină ucenic al Cuviosului Paisie Velicicovschi, pe când se afla la Mănăstirea Dragomirna. Ucenic al Sfântului Paisie la mănăstirile Dragomirna, Secu și Neamț, el s-a deprins cu ascultarea, paza minții, înfrânarea, postirea, privegherile și rugăciunea minții.

Când Sfântul Cuvios Paisie s-a mutat cu obștea la Mănăstirile Secu și Neamț, a venit și Cuviosul Iosif, care, la recomandarea starețului, a fost călugărit și hirotonit ieromonah. Pe la anul 1779, îl aflăm pe Cuviosul Iosif îndrumător duhovnicesc la Schitul Pocrov de lângă Mănăstirea Neamț, și povățuitor al maicilor de la schiturile Gura Carpenului și Durău. La ceva timp, cu binecuvântarea starețului, a devenit sihastru în Munții Neamțului.

După anul 1785, Cuviosul Iosif a fost rânduit să pună bazele Mănăstirii Văratec, împreună cu maica Olimpiada, iar mai apoi și Nazaria, ucenicele sale duhovnicești de la Schitul Durău. Sihastru și dascăl iscusit al rugăciunii lui Iisus, preot și duhovnic renumit, părinte adevărat pentru călugări și mireni și bun organizator, Sfântul Iosif este cel dintâi duhovnic, de autoritate pilduitoare, al așezării călugărești de la Văratec și, în același timp, unul dintre ctitorii acestei mănăstiri. Cunoscând purtarea sa și rolul activ pe care l-a îndeplinit la Văratec, Mitropolitul Veniamin Costachi al Moldovei l-a prețuit pentru sfințenia vieții sale.

Ca ucenic și următor al Sfântului Paisie, Cuviosul Iosif a devenit un vrednic misionar al Bisericii noastre și înnoitor al vieții monahale în obștea de la Văratec și împrejurimi. Împreună cu starețele din vremea sa, a pus temelii bunelor rânduieli cu privire la slujbele bisericești, la lucrul de obște și chilie, la deprinderea cu cititul, scrisul, lucrul de mână și rugăciunea cea de toată vremea. La Mănăstirea Văratec a devenit ctitor al celor două biserici de la începutul mănăstirii, al celei din lemn (1785) și apoi din zid (1808-1812), ambele cu hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

Sfântul Iosif Pustnicul a contribuit la organizarea mai multor mănăstiri din munții Neamțului și timp de treizeci de ani a asigurat îndrumarea duhovnicească a mai bine de trei sute de călugărițe, precum și a numeroși anahoreți din munții de lângă Sihla. Vestea despre sfințenia și înțelepciunea lui duhovnicească atât de mult sporise, încât ajunsese unul din cei mai renumiți sihaștri din ținutul Neamțului, la care alergau monahii și credincioșii să se spovedească și să primească povățuiri. Din mărturiile monahiilor de la Văratec se știe că duhovnicescul părinte a dus o viață aspră, cu nevoițe călugărești, iubind pe Dumnezeu și oameni, rugăciunea și cărțile.

Dumnezeu l-a înzestrat pe Cuviosul Iosif cu darul facerii de minuni și al izgonirii duhurilor necurate. Cuviosul părinte a trecut la cele veșnice la 28 decembrie 1828, fiind înmormântat în pronaosul bisericii „Adormirea Maicii Domnului” de la Mănăstirea Văratec. Pentru faptele și viața sa plină de sfințenie, Biserica noastră îl cinstește pe Sfântul Cuvios Iosif de la Văratec la data 16 august a fiecărui an.

Sfinții Cuvioși Partenie și Rafail de la Agapia Veche

Partenie, părintele cel sfânt și minunat din Munții Agapiei, a viețuit în aceste locuri în veacul al XVII-lea. Sfântul Dosoftei, Mitropolitul Moldovei, care a cunoscut mulți călugări cu înaltă viață duhovnicească din Moldova, îl numără pe Cuviosul Partenie printre sfinții români cărora le-a văzut viața și traiul.

Ucenic al starețului Eufrosin, ctitorul mănăstirii din Livada Părinților, primește din mâinile acestuia tunderea în schima monahală. Cât a petrecut în viața de obște, cât s-a nevoit în sihăstrie, nu putem ști. Tradiția spune despre el că a sihăstrit în muntele Scaunele, după pilda părinților de odinioară. Nevoința lor era aceasta: ziua se rugau în singurătate, mai ales cu Psaltirea, pe care o știau pe dinafară, iar la apusul soarelui, gustau puțin din pâine și legume fierte, după care toată noaptea se nevoiau rugându-se cu mintea (rugăciunea lui Iisus), iar cu mâinile împletind coșuri. Așteptau doar câte puțin când oboseau, în lavițe (scaune), așezate între trunchiurile de brazi. Această nevoință continua fără întreruperi până dimineața.

Acest dumnezeiesc bărbat este numărat în rândul egumenilor Agapiei. Mulți călugări și pustnici s-au mântuit prin rugăciunea și povățuirea sa blândă. Era luminat și plin de toată înțelepciunea, căci având dragoste de Sfintele Scripturi și de cărțile Sfinților Părinți, s-a îngrijit ca frații din obște să nu fie lipsiți de aceste comori neprețuite, în vremuri când cu mare cheltuială se dobândeau. Mărturie a viețuirii sale sfinte și minunate este și faptul că, după moarte, în anul 1660, trupul fiindu-i dezgropat, după rânduiala strămoșească, a fost găsit nestruciat. Se spune că se făceau minuni la mormântul său. Cu adâncă evlavie și nădejde veneau să se închine la sfintele sale moaște călugări și credincioși de pretutindeni. Sfintele moaște ale Cuviosului Partenie au fost tănuite, poate, odată cu ale Cuviosului Rafail. Acești doi mai luminați ai călugărilor întregesc șirul părinților din veac, ce s-au sfințit prin mari nevoințe în „Mănăstirea lui Agapie” și în împrejurimile ei.

Cuviosul Rafail s-a nevoit în străvechiul așezământ călugăresc Agapia din Deal, în veacul al XVI-lea. Acesta a fost cinstit încă din secolul al XVII-lea, mai ales în Moldova, ca unul dintre sfinții români mai mari, ale cărui sfinte moaște le-a căutat, spre a le săruta, însuși Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei. Sfântul Rafail s-a născut, după unele izvoare, în satul Bursucani, din ținutul Bârladului, fiind fiul unor părinți virtuoși și de neam bun. Cuviosul, ascultându-și chemarea lăuntrică și purtând întru sine frica de Dumnezeu, vine aici cu dorința de a urma calea cea strămtă și mult bătătorită de sihaștrii cei din veac. Mult s-a minunat văzând viața de aspră nevoință, rugăciunea și tăcerea părinților agăpeni. Dar mai mult a fost cucerit de duhul dragostei celei nefățarnice. Cu iubirea de Hristos în suflet și cu îndrăzneala cea bună fiind înarmat s-a făcut ucenic părinților. Pătrunde, cu vremea, tainele vieții duhovnicești, străduindu-se să se asemene părinților în ostenele și rugăciune.

Viața de nevoință a acestui purtător de Dumnezeu este mult învăluită în taină. Dar se știe că părinții agăpeni țineau o rânduială a locului de la care nu s-a abătut nici ascultătorul monah Rafail. Dumnezeu, Care vrea mântuirea tuturor, a rânduit să fie îndrumător al fraților din obște, căci, prin viața îngerească și prin înțelepciunea sa, pricinuia tuturor uimire. În pomelnicele vechi este numit Fericitul Stareț Rafail.

Sfântul Cuvios Rafail

Sfântul Cuvios Partenie

Sfinții Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați

Sfântul Cuviosul Simeon s-a născut la începutul secolului al XV-lea, într-un sat din apropierea orașului Piatra Neamț, în timpul domnitorului Alexandru cel Bun. De tânăr a ales viața monahală și a intrat în obștea Mănăstirii Bistrița. Dorind să se retragă în pustie, a luat binecuvântare de la egumenul Mănăstirii Bistrița și, împreună cu încă doi ucenici ai săi, la anul 1432, în zilele lui Iliș Voievod, fiul lui Alexandru cel Bun, s-a retras în isihie, la poalele muntelui numit „Păru”, la 5 km depărtare de mănăstirea sa. Auzind Sfântul domnitor Ștefan cel Mare de nevoia Cuviosului și înștiințându-se că nu are biserică unde să se roage cu ucenicii săi, în anul 1461, i-a dăruit bani și ajutor să înalțe o mică biserică de lemn, hramul ei fiind așezat în cinstea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, Izvorătorul de Mir. Terminându-se biserica în același an, a fost sfințită la 26 octombrie de Mitropolitul Teoctist I, când a hirotonit preot pe Simeon, care a devenit astfel primul întemeietor și egumen al Mănăstirii Pângărați, ce s-a numit până în 1508 „Schitul lui Simeon”. În anul 1476 are loc campania militară a lui Mahomed al II-lea în Moldova, Sfântul Voievod Ștefan cel Mare fiind înfrânt în bătălia de la Valea Albă, Războieni. După ce Sfântul Voievod a reușit să își refacă forțele și în urma mai multor atacuri asupra trupelor otomane care nu au reușit să cucerească nici una din cetățile Moldovei, l-a determinat pe Mahomed al II-lea să se retragă dincolo de Dunăre. Însă, în urma invaziei otomane și a victoriei de la Războieni, dar mai ales din cauza trupelor auxiliare a lui Mahomed care făceau dese incursiuni de jaf la mănăstirile din ținutul Neamțului, în timp ce grosul armatei lui Mahomed asedia fără succes cetatea Neamțului, Cuviosul Simeon și-a luat ucenicii, apoi au trecut peste Carpați în Transilvania, stabilindu-se la Mănăstirea Cașiva, unde, după puțin timp, s-a mutat la Domnul, în toamna aceluiași an, 1476.

Sfântul Cuvios Amfilohie de la Pângărați s-a născut în anul 1487, undeva în partea de nord a Moldovei. Viața monahală și-a început-o de foarte tânăr, la Mănăstirea Moldovița, de unde a venit la Pângărați, în anul 1508, unde a și fost ales ocărmuitor, conducând obștea mănăstirii timp de 56 de ani. Nevoia sale au atras purtarea de grijă a lui Dumnezeu și ocrotirea Sfântului Dimitrie, patronul mănăstirii, care, prin arătare dumnezeiască, i-a cerut Domnitorului Alexandru Lăpușeanu să zidească la Pângărați o biserică în numele său pe locul celei vechi de lemn, care fusese arsă de turci. Biserica a fost zidită, iar în anul 1560 a fost sfințită de Mitropolitul Grigorie al Moldovei. În anul 1566, Cuviosul Amfilohie Sihastrul, cunoscând că i se apropie sfârșitul vieții, a adunat pe toți fiii săi duhovnicești și le-a dat cuvântul său cel mai de pe urmă. A lăsat egumen la Pângărați în locul său pe Ieromonahul Teodorit, ucenicul său, iar el s-a retras la Moldovița, mănăstirea lui de metanie. Acolo, Cuviosul Amfilohie s-a mai ostenit timp de încă patru ani de zile, iar în anul 1570, aflând de la Duhul Sfânt ceasul morții sale, s-a împărtășit cu Sfintele Taine și și-a dat cu pace sufletul său în brațele Domnului nostru Iisus Hristos.

Sfinții Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați au fost canonizați de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința de lucru din data de 5-7 martie 2008, având ca zi de prăznuire 7 septembrie.

Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul

Contemporan cu Ștefan cel Mare, Daniil Sihastrul s-a născut la începutul secolului al XV-lea, într-un sat din apropierea orașului Rădăuți, primind la botez numele Dumitru. La vârsta de 16 ani, a fost călugărit cu numele David, la Mănăstirea „Sfântul Nicolae” din Rădăuți. Acest tânăr monah David era foarte râvnitor în nevoița vieții călugărești. Cel mai mult iubea liniștea, postul și rugăciunea. Zilnic nu gusta nimic până la asfințitul soarelui, iar uneori postea desăvârșit câte trei și chiar cinci zile și se hrănea numai cu legume și ierburi. În ascultare era tăcut, blând și tuturor supus, iar la biserică zăbovea ziua și noaptea ca o candelă mereu nestinsă. Încă și la chilie dormea puțin pe un mic scăunel, mereu veghind și cugetând la cele dumnezeiești. Iar dintre cărți cel mai mult iubea Psaltirea, pe care o știa pe de rost și o repeta zilnic.

După un timp, s-a retras la Mănăstirea „Sfântul Laurențiu” de lângă satul Vicovu de Sus. Simțind nevoia de mai multă liniște, a îmbrăcat schima cea mare, primind numele de Daniil, și s-a retras într-o zonă împădurită și greu accesibilă de pe valea pârâului Vițau, în apropierea actualei localități Putna. Acolo a găsit o stâncă în care a dăltuit un paraclis. Se mai văd și azi pronaosul, naosul și altarul, iar dedesubt o încăpere, săpată tot în piatră, care îi slujea drept chilie. Aici a venit Ștefan cel Mare în anul 1451, după uciderea tatălui său Bogdan al II-lea, la Reuseni, pustnicul Daniil proorocind că, în curând va deveni domnitor al Moldovei, ceea ce s-a și întâmplat, în anul 1457.

Tot la îndemnul lui Daniil Sihastrul, Ștefan cel Mare construiește Mănăstirea Putna, în anul 1466. După sfințirea, în 1470, a acestui lăcaș, se retrage la Voroneț, pe malul pârâului Voroneț, sub stâncă Șoimului, unde își continuă viața monahală. La Voroneț îl vizitează din nou Ștefan cel Mare, după înfrângerea de la Războieni din 1476, cerându-i sfatul. Daniil Sihastrul l-a sfătuit să continue luptele cu turcii, prevăzând că va birui, ceea ce s-a și întâmplat. În amintirea acestei victorii, în anul 1488 domnitorul a construit Mănăstirea Voroneț. După sfințirea mănăstirii, Daniil se mută de la chilie în mănăstire. Aici își petrece ultima parte a vieții, fiind ales ca egumen al mănăstirii. A decedat în anul 1496 și a fost înmormântat în biserica Mănăstirii Voroneț. Pe piatra de mormânt care s-a făcut la dorința lui Ștefan cel Mare stă scris: „Acesta este mormântul părintelui nostru David, schimonahul Daniil”.

Daniil Sihastrul a fost la originea unei mișcări isihaste în nordul Moldovei, având mulți ucenici în pădurile din preajma Voronețului, precum și la mănăstirile din zonă. El l-a încurajat pe Ștefan cel Mare să lupte pentru apărarea creștinătății și să construiască lăcașuri sfinte. A fost considerat sfânt încă din timpul vieții, vindecând pe cei bolnavi, alungând demonii și alinând suferințele. Ca sfânt, cu aureolă a fost pictat, pentru prima dată în 1547, pe peretele de sud al bisericii Mănăstirii Voroneț, în stânga ușii de intrare în pridvor, cum se vede până astăzi. La începutul secolului al XVII-lea, au fost scose din mormânt moaștele făcătoare de minuni ale Sfântului Daniil Sihastrul, și așezate în biserică spre închinare. El a fost canonizat de Biserica Ortodoxă Română în ședința din 20-21 iunie 1992 a Sfântului Sinod, cu numele de „Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul” și ziua de prăznuire a fost stabilită la 18 decembrie.

Sfântul Cuvios Paisie de la Neamț

Cuviosul Paisie de la Neamț s-a născut în orașul Poltava din Ucraina, în anul 1722, la 21 decembrie, într-o binecuvântată familie preotească, fiind al unsprezecelea copil din cei doisprezece frați. Tatăl său se numea Ioan și era protoieru al Poltavei, iar mama sa se chema Irina. Din botez s-a numit Petru. Tatăl său murind de tânăr, copilul a fost dat de mama sa să învețe carte la Academia teologică din Kiev. După patru ani, părăsind școala, intră în viața monahală la Mănăstirea Medvedeski, având vârsta de 19 ani. După puțină ședere în Mănăstirea Pecerska, vine în Moldova în anul 1745, și se stabilește la schitul Trăisteni-Râmnicu Sărat și apoi la Mănăstirea Dălhăuți.

În vara anului 1746, se duce la Muntele Athos, unde se nevoiește ca sihastru patru ani. În anul 1750 este tuns în monahism de Cuviosul Vasile de la Poiana Mărului, duhovnicul său, primind numele de Paisie. Apoi, este hirotonit ieromonah și întemeiază o obște monahală în Schitul „Sfântul Prooroc Ilie”, unde se nevoiește până în anul 1763, adunând în jurul său 64 de călugări români, ucrainenii și ruși. În vara aceluiași an, se reîntoarce în Moldova împreună cu toți ucenicii săi și se stabilește la Mănăstirea Dragomirna, unde se nevoiește doisprezece ani, până în 1775. Aici, Cuviosul Paisie formează o obște mare de 350 de călugări și traduce, împreună cu ucenicii săi români, care erau buni cunoscători ai limbii eline vechi, o parte din scrierile filocalice ale Sfinților Părinți.

În anul 1775, Moldova de Nord căzând sub ocupație austriacă, Cuviosul Paisie a fost nevoit să se stabilească la Mănăstirea Secu, în data de 14 octombrie, împreună cu 200 de monahi, lăsând la Dragomirna o obște de 150 de monahi. De aici, Cuviosul Paisie s-a mutat la Mănăstirea Neamț, cu o mare parte din obștea de la Secu, în ziua de 14 august 1779, unificând astfel cele două mănăstiri sub povățuirea unui singur stareț. Timp de cincisprezece ani, cât a fost stareț al celor două mănăstiri unificate, Neamț și Secu, Cuviosul Paisie păstrează cu sfințenie același regulament de viață monahală din Sfântul Munte Athos, atât în ceea ce privește rânduiala sfințelor slujbe, cât și nevoința monahilor la chilie.

O atenție deosebită a acordat Cuviosul Paisie traducerii din limba greacă a scrierilor patristice filocalice, continuând, astfel, șirul traducerilor de la Dragomirna și Secu. Unii călugări moldoveni, munteni și ardeleni, fiind buni eleniști, traduceau scrierile Sfinților Părinți din limba greacă veche în limba română, iar călugării slavi traduceau în limba slavonă, făcând din Mănăstirea Neamț o adevărată academie patristică și duhovnicească, nemaîntâlnită în alte țări ortodoxe din acea vreme.

Pentru sfințenia vieții sale, numele Cuviosului Paisie de la Neamț era cunoscut în toate țările ortodoxe, începând din Muntele Athos până în Lavra Peșterilor din Kiev și de la Mănăstirea Optina până în sihăstriile din nordul Rusiei. În toamna anului 1794, îmbolnăvindu-se, și-a dat sufletul său curat în mâinile Domnului Hristos în seara zilei de joi, 15 noiembrie, la vârsta de 72 de ani. În 1988, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse l-a canonizat pe Cuviosul Paisie de la Neamț. În 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a rânduit pomenirea, ca sfânt a Cuviosului Paisie de la Neamț, fiind trecut în calendar la data de 15 noiembrie.

Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriac de la Bisericani

Cuviosul părinte Iosif este cel dintâi sihastru cunoscut în Muntele Bisericanilor și întemeietorul mănăstirii cu același nume. S-a născut într-un sat din ținutul Neamț și de mic, având înclinare spre viața călugărească, a intrat în obștea Mănăstirii Bistrița. Aici a primit tunderea în monahism și a deprins de la părinții bătrâni viața duhovnicească, postul și neîncetata rugăciune. Văzând Cuviosul Iosif că nu are destulă liniște în Mănăstirea Bistrița, a luat binecuvântare de la egumenul mănăstirii și a plecat să se închine la mormântul Domnului din Ierusalim. S-a retras apoi în pustia de pe Valea Iordanului, unde a ajuns, în câțiva ani, sihastru vestit. Aici s-a nevoit într-o peșteră, mai întâi singur, apoi cu câțiva ucenici, răbdând multe ispite de la diavol. Ducând o viață de o înaltă trăire duhovnicească, și-a adunat în preajma lui 17 pustnici, întemeind prima comunitate duhovnicească românească cunoscută în Țara Sfântă. Dar năvălind arabii asupra Sfintelor Locuri, după multă tulburare, Cuviosul Iosif și-a luat ucenicii și a venit în Moldova. Astfel, sihăstria lui Iosif s-a mutat din Valea Iordanului în Moldova, pe Muntele Bisericanilor.

După ce numărul ucenicilor a crescut, a înălțat o mică biserică, construind și chilii împrejur. Pentru viața monahală de aici, a statornicit rânduiala achimită (neadormită), după modelul Mănăstirii Studion din Constantinopol, rânduială care presupunea rugăciune neîncetată în biserică și la chilii, post, metanii, cântarea psalmilor, ascultarea și dragostea între frați. Năvălind turcii, care le-au incendiat biserica, s-au hotărât să plece spre Sfântul Munte Athos. Pe drum, însă, li s-a arătat într-un stejar Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, care i-a întrebat: „Unde mergeți?” La această minunată vedere, ei au răspuns: „Ne ducem la grădina ta!”, iar Maica Domnului le-a spus atunci: „Întoarceți-vă, căci și aici este grădina mea”. În amintirea acestei minuni ei au așezat o iconiță cu chipul Maicii Domnului. Mai târziu, schitul Cuviosului Iosif s-a numit „Schitul Bisericani”, adică „al evlavioșilor”, pentru că monahii se rugau aici cu lacrimi și mulți se vindecau de boli, cu rugăciunea și binecuvântarea Cuviosului Iosif.

Cuviosul Chiriac de la Bisericani s-a nevoit la începutul secolului al XVII-lea la Mănăstirea Bisericani, care număra pe atunci peste 100 de călugări. S-a retras în pustie, într-o peșteră din muntele lui Simon, unde s-a nevoit singur, în aspră osteneală, timp de 60 de ani. Vara și iarna petrecea pe munte cu trupul gol, în rugăciune curată, biruind cu puterea lui Hristos neputințele firii și ispitele diavolului.

Pe acest cuvios l-a cunoscut și Sfântul Ierarh Dosoftei, Mitropolitul Moldovei, care, mai târziu, după mutarea cuviosului la Domnul, i-a sărutat și sfintele moaște. Este cunoscut ca unul dintre marii sihaștri din Carpați, având o viață pilduitoare: trăirea în desăvârșită lepădare de sine, smerenie și în neîncetată rugăciune. Și-a dat sufletul său în brațele lui Hristos, numărându-se printre sfinții români, cinstiți de popor. Moaștele lui au fost așezate în peștera în care a trăit, peșteră ce se poate vedea și astăzi și în care s-a amenajat un paraclis în cinstea lui. Mai târziu, din cauza deselor tulburări din țară, sfintele moaște au fost împărțite. Acești doi cuvioși luminători ai călugărilor isihăști nemțeni, întregesc șirul părinților din veac ce s-au sfințit prin mari nevoințe în Mănăstirea Bisericani.

Sfântul Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel

Pe Valea Dâmboviței, între Târgoviște și Câmpulung, se află un deal înalt numit „Dealul Cetățuia” sau „Dealul lui Negru Vodă”. Prima așezare monahală cunoscută pe această colină datează de la începutul secolului al XIV-lea, când domnul Țării Românești întemeiază un schit cunoscut până azi cu numele de „Schitul Negru Vodă” (Cetățuia).

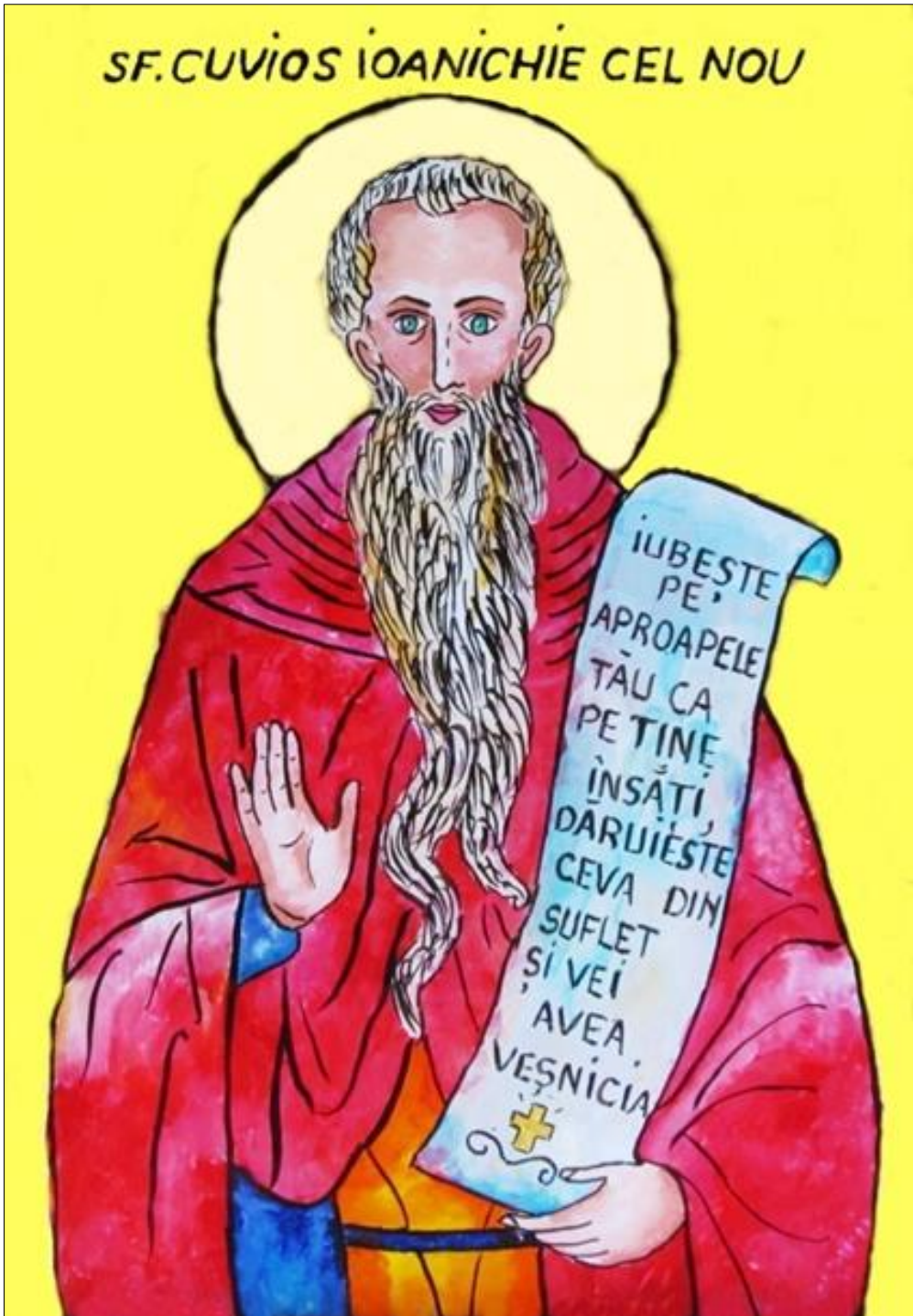
Pe versantul abrupt al dealului, în partea de sud-est, ca și pe valea pârâului Cetățuia, a existat una din cele mai vechi vetre isihaste românești, între secolele al XIII-lea și al XVIII-lea; aici s-au nevoit mulți sihaștri cu viață sfântă, ale căror nume nu se mai cunosc. Valea aceasta se numește de sute de ani „Valea Chiliilor”, din cauza numărului mare de sihaștri trăitori aici.

Unul din cei mai renumiți sihaștri ce s-a nevoit pe Valea Chiliilor în primele decenii ale secolului al XVII-lea, a fost Cuviosul schimonah Ioanichie. Se crede că era cu metania din Schitul Negru Vodă de alături, unde s-a nevoit la sfârșitul secolului al XVI-lea. Apoi, râvnind fericitei vieți pustnicești și arzând pentru dragostea lui Hristos, s-a închis de bună voie într-o peșteră săpată în peretele muntelui și acolo s-a nevoit, neștiut de oameni, mai mult de 30 de ani. Numai ucenicul său îi aducea pâine și apă o dată pe săptămână, pe care o cobora până la gura peșterii cu o frânghie, din cauza locului foarte abrupt. Sfintele Taine i le aducea din timp în timp egumenul schitului.

Cum s-a nevoit acolo schimonahul Ioanichie, câte ispite a răbdat și la ce măsură duhovnicească a ajuns, singur Dumnezeu știe. Însă, după o nevoință atât de aspră, cuviosul acesta, ajungând la măsura sfințeniei și cunoscându-și dinainte sfârșitul, și-a săpat singur mormântul în fundul peșterii. Apoi, culcându-se în mormânt, și-a dat sufletul în mâinile Domnului.

Cu trecerea anilor, numele Cuviosului Ioanichie s-a uitat, iar peștera lui s-a părăsit din cauza muntelui abrupt. Timp de câteva veacuri, sfintele sale moaște au rămas în peșteră neștiute de oameni, fiind totuși bine păstrate datorită unei pânze țesute ca un epitaf de un păianjen. Moaștele sfântului au rămas neatînse până în anul 1944, când arhimandritul Pimen, de la Mănăstirea „Negru Vodă”, s-a coborât cu o frânghie în peșteră și a descoperit, pe un pat de piatră, osemintele întregi, galbene și bine mirositoare ale marelui sihastru din Valea Chiliilor. Deasupra mormântului erau săpate în piatră aceste cuvinte: „Ioanichie Schimonah, 1638”.

Până în 1990, odoarele sfinte au fost păstrate în biserica rupestră a Mănăstirii Cetățuia, unde numeroși credincioși se duceau să se roage Sfântului Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel. Acest sfânt argeșean este considerat tămăduitor de boli, făcător de minuni, ocrotitor al familiilor și mijlocitor al celor care nu pot avea copii. Din 20 ianuarie 2013, moaștele Sfântului Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel au fost mutate de la Mănăstirea Cetățuia Negru Vodă la Mănăstirea Negru Vodă din municipiul Câmpulung Muscel, însă fragmente din sfintele sale moaște au rămas spre închinare și la Mănăstirea Cetățuia Negru Vodă. În ședința din zilele de 18-19 iunie 2009, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a aprobat canonizarea Cuviosului Ioanichie cel Nou de la Muscel (Argeș), cu ziua de prăznuire la 26 iulie.

Sfântul Cuvios Antonie de la Iezerul Vâlcii

Unul dintre marii sihaștri ai Carpaților a fost și Cuviosul Antonie de la Schitul Iezerul (Cheia)-Vâlcea, numit de credincioșii din partea locului „Sfântul Antonie Sihastrul”. Acest fericit părinte era de neam român și a trăit pe vremea voievodului Matei Basarab și a voievodului martir Sfântul Constantin Brâncoveanu. A crescut în dreapta credință, mergând de mic la sfânta biserică, unde își găsea desfătarea sufletească. Întinzându-se cu vârsta, a ajuns preot, spre slava lui Dumnezeu și bucuria duhovnicească a părinților săi. Lăsând desfătarea lumii acesteia, a îmbrățișat viața monahicească în prea frumoasa pustie de la Schitul Iezerul, în ținutul Vâlcii. Apoi, sporind în rugăciune și smerenie, cu binecuvântarea egumenului, s-a retras la viața pustnicească în Muntele Iezerul din apropiere, prin jurul anului 1690. Acolo se ostenea singur într-o mică peșteră de piatră, laudând pe Dumnezeu ziua și noaptea și luptându-se neîncetat cu duhurile rele și cu neputințele firii. Căci nimeni, afară de sihaștri, nu știe cât de mari sunt ispitele și încercările celor ce se nevoiesc în viața pustnicească.

Neavând un lăcaș propriu de rugăciune, Cuviosul Antonie a luat binecuvântare, și a săpat singur cu mâinile sale un mic paraclis în stâncă, lucrând trei ani de zile. Ziua lucra, iar noaptea priveghea și se ruga cu mâinile înălțate la cer, vărsând multe lacrimi. Apoi episcopul Ilarion de la Râmnicu-Vâlcea l-a sfințit. În acest mic paraclis se ruga neîncetat Cuviosul Antonie. Aici făcea ziua și noaptea sute de metanii, aici citea rânduiala slujbelor zilnice și Utrenia, de la miezul nopții. În sărbători mari și în posturi venea din timp în timp câte un ieromonah din schit și săvârșea Sfânta Liturghie. Astfel, liniștea, singurătatea, chilia în piatră, biserică, neîncetata rugăciune, citirea scrierilor Sfinților Părinți și cugetarea la cele dumnezeiești, formau raiul pământesc al Cuviosului sihastru Antonie. Aici se curăța pe sine de mândrie și de dulcelele cele trecătoare ale firii și de aici se pregătea zi de zi pentru bucuriile nemuritoare ale vieții cerești.

Auzindu-se peste tot despre viața sfântă a Cuviosului Antonie, veneau pe poteci de munte numeroși ucenici, călugări, preoți și credincioși să se roage împreună cu el, să-i ceară sfaturi și rugăciuni. Iar fericitul sihastru îi primea cu dragoste, îi odihnea, îi hrănea cu cuvintele cele dumnezeiești și îi libera cu pace, creând astfel o adevărată reînnoire duhovnicească în Oltenia de sub munte. Cuviosul, cunoscând că trecerea din lumea aceasta îi este aproape, a chemat pe ucenicul său Nicola și i-a spus în taină: „Sfârșitul mi s-a apropiat. După ieșirea sufletului, să te nevoiești să pui trupul meu în gropnița pe care eu am săpat-o aici în piatră”. După patruzeci de zile, îmbolnăvindu-se Cuviosul, a adormit în Domnul.

După 25 de ani de aspră nevoiță și sihăstrie, Sfântul Antonie și-a dat sufletul în mâinile Domnului, prin anul 1714, fiind plâns mult de ucenici și îngropat lângă micul său paraclis, cum se vede până astăzi. Credincioșii urcă vara până aici, aprind lumânări, fac rugăciuni și se închină în „Peștera Sfântului Antonie”, cerându-i binecuvântare și ajutor. La 20 iunie 1992, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a recunoscut în mod solemn sfințenia Cuviosului Antonie de la Iezerul-Vâlcea, proclamarea oficială a canonizării, având loc la 21 iunie 1992. Este prăznuit în fiecare an la 23 noiembrie.

Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț

Sfântul Ioan Iacob de la Neamț s-a născut la 23 iulie 1913, în satul Crăiniceni, din fostul județ Dorohoi, într-o familie de țărani foarte credincioși, Maxim și Ecaterina, fiind singurul copil la părinți. La botez a primit numele de Ilie și din pruncie se dovedea un copil ales și binecuvântat de Dumnezeu. După șase luni de zile de la naștere, mama sa și-a dat sufletul în mâinile Domnului, lăsând copilul în grija bunicii sale, Maria. După doi ani, moare și tatăl său, în război, în toamna anului 1916, copilul rămânând în grija rudelor apropiate. Primii ani de școală îi face în satul natal, apoi urmează gimnaziul la Lipcani-Hotin și liceul la Cozmeni-Cernăuți, fiind cel mai bun elev din școală.

În vara anului 1932, rudele voiau să-l dea la Facultatea de Teologie din Cernăuți, ca să-l facă preot, dar el dorea calea monahală. După un an, tânărul Ilie, pe când lucra la câmp, se ruga lui Dumnezeu să-i descopere calea pe care să o urmeze. Deodată a auzit un glas de sus, zicând: „Mănăstirea!”. Cerând binecuvântarea duhovnicului său, fericitul Ioan a intrat în obștea Mănăstirii Neamț. Starețul mănăstirii, Episcopul Nicodim, l-a primit cu multă dragoste și i-a rânduit ascultare la infirmerie și la biblioteca mănăstirii. Era foarte tăcut, ascultător și smerit.

La 8 aprilie 1936, în miercuria din Săptămâna Sfințelor Patimi, fericitul rasofor Ilie Iacob este tuns în îngerescul cin călugăresc, primind în călugărie numele de Ioan. Dorind viață pustnicească și arzând cu inima pentru Hristos și pentru Sfintele Locuri, fericitul monah Ioan Iacob pleacă în Țara Sfântă împreună cu alți doi monahi din lavră. După ce se închină la toate Sfintele Locuri și sărută Crucea și Mormântul Domnului, se retrage să ierneze în obștea Mănăstirii Sfântul Sava, din pustiul Iordanului. Aici, fericitul monah Ioan Iacob se nevoiește, timp de zece ani, răbdând grele ispite, boli și încercări de la oameni și de la diavoli.

Avea darul scrierii de învățături și versuri duhovnicești, pe care le trimitea fraților săi din Țara Sfântă, sau le dădea pelerinilor români care veneau spre închinare la Mormântul Domnului. Între anii 1939-1940, fericitul sihastru Ioan Iacob s-a nevoit într-o peșteră din pustiul Qumran, aproape de Marea Moartă. În anul 1947, Cuviosul Ioan Iacob este hirotonit preot în biserica Sfântului Mormânt, de arhiereul Irinarh, fiind numit de Patriarhia Română egumen al Schitului românesc „Sfântul Ioan Botezătorul” de pe valea Iordanului, funcție pe care a îndeplinit-o timp de 5 ani.

În luna noiembrie 1952, Cuviosul Ioan Sihastrul se retrage din ascultarea de egumen și, împreună cu ucenicul său Ioanichie, intră în obștea mănăstirii „Sfântul Gheorghe Hozevitul” din pustiul Hozeva, pe valea pârâului Cherit. Din vara anului 1953, fericitul Ioan se retrage cu ucenicul la o peșteră din apropiere, unde a nevoit timp de 7 ani. În vara anului 1960, era bolnav și suferea toate cu multă răbdare. Simțindu-și sfârșitul aproape, miercuri 4 august, s-a împărțit cu Sfintele Taine, iar joi dimineața, la ora 5, și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, la vârsta de numai 47 de ani. La 8 august 1980, trupul său a fost aflat întreg, nestrucaturat de vreme, răspândind bună mireasmă, iar la 15 august 1980, sfintele sale moaște au fost depuse în biserica mănăstirii „Sfântul Gheorghe Hozevitul”. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în rândul sfinților la data de 20 iunie 1992, fixându-i-se ziua de prăznuire 5 august.

Sfântul Cuvios Antipa de la Calapodești

Pe Cuviosul Antipa, mare trăitor duhovnicesc și călugăr sfânt, l-a odrăslit pământul Moldovei în veacul al XIX-lea. Acest ostaș al lui Hristos, numit din botez Alexandru Luchian, s-a născut în anul 1816 într-o familie de țărani credincioși din satul Calapodești, Bacău. La vârsta de 20 de ani, a fost călăuzit de Duhul Sfânt să intre în nevoița călugărească. Mai întâi, s-a ostenit doi ani de zile (1836-1837) în obștea Mănăstirii Căldărușani. Apoi s-a dus la Muntele Athos și s-a stabilit în schitul românesc Prodromu, unde se nevoiau peste 80 de sihaștri români. Aici a deprins meșteșugul nevoiței duhovnicești de la cei mai aleși călugări athoniți, ajungând vestit în schit pentru postul și osteneala lui. Tot aici a primit tunderea în monahism și s-a învrednicit de la Dumnezeu de darul lacrimilor și al neîncetatei rugăciuni.

După aproape cinsprezece ani de sihăstrie în schitul Prodromu, bunul nevoitor a trăit încă patru ani de zile în Mănăstirea Esfigmenu. Aici primește marea și îngerescul chip al schimniciei sub numele de Antipa și este hirotonit diacon. Iubind mai mult singurătatea și smerenia decât cinstea și lauda, în anul 1860, Cuviosul Antipa a părăsit Muntele Athos și s-a reîntors în Moldova, la mănăstirile din preajma Iașilor. Dar văzându-se împresurat de mulți credincioși, căci numele lui era vestit în toată țara, după trei ani a plecat să se închine la moaștele cuvioșilor părinți de la Pecerska. Ajuns mai departe, la mănăstirile din nordul Rusiei, și auzind de vestita Mănăstire Valaam, aflată pe o insulă din lacul Ladoga, aproape de hotarele Careliei (Finlanda), Cuviosul Antipa s-a așezat în anul 1865 în această mănăstire.

În Mănăstirea Valaam, Cuviosul Antipa s-a nevoit încă 17 ani, învrednicindu-se de darul preoției și arătând fapte minunate de trăire duhovnicească, în post, în rugăciune și în desăvârșită sărăcie. Cea mai mare nevoiță a lui era rugăciunea cea de foc a inimii, prin care neîncetat slăvea pe Dumnezeu, izgonea gândurile cele necurate și gusta din bucuriile cele negrăite ale Duhului Sfânt. La aceasta, adăuga post îndelungat, privegheri de toată noaptea, lacrimi, metanii și alte neștiute osteneli duhovnicești. Săvârșea adesea Dumnezeiasca Liturghie și se ruga mult pentru lume și pentru țara în care s-a născut. Pentru o petrecere aleasă ca aceasta, Cuviosul ieroschimonah Antipa Luchian dobândise de la Dumnezeu darul făcerii de minuni și al înaintevederii.

După o nevoiță binecuvântată ca aceasta, Cuviosul Antipa și-a dat sufletul cu pace în brațele Mântuitorului Hristos, la 10 ianuarie 1882, și a fost înmormântat în gropnița Mănăstirii Valaam. Este singurul călugăr român, care s-a nevoit în această vestită mănăstire isihastă din nordul Europei. În anul 1883, văzând părinții Mănăstirii Valaam că ieroschimonahul Antipa Luchian este venerat de ucenici și de credincioși ca sfânt, au rânduit să i se scrie viața, spre lauda lui Dumnezeu și folosul sufletesc. Astfel, ieroschimonahul Pimen, ucenicul său de chilie, scrie în același an nevoița părintelui său duhovnicesc, intitulată „Vrednica de pomenire viață a ieroschimonahului Antipa”.

Viața Cuviosului Antipa a fost tipărită la Sankt-Petersburg de două ori, răspândindu-se în Rusia, Finlanda și în Muntele Athos. Iar canonizarea și trecerea în rândul sfinților a fost făcută în Muntele Athos, în anul 1906, după 24 de ani de la mutarea sa, din viață. Numele său este cinstit mai ales în mănăstirile din Sfântul Munte, fiind singurul călugăr athonit român, trecut în rândul sfinților cinstiți aici.

Sfântul Cuvios Ioan Casian Romanul

Acest Cuvios Părinte de neam străromân s-a născut pe la anul 365 în Dobrogea, numită pe atunci Sciția Mică, într-un loc ce păstrează din vechime până azi toponimele „podîșul Casian” și „peștera lui Casian”. Provenind dintr-o familie distinsă, a urmat la școlile timpului. Dar însuflețit de o arzătoare sete de desăvârșire duhovnicească, renunță de tânăr la atracțiile deșarte și înșelătoare ale vieții lumești și pleacă la Locurile Sfinte, însoțit de prietenul său Gherman. Așa au ajuns amândoi călugări într-o mănăstire din Betleem. Întemeindu-se după cuviință în rânduielile vieții chinoviale, adică de obște, după modelul de viață al călugărilor din Palestina, Mesopotamia și Capadocia, și simțind în ei dorul de o mai mare desăvârșire, au hotărât să plece în sihăstriile Egiptului, la anahoreții despre a căror îmbunătățită viață duhovnicească auziseră. Așa au ajuns la comunitățile din delta Nilului, adâncindu-se de acolo tot mai mult în pustie. Pretutindeni pe unde treceau, căutau cu râvnă pe sfinții însingurați, pentru a le cere sfaturi duhovnicești pentru mântuirea sufletului. Aceste întrebări și răspunsuri ne vor fi lăsate ca o moștenire sfântă în cartea Convorbirilor, cu care Cuviosul Casian a înzestrat Biserica.

Dobândind pe cât puteau să adune din învățătura lor cerească, au mai rămas în Egipt șapte ani și apoi au mers mai departe, cercetând din loc în loc pe acești învățători în lucrul duhovnicesc până ce au ajuns în vestita pustie Schitică. Astfel, îndrumați de pe culmile vieții călugărești și contemplând plinirea vie la acești străluciți anahoreți, cei doi prieteni s-au dedicat cu mare severitate și neclintită statornicie vieții contemplative în timpul anilor petrecuți aici, în pustia Schitică.

După șapte ani, Cuvioșii Ioan și Gherman s-au întors la Betleem, unde au dobândit de la părintele lor duhovnicesc binecuvântarea de pe mai departe în pustia Egiptului. Dar, cu tot dorul lor nestins, n-au putut regăsi liniștea cuvenită contemplației, din pricina unor învinuri nedrepte la care erau supuși călugării din Egipt, de către arhiepiscopul Teofil al Alexandriei. Atunci, Cuvioșii Ioan și Gherman, urmând un grup de 50 de monahi, hotărâră să-și caute liniștea la Constantinopol, sub ocrotirea Sfântului Ioan Gură de Aur, în anul 401. De îndată ce îi văzu marele patriarh, deslușind cu o tainică privire calitatea sufletelor lor, reuși să-l convingă pe Gherman să primească prin mâinile lui preoția, iar Casian, diaconia.

Dar n-a trecut mult timp că, iată, Sfântul Ioan Gură de Aur, fiind dus în exil, Cuvioșii Casian și Gherman au fost trimiși în misiune la Roma. Sfântul Casian petrecu astfel zecé ani la Roma și în acest timp a fost hirotonit preot. De aici, a mers la Marsilia, în sudul Galiei, unde a întemeiat mănăstirea Sfântului Victor, pe mormântul unui martir din secolul al III-lea, și mănăstirea Mântuitorului, pe la anul 415. Sfântul Casian a înzestrat monahismul din Galia cu o temeinică învățătură duhovnicească, adăpându-l din izvoarele vii ale Părinților pustiei. Cuviosul Ioan Casian a rămas statornic în dreapta credință a Bisericii, învățat cu adâncul contemplării divine, taină a unei păci nesurpate și blânde și a unei liniști senine. El își încredință în pace sufletul său lui Dumnezeu, către anul 435. Cunoscut ca sfânt de cei din vremea lui, el este cinstit de Biserica Apuseană ca Părinte și unul dintre cei mai mari învățători. Sfintele sale moaște sunt păstrate până astăzi în mănăstirea Sfântului Victor din Marsilia.

Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor

Acest cuvios părinte, Dimitrie cel Nou, a trăit în vremea împăraților româno-bulgari și era dintr-un sat care se numește Basarabov, sat așezat pe marginea râului Lom. La început a fost păstor de vite în satul lui, apoi, văzând că toate ale lumii sunt trecătoare, a ieșit din satul Basarabov și s-a sălășluit mai întâi într-o peșteră din apropierea acestui sat, iar apoi s-a făcut monah la mănăstirea care era înăuntrul peșterii. Dar cine poate spune ostenele, postul, rugăciunea și privegherile pe care le făcea și prin care s-a învrednicit și de darul facerii de minuni? El și-a cunoscut și vremea ieșirii sufletului din trup când, intrând în mijlocul a două pietre, și-a dat prealuminatul său suflet în mâna lui Dumnezeu.

După multă vreme, apa Lomului a venit mare încât a luat și lemnele și pietrele dimprejur ei și atunci au căzut în apă și cele două pietre, care erau în apropierea peșterii, împreună cu moaștele sfântului, și multă vreme au rămas acolo. Vrând Dumnezeu să-l descopere, s-a arătat îngerul Domnului în vis unei copile, fiica unui om drept-credincios, copilă care pătimea de duh necurat, și i-a zis: „Dacă părinții tăi mă vor scoate din apă – și i-a arătat locul – eu te voi tămădui pe tine”. Sculându-se dimineța, copila a spus părinților săi visul pe care l-a avut.

Adunându-se mulți oameni și preoți, s-au dus toți împreună la locul cel arătat de copilă, unde de multe ori se arăta o lumină. Căutând cu tot dinadinsul, au aflat în apă sfintele moaște ale Cuviosului Dimitrie și le-au scos întregi, strălucind, ca aurul. Luându-le de acolo, le-au dus în satul Basarabov. Străbătând vestea prin toate părțile dimprejur despre aflarea sfintelor moaște, a ajuns și la urechile domnului de la București, care îndată a trimis preoți și boieri ca să aducă moaștele Sfântului Dimitrie și să le așeze în biserica domnească. Deci, mergând trimișii Domnului în satul Basarabov, au luat moaștele sfântului și au purces cu ele ca să le aducă în Valahia. Ajungând cu dănele până aproape de un sat care se cheamă Ruși, au stat sfintele moaște la o fântână și de acolo sfântul n-a mai vrut a merge mai departe. Văzând preoții și boierii acea minune și nedumerindu-se ce să fie, au înjugat doi juncani tineri la carul cu moaștele sfântului și l-au lăsat să meargă unde vor voi ei, căci din aceasta se va ști și voia sfântului. Atunci juncanii s-au întors îndată la Basarabov cu moaștele sfântului și au stat în mijlocul satului. Iar preoții și boierii, întorcându-se fără nici o ispravă, au spus celui care i-a trimis despre toate acestea. Domnul Valahiei a trimis boieri cu bani și au făcut o biserică cu numele cuviosului Dimitrie în satul Basarabov, în care au așezat moaștele sfântului.

Între anii 1769-1774, fiind război între Rusia și Poarta Otomană și cuprinzând și pe ofițerii țării noastre, generalul Petru Saltîcov a trecut Dunărea și a trecut și prin satul Basarabov, unde se aflau moaștele sfântului. Generalul a luat aceste moaște pe care voia să le trimită în Rusia, dar creștinul Hagi Dimitrie, fiind în acea vreme lângă general, l-a rugat să nu înstrăineze sfintele moaște, ci să le dăruiască țării noastre pentru prăzile și jafurile ce le-a pățimit din pricina războiului și s-o mângâie cu acest dar. Primindu-le tot poporul, cu mare cinste le-au așezat în biserica cea mare a Mitropoliei Ungrovlahiei, și îndată a simțit tot poporul ocrotirea și sprijinul sfântului. Mult ajutor și mare folos câștigă toți cei ce cu credință năzuiesc către moaștele sfântului.

Sfântul Cuvios Irodion de la Lainici

Cuviosul Irodion Ionescu s-a născut la București în anul 1821, primind la botez numele de Ioan. La vârsta de 20 de ani, simțind chemarea spre viața monahală, a intrat ca viețuitor la Mănăstirea Cernica, unde era pe atunci stareț Sfântul Calinic. A fost tuns în monahism în anul 1846, primind numele de Irodion. Era iubitor de frați, nevorbind pe nimeni de rău și era nevoitor, chinându-și trupul cu posturi, privegheri îndelungi și sute de metanii zilnice. A ajuns să fie iubit și respectat de toată obștea și mai ales de starețul său, Sfântul Calinic. Când acesta devine episcop de Râmnic, își ia cu el câțiva ucenici pentru a-l ajuta. Între aceștia se afla și cuviosul Irodion, pe care episcopul îl trimite la schitul Lainici în anul 1851. În 1853, este hirotonit diacon, apoi preot, având ascultarea de ecleziarh, apoi de stareț, însărcinare pe care și-o păstrează, cu scurte întreruperi, vreme de 41 de ani. Când duhovnicul Sfântului Calinic a trecut la Domnul, acesta l-a ales pe cuviosul Irodion, fostul său ucenic, ca duhovnic și povățuitor. Cucerit de darurile duhovnicești ale starețului Irodion, Sfântul Calinic avea să-l numească „Lucefărul de la Lainici”.

Cuviosul Irodion a avut multe de îndurat din partea celor din jurul său, care-l pizmuiau pentru viața lui curată și pentru darurile de care îl învrednicise Dumnezeu, însă el a răbdat toate cu smerenie. Faima lui s-a întins repede atât în Regatul României, cât și dincolo de munți, în Transilvania, căci se învrednicise de darul facerii de minuni, alungând și duhurile necurate. Era și văzător cu duhul, astfel încât mulți dintre cei care alergau la el primeau vindecare sufletească și trupească. A prevestit și pustiirea schitului, care avea să se și petreacă nu după multă vreme de la adormirea sa. Cuviosul Irodion a trecut la Domnul în ziua de 3 mai 1900, fiind îngropat la schitul Lainici. La șapte ani după adormirea sa, la stăruințele ucenicului său și prin grija starețului de atunci, trupul său a fost dezgropat pentru a i se face iarăși rânduiala înmormântării, potrivit unei vechi rânduiei monahale, însă, dezgropându-l, i-au aflat trupul neputrezit. Întrucât schitul nu avea un osuar sau o gropniță, trupul cuviosului Irodion a fost îngropat din nou, cu slujba cuviincioasă.

După ce obștea monahală s-a reînnoit cu monahi de la Mănăstirea Frăsinei, în anul 1930, starețul Visarion a pus să se dezgroape din nou moaștele cuviosului și le-a așezat într-un sicriu mai mic, iar sicriul a fost pus într-o groapă dublă, foarte adâncă, așezând mai apoi deasupra, pe ascuns, osemintele altui părinte, ca să ferească moaștele cuviosului de eventualii hoți. Taina s-a păstrat atât de bine încât starețul următor, Caliopie, care a încercat să afle moaștele sfântului, făcând săpături între anii 1975-1985, a găsit doar osemintele așezate deasupra și a oprit cercetările, văzând că nu reușea să afle sfintele moaște. După căderea comunismului, odată cu reînceperea canonizării sfinților români, s-a ridicat și problema proslăvirii cuviosului Irodion de la Lainici.

Sub îndrumarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Mitropolitul Olteniei, s-a încheiat cercetarea istorică asupra vieții sfântului și s-a trecut la dezgroparea mormântului pentru aflarea sfintelor moaște. După câteva încercări nereușite, acestea au fost găsite la 10 aprilie 2009. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a proslăvit pe cuviosul Irodion de la Lainici la 29 octombrie 2010, rânduindu-i ca zi de prăznuire data de 3 mai, iar proclamarea solemnă a canonizării a avut loc la Lainici, la 1 mai 2011.

Sfântul Cuvios Mărturisitor Sofronie de la Cioara

Sofronie s-a născut în prima jumătate a secolului al XVIII-lea în satul românesc Cioara (azi Sălișteștea, județul Alba), care era în acel timp parte a Imperiului Habsburgic. Numele de familie a fost Popa (sau Popovici, după alte surse), iar până a se călugări, prenumele său a fost Stan. Numele de familie sugerează că unul dintre strămoșii săi a fost preot. După moartea soției sale, s-a călugărit la Mănăstirea Curtea de Argeș din Țara Românească. Sofronie s-a reîntors mai târziu la Cioara și a construit un mic schit ortodox din lemn, în pădurea din apropierea satului, adunând și câțiva ucenici. Și-a dedicat viața monahismului până în 1757, când a început să promoveze o răzvrătire pașnică a populației ortodoxe românești din Transilvania, împotriva politicii habsburgice care îi încuraja pe toți românii să adere la Biserica Unită.

Faptul, că românii din Transilvania, din cauza religiei ortodoxe, erau supuși bisericește unor mitropolii din afara Imperiului Habsburgic, nu convenea Curții de la Viena. Unirea lor cu Biserica Romei prezenta o oportunitate excelentă pentru ca Imperiul Habsburgic să-și întărească poziția în regiune. Prin patenta imperială din anul 1692, împăratul Leopold I a decretat că toți cei de rit grecesc uniți cu Biserica Romană, se vor bucura de toate scutițiile și privilegiile de care se bucură credincioșii de rit latin. Așadar, transilvănenii erau încurajați să devină catolici și să adere la noua creată Biserică Greco-Catolică, păstrând ritualul ortodox, dar acceptând cele patru puncte doctrinare florentine: Papa drept cap suprem al Bisericii, existența purgatorului, doctrina *Filioque* și folosirea pâinii nedospite (azimă), la împărtășanie.

În primăvara anului 1757, autoritățile austriece din satul din apropiere, Vințu de Jos, au distrus micul schit al lui Sofronie, în încercarea de a elimina rezistența ortodoxă din Transilvania. Sofronie și-a continuat predicile împotriva Unirii cu Roma în Țara Zarandului și Țara Moșilor, declanșând în sudul Transilvaniei și în ținuturile de pe cursul superior al Mureșului o revoltă împotriva uniților, ale căror biserici au început să fie ocupate de clerul ortodox. În 2 august 1760, Sofronie a fost arestat de autorități, în biserica din Abrud și transferat la Zlatna. După revolta a 7000 de țărani din acel teritoriu, a fost eliberat cu forța, iar apoi păzit și ținut ascuns de țărănimea angajată în minele imperiale din Abrud. Sofronie a convocat la 14-18 februarie 1761, la Alba Iulia, o întâlnire a Sinodului Ortodox Transilvănean, care a aprobat trimiterea unei petiții cu 19 puncte către autoritățile habsburgice prin care se cerea libertate religioasă totală în Transilvania. Autoritățile austriece l-au trimis pe generalul Adolf von Buccow să liniștească regiunea, iar acesta a dispus arestarea a sute de preoți ortodocși și distrugerea a peste 150 de biserici și mănăstiri ortodoxe.

Sofronie a fost trimis în judecată și condamnat la cinci ani de închisoare, dar, chiar înainte de a fi arestat, acesta a reușit să fugă în Valahia, unde avea mulți susținători. A continuat să se dedice monahismului ortodox, fiind călugăr la mănăstirile Robaia și Vieroși, iar apoi egumen la Curtea de Argeș, toate cele trei mănăstiri aflându-se astăzi în județul Argeș. A murit la Mănăstirea Curtea de Argeș. În ședința sa din 28 februarie 1950, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea ieromonahului Sofronie de la Cioara, iar proclamarea solemnă a canonizării a avut loc la 21 octombrie 1955, în Catedrala *Reîntregirii* din Alba Iulia.

Sfântul Cuvios Mărturisitor Visarion Sarai

S-a născut în anul 1714, (după propria sa mărturisire, avea 30 de ani în 1744) în satul Majdan (Mrkonjić Grad) din Bosnia, fiind botezat cu numele de Nicolae. Părinții săi se numeau Maxim și Maria și s-au mutat după nașterea lui Nicolae la Kostajnica, localitate situată astăzi pe teritoriul Croației. La vârsta de 18 ani, a plecat în Țara Sfântă și a intrat în Mănăstirea Sfântul Sava de lângă Ierusalim. Acolo a fost călugărit de către patriarhul Ierusalimului în anul 1738, primind cu această ocazie numele monahal de Visarion. Întors din Țara Sfântă, a trecut o vreme pe la mănăstirile din Muntele Athos și s-a stabilit apoi la mănăstirea Pakra din Slavonia. Acolo a slujit timp de aproape șapte ani ca ierodiacon și ca ieromonah. A trăit câțiva ani într-o peșteră, ca sihastru.

Patriarhul Arsenie al IV-lea Jovanović, refugiat el însuși pe teritoriul controlat de Imperiul Habsburgic în timpul împăratului Leopold I, recunoscut ca patriarh al sârbilor și mitropolit de Carloviț, l-a trimis în ianuarie 1744 pe Visarion Sarai în Banat și Transilvania pentru a-i scoate pe români de sub jurisdicția Bisericii Române Unite cu Roma și a-i pune sub jurisdicția ierarhiei ortodoxe sârbești. Într-un interogatoriu organizat la Sibiu la 27 aprilie 1744, el a declarat că a plecat de la Mănăstirea Pakra cu un pașaport eliberat de mitropolitul Arsenie Jovanović. Probabil înțelegea limba română, însă predicile le ținea prin traducător. A trecut mai întâi pe la mănăstirea Hodoș-Bodrog și s-a stabilit la Lipova, propovăduind abandonarea uniatismului și reîntoarcerea românilor către credința ortodoxă.

Ieromonahul Visarion a trecut în Ardeal la 11 martie 1744. După o primire triumfală în satul Dobra, călugărul s-a îndreptat apoi spre Mărginimea Sibiului, predicând în localitățile traversate împotriva uniației. A trecut prin Deva, Orăștie, Sebeș, Miercurea Sibiului și Săliște, unde a căutat să-i convingă pe români să se lepede de Unirea cu Roma. Autoritățile imperiale austriece l-au arestat pe ieromonahul Visarion, din ordinul generalului Czernin, în aprilie 1744, în timp ce acesta se îndrepta spre Sibiu. Episcopul Inocențiu Micu-Klein a refuzat intervenția împotriva lui Sarai, arătând că mijloacele violente nu-i sunt îngăduite. Neintervenind împotriva lui Sarai, episcopul Micu a fost citat la Viena, pentru a da socoteală.

Sarai a fost întemnițat la Sibiu și interogat la 27 aprilie 1744, dar a refuzat să răspundă la întrebările referitoare la predica sa împotriva uniației. Autoritățile l-au transportat apoi la Alba Iulia, Deva, Hunedoara, Timișoara, Osijek și Raab (azi Győr), iar apoi în temnița de la Kufstein din munții Tirolului, una dintre cele mai stricte închisori austriece. Se presupune că ar fi murit acolo în urma torturilor.

Arestarea lui Visarion nu a dus la încetarea tulburărilor religioase împotriva Unirii cu Roma. Cărturarul unit Samuil Micu Klein a scris că ieromonahul Visarion, „căruiua îi ieșise vestea că e sfânt”, „tare au înfricoșat pe români de către unire destul că oamenii din margine au rămas jumătățiți în credință și după paisprezece ani, cu totul s-au făcut neuniți”. În ședința sa din 28 februarie 1950, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea cuviosului Visarion Sarai, iar proclamarea solemnă a canonizării a avut loc la 21 octombrie 1955, în Catedrala *Reîntregirii* din Alba Iulia, însușită de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe, la 14 iunie 1962.

Sfântul Sfințit Mărturisitor Ioan din Galeș

Sfântul Sfințit Mărturisitor Ioan din Galeș a fost un preot originar din Transilvania, care a trăit în secolul al XVIII-lea. El a fost închis pentru că a protestat împotriva presiunii exercitate de autoritățile Imperiului Habsburgic asupra ortodocșilor pentru a-i sili să accepte Unirea cu Roma și, pentru credința lui, a murit în închisoarea de la Kufstein (Austria).

Nu se cunosc date despre primii ani de viață ai preotului Ioan Ioaneș, slujitor în satul Galeș din Transilvania (jud. Sibiu). După cum se proceda atunci în lipsa unui ierarh ortodox în Transilvania, el a fost probabil hirotonit la București, Râmnic sau Carloviț (Serbia). Activitatea sa este cunoscută din mai multe documente de la mijlocul secolului al XVIII-lea. Din aceste documente rezultă că el era unul dintre preoții care se împotriveau activ acceptării de către ortodocși a unirii cu Roma. Împreună cu alți preoți și credincioși, el trimite în decembrie 1750 mitropolitului ortodox sârb din Carloviț, Pavel Nenadovici un memoriu din partea românilor din sudul Transilvaniei, în care-i relateau acestuia suferințele pe care aceștia le aveau de răbdat din partea autorităților care căutau să-i oblige pe ortodocși, să accepte unirea cu Roma.

În anul 1752, împreună cu preotul Ioan din Poiana Sibiului și cu mai mulți români, preotul Ioan din Galeș contribuie la redactarea altui memoriu pe aceeași temă, adresat împărătesei Maria Tereza (1717-1780). Pleacă la Becicherec, în Banat, unde se întâlnește cu preotul Moise Măcinic din Sibiel, și cu un credincios mirean, Oprea Miclăuș, cărora le remite documentul care urma să fie prezentat la Curtea de la Viena.

În ciuda protestelor sale, el este arestat în mai 1756, fiind trimis în lanțuri la Sibiu, apoi la Deva, ulterior (1757) în Banat, de unde este transferat în închisoarea de la Graz (Austria), fiind condamnat la închisoare pe viață din ordinul împărătesei Maria Tereza. În anii care au urmat, reprezentanții clerului și ai credincioșilor din Transilvania au cerut în mai multe rânduri autorităților habsburgice să-i elibereze pe cei doi captivi.

Un cronicar brașovean, Radu Duma, scria că, în anul 1776 câțiva negustori din Brașov l-au cercetat în închisoare, mărturisindu-le că mai bine va muri acolo, decât să-și lase credința strămoșească. La 24 iulie 1784, Stana, soția lui Oprea, ruga pe împăratul Iosif al II-lea să-l elibereze după o robie de 32 de ani. Conducerea închisorii raporta că nu se mai știe nimic despre el. Înseamnă, că amândoi și-au săvârșit zilele în temnița de la Kufstein, jertfindu-și viața pentru credința ortodoxă, câștigând însă cununile muceniciei.

Biserica Ortodoxă Română i-a proslăvit ca sfinți în anul 1992, rânduindu-le pentru prăznuire ziua de 21 octombrie, împreună cu Sfinții Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara și Oprea Nicolae. Troparul Sfinților Preoți Mărturisitori Ioan din Galeș și Moise din Sibiel ne spune următoarele: „Preoți cu chemare sfântă, Moise și Ioane, ca niște ostași adevărați ai lui Hristos Dumnezeu, cu putere ați propovăduit dreapta credință și mărturisitori ai Ortodoxiei v-ați făcut pentru poporul cel credincios. Drept aceea, moarte mucenicească primind, rugați pe Hristos Dumnezeu să dăruiască Bisericii Sale pace și unire, iar sufletelor noastre mare milă”.

Sfântul Sfințit Mărturisitor Moise Măcinic din Sibiel

Sfântul Sfințit Mărturisitor Moise Măcinic, preot în satul Sibiel din Transilvania, a trăit în secolul al XVIII-lea, fiind contemporan cu preotul Ioan din Galeș. S-a opus trecerii ortodocșilor la unirea cu Roma, fiind închis de mai multe ori pentru aceasta, sfârșindu-și cel mai probabil viața în închisoarea de la Kufstein (Austria).

Conform propriei sale declarații, date în anul 1752, înaintea unei comisii de anchetă la Viena, Sfântul Moise Măcinic a fost hirotonit în anul 1746 la București, de către mitropolitul Ungrovlahiei de atunci, Neofit Cretanul (1738-1753). Pentru că se împotriva Unirii cu Roma, lucru constatat și de episcopul rutean unit al vremii, preotul Moise Măcinic a fost închis vreme de 17 luni în închisoarea din Sibiu. Este eliberat, dar i se interzice să mai slujească. Episcopul unit Petru Pavel Aron îl invită să-și reia slujirea preotească, cu condiția de a accepta Unirea cu Roma, însă acesta refuză, și fuge în Banat.

În decembrie 1750, el avea să fie unul dintre cei șase semnatari ai unui memoriu adresat mitropolitului sârb de Carloviț, Pavel Nenadovici (1749-1768), sub jurisdicția căruia se aflau și ortodocșii din Transilvania. În acest memoriu ei se plâneau mitropolitului, de șicanele îndurate de ortodocși, din partea autorităților.

În anul 1752, el s-a întâlnit cu preoții Ioan din Poiana Sibiului și Ioan din Galeș, primind de la aceștia un alt memoriu al ortodocșilor din sudul Transilvaniei. Preotul Moise Măcinic urma să facă parte din delegația care avea să prezinte acest memoriu împărătesei Maria Tereza, împreună cu credinciosul mirean Oprea Nicolae. Delegația a fost primită în audiență de împărăteasă, care nu răspunde însă la memoriu. Reprezentanții ortodocșilor ardeleni au fost în schimb arestați și trimiși la închisoarea de la Kufstein (Austria).

Țăranii din Săliște trimit mai multe petiții, atât mitropolitului de Carloviț, cât și generalului Buccow (comandant militar și guvernator al Transilvaniei între anii 1762-1764). Din documentele vremii se știe că unul dintre deținuții de la închisoarea din Kufstein evadase, iar familia lui Oprea Nicolae este pusă sub urmărire, ceea ce sugerează că este posibil, ca acesta să fi evadat. Pe de altă parte, soția Sfântului Oprea trimite în anul 1784 o petiție împăratului Iosif al II-lea, cerând eliberarea soțului ei, ceea ce pare să indice că acesta nu ajunsese acasă. Despre preotul Moise Măcinic nu se mai știe însă, nimic. Se crede că atât el, preotul Ioan din Galeș, cât și Oprea Nicolae au murit în închisoarea de la Kufstein, ca mărturisitori ai credinței ortodoxe.

Biserica Ortodoxă Română i-a proslăvit ca sfinți în anul 1992, rânduindu-le pentru prăznuire ziua de 21 octombrie, împreună cu Sfinții Visarion Sarai, Sofronie de la Cioara și Oprea Nicolae. Troparul Sfinților Preoți Mărturisitori Ioan din Galeș și Moise din Sibiel ne spune următoarele: „Preoți cu chemare sfântă, Moise și Ioane, ca niște ostași adevărați ai lui Hristos Dumnezeu, cu putere ați propovăduit dreapta credință și mărturisitori ai Ortodoxiei v-ați făcut pentru poporul cel credincios. Drept aceea, moarte mucenicească primind, rugați pe Hristos Dumnezeu să dăruiască Bisericii Sale pace și unire, iar sufletelor noastre mare milă”.

Postfață

După angajarea mea, de la 1 august 1963, la Combinatul de Îngrășăminte Azotoase din Târgu-Mureș, pe post de tehnician, am fost detașat timp de doi ani la Combinatul de Îngrășăminte de la Roznov-Piatra Neamț. Aici, la Fabrica de acid azotic, unde am fost repartizat pentru practica în producție, am cunoscut din primele zile, un muncitor calificat în meseria de operator chimist, mai vorbăreț, dispus să povestească cu mine. Ca operator chimist, în principal, trebuie să urmărești parametrii pe tabloul de comandă, dar poți vorbi în voie. Am aflat că, înainte să se califice ca operator chimist, a fost călugăr într-o mănăstire din apropierea orașului Piatra Neamț. L-am rugat să-mi povestească din viața lui de călugăr, și i-am spus că, profit de prezența mea în județul Neamț, și doresc să vizitez toate mănăstirile și muntele Ceahlău. Am făcut rost de o hartă turistică a județului, și împreună am stabilit traseele pe care să le urmez. L-am convins pe colegul meu Gheorghe Popa, fiu de cantor, chiar și pe vărul meu Mihai Opriș, care lucra și el în Piatra Neamț, să călătorim împreună.

Pe la mijlocul lunii septembrie, toți trei am pornit la drum. Am făcut autostopul, spunându-i șoferului că dorim să mergem spre Mănăstirea Agapia, și, urcați în caroseria unui camion, după o jumătate de oră, am coborât la intersecția care ducea spre mănăstire.

La mănăstirea Agapia am rămas uimiți de picturile pictorului Nicolae Grigorescu, (știindu-l foarte tânăr, și citindu-i biografia afișată în muzeul mănăstirii). Ne-am continuat drumul la Mănăstirile Văratec, Secu, Sihăstrie, și Sihla. Am dormit la mănăstirea Secu, și a doua zi ne-am continuat drumul până la mănăstirea Nemțului, de unde am plecat la Cetatea Neamțului, și apoi la Târgu-Neamț, odihnindu-ne în casa lui Ion Creangă. Pe tot parcursul drumului, și la mănăstiri, am făcut fotografii, având aparat și experiență de peste 5 ani, în arta fotografierii.

Drumul până la mănăstirile Agapia și Văratec l-am repetat de mai multe ori cu colegii mureșeni, care locuiau în comuna Roznov.

După un an, viitoarea mea soție, Ana-Olivia, fiică de cantor, cu școală, a fost angajată la combinatul de la Târgu-Mureș, și a fost trimisă pentru practică la aceeași fabrică, ca mine.

Am reluat cu ea, drumurile pe la mănăstirile din Moldova, iar în anul 1965, ne-am căsătorit iar slujba religioasă s-a oficiat la Mănăstirea Bistrița, de lângă orașul Piatra Neamț.

Revenind la Târgu-Mureș, am vizitat Muzeul de Etnografie al Județului Mureș, fiind impresionat de frumusețea icoanelor pe sticlă, vechi de peste un secol. În anul 1968, am cumpărat, albumul „Icoane pe sticlă”, autori: Cornel Irimie și Marcela Focșa, apărut la Editura Meridiane București. Citind textele albumului și privind icoanele, am făcut o pasiune pentru icoanele pe sticlă, pasiune pe care de atunci, până azi, am cultivat-o pentru mine, și mai apoi pentru colectivitatea cu care am lucrat și colaborat.

De prin anul 1970, l-am cunoscut de medicul Silviu Petru Olariu, de loc din zona Săliște, cadru didactic la Institutul Medico-Farmaceutic Târgu-Mureș, cu cabinet medical la Spitalul județean Mureș. Ne-am împrietenit, și ne-am făcut vizite reciproce acasă la Târgu-Mureș, Săliște și Sângeorgiu de Mureș. Când am intrat în apartamentul lui din Târgu-Mureș, am fost surprins de bogăția de icoane pe sticlă, care acopereau toți pereții. Pe fiecare icoană era menționat de unde o are, localitatea, nume, prenume, vârsta fostului proprietar, anul achiziției și titlul icoanei, cu precizarea autorului, sau a localității unde a fost pictată. Fiind invitat, la Săliște unde a crescut, (tatăl lui, „Petre Dascăluș”, a fost învățător în localitate mulți ani), am văzut în casa părintească, dar, și în casa nouă, foarte multe icoane pe sticlă, și am cerut amănunte de la gazdă care mi-a vorbit de tradiția locală și m-a dus în satul Sibiel, unde l-am cunoscut pe preotul paroh Zosin, care avea o colecție de icoane pe sticlă în casa parohială. Această vizită am repetat-o de mai multe ori, cu familia și prietenii, iar ultima în 2016, cu colegii iconari din județul Mureș. După decesul medicului și a soției dânsului, am devenit custodele colecției de icoane pe sticlă, care au fost predate Muzeului de Etnografie al Județului Mureș.

În 1974, comitetul sindical al Combinatului Chimic Târgu-Mureș, a înființat Clubul artiștilor plastici, cu peste 40 de membri, pictori, sculptori, metaloplasticieni, graficieni etc., pentru care s-a asigurat un atelier de creație, materiale, spații de expunere, publicitate prin presa locală, dar și deplasări cu autobuzul la muzeele din Sibiu, Sighișoara, Cluj, și Brașov. Eu, fiind vicepreședintele acestui club al artiștilor, am organizat o excursie de documentare la mănăstirile din Moldova, unde am studiat picturile și icoanele din biserici și muzee, dar și obiectele de artă din aur, argint, cupru, staniu și alamă, fiind printre noi colegi care practicaux meșteșugul din metal și pietre prețioase.

Din anul 1977, luna ianuarie, s-a înființat Asociația Artiștilor Plastici Mureș, cu galerie de artă în Târgu-Mureș, cu activitate permanentă, expoziții personale, de grup și colective și tabere de pictură. Fiind membru fondator, în consiliul de conducere, apoi vicepreședinte și președinte ani la rând, am inițiat și susținut promovarea icoanei pe sticlă și a obiectelor de cult la nivelul județului Mureș, în țară și peste hotare.

Din anul 1978 până în anul 1986, s-a pictat Catedrala Mare „Înălțarea Domnului”, din centrul municipiului Târgu-Mureș.

Sub directa îndrumare a profesorului iconar Nicolae Stoica, și a altor pictori profesioniști, au pictat tineri mureșeni, care mai târziu, au devenit foarte cunoscuți în județul Mureș și în țară.

Noi, membrii asociației, făceam vizite în catedrală „furând” meseria de pictori de icoane, discutând și profitând de lecțiile practice timp de 8 ani.

Din 1980 fiind membru în Consiliul de Conducere al Centrului Județean al Creației Mureș, împreună cu directorul Vaida P. Valeriu, am colindat prin sate pentru a identifica și colecționa icoane pe sticlă de la bătrânii satului.

Din anul 1990, am fost referent cu probleme de artă populară, artizanat și arta plastică din cadrul Centrului Județean al Creației Populare Mureș din municipiul Târgu-Mureș.

În această calitate, începând cu luna mai 1990, prin deplasările mele în localitățile județului Mureș, am identificat și fișat pictorii de biserici și de icoane pe sticlă și lemn.

Prima expoziție de icoane în Galeria de Artă „Unirea” am organizat-o în aprilie 1993, cu participarea artiștilor Viorel Maxim, Cristian Corneanu și Gheorghe Rogojan. Din acel an, în fiecare an în luna decembrie se organizează Expoziția Județeană de Icoane, cu participarea iconarilor din județul Mureș și cu invitați din alte județe.

În anul 1994, am participat la Expoziția Națională de Icoane, de la Studioul radio București, cu picturile învățătorului Neculai Baltaru, și ale elevilor lui, din satul Ibăneți Pădure, și cu icoanele pictorului de biserici Eugen Ștefan Cristurean, din satul Ceuașu de Câmpie.

Centrul Județean al Creației Mureș a inițiat anual organizarea de tabere de pictură pentru iconari, și valorificarea creațiilor în sălile de expoziții ale municipiului Târgu-Mureș, dar, și în alte orașe și comune din județ. S-au creat centre ale iconarilor pe sticlă în Târgu-Mureș, Reghin, și Sângeorgiu de Mureș, cu activitate permanentă.

Eu, am inițiat din anul 2011, o tabără de pictură de icoane pe sticlă în satul Cotuș, comuna Sângeorgiu de Mureș, în casa familiei Ioan și Lucreția Cotruș, unde s-a pictat timp de trei ani, cu participarea iconarilor din comună, dar și din Târgu-Mureș. S-a continuat cu taberele din parohia ortodoxă a preotului paroh Eugen Bărăian, cu sprijinul primăriei comunei și al Asociației culturale „Sfântu Gheorghe”.

Trebuie să amintesc că, din 2011, am editat și tipărit cataloagele taberelor de icoane, cartea: „Iconari mureșeni contemporani”, împreună cu pictorii Vasile Mureșan și Marcel Naste, iar în 2020, albumul „Sfinți români. 100 de icoane pe sticlă, pictate de Maria Mera”, împreună cu preotul paroh Eugen Bărăian și secretarul eparhial Eugen Marian Bărăian.

Începerea construcției Bisericii ortodoxe „Sfinții Împărați Constatin și Elena”, din Sângeorgiu de Mureș, ne-a mobilizat ca să realizăm icoane pe sticlă, format A3 și 40x50 cm, care să fie pregătite pentru altar și interiorul bisericii.

A fost un efort, care ne-a obligat să creem modele noi, de mărimea hotărâtă pentru împodobirea bisericii.

Entuziasmul și hotărârea iconarilor s-a materializat în peste 100 de icoane pe sticlă, apreciate după ce au fost expuse în biserică în anul 2018, dar și la mai multe expoziții în județul Mureș, în țară și în Republica Moldova, Grecia, Croația, Bulgaria și Ungaria.

Trebuie menționat că, majoritatea iconarilor sunt din comuna Sângeorgiu de Mureș, de diferite profesii, vârste, români și maghiari: Preotul Eugen Bărăian, Claudia Bărăian, Marian Eugen Bărăian, Stoica Cristian, Klara Pădurean, Veress Zsuzsa, Orbán Ferencz, Cornelia Todoran. Gabriela Borda, Dorin Borda, Ioan Oroian, Rita Oroian, Balázs Krisztina, Iuliana Marin, Andreea Bodan, Magyari Juliánna, Gazda Ela, Abony Mária, Adriana Moldovan, Ștefan Ioan Rozsa, Manea Imola, Manea Tamara, Gazda Eva, din Sângeorgiu de Mureș, Kulcsár Pârvu Maria, Bogătean Călin, Horațiu Călugăr, Cornel Turcu, Pașcu Veta, Dorina Sermășan, Ioan Rusu, Benkő István, Demeter Magdalena, Adriana Neghirlă, din Târgu-Mureș, Maria Mera, Barabás István, din Reghin, Neculai Baltaru și Victoria Baltaru din Ibănești Pădure, Karia Herinean din Monor-Bistrița.

2019 Decembrie 25. Altarul Bisericii ortodoxe „Sfinții Împărați Constatin și Elena”, și preotul paroh Eugen Bărăian, preotul Teodor Maier și cunoscuta cântăreață Leontina Pop

Ilarie Gh. OPRIȘ, publicist

Bibliografie:

1. DOXOLOGIA.ro, portal ortodox, <https://doxologia.ro/viețile-sfinților-/sinaxar/Toți-sfinții-români-din-calendarul-bisericii-ortodoxe-române>;
2. www.Sant.ro, Sfinți români din secolul III, până în anul 2006. Sfinți /români-dar nu numai, care au trăit pe teritoriul țării noastre;
3. „Viețile sfinților de peste tot anul”, După sinaxarele din mineie, triod și pentecostar. Editura Biserica Ortodoxă Alexandria – 2003;
4. „Pagini din viețile sfinților”. La lucrare au colaborat: Preot Ic. Stavr. Mircea Irina, stud. Teolog Andrei Irina, Elev Petru Irina. Editura Babel , Bacău, 2013;
5. <http://www.digi24.ro>, Nouă sfinți români;
6. www.cuvântul-ortodox.ro, viețile-sfinților-proloage;
7. <https://www.crestinortodox.ro>. duminica-sfintilor-romani; Sfinți născuți în România
8. https://ro.wikipedia.org/wiki/Listă_de_sfinți;
9. https://ro.ortodoxwiki.org/Sinaxar_al_sfintilor_Români;
10. Colecția „Acatiste și Vieți de Sfinți”, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române;
11. „Din istoria Sfinților poporului român”, București, Editura Rompit, 1992;
12. „Viețile Sfinților de peste tot anul după sinaxarele din Mineie, Triod și Pentecostar”, Alexandria, Editura Biserica Ortodoxă, 2003;
13. Gheorghe Drăguliu, „Istorie și religie. Instituții și personalități din tradiția Bisericii Ortodoxe Române”, București, Editura Tradiție, 1996;
14. Mircea Păcurariu, „Sfinți Daco-Romani și Români”, Iași, Editura Trinitas, 2007;
15. Liviu Stan, „Sfinții români”, Sibiu, Tipografia Arhiepiscopiei, 1945;
16. „Calendarul creștin ortodox în iconografie”, Autori: Borzan Maria, Borzan Maria Roxana. Editura Nico, Târgu-Mureș, 2008;
17. Coman-Sipeanu Olimpia „Icoane pe sticlă din patrimoniul Muzeului Astra Sibiu. Colecția Cornel Irimie”, Editura Astra Museum, Sibiu, 2010;
18. Mureșan Vasile, Naste Marcel „Toader Popovici Zugravul”, Editura Vatra veche, Târgu-Mureș, 2015;
19. Opriș Gh. Ilarie, Mureșan Vasile, Naste Marcel „Iconari mureșeni contemporani”, Editura Nico, Târgu-Mureș, 2013;
20. Opriș Gh. Ilarie, Bărăian Eugen „Sângeorgiu de Mureș, vol.XII, Parohia Ortodoxă Română II. 2008-2018”, Editura Nico, 2018, Târgu-Mureș;
21. Opriș Gh. Ilarie „Expoziția Județeană de Icoane. Ediția a XXVII-a”, Editura Constantin Romanu-Vivu, Târgu-Mureș, 2019.

EXPOZIȚII

Expoziția de icoane de la Zlatna, județul Alba

PRIMĂRIA ORAȘULUI ZLATNA
ASOCIAȚIA ARTIȘTILOR PLASTICI MUREȘ
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „SFÂNTU GHEORGHE”
SALA CONGRESULUI SPIRITUALITĂȚII ROMĂNEȘTI

Organizează:

**EXPOZIȚIA PERSONALĂ DE
ICOANE PE STICLĂ „SFINȚI ROMÂNȚI”,
A ARTISTEI MARIA MERA**

Vernisajul va avea loc, sâmbătă 30 noiembrie 2019, ora 10.

Alocuțiuni:

Ponoran Silviu, primarul orașului Zlatna
Ilarie Gh. Opreș, președinte onorific A.A.P. Mureș
Ioan Astăluș, artist plastic, Târgu-Mureș
Maria Mera, Asociația Artiștilor Plastici Mureș

Afișul expoziției

Prezidiul congresului, prezidat de primarul orașului Zlatna, ing. Siviu Ponoran

La tribună generalul Mircea Chelaru

Publicistul Ilarie Gh. Opreș, inițiatorul proiectului „Sfinți români. 100 de icoane pe sticlă”, prezintă activitatea plastică din județul Mureș

Artistul plastic mureșean, Ioan Astăluș, prezintă Expoziția de icoane, și sculpturile marilor pesonațități din orașul Sărmașu

Pictorița Maria Mera, prezintă istoricul realizării celor 100 de icoane pe sticlă, și a prezenței expoziției la Zlatna

Primarul Siviu Ponoran, prof. dr. Gheorghe Funar, artista Maria Mera, Cornelia Salvan, delegat din Viena

Expoziția de icoane pe sticlă și artista Maria Mera

Artista Maria Mera cu colaboratorii apropiați: Gavril și Georgeta Simionca din Bistrița și Viorica Adam din Zlatna

Expoziția de icoane de la Cluj-Napoca

ASOCIAȚIA ARTIȘTILOR PLASTICI CLUJ
ASOCIAȚIA ARTIȘTILOR PLASTICI MUREȘ
TEATRUL NAȚIONAL CLUJ-NAPOCA, CASA VEGA

Organizează:

EXPOZIȚIA PERSONALĂ DE ICOANE PE STICLĂ **MARIA MERA**

Vernisajul va avea loc, marți 17 decembrie 2019, ora 17.

Moderator: Mariana Enache

Alocuțiuni:

Ioan Raza

Iulia Chende

Ilarie Gh. Opriș

Dorina Pop

Afișul expoziției

Expoziția „100 Sfinți Români”

M-am întâlnit cu sfinții - cei 100 de sfinți români din expoziția pictoriței Maria Mera - un demers artistic de excepție, unic în țară.

Am ajuns cu o oră înaintea vernisajului, m-am îndreptat spre centrul sălii, unde erau așezate icoanele. Într-un mod neconvențional, rezemate de perete și asezate cu grijă pe câteva mese lipite una de alta.

Nu era nimeni în sală, așa că am putut să le privesc în voie, pe fiecare în parte.

Am simțit cu mi se umple sufletul de caldură și emoție. O bucurie pe care am trăit-o doar în fața icoanei Maicii Domnului de la Nicula, icoană făcătoare de minuni.

Și atunci am înțeles de ce a trecut Maria Mera de la arta decorativă - flori, peisaje, natură statică, la arta sacră, la această expoziție despre sufletul deschis către oameni, către credința, valori, principii, morală.

Cu o nevoie imperioasă de a acumula cât mai multe cunostințe de la ceilalți pictori, de a urma cursuri, de a studia, de a dăru, de a-și trăi energia cu care a dăruit-o Dumnezeu.

100 de Sfinți Români - un proiect de suflet care să ajungă la inimile oamenilor. Ziua vernisajului - o zi în care arta și religia s-au întâlnit în același punct.

Privind icoanele, am înțeles un adevăr - dacă reușim să trecem de la nivelul de înțelegere la nivelul de trăire, atunci începem să câștigăm fericirea.

Îți mulțumesc Maria Mera că ai dat curs invitației mele de a expune cei 100 de Sfinți Români la Cluj!

Mariana ENACHE, Cluj-Napoca

Maria Mera, știe că munca este taina frumosului...

Artista Maria Mera face parte din categoria acelor creatori pentru care reluarea nu înseamnă neapărat repetare. Prin acumulări consistente Maria Mera a ars rapid experiența artei plastice, trăgând după sine doar rădăcini capabile de noi exprimări în planul imaginii. Ochiul său creator nu caută înafară, pentru ea, este doar un spațiu obișnuit în care se mișcă, trăiește ca orice ființă umană. Pictează prin imagini, idei și sentimente, așa cum dau ele navală peste sufletul ei tulburat de seismele cotidianului ori aflat în liniștea existențială. Maria Mera știe că munca este taina frumosului și de aceea petrece mult timp cu ea însăși.

Lucrările artistei cheamă, bucură sufletul peste care suflarea divină oferă viață. Artista cu o viziune dirijată de o percepție cromatică a lumii reverberată într-o bogăție de nuanțe, transmite forță și sensibilitate.

Dorina POP, președintele Asociației Artiștilor Plastici Cluj

Prezidiul expoziției: Dorina Pop, președinta A.A.P. Cluj, prof. dr. Iulia Chende, Mariana Enache moderator, preot dr. Ioan Raza, și Maria Mera

Aspect din sala de expoziții

Dorina Pop, Mariana Enache, Ioan Raza, Maria Mera, Gheorghe Funar și Nadia Fărcaș

Aspect din sala de expoziții

Maria Mera, Ioan Raza, Alin Păcurar, Viorica Adam, și Iulia Chende

*Pop Dorina președinta A.A.P. Cluj, Octavian Popescu fostul președinte A.A.P. Cluj
și Maria Mera membră A.A.P. Mureș*

Expoziți de la Galeria „Unirea” Târgu Mureș

GALERIA DE ARTA „UNIREA”
ASOCIAȚIA ARTIȘTILOR PLASTICI MUREȘ
TÂRGU-MUREȘ
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „SFÂNTU GHEORGHE”
BISERICA „SFINȚII ÎMPĂRAȚII CONSTANTIN ȘI ELENA”
SÂNGEORGIU DE MUREȘ

Organizează:

**EXPOZIȚIA
SFINȚI ROMÂNI.
100 DE ICOANE
PE STICLĂ
PICTATE DE
MARIA MERA**
și prezentarea albumului
„**SFINȚI ROMÂNI**”
Autori: Eugen Bărăian,
Ilarie Gh. Opriș
Eugen Marian Bărăian

Moderator: Ilarie Gh. Opriș, președinte de onoare A.A.P. Mureș, publicist
Alocuțiuni: Prof. Nicolae Băciuș, directorul Direcției Județene de Cultură Mureș, scriitor
Preot Nicolae Gheorghe Șincan, fost protopop, Protopopiatul Târgu-Mureș, scriitor
Prof. Călin Bogătean, Școala Populară de Arte Târgu-Mureș, pictor de icoane
Căzirjek Lajos, președintele Asociației Artiștilor Plastici Mureș, pictor
Maria Mera, Asociația Artiștilor Plastici Mureș, pictor de icoane
Vor cânta: Andreea Petruș, Asociația culturală „La poale de Căliman”, Lucea Bradului
Mădălin Mureșan, interpret de muzică populară și priceșne, Bistra Mureșului

Vernisajul, sâmbătă 1 februarie 2020, ora 11.
Expoziția este deschisă până în ziua de 14 februarie 2020.
VĂ AȘTEPTĂM CU DRAG!

Afișul manifestării

Sfinți Români. Expoziție cu peste 120 de icoane

În ziua de sâmbătă, 1 februarie a.c., de la ora 11 la Galeria „Unirea” din Târgu-Mureș a avut loc vernisajul expoziției intitulate „*Sfinți români. 100 de icoane pe sticlă pictate de Maria Mera*”.

Aspecte de la manifestare

Evenimentul a fost organizat de Asociația Artiștilor Plastici Mureș, Galeria de Artă „Unirea” Târgu-Mureș, Asociația Culturală „Sfântu Gheorghe”, Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Sângeorgiu de Mureș.

Să parcurgem câteva date despre autoarea lucrărilor. *Maria Mera* s-a născut la 3 mai 1956 în municipiul Bacău. A absolvit liceul la Reghin în anul 1975, unde a studiat vioara, timp de patru ani. A devenit membră a Asociației Artiștilor Plastici Mureș în anul 2015, iar momentul expoziției personale de icoane coincide cu împlinirea a cinci ani de când s-a înscris în asociație. A participat la numeroase tabere de pictură organizate în localitățile județului, dar și la cele din Republica Moldova, Croația, Grecia. A participat de asemenea la numeroase expoziții colective, organizate în localitățile din județ și din țară, dar și din străinătate, cum ar fi, în Italia, Grecia, Croația, Republica Moldova. Lucrările ei ai ajuns în colecții particulare, nu doar în țară, ci și peste hotare, cum ar fi, în Anglia, Germania, China, Australia, Croația, Grecia, Italia, Africa de Sud, Republica Moldova, Franța, Ungaria. Mai trebuie să adăugăm că este cursantă a Școlii Populare de Artă, secția iconografie.

La evenimentul de sâmbătă, 1 februarie, moderator a fost *Ilarie Gheorghe Opriș*, președintele de onoare a asociației. Din cele relatate, am aflat că tocmai domnia-sa a încurajat-o pe artista plastică să abordeze acest gen de pictură. A luat apoi cuvântul părintele, fostul protopop, *Nicolae Gheorghe Șincan*, care a început prin rostirea unei sfinte și binecuvântate rugăciuni, apoi cei prezenți au ascultat o înțeleaptă povestire, legată de icoană, rolul icoanei în viața creștinului, captând atenția auditoriului, cum, probabil, numai preacucernicul părinte știe s-o facă. *Nicolae Băciuț*, directorul Direcției Județene pentru Cultură Mureș, vorbind despre icoane în general, a precizat că a fi iconograf, adică un pictor de icoane, este ceva diferit de ceea ce este un pictor bisericesc. Pictorul bisericesc este cel care pictează interiorul bisericii, dar până să poată face acest lucru, trebuie să treacă de câteva etape și să fie autorizat de ierarhii bisericii. Dar cine dorește să picteze o icoană, poate să încerce. După cum a subliniat *Nicolae Băciuț*, la o icoană pictată, contează mai puțin calitatea grafică sau coloritul, în primul rând este vorba despre legătura care se creează între autor și Dumnezeu, între autor și sfântul care-l slujește pe Dumnezeu.

La eveniment a fost prezentă și Școala Populară de Artă din Târgu-Mureș, reprezentată de profesorul *Călin Bogătean*, din dorința de a face o succintă prezentare a lucrărilor elevei sale. Din alocuțiunea sa am aflat că toți pictorii de icoane, în momentul creației lor, au sentimentul că se stabilește o legătură specială între ei și divinitate, fapt ce le conferă foarte multă stare de liniște și bucurie sufletească. Mai mult chiar, s-au înscris la aceste cursuri și persoane de alte religii, alte naționalități, mărturisind că în momentul creației unei icoane sunt cuprinse de o liniște cu totul aparte. Din partea gazdei, *Czirjék Lajos*, președintele Artiștilor Plastici Mureș s-a arătat încântat pentru participarea foarte numeroasă la eveniment.

Să adăugăm că audiența s-a delectat cu o priceasă și un cântec popular interpretate de tinerele *Mădălina Moldovan* din Bistra Mureșului și *Andreea-Gabriela Petruț* din Lunca Bradului, îmbrăcate în fermecătoare costume populare.

În final, autoarea, *Maria Mera*, a mulțumit pentru prezența participanților la evenimentul care, pentru dânsa, este un moment de sărbătoare, împlinindu-se cinci ani de când a devenit membră în asociație. A mărturisit că pentru a lucra la vreo icoană, mai întâi face o documentare temeinică și citește cât se poate de mult despre viața și activitatea sfântului ce urmează a fi pictat. În final *Maria Mera* a oferit câte o icoană pictată de ea, distinșilor oaspeți, iar *Ilarie Gheorghe Opriș* prezentând pe scurt cartea intitulată „*Sfinți români*” având autori pe *Eugen Bărăian, Ilarie Gheorghe Opriș* și *Marian Bărăian*, a mulțumit presei pentru participare, a anunțat că, deocamdată, cartea este la tipar și va anunța momentul lansării ei, în curând.

Întâlnirea de sâmbătă s-a încheiat cu o agapă creștină.

Aspect de la manifestare

*Text și foto: Viorel CONȚIU,
Cuvântul liber, Târgu Mureș, 5 februarie 2020*

120 de icoane pictate de Maria Mera

Galeria Asociației Artiștilor Plastici Mureș din strada Republicii a găzduit în această dimineață vernisajul unei expoziții de icoane. Un numeros public a asistat cu mare interes la prezentarea celor 120 de lucrări realizate de pictorița Maria Mera.

Fiind vorba de icoane ce reprezintă sfinți români, evenimentul a început cu rugăciunea rostită de părintele Nicolae Șincan.

Despre ideea acestei colecții de icoane ce se vor regăsi reproduse într-o carte, un album intitulat „Sfinții României”, a vorbit Ilarie Opriș, menționând că în urma taberei de pictură de la Cotuș s-au gândit la realizarea acestui proiect.

Călin Bogățean a vorbit despre pictorița Maria Mera, care i-a fost elevă la Școala Populară de Artă. Mariei i-au dat modele după care să picteze, atât Ilarie Opriș cât și părintele Eugen Băraian

Lucrările au fost realizate în foarte scurt timp, ținând cont că „drumul iconarului este foarte greu”, după cum s-a exprimat Călin Bogățean, prin asta înțelegând că se întâmplă ca iconarul „să fie legat”, să nu reușească să realizeze nimic.

În cele din urmă a luat cuvântul și realizatoarea lucrărilor, Maria Mera: „Această poveste a icoanelor a început în 2017 într-o tabără în care eu n-am reușit să pictez niciuna. În 2018 o vară întreagă am stat să învăț. Inițial a fost vorba de 33 de icoane, numărul vârstei lui Iisus. Au fost sfinți pe care eu am încercat să îi pictez de mai multe ori, am și citit despre ei. Pictând intri într-o stare, am pictat mai mult cu sufletul. M-a ajutat credința, despre care cred că poate ocroti acest popor. Astfel am reușit icoană după icoană, de parcă sfinții mi-ar fi dictat modul în care să-i pictez”, s-a destăinuit pictorița, membră de 5 ani a Asociației Artiștilor Plastici.

Știrile PUNCTUL, MĂRGINEAN Erika, 1 februarie 2020

Sfințire icoane

**BISERICA „SFINȚII ÎMPĂRAȚI CONSTANTIN ȘI ELENA”
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „SFÂNTU GHEORGHE”
SÂNGEORGIU DE MUREȘ**

Organizează:

**EXPOZIȚIA
SFINȚI ROMÂNI.
100 DE ICOANE PE STICLĂ
PICTATE DE MARIA MERA**

**Vernisajul și sfințirea icoanelor, duminică 16 februarie 2020, ora 12
Slujba de sfințire a icoanelor: Eugen Bărăian, preot paroh
Ilie Luca, cântăreț**

**Alocuțiuni: Eugen Bărăian, preot
Maria Mera, pictor de icoane
Emilia Opriș, profesor de istoric**

Afișul expoziției

Expoziția și sfințirea icoanelor pe sticlă

În ziua de duminică, 16 februarie 2020, la Biserica „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*” din Sângeorgiu de Mureș, cu începere de la ora 12 a avut loc vernisajul expoziției „*Sfinți români. 100 de icoane pe sticlă*”, lucrări realizate de artista plastică *Maria Mera*. Evenimentul a fost organizat de Biserica „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*” și de Asociația Culturală „*Sfântu Gheorghe*” din Sângeorgiu de Mureș. Slujba de sfințire a icoanelor a săvârșit-o precucernicul părinte *Eugen Bărăian*, preot paroh, ajutat de cantorul *Ilie Luca*. Alocuțiunile au fost rostite de preotul paroh *Eugen Bărăian* și artista plastică *Maria Mera*, care a relatat succint despre istoricul celor 100 de icoane pictate pe sticlă. La realizarea lor o contribuție esențială a avut-o și *Ilarie Gheorghe Opriș*, președintele de onoare al Asociației Artiștilor Plastici Mureș, cel care i-a propus *Mariai Mera* tema de a face 100 de icoane, în cinstea Centenarului Marii Uniri, și a ajutat-o cu modele, știut fiind că pictura icoanelor pe sticlă necesită o tehnică aparte de lucru. Cu acest prilej, preotul paroh *Eugen Bărăian* a făcut și o prezentare a cărții „*Sfinți români*”, autori fiind *Eugen Bărăian*, *Ilarie Gh. Opriș*, *Eugen Marian Bărăian*, carte a cărei lansare se va face încurând. Un alt aspect care nu trebuie trecut cu vederea, conform celor relatate de *Ilarie Gheorghe Opriș*, toate icoanele care sunt în Biserica „*Sfinții Împărați Constantin și Elena*” din Sângeorgiu de Mureș sunt lucrări realizate în taberele de pictură din Sângeorgiu de Mureș, ale sângeorzenilor, membrii ai Asociației Artiștilor Plastici Mureș.

Viorel CONȚIU,
Cuvântul liber, Târgu-Mureș, 20 februarie 2020

Expoziția Sfinți români la Deda

**DIRECȚIA JUDEȚEANĂ PENTRU CULTURĂ MUREȘ
PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL DEDA
FUNDAȚIA CULTURALĂ „VASILE NETEA”
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „SFÂNTU GHEORGHE”**

Organizează:

**EXPOZIȚIA
SFINȚI ROMÂNI.
100 DE ICOANE PE STICLĂ
PICTATE DE MARIA MERA**

**Vernisajul, vineri 6 martie 2020, ora 14, în sala de ședințe a
Consiliului local al comunei Deda**

Alocuțiuni:

**Florin Bengean, directorul Bibliotecii municipale Reghin;
Lucreția Cadar, primarul comunei Deda;
Nicolae Băciuf, directorul Direcției Județene de Cultură Mureș;
Dimitrie Poptâmaș, Fundația Culturală „Vasile Netea”, Târgu-Mureș;
Ilie Șandru, Fundația Culturală „Miron Cristea”, Toplița;
Gheorghe Dărăban, Liceul tehnologic „Vasile Netea”, Deda;
Maria Mera, pictor iconar Reghin;
Ilarie Gh. Opriș, Asociația Culturală „Sfântu Gheorghe” Sângeorgiu de Mureș.**

Afișul expoziției

Gazde și invitați

Aspect de la manifestare

Alocuțiunea directorului Bibliotecii municipale din Reghin, Florin Bengean

Alocuțiunea primarului localității Deda, Lucreția Cadar

Vasile Netea, evocat în Deda natală și Expoziția „Sfinți români”

Vineri, 6 martie 2020, în localitatea Deda a avut loc un eveniment cultural-comemorativ al cărui scop a fost acela de a evoca și comemora pe ilustrul fiu al acestei localități, Vasile Netea, care, de mai bine de trei decenii, își doarme somnul de veci la streășina sfintei biserici din localitate, așa după cum, de altfel a fost dorința sa. Evenimentul a fost organizat de Primăria și Consiliul Local Reghin, Biblioteca Municipală „Petru Maior” Reghin, Primăria și Consiliul Local Deda. Manifestarea cultural-comemorativă a debutat la ora 10:30, prin oficierea slujbei parastasului în memoria distinsului cărturar. Ritualul religios s-a desfășurat la mormântul cărturarului din curtea bisericii din Deda și a fost săvârșit de un sobor de preoți, format din: pr. Ionuț Cadar din Filea, pr. Sergiu Andone din Bistra Mureșului și pr. Gabriel Farcaș din Deda. De asemenea, la mormântul cărturarului s-au depus coroane de flori.

De la ora 11:00 la sala de ședințe a Primăriei Deda a avut loc Simpozionul „Vasile Netea – trecut și prezent”. Evenimentul s-a bucurat de prezența unui public numeros, atât din Deda cât și din alte părți de pe Valea Mureșului Superior, fiind prezente oficialități locale și județene, mulți preoți, dascăli, publiciști, artiști plastici, istorici etc. Despre viața, opera, personalitatea marelui cărturar Vasile Netea, precum și despre importanța unor astfel de manifestări culturale au susținut alocuțiuni, expuneri, lucrări științifice: Lucreția Cadar, primarul Comunei Deda; dr. Nicolae Băciuț, directorul Direcției Județene pentru Cultură Mureș, care a prezentat și cărțile: Florin Bengean, *Cartea – esența vieții* și Ilie Șandru, *Drum spre viață (roman)*; scriitorul și publicistul Ilie Șandru din Toplița; Dimitrie Poptâmaș, președintele Fundației Culturale „Vasile Netea”, care a prezentat și cartea: Vasile Netea, *Viața lui Nicolae Bălcescu*; prof. Gheorghe Dărăban de la Liceul Tehnologic „Vasile Netea” Deda.

Ilarie Gh. Opreș – artist plastic, a prezentat cartea autorilor: Ilarie Opreș, Eugen Bărăian, Eugen Marian Bărăian, *Sfinți români. 100 de icoane pe sticlă pictate de Maria Mera*. Teologul și istoricul dr. Florin Bengean, originar din localitatea Deda, a fost și coordonatorul și moderatorul întregii manifestări culturale.

În cadrul acestui eveniment cultural a fost prezentată și o expoziție de pictură, de icoane pe sticlă, a doamnei Maria Mera – artist plastic, picturi care cuprindeau chipurile sfinților români, o expoziție admirată și apreciată de toți cei prezenți.

Personalitatea și opera lui Vasile Netea sunt impresionante. Evocă revoluția de la 1848-1849, care prin rezultatele sale a scris o frumoasă pagină în istoria poporului român, croind acestui neam un drum extrem de luminos, în perioada care a urmat. Istoricul din Deda Mureșului evocă și Războiul de Independență din 1877, unde poporul român, luptând până la sacrificiu, a obținut ceea ce de mult și-a dorit: independența de stat, fapt care a însemnat enorm în realizarea marelui ideal al românilor, fiind un pas mai mult decât hotărâtor în această privință.

Netea, prin scrisul său, evocă Memorandumul, de asemenea, prezintă și evenimentele Primului Război Mondial, pentru ca, toate acestea să ducă la realizarea Unirii celei Mari, a unirii tuturor românilor într-un singur stat liber și independent, eveniment care se regăsește prezentat foarte pe larg în opera cărturarului Vasile Netea, acesta, prezentând cu de-amănuntul toate aspectele importante legate de Unirea cea Mare.

Florin BENGHEAN

Cuprins

Cuvânt înainte	5
Ferestre spre Cer	7
Icoana pe sticlă – scară la cer	8
Sfinții Români mai aproape de noi	9
Prefață.....	11
Maria Mera, iconara mărturisitoare a sfinților români	11
Argument: Sfințenia omului între fundamentare și provocare	17
Icoana-fereastră spre cer!	19
Prima expoziție cu Sfinții Români.....	21
Credință și istorie	22
Să te împlinești prin faptă!	24
Argument.....	27
Pictura pe sticlă	29
Toți sfinții români din calendarul Bisericii Ortodoxe Române	32
Sfinți români, Cuvioși, Mitropoliți, Episcopi, Monahi.....	34
ICOANE PE STICLĂ	43
Sfântul Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României	44
Sfântul Voievod Ștefan cel Mare.....	46
Sfântul Voievod Neagoe Basarab.....	48
Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei	50
Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin	52
Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica	54
Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul, Mitropolitul Țării Românești	56
Sfântul Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei.....	58
Sfântul Ierarh Ghelasie de la Râmneț.....	60
Sfântul Ierarh Teotim, Episcopul Tomisului	62
Sfântul Ierarh Bretanion, Episcopul Tomisului	64
Sfântul Ierarh Niceta de Remesiana	66
Sfântul Ierarh Iacob Putneanul, Mitropolitul Moldovei	68
Sfântul Ierarh Grigorie Dascălul, Mitropolitul Țării Românești	70
Sfântul Ierarh Atanasie al III-lea, Patelarie	72
Sfântul Ierarh Nifon al II-lea, Patriarhul Constantinopolului	74
Sfântul Ierarh Dosoftei.....	76
Sfântul Ierarh Iachint de Vicina, Mitropolitul Țării Românești	78
Sfântul Ierarh Petru Movilă, Mitropolitul Kievului	80
Sfântul Ierarh Simion Ștefan, Mitropolitul Transilvaniei	82
Sfântul Ierarh Ilie Iorest, Mitropolitul Transilvaniei	84
Sfântul Ierarh Sava Brancovici, Mitropolitul Transilvaniei	86

Sfântul Ierarh Leontie de la Rădăuți	88
Sfântul Ierarh Iosif Mărturisitorul din Maramureș	90
Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni	92
Sfinții Martiri Brâncoveni	94
Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu	96
Sfântul Martir Matei Brâncoveanu	97
Sfântul Martir Constantin Brâncoveanu	98
Sfântul Martir Radu Brâncoveanu	99
Sfântul Martir Ștefan Brâncoveanu	100
Sfântul Martir Ianache Văcărescu	101
Sfântul Mare Mucenic Nichita Romanul	102
Sfântul Sfințit Mucenic Irineu, Episcop de Sirmium.....	104
Sfântul Mucenic Sava de la Buzău.....	106
Sfântul Mucenic Maxim	108
Sfântul Mucenic Astion	110
Sfântul Sfințit Mucenic Efrem, Episcopul Tomisului	112
Sfinții Mucenici Nicandru și Marcian.....	114
Sfinții Mucenici Pasicrat și Valentin.....	116
Sfântul Mucenic Pasicrat	118
Sfântul Mucenic Valentin	119
Sfântul Mucenic Isihie.....	120
Sfânta Muceniță Filofteria de la Curtea de Argeș.....	122
Sfântul Mucenic Ioan Valahul.....	124
Sfinții Mucenici Montanus preotul și soția sa Maxima	126
Sfântul Mucenic Montanus	128
Sfânta Mucenică Maxima	129
Sfântul Mucenic Iuliu Veteranul	130
Sfântul Mare Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava.....	132
Sfântul Mucenic Emilian din Durostorum	134
Sfântul Mucenic Dasie	136
Sfântul Mucenic Lup	138
Sfinții Mucenici Epictet și Astion	140
Sfinții Mucenici Donat diaconul, Romul preotul, Silvan diaconul și Venust.....	142
Sfinții Mucenici Ermil și Stratonice	144
Sfântul Mucenic Emil	146
Sfântul Mucenic Stratonice	147
Sfântul Mucenic Hermes	148
Sfinții Mucenici Maxim, Cvintilian și Dadas	150
Sfinții Mucenici Chiril, Chindeu și Tasie	152
Sfinții Mucenici Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat	154
Sfântul Mucenic Claudiu	156
Sfântul Mucenic Castor.....	157
Sfântul Mucenic Sempronian.....	158

Sfântul Mucenic Nicostat	159
Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel	160
Sfântul Mucenic Zotic	162
Sfântul Mucenic Atal	163
Sfântul Mucenic Camasis	164
Sfântul Mucenic Filip	165
Sfântul Mucenic Oprea Nicolae	166
Sfântul Cuvios Gherman	168
Sfântul Cuvios Dionisie Exiguul	170
Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași	172
Sfânta Cuvioasă Teodora de la Sihla	174
Sfântul Cuvios Gheorghe de la Cernica	176
Sfântul Cuvios Ioan de la Prislop	178
Sfântul Cuvios Nicodim cel Sfințit de la Tismana	180
Sfântul Cuvios Onufrie de la Vorona	182
Sfântul Cuvios Vasile de la Poiana Mărului	184
Sfântul Cuvios Iosif de la Văratec	186
Sfinții Cuvioși Partenie și Rafail de la Agapia Veche	188
Sfântul Cuvios Rafail	190
Sfântul Cuvios Partenie	191
Sfinții Cuvioși Simeon și Amfilohie de la Pângărați	192
Sfântul Cuvios Daniil Sihastrul	194
Sfântul Cuvios Paisie de la Neamț	196
Sfinții Cuvioși Iosif și Chiriac de la Bisericani	198
Sfântul Cuvios Ioanichie cel Nou de la Muscel	200
Sfântul Cuvios Antonie de la Iezerul Vâlcii	202
Sfântul Cuvios Ioan Iacob de la Neamț	204
Sfântul Cuvios Antipa de la Calapodești	206
Sfântul Cuvios Ioan Casian Romanul	208
Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor	210
Sfântul Cuvios Irodion de la Lainici	212
Sfântul Cuvios Mărturisitor Sofronie de la Cioara	214
Sfântul Cuvios Mărturisitor Visarion Sarai	216
Sfântul Sfințit Mărturisitor Ioan din Galeș	218
Sfântul Sfințit Mărturisitor Moise Măcinic din Sibiel	220
Postfață	222
Bibliografie:	226
EXPOZIȚII	227
Expoziția de icoane de la Zlatna, județul Alba	229
Expoziția de icoane de la Cluj-Napoca	234
Expoziția „100 Sfinți Români”	235
Maria Mera, știe că munca este taina frumosului	235
Expoziții de la Galeria „Unirea” Târgu Mureș	239

Sfinți Români. Expoziție cu peste 120 de icoane	240
120 de icoane pictate de Maria Mera	243
Sfințire icoane	244
Expoziția și sfințirea icoanelor pe sticlă	249
Expoziția Sfinți români la Deda	250
Vasile Netea, evocat în Deda natală și Expoziția „Sfinți români”	253
Cuprins	255

